

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 6. junij 2012 (19.06)
(OR. en)**

9238/12

**COHOM 128
PESC 513
COSDP 453
FREMP 88
INF 101
JAI 397
RELEX 507**

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Zadeva: Človekove pravice in demokracija po svetu: poročilo o ukrepih EU v letu 2011

V prilogi vam pošiljamo dokument z naslovom "Človekove pravice in demokracija po svetu: poročilo o ukrepih EU v letu 2011".

ČLOVEKOVE PRAVICE IN DEMOKRACIJA PO SVETU:

POROČILO O UKREPIH EU V LETU 2011

Kazalo

1.	Pregled.....	8
2.	Instrumenti in pobude EU v državah nečlanicah	16
	Uvod	16
	2.1. Smernice EU o človekovih pravicah in mednarodno humanitarno pravo	16
	2.2. Dialogi in posvetovanja o človekovih pravicah.....	17
	2.3. Sklepi Sveta in krizno upravljanje	19
	2.4. Demarše in izjave	21
	2.5. Klavzule o človekovih pravicah v sporazumih o sodelovanju s tretjimi državami	21
	2.6. Evropska sosedstva politika	23
	2.7. Dejavnosti, ki se financirajo v okviru Evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR)	27
	2.8. Pregled politike EU o človekovih pravicah	30
3.	Tematska vprašanja	33
	Tematska vprašanja, povezana s smernicami EU	33
	3.1. Smrtna kazen	33
	3.2. Mučenje in drugo okrutno, nečloveško in poniževalno ravnanje ali kaznovanje	36
	3.3. Otrokove pravice	39
	3.4. Otroci in oboroženi spopadi.....	41
	3.5. Zagovorniki človekovih pravic	43
	3.6. Človekove pravice žensk	46
	3.7. Ženske, mir in varnost	49
	3.8. Spodbujanje spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava	56
	Druga tematska vprašanja	62
	3.9. Mednarodno kazensko sodišče (MKS) in prizadevanja za odpravo nekaznovanosti.....	62
	3.10. Človekove pravice in terorizem.....	66
	3.11. Svoboda izražanja, vključno z 'novimi mediji'	68
	3.12. Svoboda združevanja in zbiranja	70
	3.13. Svoboda misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja	73
	3.14. Lezbijke, geji, biseksualci, transseksualci in obojespolne osebe.....	76
	3.15. Človekove pravice v poslovnem okolju, vključno z družbeno odgovornostjo podjetij	79
	3.16. Podpora demokraciji.....	83
	3.17. Podpora volitvam.....	86
	3.18. Misije za opazovanje volitev (EOM).....	87
	3.19. Misije strokovnjakov za volitve (EEM)	90
	3.20. Pomoč pri volitvah.....	91
	3.21. Evropska dotacija za demokracijo	94
	3.22. Sodelovanje s parlamenti po svetu	94
	3.23. Ekonomske, socialne in kulturne pravice	97
	3.24. Azil, migracije, begunci in razseljene osebe	99
	3.25. Trgovina z ljudmi	104
	3.26. Rasizem, ksenofobija, nediskriminacija in spoštovanje različnosti.....	108
	3.27. Pravice pripadnikov manjšin	111
	3.28. Pravice invalidov	114
	3.29. Vprašanje avtohtonih prebivalcev	116
4.	Dejavnosti EU v mednarodnih forumih	120

4.1.	66. zasedanje Generalne skupščine ZN	120
4.2.	Svet Združenih narodov za človekove pravice	122
4.3.	Svet Evrope.....	128
4.4.	Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)	130
5.	Vprašanja v zvezi z državami in regijami	132
5.1.	Države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo v EU	132
5.1.1.	Turčija	132
5.1.2.	Zahodni Balkan.....	134
5.1.3.	Hrvaška	135
5.1.4.	Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija	136
5.1.5.	Črna gora.....	138
5.1.6.	Albanija	140
5.1.7.	Bosna in Hercegovina	142
5.1.8.	Srbija	143
5.1.9.	Kosovo	144
5.2.	Države evropske sosedске politike	147
5.2.1.	Vzhodno partnerstvo	147
5.2.2.	Zakavkazje (regijsko).....	148
5.2.3.	Armenija.....	148
5.2.4.	Azerbajdžan	150
5.2.5.	Gruzija.....	151
5.2.6.	Belorusija	153
5.2.7.	Republika Moldavija.....	155
5.2.8.	Ukrajina.....	158
5.2.9.	Unija za Sredozemlje	160
5.2.10.	Egipt	160
5.2.11.	Izrael.....	163
5.2.12.	Zasedena palestinska ozemlja	165
5.2.13.	Jordanija	166
5.2.14.	Libanon	168
5.2.15.	Sirija	169
5.2.16.	Tunizija	171
5.2.17.	Alžirija	174
5.2.18.	Maroko	176
5.2.19.	Zahodna Sahara.....	179
5.2.20.	Libija	179
5.3.	Rusija in Srednja Azija	182
5.3.1.	Rusija	182
5.3.2.	Srednja Azija (regionalno).....	184
5.3.3.	Kazahstan.....	186
5.3.4.	Kirgizistan.....	187
5.3.5.	Tadžikistan.....	188
5.3.6.	Turkmenistan	189
5.3.7.	Uzbekistan.....	189
5.4.	Afrika.....	191
5.4.1.	Afriška unija.....	191
5.4.2.	Angola	192
5.4.3.	Burundi.....	193
5.4.4.	Kamerun.....	194

5.4.5.	Čad	196
5.4.6.	Slonokoščena obala	198
5.4.7.	Demokratska republika Kongo	199
5.4.8.	Eritreja	201
5.4.9.	Etiopija	202
5.4.10.	Gambija	204
5.4.11.	Gvineja	204
5.4.12.	Gvineja Bissau	205
5.4.13.	Kenija	206
5.4.14.	Liberija	208
5.4.15.	Madagaskar	209
5.4.16.	Malavi	210
5.4.17.	Mavretanija	211
5.4.18.	Niger	212
5.4.19.	Nigerija	212
5.4.20.	Ruanda	214
5.4.21.	Senegal	215
5.4.22.	Somalija	217
5.4.23.	Južna Afrika	218
5.4.24.	Sudan	219
5.4.25.	Južni Sudan	220
5.4.26.	Togo	222
5.4.27.	Uganda	223
5.4.28.	Zimbabve	225
5.5.	Bližnji vzhod in Arabski polotok	227
5.5.1.	Saudova Arabija	228
5.5.2.	Bahrajn	229
5.5.3.	Iran	230
5.5.4.	Irak	232
5.5.5.	Jemen	234
5.6.	Azija in Oceanija	235
5.6.1.	Afganistan	235
5.6.2.	Bangladeš	238
5.6.3.	Burma/Mjanmar	239
5.6.4.	Kambodža	241
5.6.5.	Kitajska	241
5.6.6.	Demokratska ljudska republika Koreja (DLRK)	244
5.6.7.	Fidži	245
5.6.8.	Indija	246
5.6.9.	Indonezija	247
5.6.10.	Japonska	248
5.6.11.	Laos	249
5.6.12.	Malezija	250
5.6.13.	Nepal	252
5.6.14.	Pakistan	254
5.6.15.	Filipini	256
5.6.16.	Šrilanka	257
5.6.17.	Tajska	259
5.6.18.	Vzhodni Timor	260

5.6.19.	Vietnam.....	261
5.7.	Ameriki.....	262
5.7.1.	Kanada	262
5.7.2.	ZDA	262
5.7.3.	Argentina.....	265
5.7.4.	Bolivija.....	266
5.7.5.	Brazilija.....	267
5.7.6.	Čile	268
5.7.7.	Kolumbija.....	268
5.7.8.	Ekvador	270
5.7.9.	Salvador	271
5.7.10.	Gvatemala	271
5.7.11.	Honduras	272
5.7.12.	Mehika	274
5.7.13.	Nikaragva.....	275
5.7.14.	Paragvaj.....	276
5.7.15.	Surinam.....	277
5.7.16.	Peru	277
5.7.17.	Urugvaj.....	278
5.7.18.	Venezuela.....	278
5.7.19.	Kuba	279
5.7.20.	Dominikanska republika	280
5.7.21.	Haiti.....	281
5.7.22.	Jamajka.....	281
6.	Ukrepanje Evropskega parlamenta na področju človekovih pravic	282
7.	Seznam kratic	296
Priloga 1 – Zaveze na 31. mednarodni konferenci Rdečega križa in Rdečega polmeseca, Ženeva, 28. november – 1. december 2011		305
Joint pledge by EU Member States and National Red Cross Societies		310
Trade Treaty.....		310
Annex 2 - Human rights resolutions in 2011		311

Predgovor

Leto 2011 je bilo pomembno leto za človekove pravice in demokracijo. Na celotnem območju Bližnjega vzhoda in Severne Afrike so moški in ženske, mladi in starejši, ki predstavljajo vse dele družbe, pogumno in odločno zahtevali spoštovanje svojega prirojenega človeškega dostojanstva. S tem so navdihnili tudi ljudi drugje po svetu.

EU se je morala na spremembe, ki so jih dosegli, odločno odzvati. S tem izzivom smo se spoprijeli z razvijanjem novega odziva na spremembe v sosodstvu, pri čemer so bile človekove pravice in trdna demokracija v jedru tega pristopa.

Lani sem govorila o svoji zavezanosti krepitvi prizadevanj EU, da bi postala še učinkovitejša pri varstvu in spodbujanju človekovih pravic. Decembra 2011 sem Evropski komisiji predložila skupno sporočilo z naslovom "Človekove pravice in demokracija v središču zunanjega delovanja EU", v katerem naj bi se določila usklajena vizija za ta prizadevanja.

Naslednji ukrepi v letu 2012 bodo vključevali uresničevanje priporočil iz tega sporočila, kar bo zahtevalo usklajena prizadevanja na ravni celotne EU, in sicer ne le institucij EU, ampak tudi njenih držav članic in civilne družbe.

To je velik izziv, ki bo odražen v naslednji izdaji tega letnega poročila. Za zdaj se je pomembno seznaniti z vsemi intenzivnimi prizadevanji EU v letu 2011, da bi se pravice tudi uresničile. Zahvaljujem se tistim pogumnim posameznikom, ki so prispevali k temu ključnemu procesu.

1. PREGLED

EU je v letu 2011 tako z izjavami kot z ukrepi potrdila, da so človekove pravice v središču delovanja EU po vsem svetu. Zavezanost ESZD tem vprašanju v prvem letu delovanja je razvidna iz njenega celoletnega dela na skupnem sporočilu visoke predstavnice in Evropske komisije z naslovom "Človekove pravice in demokracija v središču zunanjega delovanja EU – za učinkovitejši pristop", ki je bilo sprejeto 12. decembra in v katerem je predstavljenih več zamisli o nadaljnjem izvajanju strategije EU na tem področju.

Prvo leto delovanja ESZD je zaznamovala **arabska pomlad**. V skupni izjavi visoke predstavnice Catherine Ashton in Evropske komisije z dne 8. marca 2011 je poudarjeno, da je treba podpreti zahteve po politični participaciji, dostojanstvu, svobodi in možnostih zaposlovanja, določen pa je tudi pristop, ki temelji na spoštovanju univerzalnih vrednot in skupnih interesih.

Ključno vlogo pri uveljavljanju sprememb med arabsko pomladjo je odigrala civilna družba, kljub temu da se v številnih državah njen prostor na splošno vse bolj omejuje. EU se je hitro odzvala na probleme, s katerimi se soočajo organizacije civilne družbe, ter pozvala vse države, naj spoštujejo **pravico do zbiranja in združevanja** ter sprejmejo zakonodajo, skladno z mednarodnimi standardi. Podpora civilni družbi se je še okrepila, zlasti v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice.

Med arabsko pomladjo se je pokazalo tudi, kako pomembna so družbena omrežja in splet za spodbujanje reform in zagovarjanje človekovih pravic. EU v dvostranskih odnosih s tretjimi državami ter v mednarodnih telesih nenehno obsoja **omejevanje svobode izražanja in dostopa do spleta** ter odvzemanje prostosti avtorjem spletnih dnevnikov. EU je odločena zagotoviti, da bo splet še naprej vzvod politične svobode, in je zato decembra 2011 začela izvajati "strategijo stalne povezanosti" za razvoj mehanizmov, ki bodo EU v ustreznih primerih omogočili, da pomaga organizacijam civilne družbe ali posameznim državljanom, da se izognejo samovoljnemu oviranju dostopa do tehnologije za elektronsko komunikacijo, tudi do spleta.

EU je leta 2011 odločno nasprotovala vedno pogostejšim primerom **verske nestrpnosti in diskriminacije** po svetu. Na februarjemskem zasedanju Sveta za zunanje zadeve so sprejeli sklepe, v katerih sta ponovno izraženi velika zaskrbljenost EU zaradi nestrpnosti, diskriminacije ali nasilja ter obsodba vseh oblik teh pojavov. Delegacije EU so februarja 2011 prejele glavne smernice o svobodi veroizpovedi ali prepričanja skupaj z nalogo, da ob usklajevanju z veleposlaništvu držav članic EU pozorno spremljajo razmere v državah gostiteljicah. Svoboda veroizpovedi in prepričanja je bila temeljito obravnavana v letnem poročilu EU o človekovih pravicah, izdanem septembra 2011. EU si je v okviru Združenih narodov močno prizadevala za zagotovitev enotnega mnenja, da se je treba boriti proti verski nestrpnosti in zavarovati svobodo veroizpovedi ali prepričanja, pri čemer pa se je treba izogibati konceptom, katerih namen je zaščita vere same po sebi – in ne oseb, ki so žrtve diskriminacije zaradi svoje veroizpovedi ali prepričanja – v škodo drugih temeljnih človekovih pravic, kot je svoboda izražanja. Leta 2011 je bil narejen precejšen napredek na tem področju, saj je bilo v Ženevi in New Yorku prvič doseženo soglasje o resolucijah o svobodi veroizpovedi ali prepričanja ter boju proti verski nestrpnosti, ki sta ju predlagali EU oziroma Organizacija islamskega sodelovanja.

Države članice Evropske unije, ki so članice Sveta za človekove pravice, so prav tako glasovale za – pri čemer se je Evropska unija kot celota strinjala s tem glasovanjem – prelomno resolucijo o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti, ki je bila sprejeta 17. junija na seji Sveta ZN za človekove pravice. Visoka predstavnica Catherine Ashton je imela 27. septembra govor na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta, v katerem je predstavila delo EU in držav članic v zvezi z varovanjem človekovih pravic LGBTO po svetu, izjavila pa je tudi, da "ne smemo dovoliti diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti in spola, prav tako kot je ne smemo na podlagi barve kože in verskega prepričanja".

EU je bila tudi leta 2011 pomemben dejavnik v **sistemu Združenih narodov za človekove pravice**. Tako je 23. februarja 2011 odločilno prispevala k organizaciji posebnega zasedanja Sveta ZN za človekove pravice o **Libiji**, na katerem je bilo dano zgodovinsko priporočilo o začasni izključitvi te države iz Sveta za človekove pravice. EU je leta 2011 v Svetu ZN za človekove pravice in Tretjem odboru Generalne skupščine ZN večkrat opozorila tudi na stanje človekovih pravic v **Siriji** ter vzpostavila zavezništvo držav iz vseh regij, tudi iz arabskega sveta. Zelo pomembno vlogo je imela tudi pri ustanovitvi neodvisne komisije za preiskavo stanja človekovih pravic v Siriji.

EU je junija 2011 zagotovila sprejetje resolucije Sveta za človekove pravice o stanju človekovih pravic v **Belorusiji**. Poleg tega se je v Svetu za človekove pravice pa tudi v Generalni skupščini še naprej zavzemala za resoluciji o **Burmi/Mjanmaru** in **DLRK**.

Petnajst držav članic EU je sodelovalo v skupini, ki je marca 2011 pripravila izjavo o "končanju nasilnih dejanj in drugih kršitev človekovih pravic na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete", ki jo je na zasedanju Sveta ZN za človekove pravice potrdilo 85 držav. EU je pozdravila tudi prelomno resolucijo o **človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti**, ki jo je pripravila Južna Afrika in so jo podprle države iz vseh regij, Svet za človekove pravice pa jo je sprejel junija 2011.

EU je skupaj s skupino latinskoameriških držav na zasedanju Generalne skupščine ZN uspela podaljšati mandat posebne predstavnice generalnega sekretarja ZN za **otroke in oborožene spopade**. V skladu z zadevnim seznamom ZN je posodobila tudi seznam prednostnih držav za izvajanje smernic EU o otrocih in oboroženih spopadih.

Odločno je podprla tudi vodilna načela ZN o **podjetništvu in človekovih pravicah**, ki jih je Svet za človekove pravice potrdil junija 2011. Vodilna načela ZN so bila vključena tudi v okvir politik EU za družbeno odgovornost podjetij. V sporočilih "Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij" in "Človekove pravice in demokracija v središču zunanjega delovanja EU" iz leta 2011 so vodilna načela ZN označena kot sklop mednarodnih standardov za podjetništvo in človekove pravice, ki bi jih morala spoštovati vsa evropska podjetja. Dokumenta vsebujeta tudi predloge za konkretne ukrepe za izvajanje vodilnih načel ZN.

EU ima že dolgo tradicijo podpiranja **boja proti nekaznovanosti** najhujših zločinov, ki so prizadeli celotno mednarodno skupnost. EU je v skladu z obljubo, ki jo je dala na pregledni konferenci v Kampali, posodobila Skupno stališče 2003/444/SZVP s Sklepom Sveta 2011/168/SZVP, ki ga je sprejela 21. marca 2011. Cilj novega sklepa Sveta je povečanje univerzalne podpore Rinskemu statutu s spodbujanjem čim bolj množične udeležbe pri njem, ohranjanje celovitosti Rinskega statuta, podpora neodvisnosti sodišča in njegovemu uspešnemu in učinkovitemu delovanju, podpora sodelovanju s sodiščem in podpora izvajanju načela dopolnjevanja.

EU je jeseni 2011 začela revizijo svojih **smernic za uveljavljanje in varstvo otrokovih pravic**, da bi jih prilagodila novim svetovnim razmeram ter prednostnim nalogam na področju človekovih pravic, določenim v skladu z lokalnimi zahtevami. Pozimi leta 2011 je začela kampanjo tematskega lobiranja (*demaršo*), s katero je podprla svetovno kampanjo ZN za ratifikacijo dveh izbirnih protokolov h Konvenciji o otrokovih pravicah. EU bo do junija 2012 na lokalni ravni s političnim dialogom in drugimi dejavnostmi ozaveščanja še naprej spodbujala ratifikacijo teh instrumentov, pa tudi konvencije ILO št. 182 o najhujših oblikah dela otrok.

Visoka predstavnica Catherine Ashton je v imenu EU pozdravila odpravo **smrtne kazni** v zvezni državi ZDA Illinois marca 2011 ter tako dokazala neprekinjeno podporo odpravljanju smrtne kazni. Novembra 2011 je bil dejanski moratorij uveden tudi v zvezni državi ZDA Oregon in visoka predstavnica je ob tej priložnosti dala izjavo.

Leta 2011 je EU dosegla tudi napredek na domačem prizorišču pri svoji zavezanosti na področju položaja **žensk v odnosu do miru in varnosti**. Svet je 13. maja 2011 sprejel poročilo o kazalnikih EU za celovit pristop k izvajanju resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov št. 1325 in št. 1820 o ženskah, miru in varnosti na ravni EU, iz katerega je razvidno, da je EU sprejela konkretne ukrepe za okrepitev mehanizmov varovanja izpostavljenih skupin, kot so ženske in otroci. Poročilo omogoča spremljanje delovanja EU na tem področju ter hkrati povečuje odgovornost za predhodne zaveze. Naslednje poročilo naj bi bilo izdano leta 2013.

Evropska unija si prizadeva za vključitev **klavzule o človekovih pravicah** v vse politične okvirne sporazume, kot so pridružitveni sporazumi ter sporazumi o partnerstvu in sodelovanju, sklenjene s tretjimi državami. S to klavzulo je zagotovljeno, da so notranje in zunanje politike pogodbenic utemeljene na človekovih pravicah, določenih v Splošni deklaraciji človekovih pravic, ter da predstavljajo bistven element teh sporazumov. Vendar leta 2011 ni bil podpisal ali začel veljati noben nov sporazum, ki bi vseboval klavzulo o človekovih pravicah. EU je imela več kot 40 dvostranskih **dialogov o človekovih pravicah** s tretjimi državami ter tako tudi prav toliko priložnosti za učinkovito obravnavo posebnih vprašanj človekovih pravic, ki zaskrblyujejo EU.

EU je začela pripravljati **strategije za človekove pravice za posamezne države** za skoraj 160 držav po svetu in 130 jih je bilo končanih v letu 2011. S tem pristopom naj bi dosegli naslednje glavne cilje: boljša in celovitejša seznanitev z glavnimi izzivi na področju človekovih pravic v partnerskih državah; usmeritev političnih ukrepov in finančne pomoči EU na ključne prednostne naloge v partnerskih državah, tako da bomo lahko svoj pristop bolje prilagodili razmeram v posameznih državah in postali učinkovitejši, kot je zahtevala tudi visoka predstavnica; pospešitev in večja ciljna usmerjenost ustreznih dejavnosti držav članic in diplomatskih predstavništav EU na terenu ter celovitejše in ustreznije dopolnjevanje različnih strategij za države in regije.

ESZD je 8. in 9. decembra 2011 v tesnem sodelovanju s partnerskimi NVO organizirala 13. letni **forum EU in NVO o človekovih pravicah**, ki je bil posvečen dvema temama: spodbujanju izvajanja smernic EU o mednarodnem humanitarnem pravu ter *pregledu o človekovih pravicah v EU in novemu večletnemu finančnemu okviru – od priporočil k dejanjem*. Forum je bil priložnost za NVO, da so predstavile svoje izkušnje s terena, izrazile mnenja o politikah EU ter EU priporočile, kako bi lahko izboljšala izvajanje. Rezultate bodo skrbno preučile ESZD in delovne skupine Sveta.

EU je zaradi zaskrbljujočega stanja na področju človekovih pravic v **Belorusiji** po predsedniških volitvah decembra 2010 mednarodno skupnost pozvala, naj odločno odgovori na kršitve človekovih pravic. Svet za človekove pravice je junija 2011 pod vodstvom Evropske unije sprejel resolucijo, s katero je bila visoka komisarka za človekove pravice zadolžena, da v roku enega leta poroča o stanju na področju človekovih pravic v Belorusiji ter priporoči nadaljnje ukrepanje. Medtem je EU sprejela več dvostranskih ukrepov, ki so znatno povečali pomoč zagovornikom človekovih pravic in civilni družbi, ter istočasno vedno bolj pritiskala na režim, naj spoštuje človekove pravice in izpusti vse politične zapornike.

Skupna izjava o evropski sosedski politiki z naslovom "Nov odziv na spremembe v sosedstvu", sprejeta 25. maja 2011, je vsebovala predlog za uvedbo **evropske dotacije za demokracijo**, ki ga je pozneje pozdravil tudi Svet za zunanje zadeve. Namen je vzpostavitev evropske dotacije za demokracijo kot avtonomnega organa s pravno osebnostjo po pravu ene države članice. Evropska dotacija za demokracijo bi bila na začetku usmerjena predvsem, vendar ne izključno, v evropsko sosedstvo, delovala pa bi kot nov mehanizem, ki bi omogočal podporo EU političnim akterjem in demokratičnemu prehodu ali mirnim prizadevanjem za demokracijo.

EU je leta 2011 napotila 10 **misij za opazovanje volitev** (MOV). Pet MOV EU je spremljalo pomembne spremembe in jim dalo dodatno verodostojnost (sprememba režima v Tuniziji, ustanovitev nove države v južnem Sudanu, prehod z vojaškega na civilni režim v Nigeru, dolgo pričakovani preskok k politični opoziciji v Peruju in Zambiji), tri so spremljale sorazmerno neproblematično ponovno izvolitev obstoječe oblasti (Nigerija, Čad in Uganda), dve misiji pa sta potekali v izredno težavnih volilnih razmerah (Nikaragva in DRK). Poleg tega je EU strokovne misije za volitve napotila tudi v Benin, Liberijo, Slonokoščeno obalo, Maroko, Gvatemalo, Tajsko, Srednjeafriško republiko in Gambijo. Hkrati z vsemi MOV EU je lastne delegacije napotil tudi Evropski parlament, kar je prispevalo k prepoznavnosti in izpostavilo politično zavezanost EU.

EU je prepričana, da bi morala biti zasebne **vojaške in varnostne službe** odgovorna za morebitne kršitve človekovih pravic med izvajanjem svojih operacij, in je zato maja 2011 konstruktivno sodelovala na prvem zasedanju delovne skupine ZN Sveta za človekove pravice o možnem mednarodnem regulativnem okviru za takšne službe. Poudarila je, da je treba najprej pregledati obstoječe pobude in dejanske pomanjkljivosti glede odgovornosti za kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava.

2. INSTRUMENTI IN POBUDE EU V DRŽAVAH NEČLANICAH

UVOD

2.1. Smernice EU o človekovih pravicah in mednarodno humanitarno pravo

Osem tako imenovanih smernic predstavlja osnovo politike EU na področju človekovih pravic. Čeprav niso pravno zavezujoče, jih je Svet EU soglasno sprejel, zato zelo jasno odražajo politične prednostne naloge EU. Zagotavljajo tudi praktična orodja za pomoč predstavnikom EU pri uveljavljanju naše politike na področju človekovih pravic po vsem svetu. Smernice tako prispevajo k boljši usklajenosti in doslednosti politike EU na tem področju

Smernice EU o človekovih pravicah trenutno obsegajo naslednja vprašanja:

- smrtna kazen (prvič sprejete leta 1998);
- mučenje in drugo okrutno, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje (prvič sprejete leta 2001);
- dialogi o človekovih pravicah (prvič sprejete leta 2001);
- otroci in oboroženi spopadi (prvič sprejete leta 2003);
- zagovorniki človekovih pravic (prvič sprejete leta 2004);
- spodbujanje in varstvo otrokovih pravic (prvič sprejete leta 2007);
- nasilje nad ženskami in deklicami ter preprečevanje vseh oblik diskriminacije proti njim (prvič sprejete leta 2008);
- spodbujanje skladnosti z mednarodnim humanitarnim pravom (prvič sprejete leta 2005).

Več informacij o smernicah je na voljo v brošuri, izdani marca 2009. Na voljo so tudi na spletu v vseh jezikih EU ter v ruščini, kitajščini, arabščini in v jeziku farsi.

V letu 2010 je bilo dogovorjeno, da je treba oblikovati pristop EU glede na razmere v posameznih državah in pri tem zagotoviti usklajeno delovanje EU po vsem svetu. Zato je bilo odločeno, da se pripravijo lokalne strategije o človekovih pravicah za različne države ter redno pregledujejo naše prednostne naloge in najučinkovitejša uporaba ustreznih orodij, partnerji pa se obravnavajo spoštljivo.

2.2. Dialogi in posvetovanja o človekovih pravicah

EU je leta 2011 nadalje razvila svoje posebne politične dialoge o človekovih pravicah z vedno več partnerji. Leta 2011 je bil v okviru evropske sosedske politike vzpostavljen nov dialog o človekovih pravicah z Alžirijo. Sprejeti so bili tudi ukrepi za formalizacijo dialoga o človekovih pravicah z Južno Afriko in prav tako so bili navezani prvi stiki z Republiko Korejo za vzpostavitev rednih posvetovanj o človekovih pravicah.

Leta 2011 so potekale razprave o človekovih pravicah v dialogih ali pododborih z naslednjimi partnerji: Afriško unijo, Alžirijo, Argentino, Armenijo, Brazilijo, Belorusijo, Čilom, Gruzijo, Indijo, Indonezijo, Jordanijo, Kambodžo, Kazahstanom, Kirgizistanom, Kitajsko, Kolumbijo, Laosom, Libanonom, Mehiko, Moldavijo, Marokom, Pakistanom, Palestinsko oblastjo, Tadžikistanom, Turkmenistanom in Vietnamom. Posvetovanja o vprašanih človekovih pravic so bila organizirana s Kanado, Izraelom, Japonsko, Novo Zelandijo, Rusijo, ZDA in državami kandidatkami (Hrvaška, Islandija, Turčija in NJRM).

Leta 2011 pa ni bilo mogoče opraviti že vzpostavljenega dialoga o človekovih pravicah z Egiptom, Šrilanko in Tunizijo. Vsakoletni dialog s Pakistanom je bil prestavljen na začetek leta 2012. Dialog o človekovih pravicah z Iranom je prekinjen od leta 2006.

Med pregledom politike EU o človekovih pravicah so bile leta 2011 opredeljene najboljše prakse v teh različnih dialogih, da bi tako povečali njihov učinek na tri načine: prvič, treba bi jih bilo bolje vključiti v splošne odnose z zadevno tretjo državo, vse do vrhunskih srečanj; drugič, treba bi bilo zagotoviti, da so tesno povezani z drugimi instrumenti politik za človekove pravice, zlasti z novimi strategijami za človekove pravice za posamezne države, in tretjič, več pozornosti bi bilo treba nameniti ukrepanju po dialogih v obliki konkretnih akcijskih načrtov, zakonodajnih reform in projektov, ki bi jih EU lahko podprla s svojimi instrumenti, med drugim s pomočjo v okviru sodelovanja.

Pri tem je bila posebna pozornost posvečena oblikovanju programov dialogov o človekovih pravicah, s poudarkom na stanju človekovih pravic v zadevni državi, vključno s posameznimi primeri. Standardne točke na dnevnih redih teh dialogov so vedno pogosteje tudi večstranska vprašanja v okviru ZN in ustreznih regionalnih organizacij. EU se v tesnem sodelovanju s svojimi državami članicami odziva tudi na zahteve partnerskih držav za razpravo o vprašanjih človekovih pravic znotraj EU.

Izkazalo se je, da so akcijski načrti, ki so že bili dogovorjeni z južnimi državami evropske sosedске politike ali se še pregledujejo, ključni za oblikovanje programov dialogov o človekovih pravicah s temi državami, poleg tega pa zagotavljajo koristna merila in tako lajšajo redno ocenjevanje dialogov v skladu s smernicami EU za dialoge o človekovih pravicah, ki naj bi se izvajalo skupaj z rednim posodabljanjem in pregledom strategij za človekove pravice za posamezne države.

V skladu z najboljšo prakso se omogoča splošnejši dostop do posvetovanj s civilno družbo v institucijah ter v zadevnih državah, pa tudi do informativnih sestankov po dialogih. Poleg tega je bilo leta 2011 organiziranih tudi približno 10 namenskih seminarjev za civilno družbo in njihovi rezultati so bili nato upoštevani v uradnih dialogih o človekovih pravicah.

EU je leta 2011 nadaljevala pogajanja s kitajskimi oblastmi za izboljšanje pogojev za dialog o človekovih pravicah med EU in Kitajsko v skladu s priporočili iz pregleda dialoga iz leta 2010. EU poskuša na podlagi pregleda posvetovanj med EU in Rusijo o človekovih pravicah, ki je bil končan leta 2011, pri ruskih oblasteh doseči izboljšanje pogojev in vsebine dialoga.

Poleg tega ima EU na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja vzpostavljen dialog s skoraj vsemi 79 afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami, ki so pogodbenice tega sporazuma, kar vključuje redno oceno stanja na področju spoštovanja človekovih pravic, demokratičnih načel, pravne države in dobrega upravljanja. V skladu s členom 9 sporazuma iz Cotonouja so spoštovanje človekovih pravic, demokratična načela in pravna država bistveni dejavniki ter so zato vključeni tudi v klavzulo o reševanju sporov iz člena 96, na podlagi katere se lahko za zadevno državo uvedejo posvetovanja in ustrezni ukrepi, tudi (v skrajnem primeru) začasno prenehanje izvajanja sporazuma.

Leta 2011 so ustrezni ukrepi veljali za pet držav: Zimbabve, Fidži, Gvinejo, Gvinejo Bissau in Madagaskar. Za Niger se postopek iz člena 96 ne uporablja več.

2.3. Sklepi Sveta in krizno upravljanje

EU je v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) še naprej izvajala in konsolidirala svoje posebne politike za človekove pravice ter ženske, mir in varnost ter prav tako nadalje razvijala pravni red Unije in izvajala smernice za zaščito civilistov v misijah in operacijah SVOP. Ustrezne delovne skupine Sveta so še naprej razpravljale o vključitvi človekovih pravic in načela enakosti spolov v SVOP, to vprašanje pa je tudi še vedno del načrtovanja in izvajanja misij in operacij SVOP ter poznejšega učenja iz pridobljenih izkušenj. Leta 2011 ni bila napotena nobena nova misija ali začeta operacija SVOP.

Začele so se zlasti dejavnosti za uresničevanje priporočil iz poročila o izkušnjah in najboljših praksah pri vključevanju načel človekovih pravic in enakosti spolov v vojaške operacije in civilne misije SVOP, ki ga je Svet potrdil decembra 2010. ESZD je zaradi zagotovitve skladnosti političnega okvira EU za ženske, mir in varnost z najnovejšim dogajanjem (predvsem s sprejetjem resolucij VSZN o ženskah, miru in varnosti ter izkušnjami, pridobljenimi v okviru EU/SVOP od leta 2008) začela postopek pregleda in posodobitve operativnega dokumenta o izvajanju RVSZN št. 1325, podkrepljene z RVSZN št. 1820, v okviru EVOP, ki je bil sprejet leta 2008.

Nadaljnji ključni dosežek leta 2011 je bila zasnova modulov za usposabljanje o človekovih pravicah, enakosti spolov in zaščiti otrok, katerih podlaga so bile smernice za standardne elemente usposabljanja EU o človekovih pravicah in enakosti spolov iz svežnja osnutkov treh konceptov z minimalnimi standardnimi elementi usposabljanja o človekovih pravicah, enakosti spolov in zaščiti otrok v okviru SVOP, ki je bil sprejet decembra 2010. Moduli se pripravljajo v sodelovanju z instituti za usposabljanje iz držav članic EU in civilno družbo.

ESZD je junija 2011 organizirala tretji letni sestanek svetovalcev za enakost spolov in kontaktnih točk misij in operacij SVOP. Poleg tega so bili s politiko EU o človekovih pravicah in enakosti spolov na seminarju aprila 2011 seznanjeni tudi vsi vodje civilnih misij SVOP. V letu ustanovitve ESZD je bila posebna pozornost posvečena spodbujanju izmenjave informacij med vsemi službami, ki sodelujejo pri kriznem upravljanju, ter strokovnjaki ESZD na področju človekovih pravic, enakosti spolov in zaščite otrok.

2.4. Demarše in izjave

Za EU je zelo pomembno, da javnost budno spremlja vprašanja o človekovih pravicah. Zato pogosto daje javne izjave in z njimi izraža svojo zaskrbljenost ali zadovoljstvo ob pozitivnem razvoju dogodkov. Te izjave se sprejmejo soglasno.

V drugih primerih pa se EU odloči za izročitev demarš, če meni, da bo tako bolj učinkovita. Demarše ali uradni diplomatski pristopi so pomembni instrumenti zunanje politike, ki jih EU uporablja, da pri organih oblasti držav, ki niso članice EU, izrazi zaskrbljenost glede človekovih pravic. EU po svetu redno izroča demarše za spodbujanje načel univerzalnosti in celovitosti Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča. Običajno demarše na zaupen način izročajo lokalni predstavniki EU.

Najpogostejše obravnavane teme so: zaščita zagovornikov človekovih pravic, nezakonit odvzem prostosti, prisilna izginotja, smrtna kazen, mučenje, zaščita otrok, begunci in prosilci za azil, izvensodne usmrtitve, svoboda izražanja in združevanja, pravica do poštenega sojenja in volitve.

2.5. Klavzule o človekovih pravicah v sporazumih o sodelovanju s tretjimi državami

Evropska unija si prizadeva za vključitev klavzule o človekovih pravicah v vse politične okvirne sporazume, kot so pridružitveni sporazumi ter sporazumi o partnerstvu in sodelovanju, sklenjeni s tretjimi državami. S to klavzulo je zagotovljeno, da so notranje in zunanje politike pogodbenic utemeljene na človekovih pravicah, določenih v Splošni deklaraciji človekovih pravic, ter da predstavljajo bistven element teh sporazumov. Leta 2011 ni bil podpisan niti ni začel veljati noben nov sporazum, ki bi vseboval klavzulo o človekovih pravicah.

V skladu s klavzulo o človekovih pravicah so se leta 2011 začela posvetovanja v enem primeru. Evropska unija je menila, da je bil upor v Gvineji Bissau 1. aprila 2010 in poznejše imenovanje njegovih glavnih pobudnikov na visoke funkcije v vojaški hierarhiji izjemno huda in očitna kršitev klavzule o človekovih pravicah iz Sporazuma iz Cotonouja. Zato je 31. januarja 2011 začela posvetovanja z Gvinejo Bissau v skladu s členom 96 Sporazuma iz Cotonouja. Udeleženci so med posvetovanji razpravljali o potrebnih ukrepih za zagotovitev prevlade civilne oblasti, izboljšanje demokratičnega upravljanja, zagotovitev spoštovanja ustavne ureditve in pravne države ter za odpravo nekaznovanja in organiziranega kriminala. Potem ko se je Gvineja Bissau zavezala, da bo ustrezno opravljena neodvisna sodna preiskava atentatov iz marca in junija 2009, izvedena učinkovita reforma varnostnega sektorja ter obnovljena vojaška hierarhija, tako da bodo v poveljstvo imenovane osebe, ki niso sodelovale pri neustavnih dejavnostih ali nasilju, se je EU odločila, da bo končala posvetovanja in postopoma spet začela sodelovati s to državo.

Komisija je v sporočilu o zunanji razsežnosti skupne ribiške politike iz julija 2011 napovedala, da si bo med drugim prizadevala okrepiti dvostranske ribiške sporazume z vključitvijo klavzule o človekovih pravicah v vse tovrstne sporazume. Tako bi lahko bila posledica vsake kršitve temeljnih elementov človekovih pravic in demokratičnih načel prenehanje izvajanja sporazuma. Protokoli v ta namen so že bili parafirani z Zelenortskimi otoki, Komori, Grenlandijo, Gvinejo Bissau, Mauritiusom, Mozambikom, Sao Toméjem in Principom ter Sejšeli.

2.6. Evropska sosedska politika

Evropska sosedska politika (ESP) je bila predlagana leta 2004. EU je svojim sosedam ponudila privilegiran odnos, ki temelji na vzajemni zavezi k skupnim vrednotam (demokraciji in človekovim pravicam, pravni državi, dobremu upravljanju, načelom tržnega gospodarstva in trajnostnemu razvoju).

ESP je sestavljena iz Vzhodnega partnerstva (začelo se je maja 2009 v Pragi), Unije za Sredozemlje (evro-sredozemsko partnerstvo, v preteklosti znano kot barcelonski proces, ki se je ponovno začelo julija 2008 v Parizu) ter sinergije za Črno morje (začela se je februarja 2008 v Kijevu).

Izvajanje ESP skupaj spodbujajo in spremljajo odbori in pododbori, ustanovljeni na podlagi teh sporazumov. Dogovorjeno je bilo, da bo izvajanje ESP v letu 2011 vključeno v 12 poročil o napredku za posamezne države in dve regionalni poročili, v katerih bo ocenjen napredek pri izvajanju evropskega partnerstva ter partnerstva za demokracijo in skupno blaginjo, ter v statistično priložo.

Skozi leto 2011 se je EU hitro in odločno odzivala na številne spremembe; po več letih sorazmerne stagnacije se je v sosednjih državah začela razvijati demokracija. EU je prilagodila svojo politiko in instrumente, preusmerila svoje programe pomoči ter dala na voljo tehnično pomoč za pospešitev demokratičnega prehoda, poleg tega pa je sosednjim državam namenila dodatna finančna sredstva.

EU je okrepila svoje politično udejstvovanje v vzhodnem in južnem sosedstvu. Na Vzhodu smo na drugem vrhunskem zasedanju Vzhodnega partnerstva (septembra 2011 v Varšavi) ocenili rezultate, dosežene od začetka Vzhodnega partnerstva, ter hkrati potrdili politično zavezo EU in njenih vzhodnih sosed, da poglobijo svoje politične vezi in gospodarsko povezanost. V okviru južnega sosedstva je Svet na predlog visoke predstavnice imenoval posebnega predstavnika za regijo južnega Sredozemlja, da bi razvil dialog z državami v tranziciji, še bolj aktiviral EU in države članice ter zagotovil usklajevanje z mednarodnimi finančnimi institucijami in zasebnim sektorjem.

Komisija je 8. marca 2011 izdala sporočilo z naslovom "Partnerstvo za demokracijo in skupno blaginjo z državami južnega Sredozemlja" ter se tako nemudoma odzvala na arabsko pomlad. V sporočilu je poudarjen pomen višjih standardov za človekove pravice, demokracijo in odgovorno upravljanje.

Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom "Nov odziv na spremembe v sosedstvu" je bilo izdano 25. maja 2011. Nova politika temelji na vzajemni odgovornosti in skupni zavezanosti univerzalnim vrednotam človekovih pravic, demokracije in pravne države, poleg tega pa vključuje tudi precej višjo raven razlikovanja. EU se je želela odzvati na arabsko pomlad in ljudem v južnem Sredozemlju poslati jasno sporočilo o solidarnosti in podpori, prav tako pa je hotela odgovoriti na zahteve vzhodnih sosed EU po tesnejših političnih vezeh in globljem gospodarskem povezovanju.

EU je v prizadevanjih, da bi podprla demokratični prehod, okrepila sodelovanje s Svetom Evrope in poiskala sinergije s Parlamentarno skupščino Sveta Evrope, parlamentom držav južnega Sredozemlja pa je ponudila "status partnerjev za demokracijo". Države iz južnega sosedstva EU imajo po zaslugi programa, financiranega iz proračuna EU, dostop do priznanega strokovnega znanja Sveta Evrope o ustavni reformi, reformi pravosodja in volilnih sistemih. EU je poslala dobro usposobljeno misijo za opazovanje volitev v Tunizijo, v Maroko pa strokovnjake za volitve. Egipčovski visoki volilni komisiji je zagotovila tehnično pomoč ter podprla organizacije civilne družbe pri izobraževanju volivcev in notranjih opazovalcev.

EU vse bolj navezuje stike s civilno družbo. V vzhodnem sosedstvu je poleg dialogov o človekovih pravicah organizirala tudi skupne seminarje civilne družbe. Pred vrhunskim srečanjem Vzhodnega partnerstva se je novembra v Poznanju sestal tudi forum civilne družbe Vzhodnega partnerstva. Na podlagi pregleda ESP, sprejetega maja 2011, je bil septembra vzpostavljen Sklad za civilno družbo, ki ima za obdobje 2011–2013 proračun v višini 66 milijonov EUR.

EU je v podporo svobode izražanja začela izvajati strategijo stalne povezanosti, s katero organizacijam civilne družbe in posameznim državljanom pomaga, da se izognejo samovoljnemu preprečevanju dostopa do elektronske komunikacijske tehnologije.

Še naprej je krepila podporo pravicam žensk v celi regiji ter si prizadevala za vključitev vprašanja enakosti spolov v vse ustrezne dejavnosti v okviru sodelovanja. Ženske so odigrale ključno vlogo v arabski pomladi in njihov položaj se med prihodnjimi spremembami ne bi smel poslabšati.

EU si še bolj prizadeva po vsem sosedstvu opozarjati na potrebo po vzpostavitvi učinkovitega in neodvisnega sodstva, zagotavljati, da imajo državljani pravico do poštenega sojenja, ter nadaljevati boj proti korupciji.

EU je humanitarno pomoč zagotavljala prek ekip ECHO (ekipe EU za humanitarno pomoč in civilno zaščito), ki so bile napotene na tunizijsko-libijsko mejo in v vzhodno Libijo, da bi ocenile humanitarne potrebe in splošne razmere. Za humanitarno pomoč najbolj prizadetim prebivalcem Libije in sosednjih držav (Tunizija in Egipt) je bilo na voljo 40 milijonov EUR. Skupni znesek celotnega prispevka EU (Evropske komisije in držav članic) je bil 15. maja skoraj 103 milijone EUR.

EU je iz sredstev, ki so namenjena za južno sosedstvo, 600 milijonov EUR preusmerila v programe izgradnje institucij na področjih, kot sta reforma pravosodja in preprečevanje korupcije, ter tako finančno podprla reformna prizadevanja partnerskih držav. Na voljo je dala tudi dodatna sredstva iz proračuna EU. V sporočilu iz maja je bilo predlagano, da bi dodatna sredstva v višini 1,24 milijarde EUR namenili za podporo izvajanju novega pristopa.

Komisija je decembra 2011 sprejela zakonodajni predlog za nov finančni instrument, Evropski instrument sosedstva, ki bo z letom 2014 nadomestil sedanji Evropski instrument sosedstva in partnerstva. Ta instrument bo še bolj okrepil povezavo med politiko in pomočjo, uvedel večjo raven razlikovanja pri finančnih sredstvih, ki bodo partnerskim državam dodeljena kot spodbuda, vseboval pa bo tudi poenostavljene določbe o čezmejnem sodelovanju na zunanji meji EU.

2.7. Dejavnosti, ki se financirajo v okviru Evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR)

Leta 2011 sta bila v okviru EIDHR objavljena dva splošna razpisa za zbiranje predlogov, namenjena (i) podpiranju zagovornikov človekovih pravic in lokalne civilne družbe, ki si prizadevajo za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v državah in regijah, kjer so take dejavnosti najbolj ogrožene in zagovorniki najbolj izpostavljeni (15,8 milijona EUR);(ii) krepitvi vloge mrež civilne družbe pri spodbujanju spoštovanja človekovih pravic in demokratičnih reform ter podpiranju dejavnosti zoper smrtno kazen (21,6 milijona EUR). Rezultati obeh razpisov bodo objavljeni spomladi 2012.

Na lokalni ravni je približno 90 delegacij EU objavilo lokalne razpise za zbiranje predlogov (v okviru programov pomoči za posamezne države), za katere je bilo skupno namenjenih 64,8 milijona EUR, njihov cilj pa je bila podpora civilni družbi v zadevnih državah na predhodno določenih prednostnih področjih. EIDHR se je poleg tega odzval tudi na arabsko pomlad in hitro dal na voljo več kot 6 milijonov EUR za programe pomoči za posamezne države v Tuniziji, Egiptu in Libiji.

EU ostaja glavna donatorka pomoči organizacijam civilne družbe po svetu, ki si prizadevajo za odpravo smrtnih kazni. Organizacije civilne družbe, ki si prizadevajo za odpravo smrtnih kazni, so leta 2011 prispevale k pomembnim dosežkom, na primer k odpravi smrtnih kazni v zvezni državi Illinois. Partnerji v okviru EIDHR so po vsem svetu izvajali različne dejavnosti lobiranja, zagovarjanja, raziskovanja, kampanj, pravnega svetovanja in usposabljanja.

Medvladni konferenci v Kigaliju in Rimu, ki ju je organizirala civilna družba in sta bili financirani iz instrumenta EIDHR, sta pred glasovanjem v GSZN o moratoriju leta 2012 na novo spodbudili razpravo o odpravi smrtnih kazni. V okviru EIDHR lahko Evropska unija, tretje države in civilna družba sodelujejo in pripomorejo k postopnemu omejevanju in odpravi smrtnih kazni po vsem svetu.

V okviru dejavnosti EU proti mučenju je bila leta 2011 iz instrumenta EIDHR podpora namenjena novim ukrepom civilne družbe za preprečevanje mučenja in rehabilitacijo žrtev. Cilj je bila okrepitev politike EU, zlasti izvajanje smernic EU za preprečevanje mučenja, ki jih je Svet Evropske unije sprejel leta 2001. Z znatnim financiranjem projektov smo prispevali k podpori rehabilitacije žrtev mučenja in prisilnih izginotij, boljšemu poznavanju temeljnih vzrokov mučenja po svetu ter ozaveščanju o opcijskem protokolu h Konvenciji proti mučenju. V Šrilanki in Nepalju so bili na primer začeti posebni projekti za usposabljanje državnih uslužbencev za preprečevanje in obravnavanje mučenja in slabega ravnanja s strani policije in vojske. Projekti drugod po svetu so bili namenjeni krepitvi mehanizmov preiskovanja, obveščanja in opozarjanja na področju mučenja in slabega ravnanja (Gvineja, Mehika in Rusija). EIDHR je financiral tudi sodelovanje med zdravstvenimi in pravnimi strokovnjaki pri dokumentiranju primerov mučenja in drugih oblik krutega in ponižujočega ravnanja na Filipinih. Spodbujali so se vzpostavitev nacionalnih mehanizmov za preprečevanje ter sodna obravnava primerov mučenja, pa tudi boj proti nekaznovanosti po svetu. EIDHR je skupaj z Mednarodnim svetom za rehabilitacijo žrtev mučenja in Svetovno organizacijo proti mučenju prispeval k podpori in pomoči žrtvam mučenja in prisilnih izginotij v Libiji po koncu Gadafigevega režima.

Iz EIDHR so bili leta 2011 še naprej financirani evropski meduniverzitetni center v Benetkah in njegov magistrski program o človekovih pravicah in demokratizaciji ter podobni regionalni programi na Balkanu (Univerza v Sarajevu), v Afriki (Univerza v Pretoriji), Latinski Ameriki (Universidad Nacional De General San Martin v Buenos Airesu) in azijsko-pacifiški regiji (Univerza v Sydneyu).

Leta 2011 je bilo tudi več dejavnosti za okrepitev mednarodnega in regionalnega okvira za varstvo človekovih pravic, pravosodje, pravno državo in spodbujanje demokracije. Sekretariat Forumu pacifiških otokov je dobil pomoč za podpiranje otoških držav iz foruma pri ratifikaciji in izvajanju ključnih konvencij Združenih narodov o človekovih pravicah in Rimskega statuta MKS, ozaveščanju in izobraževanju o povezanosti človekovih pravic in razvoja ter večanju nacionalnih zmogljivosti v otoških državah iz foruma za vključevanje človekovih pravic v njihove vladne politike in razvojne načrte.

Tudi Svet Evrope je dobil konkretno pomoč za projekta za (i) krepitev nacionalnih zmogljivosti v Armeniji, Azerbajdžanu, Gruziji, Republiki Moldaviji, Ruski federaciji in Ukrajini za učinkovitejše varstvo človekovih pravic, kar bi zagotovili z izboljšanjem poznavanja Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter spremenjene Evropske socialne listine, ter (ii) podporo politikam za izobraževanje o demokratičnem državljanstvu in človekovih pravicah v Kazahstanu.

Podpora je bila namenjena tudi izrednim senatom sodišč v Kambodži, in sicer s prispevanjem v kamboški delež v proračunu sodišča, s čimer naj bi zagotovili spoštovanje mednarodnih standardov za poštene sodne postopke, na katerih naj bi žrtve Rdečih kmerov našle pravico.

S finančno pomočjo iz EIDHR je bilo leta 2011 organiziranih 12 seminarjev civilne družbe o človekovih pravicah v državah, kot so Kolumbija, Bangladeš, Armenija in Tadžikistan, ki so dopolnjevali letne politične dialoge o človekovih pravicah. Tretji seminar civilne družbe EU in Afriške unije je bil novembra v Bruslju.

Podpora zagovornikom človekovih pravic je bila prednostna naloga EIDHR tudi v letu 2011. Iz svojega izrednega sklada za zagovornike v nevarnosti je EIDHR namenil več manjših zneskov podpore v pomoč posameznikom in organizacijam za človekove pravice pri pridobivanju varstva in zaščitnega materiala in informacijske tehnologije za njihovo delo, kritju honorarjev pravnikov ter zdravstvenih stroškov in stroškov rehabilitacije za aktiviste, ki so bili žrtve mučenja ali slabega ravnanja, ali za nujno premestitev zagovornikov človekovih pravic v nevarnosti na varen kraj. Leta 2011 je bila pripravljena tudi analitična študija programov za zagotavljanje zatočišč za zagovornike človekovih pravic v nevarnosti, ki predstavlja prvi korak podpore prihodnji pobudi EU za zagotavljanje začasne namestitve ogroženih aktivistov, ki potrebujejo varno zatočišče.

2.8. Pregled politike EU o človekovih pravicah

Evropska komisija je 12. decembra 2011 sprejela skupno sporočilo z naslovom "Človekove pravice in demokracija v središču zunanjega delovanja EU – za učinkovitejši pristop", ki ga je predložila visoka predstavnica. Sporočilo je rezultat dolgotrajnega procesa, ki se je začel z razpravo na srečanju Gymnich (neuradno srečanje zunanjih ministrov EU) marca 2010 v Cordobi. Sporočilo je temeljilo na delu na neuradnih srečanjih v Madridu, Brugesu, Budimpešti in Varšavi, v njem pa so upoštevana priporočila, ki so jih v okviru foruma EU-NVO predstavile različne interesne skupine.

Kot je zapisano na začetku sporočila, je bil njegov cilj "začeti razpravo z drugimi evropskimi institucijami o tem, kako okrepiti dejavnost, usklajenost in učinkovitost zunanje politike EU na področju človekovih pravic in demokracije". Gre za odziv na zavezo iz Lizbonske pogodbe, da bodo v ospredju zunanjepolitičnega delovanja človekove pravice, demokracija in pravna država ter da se bo zagotovila skladnost med različnimi področji zunanjega delovanja in izvajanjem načel zunanje politike EU.

Glavni cilj EU je določen kot "preprečevanje kršitev človekovih pravic, če do njih pride, pa zagotavljanje, da imajo žrtve dostop do sodnega varstva, da se jim popravijo krivice in da se odgovornim sodi". Da bi korenito izboljšali učinkovitost EU, je v sporočilu opredeljena vizija o tem, kako bo EU razširila, poglobila in racionalizirala svoje delovanje na mednarodnem področju. S tem ponovno potrjuje zavezanost EU univerzalnosti, neločljivosti in medsebojni odvisnosti vseh človekovih pravic – civilnih, političnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih.

V sporočilu so predlagani ukrepi na štirih področjih:

(a) Pregled izvajanja: učinkoviti ukrepi, narejeni po meri

Cilj je uravnoteženje tradicionalnega pristopa od zgoraj navzdol pri določanju politik in prednostnih nalog s po meri narejenim pristopom, pri katerem so upoštevane razmere, v katerih naj bi bila uporabljena zadevna politika. To bi lahko dosegli z razvojem strategij za človekove pravice za posamezne države ali s pristopom, ki temelji na kampanjah, na primer za tri teme, ki jih je predlagala visoka predstavnica: reformo pravosodja, pravice žensk in otrokove pravice. Ta prilagodljiva načina sta skladna s pristopom, ki se od arabske pomladi uporablja v okviru evropske sosedске politike, pa tudi širše. Odvisna sta od dobrega sistematičnega partnerstva s civilno družbo, tudi zagovorniki človekovih pravic.

(b) Usklajen pristop do politike

Cilj tega pristopa je popolna skladnost politik, zato so v njem prepletena različna področja politik, ki so včasih morda imela določeno mero avtonomije: trgovinska politika, preprečevanje konfliktov, krizno upravljanje, boj proti terorizmu, pa tudi svoboda, varnost in pravica.

Pri tem je vodilno načelo, ki ga je v poročilu "V večji svobodi" določil Kofi Annan: "Brez varnosti ne more biti razvoja, brez razvoja ne more biti varnosti, brez spoštovanja človekovih pravic pa ne more biti ne varnosti ne razvoja." Pri tem pristopu se skladno in dosledno uporablja celoten nabor instrumentov EU, od razvojnega sodelovanja do klavzul o človekovih pravicah v sporazumih.

(c) Oblikovanje močnih partnerstev

Sem spadajo večstranska, regionalna in dvostranska partnerstva. Namen je kar najbolj povečati učinek dialoga in z dobro zasnovanimi diplomatskimi dejavnostmi oblikovati pogoje mednarodne razprave.

(d) Izkoriščanje vpliva Evrope kot celote

S tem naj bi zagotovili, da so vsa prizadevanja EU enako usmerjena. Na začetku je treba zagotoviti usposabljanje vsega ustreznega osebja o človekovih pravicah in demokraciji. Nato pa je treba razmisliti o tem, kako EU komunicira s širšim svetom. Zato pa je treba predvideti možnost imenovanja posebnega predstavnika EU za človekove pravice.

Evropskemu parlamentu in visoki predstavnici Catherine Ashton je bilo 13. decembra predloženo sporočilo, s čimer se je začela izmenjava mnenj znotraj institucij EU in med njimi o razvoju učinkovitejšega in bolj vsestranskega pristopa k vprašanju človekovih pravic in demokracije. Ta proces naj bi se končal leta 2012.

Opomba: v sporočilu je bilo predlagano, da bi morala EU predstaviti svojo uspešnost v letnem poročilu o človekovih pravicah in demokraciji po svetu, tako da bi bilo mogoče slediti napredku pri doseganju njenih ciljev. Tako naj bi vse interesne skupine v okviru politike EU, tudi civilna družba, dobile priložnost, da ocenijo učinek ukrepanja EU in prispevajo k določitvi prihodnjih prednostnih nalog. Posledično bo oblika teh letnih poročil pred naslednjo izdajo morda spremenjena.

3. TEMATSKA VPRAŠANJA

Tematska vprašanja, povezana s smernicami EU

3.1. Smrtna kazen

EU odločno in načelno nasprotuje smrtni kazni in je vodilni akter pri prizadevanjih za odpravo smrtne kazni po vsem svetu.

Po njenem mnenju odprava smrtne kazni prispeva k uveljavljanju človeškega dostojanstva in postopnemu razvoju človekovih pravic. EU meni, da je smrtna kazen kruta in nečloveška, poleg tega pa ne odvrača od kaznivih dejanj. Vsaka nepravilna obsodba, ki se lahko pripeti v katerem koli pravnem sistemu, je nepopravljiva. Od držav, kjer smrtna kazen še vedno obstaja, zahteva, da se njena uporaba postopoma omeji, in vztraja, da se izvršuje v skladu z minimalnimi mednarodnimi standardi. Smernice EU v zvezi s smrtno kaznijo, revidirane leta 2008, so še vedno bistven instrument za sistematično ukrepanje proti državam, ki niso članice EU.

Ker ukrepanje na tem področju spada med ključne prednostne naloge zunanje politike EU o človekovih pravicah, EU še naprej uporablja vse razpoložljive instrumente v okviru diplomacije in sodelovanja ter si prizadeva za odpravo smrtne kazni.

Ob evropskem in svetovnem dnevu boja proti smrtni kazni 10. oktobra sta EU in Svet Evrope objavila skupno izjavo, v kateri sta potrdila, da nasprotujeta vsakršni uporabi smrtne kazni, ne glede na okoliščine, in tudi potrdila zavezo, da si bosta prizadevala za odpravo smrtne kazni po vsem svetu. Visoka predstavnica je izdala izjavo za javnost, v kateri je poudarila: "Zase in za Evropsko unijo lahko obljubim, da bomo vztrajali pri odpravi smrtne kazni, ki nima več mesta v sodobnem svetu." Delegacije EU po vsem svetu so ob tej priložnosti organizirale številne seminarje, tiskovne konference, razstave in druge dogodke.

EU je leta 2011 pozdravila odpravo smrtne kazni v zvezni državi ZDA Illinois 11. marca 2011. Prav tako je pozdravila odločitev etiopijske vlade, ki se je 30. junija 2011 odločila, da bo ohranila veljavni moratorij na izvrševanje smrtnih kazni. Po drugi strani pa je EU obžalovala nadaljnjo obsežno uporabo smrtne kazni v ZDA in po svetu. Posebna pozornost je bila namenjena Iranu in ZDA, vendar je EU na podlagi minimalnih standardov mednarodnega prava in smernic EU o smrtni kazni izdala izjave in izročila demarše tudi v številnih drugih državah.

EU je še naprej nasprotovala smrtni kazni v vseh ustreznih forumih, zlasti v ZN, OVSE in Svetu Evrope. V okviru OVSE je dala več izjav, v katerih je izrazila globoko obžalovanje zaradi usmrtitev v ZDA ter nasprotovanje uporabi smrtne kazni v vseh primerih in okoliščinah, poleg tega pa je pozvala k svetovnemu moratoriju kot prvemu koraku proti univerzalni odpravi smrtne kazni v skladu z resolucijami Generalne skupščine ZN iz leta 2007, 2008 in 2010 (izjave EU na zasedanju Stalnega sveta OVSE 2. in 10. junija, 1. in 22. septembra, 10. novembra in 1. decembra).

Na zasedanju stalnega sveta OVSE 15. decembra 2011 je EU obžalovala tudi smrtne kazni v Belorusiji. Vendar pa je lahko pozdravila odpravo smrtne kazni v zvezni državi ZDA Illinois (izjava visoke predstavnice v imenu EU z dne 11. marca 2011 je bila ponovljena na zasedanju Stalnega sveta OVSE 17. marca).

EU ostaja glavna donatorka pomoči organizacijam civilne družbe po svetu, ki si prizadevajo za odpravo smrtne kazni. Odprava smrtne kazni je ena od tematskih prednostnih nalog v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR). Junija 2011 je bil objavljen nov globalni razpis za zbiranje predlogov, za katerega je bilo namenjenih 7 milijonov EUR. Tako bo leta 2012 podpora dobilo več novih ukrepov za izvajanje smernic EU o smrtni kazni. Dejavnosti organizacij civilne družbe, ki se zavzemajo za odpravo smrtne kazni, so leta 2011 v okviru tekočih projektov prispevale k doseganju pomembnih rezultatov, kot je odprava smrtne kazni v zvezni državi Illinois. Medvladni konferenci v Kigaliju in Rimu, ki ju je organizirala civilna družba in sta bili financirani iz instrumenta EIDHR, sta pred glasovanjem v GSZN o moratoriju leta 2012 na novo spodbudili razpravo o odpravi smrtne kazni. Partnerji v okviru EIDHR so po vsem svetu izvajali različne dejavnosti lobiranja, zagovarjanja, raziskovanja, kampanj, pravnega svetovanja in usposabljanja.

Evropska komisija je decembra 2011 spremenila seznam blaga iz Uredbe (ES) št. 1236/2005 o trgovini z blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvrševanje smrtne kazni ali mučenje in katerega izvoz je treba nadzorovati, tako da je sedaj vanj vključen natrijev tiopental in podobne snovi, ki se uporabljajo za smrtonosne injekcije.

Študija primera

EU je od leta 2008 pozorno spremljala primer Troya Davisa, državljan ZDA, ki je bil leta 1991 obsojen na smrt v zvezni državi Georgii, in večkrat posredovala. Troy Davis je bil obsojen za umor policista Marka Allena McPhaila. Vendar obsodba ni bila podprta s fizičnimi dokazi, temveč je bila utemeljena na pričanju, od sojenja pa je sedem od devetih državnih prič pričanje preklicalo. Kljub temu je vrhovno sodišče ZDA 28. marca 2011 zavrnilo pritožbo Troya Davisa.

Usmrčen je bil v sredo, 21. septembra 2011. Visoka predstavnica Catherine Ashton je dala izjavo, v kateri je izrazila "globoko obžalovanje" zaradi usmrtitve in spomnila, da je EU večkrat pozvala k znižanju kazni Troya Davisa, saj "so dokaze, na podlagi katerih je bil obsojen Troy Davis, nenehno obkrožali resni in utemeljeni dvomi".

3.2. Mučenje in drugo okrutno, nečloveško in poniževalno ravnanje ali kaznovanje

EU v skladu s svojimi smernicami proti mučenju ohranja vodilno vlogo in še naprej ukrepa na svetovni ravni pri preprečevanju mučenja ter drugih oblik okrutnega, nečloveškega in poniževalnega ravnanja ali kaznovanja, in sicer s pobudami v mednarodnih forumih, dvostranskimi demaršami državam, ki niso članice EU, boljšim lokalnim izvajanjem smernic in znatno podporo projektom organizacij civilne družbe s tega področja. Delovna skupina Sveta za človekove pravice (COHOM) je sprejela revidirano različico smernic.

Na 66. zasedanju Generalne skupščine ZN (GSZN) so države članice EU podprle resolucijo z obsodbo vseh oblik mučenja in drugega okrutnega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja, vključno z zastraševanjem. Resolucija, ki jo je predložila Danska, je bila sprejeta soglasno. V izjavi EU na zasedanju GSZN je bilo izraženo mnenje, da resolucija jasno kaže, kakšno vrednost mednarodna skupnost pripisuje človeškemu dostojanstvu. Skupščina je poleg tega obsodila vse ukrepe za uzakonjenje, odobritev ali dopustitev mučenja v kakršnih koli okoliščinah, tudi zaradi nacionalne varnosti ali na podlagi sodnih odločb, ter pozvala države, naj zagotovijo, da bodo storilci takih dejanj odgovarjali.

Države članice EU so na zasedanju Sveta ZN za človekove pravice marca 2011 podprle tudi resolucijo o mučenju in drugem okrutnem, nečloveškem ali ponižujočem ravnanju ali kaznovanju ter mandatu posebnega poročevalca. Z resolucijo je bil za nadaljnja tri leta podaljšan mandat posebnega poročevalca o mučenju in drugem okrutnem, nečloveškem ali poniževalnem ravnanju ali kaznovanju.

EU je v letni izjavi ob mednarodnem dnevu v podporo žrtvam mučenja 26. junija 2011 poudarila, da pripisuje velik pomen odpravi mučenja po vsem svetu in popolni rehabilitaciji žrtev mučenja ter da morajo države sprejeti trajne, odločne in učinkovite ukrepe za preprečevanje in zatiranje vseh oblik mučenja in drugega okrutnega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja. EU je poudarila, da pripisuje velik pomen vlogi ZN v boju proti mučenju in pri podpori žrtvam, ter izrazila podporo posebnemu poročevalcu ZN za področje mučenja, Prostovoljnemu skladu ZN za žrtve mučenja, Uradu visoke komisarke ZN za človekove pravice, odboru ZN proti mučenju in drugim mehanizmom, ki imajo pomembno vlogo na tem področju, kot je Odbor Sveta Evrope za preprečevanje mučenja.

EU je v skladu s smernicami EU proti mučenju s političnim dialogom in demaršami še naprej dejavno izražala zaskrbljenost zaradi mučenja v državah, ki niso članice EU. V takšnih stikih – zaupnih ali javnih, odvisno od posameznega primera – obravnava vprašanja mučenja in posamezne primere v določenih državah, pa tudi širša vprašanja. EU je tudi leta 2011 spremljala posamezne primere v številnih državah. V rednih dialogih o človekovih pravicah z državami, ki niso članice EU, je redno opozarjala na primere mučenja in slabega ravnanja.

Več kot 60 delegacij EU po vsem svetu je preprečevanje mučenja opredelilo kot prednostno nalogo, pri čemer je večina določila tudi konkretne ukrepe, ki jih bo izvajala v državi gostiteljici. EU je še naprej uporabljala sistem, v skladu s katerim vodje misij v državah, ki niso članice EU, redno zaupno poročajo o človekovih pravicah, med drugim tudi o primerih mučenja. Dala je več izjav o mučenju, med drugim v večstranskih forumih, kot sta ZN in OVSE, ter preučila možnosti in načine za boljše usklajevanje z odborom ZN proti mučenju in pododborom ZN za preprečevanje mučenja.

Države članice EU so pod nenehnim mednarodnim nadzorom glede spoštovanja mednarodnih in regionalnih instrumentov na področju mučenja in okrutnega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja. Skupaj so izdale odprto povabilo za vse posebne postopke ZN na področju človekovih pravic, vključno s posebnim poročevalcem za področje mučenja.

Prizadevanja EU za preprečevanje mučenja so razvidna tudi iz precejšnjih sredstev, ki jih namenja projektom akterjev civilne družbe po vsem svetu. V letu 2011 je bila v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) zagotovljena podpora novim dejavnostim civilne družbe pri preprečevanju mučenja in rehabilitaciji žrtev. Teme, izbrane v globalnih razpisih za zbiranje predlogov, so namenjene krepitvi politike EU, zlasti izvajanju smernic EU za preprečevanje mučenja, ki jih je Svet Evropske unije sprejel leta 2001. Z znatnim financiranjem projektov smo prispevali k podpori rehabilitacije žrtev mučenja in prisilnih izginotij, boljšemu poznavanju temeljnih vzrokov mučenja po svetu ter ozaveščanju o opcijskem protokolu h Konvenciji proti mučenju. V Šrilanki in Nepalju se na primer izvaja poseben projekt za usposabljanje državnih uslužbencev o preprečevanju in obravnavanju mučenja in slabega ravnanja s strani policije in vojske. Projekti drugod po svetu so namenjeni krepitvi mehanizmov preiskovanja, obveščanja in opozarjanja na področju mučenja in slabega ravnanja (Gvineja, Mehika in Rusija). Iz sredstev EIDHR so bile financirane tudi dejavnosti za krepitev sodelovanja med zdravstvenimi in pravnimi strokovnjaki pri dokumentiranju primerov mučenja in drugih oblik krutega in ponižujočega ravnanja na Filipinih, spodbujanje vzpostavljanja nacionalnih preventivnih mehanizmov, zastopanje v sodnih sporih v zvezi s primeri mučenja ter prizadevanja za odpravo nekaznovanosti po vsem svetu. Podpora EIDHR je namenjena tudi pomembnemu projektu v Libiji, ki ga skupaj izvajata Mednarodni svet za rehabilitacijo žrtev mučenja in Svetovna organizacija proti mučenju ter v katerem naj bi s celovitim pristopom k vprašanju mučenja zastopali in podprli žrtve mučenja in prisilnih izginotij v Libiji po koncu Gadafigevega obdobja.

3.3. Otrokove pravice

Evropska unija je v svojih zunanjih in notranjih politikah zavezana varstvu in podpiranju otrokovih pravic. Komisija je v sporočilu "Agenda EU za otrokove pravice", ki ga je izdala februarja 2011, v enem dokumentu o politikah združila notranjepolitične in zunanjepolitične cilje ter tako zagotovila skladnost varstva otrokovih pravic.

V okviru zunanje politike EU za človekove pravice so bili razviti številni mehanizmi za zagotavljanje podpore otrokovim pravicam in njihovega varstva v zunanjih odnosih EU, predvsem na podlagi stalnega in sistematičnega delovanja.

Smernice EU o otrokovih pravicah (2007) so namenjene spodbujanju spoštovanja otrokovih pravic po vsem svetu z izvajanjem Konvencije ZN o otrokovih pravicah in njenih izbirnih protokolov ter vključevanjem otrokovih pravic v vse politike in ukrepe EU. Preprečevanje nasilja nad otroki je bilo leta 2007 in 2009 ključno področje izvajanja smernic v desetih pilotnih državah, izbranih v tesnem sodelovanju z UNICEF in civilno družbo: Armeniji, Barbadosu, Braziliji, Gani, Indiji, Iranu, Jordaniji, Keniji, Maroku in Rusiji. EU je leta 2011 začela revizijo svojih smernic o otrocih, da bi bilo v njih upoštevano najnovejše dogajanje na mednarodnem, pa tudi domačem prizorišču. EU je na primer začela lokalno opredeljevati svoje prednostne naloge na področju človekovih pravic in več kot polovica vodij misij EU se je odločila za spodbujanje spoštovanja otrokovih pravic.

Po sprejetju sklepov Sveta leta 2010 je EU leta 2011 znatno okrepila ukrepe proti delu otrok. Uresničenih je bilo več pobud, na primer vključitev otrokovih pravic v sporočilo Komisije o družbeni odgovornosti podjetij ter v smernice Komisije o družbeno odgovornem javnem naročanju.

EU ima na voljo več instrumentov za izvajanje politike o otrokovih pravicah. Politični dialog je priložnost za spodbujanje ratifikacije in učinkovitega izvajanja ustreznih mednarodnih instrumentov o teh pravicah. EU je v letu 2011 redno vključevala vprašanje otrokovih pravic v program političnih dialogov in dialogov o človekovih pravicah z državami, ki niso njene članice.

Osebjem EU je novembra 2011 dobilo priložnost, da se udeleži letnega usposabljanja o otrokovih pravicah, organiziranega v sodelovanju z mednarodno zvezo organizacij Save the Children in Unicefom, s čimer naj bi se izboljšala sposobnost EU za ukrepanje.

Tudi v dvostranskem in večstranskem sodelovanju je treba upoštevati otrokove pravice. EU je dejavno vključena v prizadevanja za spoštovanje otrokovih pravic v različnih forumih ZN. Skupaj s skupino latinskoameriških in karibskih držav (GRULAC) je na zasedanju Sveta za človekove pravice marca 2011 predložila tematsko resolucijo o otrocih, ki delajo in živijo na ulici, na 66. zasedanju GSZN pa zbirne resolucije.

Proces širitve EU zagotavlja tudi precejšnje nove možnosti za uveljavljanje otrokovih pravic ter pospeševanje reform na področju zaščite otrok v državah kandidatkah in možnih kandidatkah.

Nadaljnji pomemben instrument za uveljavljanje in varstvo otrokovih pravic je razvojno sodelovanje. V razpisu za zbiranje predlogov iz leta 2011 v okviru tematskega programa "Vlaganje v ljudi" je bilo izbranih več projektov, ki se nanašajo na delo otrok, v skupni vrednosti 11 milijonov EUR.

EU je podprla tudi dodatne projekte v okviru različnih geografskih dodelitev. Med krizo so otroci posebej izpostavljeni in ogroženi, zato EU zagotavlja, da so posebne potrebe otrok v celoti upoštevane pri humanitarni pomoči, zlasti potrebe otrok, ki so bili ločeni od družine ali nimajo spremstva, so žrtve novačenja oboroženih sil ali skupin ali pa spolnega nasilja ali pa so izpostavljeni okužbi s HIV.

Študija primera: Preprečevanje dela otrok

EU je leta 2011 podaljšala projekt TACKLE, ki ga izvaja v sodelovanju z MOD. Namen projekta je odprava dela otrok, zlasti najhujših oblik, v 11 afriških, karibskih in pacifiških državah: Keniji, Zambiji, Sudanu, Madagaskarju, Maliju, Angoli, Jamajki, Papui Novi Gvineji, Fidžiju, Gvajani in Sierri Leone. Cilj projekta, vrednega 14,75 milijona EUR, je odprava temeljnih vzrokov za delo otrok ter otrokom omogočiti dostop do osnovnega izobraževanja in usposabljanja, s čimer bodo dobili še druge možnosti. Tako prispeva k doseganju razvojnih ciljev tisočletja o splošnem dostopu do osnovne izobrazbe.

3.4. Otroci in oboroženi spopadi

Pomoč otrokom, ki se znajdejo v oboroženih spopadih, je med glavnimi prednostnimi nalogami EU. Smernice EU o otrocih, prizadetih zaradi oboroženih spopadov, (sprejete leta 2003 in revidirane leta 2008) zavezujejo EU, da vpliv oboroženih spopadov na otroke obravnava celovito, tj. z instrumenti za preprečevanje spopadov, pa tudi v okviru prizadevanj za krizno upravljanje ter razorožitev, demobilizacijo in ponovno vključevanje po spopadih. EU prejema poročila o otrocih, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi, od vodij misij EU, vojaških poveljnikov in posebnih predstavnikov, položaj pa spremlja tudi v okviru diplomatskih pobud, političnega dialoga, večstranskega sodelovanja in kriznega upravljanja.

EU posebno pozornost posveča izvajanju smernic v 20 prednostnih državah ali ozemljih: Afganistanu, Burundiju, Čadu, DR Kongo, na Filipinih, Haitiju, v Iraku, Izraelu, Jemnu, Kolumbiji, Libanonu, Burmi/Mjanmaru, Nepal, Slonokoščeni obali, Somaliji, Srednjeafriški republiki, na Šrilanki, v Sudanu, Ugandi in na zasedenem palestinskem ozemlju. Seznam EU s prednostnimi državami je usklajen s seznamom ZN, na katerega so uvrščeni subjekti, ki hudo zlorabljajo otroke v oboroženih spopadih, in ki ga letno pregleduje Varnostni svet ZN.

Delegacije EU med vsakodnevnim delom spremljajo 39 posebnih ukrepov iz revidirane strategije za izvajanje iz decembra 2010. EU je financirala in izvedla več projektov v okviru tematskih instrumentov, kot sta evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) in program "Vlaganje v ljudi", pa tudi prek programov za posamezne države, kot so projekti za razorožitev, demobilizacijo in ponovno vključevanje, ki so financirani iz Evropskega razvojnega sklada.

Podobno kot v prejšnjih letih si je EU prizadevala za tesno sodelovanje z ZN. Skupaj s skupino latinskoameriških držav je v pogajanjih dosegla, da je bila na Generalni skupščini ZN sprejeta resolucija, s katero je bil podaljšan mandat posebne predstavnice generalnega sekretarja ZN za otroke in oborožene spopade.

EU je leta 2011 začela kampanjo tematskega lobiranja, v kateri je spodbujala ratifikacijo dveh izbirnih protokolov h Konvenciji o otrokovih pravicah ter konvencije MOD št. 182 o najhujših oblikah dela otrok.

Študija primera: Ponovno vključevanje otrok, prizadetih zaradi oboroženih spopadov

EU zagovarja vključujoč, vsestranski in dolgoročni pristop k obravnavi otrok, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi, in njihovi ponovni vključitvi v družbo in rehabilitacijo. V prednostnih državah so bili izvedeni številni projekti. EU je v sodelovanju z mrežo War Child Holanda zagotovila usposabljanje otrok, za katere obstaja verjetnost, da bodo vključeni v oborožene skupine v Kolumbiji, ter jim tako pomagala pri vključevanju v družbo in prispevala k njihovemu boljšemu položaju. V okviru tega projekta EIDHR, za katerega je namenjenih 600 000 EUR, je zagotovljena tudi psihosocialna pomoč otrokom žrtvam ter pomoč pri navezavi stikov z nacionalnimi sistemi za napotitev in socialnimi službami. V Kolumbiji je projekt (v vrednosti 749 859 EUR) izvedla tudi organizacija Mercy Corps, v katerem so v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi podprli demobilizacijo in ponovno vključitev v družbo 70 otrok, ki so bili vojaki. Leta 2011 je bilo v Kolumbiji izvedenih še vsaj deset drugih podobnih projektov.

3.5. Zagovorniki človekovih pravic

Zavezanost EU, da bo podpirala delo zagovornikov človekovih pravic, je osrednji del njene politike varstva in spodbujanja človekovih pravic po svetu. Delo EU na tem področju že od leta 2004 usmerjajo smernice EU glede zagovornikov človekovih pravic, ki vsebujejo praktične predloge za podporo in pomoč zagovornikom človekovih pravic, ki delujejo v državah, ki niso članice EU.

Stalna zavezanost izvajanju smernic je še pomembnejša zaradi dejstva, da je politično okolje, v katerem delujejo zagovorniki človekovih pravic po svetu, kljub arabski pomladi – oziroma v nekaterih primerih prav zaradi nje – vse prej kot ugodno. V mnogih državah je demokratični prostor omejen, civilna družba na splošno in zlasti zagovorniki človekovih pravic pa so vse pogostejše žrtve represije, prav tako pa se še vedno množično kršijo človekove pravice. Zaradi teh zaskrbljujočih razmer je EU v skladu s smernicami glede zagovornikov človekovih pravic na to vprašanje redno opozarjala v dvostranskih stikih s partnerskimi državami, in sicer v dialogih o človekovih pravicah ali z diplomatskimi demaršami. Sočasno je EU novembra 2011 podprla resolucijo Tretjega odbora Generalne skupščine ZN o zagovornikih človekovih pravic, odločno javno podporo pa je namenila tudi posebnim postopkom Sveta ZN za človekove pravice, zlasti posebni poročevalki ZN o zagovornikih človekovih pravic in ustreznim regionalnim mehanizmom za njihovo zaščito. Udeležila se je tudi usklajevalnih sestankov z drugimi mednarodnimi organizacijami in pooblaščenci za vprašanja zagovornikov človekovih pravic, namenjenih krepitvi mednarodnih ukrepov za njihovo delo.

V skladu s smernicami EU glede zagovornikov človekovih pravic imajo tudi misije EU navodilo, da sprejemajo lokalne strategije o zagovornikih človekovih pravic. Poleg tega bo predvidoma enkrat na leto organizirano srečanje zagovornikov človekovih pravic in diplomatov, okrepljena bosta usklajevanje in izmenjava informacij, imenovan pa bo tudi uradnik EU za zvezo z zagovorniki človekovih pravic. Zato je bilo do konca leta 2011 organiziranih 81 srečanj z zagovorniki človekovih pravic, sprejetih 81 lokalnih strategij o tem vprašanju in imenovanih 89 uradnikov EU za zvezo. Lokalne strategije vključujejo številne zanimive predloge za izboljšanje konkretnih rešitev iz smernic in doseganje boljših rezultatov. Pokazale so, da obstaja več praktičnih možnosti za boljšo podporo zagovornikom človekovih pravic, ki se vse bolj uveljavljajo kot ključni sogovorniki diplomatov EU pri njihovem delu na področju človekovih pravic.

V okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) se je začela pripravljati podlaga za prostovoljno evropsko pobudo za zagotavljanje začasnega zatočišča zagovornikom človekovih pravic, ki morajo nujno zapustiti svojo matično državo. Komisija je aprila 2011 naročila študijo, v okviru katere naj bi bile analizirane obstoječe pobude na tem področju v Evropi in zunaj nje ter oblikovana priporočila za dodano vrednost sistema EU za začasno premestitev zagovornikov človekovih pravic v nevarnosti. Pobuda EU na tem področju naj bi dopolnjevala že obstoječe programe za zatočišča, ki jih izvajajo različni akterji, kot so države članice EU (npr. Španija in Irska), regije, mesta, univerze in NVO.

Politično zavezo EU, da bo podpirala zagovornike človekovih pravic, dopolnjuje namenska pomoč EIDHR za več organizacij, ki podpirajo delo aktivistov za človekove pravice. Leta 2011 so bile sklenjene pogodbe za enajst novih projektov v podporo zagovornikom človekovih pravic v skupni vrednosti več kot 11 milijonov EUR, objavljen pa je bil tudi nov razpis za zbiranje predlogov v vrednosti več kot 15 milijonov EUR. Namen enajstih projektov, ki so bili izbrani leta 2011, je podpora različnim kategorijam zagovornikov človekovih pravic, kot so zagovorniki pravic migrantov v Latinski Ameriki, novinarji v vzhodni Afriki, pravniki na območju Velikih jezer, zagovorniki pravic avtohtonih prebivalcev v Aziji, okoljski aktivisti in zagovorniki zemljiških pravic po svetu, ali sindikalisti v Aziji, Latinski Ameriki in Afriki. V nekaterih od teh projektov so predvideni mehanizmi za hitro odzivanje, s katerimi je mogoče dodeliti sredstva zagovornikom, ki jih je treba nujno zaščititi, drugi pa podpirajo izboljšanje zmogljivosti zagovornikov človekovih pravic. Dejavnosti vključujejo organizacijo usposabljanja o pravnih in varnostnih vprašanjih, nujno posredovanje in misije na terenu, s katerimi naj bi prekinili osamitev ustraževanih zagovornikov in podprli njihove zmogljivosti za ukrepanje; telefonsko številko za nujno pomoč zagovornikom človekovih pravic, ki so v neposredni nevarnosti; neposredno podporo zagovornikom človekovih pravic, ki potrebujejo pomoč (zagotovitev neprebojnih jopičev in čelad, premestitev v druge države, pravni nasveti, zdravstvena pomoč itd.).

Istočasno je Komisija leta 2011 v okviru sklada za nujne primere za zagovornike človekovih pravic, vzpostavljenega na podlagi člena 9 uredbe o EIDHR, dodelila 28 denarnih pomoči majhne vrednosti v skupnem znesku 247 000 EUR, s katerimi je pomagala več kot sto posameznim aktivistom in več lokalnim organizacijam za človekove pravice pri pridobivanju zaščite in zaščitnega materiala za njihove domove in pisarne, IT in drugih komunikacijskih sredstev za njihovo delo, plačilu honorarjev za pravnike za zagovornike v zaporu, za zdravniško pomoč ali pomoč pri rehabilitaciji ali za nujno preselitev zagovornikov človekovih pravic v nevarnosti na varne kraje v njihovi državi ali tujini.

Študija primera:

Leta 2011 je bilo s podporo iz sklada EIDHR v vrednosti 10 000 EUR, namenjeno za nujne primere za zagovornike človekovih pravic v nevarnosti, mogoče v zgolj nekaj dneh v Francijo evakuirati znanega kolumbijskega sindikalista, ki je bil v veliki življenjski nevarnosti. Ta denarna pomoč majhne vrednosti bo temu zagovorniku, ki je v zadnjem desetletju prejel nešteto smrtnih groženj in ki so mu že večkrat poskušali vzeti življenje, ker pred paravojaškimi ali drugimi nezakonitimi skupinami brani pravice članov svojega sindikata, med katerimi so bili nekateri umorjeni ali pa so izginili, omogočila, da v varnem okolju začne novo življenje s svojo ženo in dvema otrokoma.

3.6. Človekove pravice žensk

Vprašanje enakosti spolov je imelo pomembno mesto v programu EU za človekove pravice tudi leta 2011. Ustanovitev Evropske službe za zunanje delovanje je okrepila zavezanost EU enakosti spolov, saj je visoka predstavnica Catherine Ashton odločna zagovornica enakopravnosti med spoloma in krepitev vloge žensk.

Visoka predstavnica si je tudi v letu 2011 močno prizadevala za intenzivnejše preprečevanje nasilja nad ženskami. Skupaj s podpredsednico Evropske komisije Viviane Reding je izdala skupno izjavo ob mednarodnem dnevu proti pohabljanju ženskih spolnih organov. Visoka predstavnica je 25. novembra 2011, ob mednarodnem dnevu odprave nasilja nad ženskami, skupaj z Andrisom Piebalgom, komisarjem EU za razvoj, in Cecilio Malmström, komisarko EU za notranje zadeve, poudarila, da bo EU še naprej sodelovala s partnerskimi državami in organizacijami pri prizadevanjih za odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami in dekleti.

EU je v letu 2011 še naprej dejavno spodbujala spoštovanje človekovih pravic žensk v dialogih o človekovih pravicah in posvetovanjih s partnerskimi državami. EU je o vprašanju človekovih pravic na primer razpravljala z Indijo, Ukrajino, Republiko Moldavijo, Marokom, Indonezijo, Laosom in drugimi državami. Oktobra 2011 je v dialogu z Argentino obravnavala izključno vprašanje enakosti med spoloma.

Prav tako je leta 2011 nadaljevala izvajanje smernic o nasilju nad ženskami in dekleti ter preprečevanju vseh oblik diskriminacije proti njim. Pri izvajanju teh smernic, v katerih je jasno navedeno, da je preprečevanje nasilja nad ženskami in diskriminacije proti njim ključni cilj zunanje politike EU na področju človekovih pravic, imajo pomembno vlogo delegacije EU in veleposlaništva njenih držav članic v državah, ki niso članice EU. Več kot 80 delegacij EU po vsem svetu je pravice žensk opredelilo kot prednostno področje svojih strategij za človekove pravice za posamezne države, pri čemer je večina določila tudi konkretne ukrepe, ki jih bo izvajala v državi gostiteljici.

EU je še naprej dejavno spodbujala enakost spolov in večjo vlogo žensk tudi v Organizaciji združenih narodov. Dejavno je sodelovala na zasedanju Komisije za položaj žensk leta 2011. Pozdravila je teme, obravnavane na tem zasedanju, zlasti poudarek, ki je bil namenjen povezavi med dostopom do izobraževanja in zaposljivostjo. Visoka predstavnica se je sestala z Michelle Bachelet, izvršno direktorico Agencije ZN za ženske, ki je novoustanovljeno telo ZN za enakost spolov, s katero sta želeli preučiti, kako bi lahko skupaj učinkoviteje delovali.

EU je bila v letu 2011 dejavna zlasti na področju sodelovanja žensk v politiki. Primer teh dejavnosti je sodelovanje visoke predstavnice Catherine Ashton na dogodku na visoki ravni, ki so ga 19. septembra 2011 ob robu zasedanja Generalne skupščine ZN organizirali EU, Agencija ZN za ženske, Program Združenih narodov za razvoj, ZDA (zunanja ministrica Hillary Clinton), Brazilija (predsednica Rousseff) ter Trinidad in Tobago, na katerem so poskušali opozoriti na pomen sodelovanja žensk v politiki za demokracijo, trajnostni razvoj in mir. Visoki udeleženci so podpisali skupno izjavo o spodbujanju političnega udejstvovanja žensk, v kateri so vse države, tudi tiste, v katerih so se ravno končali spopadi ali ki so v procesu politične tranzicije, pozvali, naj odpravijo vse diskriminatorne ovire, s katerimi se soočajo ženske, zlasti tiste z družbenega obrobja, ter sprejmejo proaktivne ukrepe proti dejavnikom, ki ženskam preprečujejo, da bi sodelovale v politiki.

Izjava vsebuje tudi poziv k ratifikaciji in popolnemu izvajanju Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW). Pri skupni organizaciji dogodka je EU dobila priložnost, da okrepi sodelovanje z Agencijo ZN za ženske.

EU poleg tega v okviru svojih prizadevanj med arabsko pomladjo odločno spodbuja udeležbo žensk v politiki v Severni Afriki in na Bližnjem vzhodu. Zavezana je, da bo zagotovila dejansko vključitev vidika enakosti spolov v vse dejavnosti, ki jih izvaja v regiji.

ŠTUDIJA PRIMERA:

Evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) prispeva k zagotavljanju večje vloge žensk in deklet ter njihovi zaščiti z dejavno pomočjo zagovornicam človekovih pravic in enakosti spolov ter njihovim mrežam pri učinkovitem sodelovanju v procesu odločanja, uveljavljanju njihovih pravic na vseh področjih, spodbujanju večje vloge pri preprečevanju vseh oblik diskriminacije, zagotavljanju zaščite in odškodnine žrtvam vseh oblik seksističnega nasilja ter kazenskemu pregonu storilcev takšnih nasilnih dejanj.

V Tuniziji EU skupaj z ZN podpira glavne nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z vprašanjem žensk in krepijo možnosti za njihov vpliv na proces tranzicije (prispevek EU je 300 000 EUR).

V Egiptu je EU namenila 1,7 milijona EUR za vzpostavitev in vzdrževanje povezav med skupinami civilne družbe in skupinami za interese državljanov, ki so se oblikovale med protesti, ter za podpiranje egiptovskih akterjev pri obveščanju javnosti o analizi političnih reform. Posebna skupina, ki ji je namenjena podpora, so tudi ženske.

3.7. Ženske, mir in varnost

EU je bila v letu 2011 še naprej močno zavezana vprašanju žensk, miru in varnosti, kar je zelo tesno povezano z vprašanjem politične udeležnosti žensk.

EU od leta 2008 izvaja posebno politiko o resolucijah Varnostnega sveta ZN št. 1325 in št. 1820. Zunanji ministri EU so leta 2010 sprejeli 17 kazalnikov napredka za presojo, kako izvajamo svoje zaveze, ter za zagotavljanje preglednosti. Prvo poročilo na podlagi teh kazalnikov je bilo končano maja 2011, rezultati pa so spodbudni. Prejeti odgovori so pokazali, da je EU na splošno dejavna pri vprašanju žensk, miru in varnosti v več kot 70 državah. Institucije in države članice EU so poročale, da so leta 2009 in na začetku leta 2010 skupno namenile 200 milijonov EUR za dejavnosti, ki se nanašajo na ženske, mir in varnost. Med temi dejavnostmi so razvoj in izvajanje nacionalnih akcijskih načrtov, financiranje nevladnih organizacij, pomoč in podpora vladnim agencijam v okviru politik, pa tudi usposabljanje.

Zlasti pomembna je podpora civilni družbi. EU je tako podpirala na primer somalske ženske skupine in spodbujala vzpostavitev agende za somalske ženske, somalsko gibanje v podporo enakosti med spoloma in večji vlogi žensk, ki je omogočilo sodelovanje žensk v ključnih zakonodajnih in političnih procesih.

Evropska komisija je leta 2010 sprejela Strategijo za enakost žensk in moških 2010–2015, da bi okrepila svoje dejavnosti na področju enakosti spolov. Svet Evropske unije je poleg tega marca 2011 sprejel Evropski pakt za enakost spolov (2011–2020), v katerem je ponovno potrdil zavezanost EU temu področju.

EU je leta 2010 sprejela svoj prvi akcijski načrt za enakost spolov in razvoj (2010–2015), ki zavezuje Komisijo in vseh 27 držav članic EU, z njim pa naj bi dala dodatni zagon izvajanju svojih zavez za enakost spolov.

Prvo poročilo o napredovanju pri izvajanju akcijskega načrta je bilo Svetu predloženo novembra 2011. Iz njega je bil razviden napredek, prav tako pa je bilo predstavljenih več primerov dobre prakse, tudi enakost med spoloma pri razvoju, na primer:

- večja prisotnost mehanizmov za usklajevanje na področju enakosti spolov (vključno z donatorji, ZN in vladami) v partnerskih državah, v katerih je EU dejavna;
- sodelovanje EU v večsektorskem političnem dialogu, v katerem partnerskim državam pomaga pri izvajanju njihovih zavez za zagotavljanje enakosti med spoloma;
- podpora EU pri ustanovitvi Agencije ZN za ženske in napredek pri
- vzpostavljanju strateškega partnerstva med EU in Agencijo ZN za ženske.

EuropeAid je oktobra 2011 skupaj z Agencijo ZN za ženske začel izvajati nov program, namenjen izboljšanju zmogljivosti vlad za črpanje sredstev za enakost spolov v 15 partnerskih državah: program Agencije ZN za ženske/Centra MOD za usposabljanje z naslovom "Večja odgovornost pri financiranju na področju enakosti spolov" (*Increasing Accountability in Financing for Gender Equality – FfgE*). V program so vključeni Etiopija, Haiti, Honduras, Jordanija, Kirgizistan, Nikaragva, zasedeno palestinsko ozemlje, Senegal, Ukrajina in Bolivija, od aprila 2012 pa tudi Ruanda, Nepal, Peru, Tanzanija in Kamerun. Prispevek Komisije znaša 6,5 milijona EUR.

Namen pobude je povečati obseg in učinkovitost uporabe pomoči in domačih virov za izvajanje nacionalnih zavez glede enakosti spolov in večje vloge žensk.

Ta cilj bo dosežen s 1.) povečanjem zmogljivosti vlade, civilne družbe in donatorjev za odkrivanje pomanjkljivosti pri financiranju in izvajanju na področju enakosti spolov ter usklajevanje zagotovljenih sredstev z obstoječimi zavezami in 2.) spodbujanjem na nacionalni in svetovni ravni ter dialogom med več zainteresiranimi stranmi.

Program Vlaganje v ljudi:

EuropeAid je v okviru tematskega programa "Vlaganje v ljudi" novembra 2011 objavil globalni razpis za zbiranje predlogov na temo večje varnosti in spodbujanja pravic žensk ter večje družbene in gospodarske vloge žensk v vrednosti 30 milijonov EUR, katerega namen je izboljšanje možnosti žensk za enakopraven dostop do gospodarskih sredstev in ustreznih storitev, udeležnost žensk pri gospodarski rasti ter razširjanje primerov dobrih praks na tem področju. Med drugim se lahko prijavijo organizacije civilne družbe, poklicna združenja, sindikati, lokalni organi in drugi ustrezni akterji iz štirih regij.

Leta 2011 je bil glavni dosežek v okviru zavezanosti EU glede položaja žensk na področju miru in varnosti objava prvega poročila o kazalnikih EU za celovit pristop k izvajanju resolucij Varnostnega sveta ZN št. 1325 in št. 1820 o ženskah, miru in varnosti, ki ga je Svet sprejel 13. maja 2011. Iz poročila je razvidno, da je EU sprejela konkretne ukrepe za izboljšanje varnostnih mehanizmov za izpostavljene skupine, kot so ženske in otroci. Omogočilo bo spremljanje izvajanja v vseh državah članicah in institucijah EU ter misijah SVOP in je torej namenjeno povečanju odgovornosti EU za njene zaveze na tem področju.

Naslednje poročilo naj bi bilo izdano leta 2013.

Svet EU je 8. decembra 2008 sprejel dokument z naslovom "Celovit pristop k izvajanju resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov št. 1325 in št. 1820 o ženskah, miru in varnosti na ravni EU" (celovit pristop) ter revidirani operativni dokument o izvajanju teh resolucij predvsem v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP). Del celovitega pristopa je zaveza, da bodo na podlagi ustreznih kazalnikov "Peking + 15", oblikovanih leta 2008, pripravljeni kazalniki za presojo napredka pri varstvu in zagotavljanju večje vloge žensk med spopadi in v razmerah po njih. Svet je 26. julija 2010 sprejel sklop 17 kazalnikov za ukrepanje na podlagi te zaveze¹. Na tej podlagi sta sekretariat Sveta in Evropska komisija pripravila vprašalnike o obdobju med decembrom 2008 in oktobrom 2010, ki so bili poslani vsem državam članicam EU, 36 delegacijam EU v tretjih državah, posebnim predstavnikom EU (PP EU) ter misijam in operacijam skupne varnostne in obrambne politike (SVOP).

Iz prejetih odgovorov je razvidno, da EU (institucije in države članice) podpira programe o ženskah, miru in varnosti v skupno 70 državah. Zato uporablja širok nabor raznolikih mehanizmov in instrumentov EU za financiranje, najpogosteje pa je bil omenjen evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (EIDHR). Nekoliko več kot ena od petih delegacij EU in približno polovica držav članic EU je omenila tudi, da je o vprašanjih, povezanih z ženskami, mirom in varnostjo, razpravljala v političnih dialogih.

Prejeta poročila so razkrila precejšnje število primerov dobre prakse in inovativnih pristopov, med drugim:

- lokalno usklajevanje v Nepalju prek delovne skupine za podporo miru na podlagi resolucij VSZN št. 1325 in št. 1820;
- večji pomen enakosti spolov v oceni potreb po krizi v Pakistanu;

¹ Kazalniki za celovit pristop k izvajanju resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov št. 1325 in št. 1820 o ženskah, miru in varnosti na ravni EU (dokument Sveta 11948/10).

- pobuda za vzajemno učenje o Resoluciji VSZN št. 1325 med Irsko, Vzhodnim Timorjem, Liberijo in Sierro Leone ter neposredna podpora partnerskim državam za pripravo nacionalnega akcijskega načrta za Resolucijo VSZN št. 1325;
- odločitev Švedske, da bo Resolucija št. 1325 prednostno področje strategij razvojnega sodelovanja z državami, v katerih potekajo ali so se pred kratkim končali spopadi;
- podpora, na primer Nemčije, dejavnostim Združenih narodov pri usposabljanju in zaposlovanju, namenjenim ozaveščanju udeležencev v misijah o vprašanju enakosti spolov ter zagotavljanju večje udeležnosti žensk v mirovnih misijah;
- sprejetje javno dostopne izjave misije o enakosti spolov, v kateri je orisana zavezanost misije, da poveča pomen vprašanja enakosti spolov in enakopravnosti, in o kateri se je dogovorilo višje vodstvo (EUPOL COPPS).

Na podlagi poročila je bilo mogoče ugotoviti, kakšni so nadaljnji izzivi, na primer:

- usklajevanje na lokalni ravni: samo 16 delegacij EU je v svojih poročilih navedlo obstoj mehanizma za lokalno usklajevanje, ki omogoča razpravo o zadevah, povezanih z ženskami, mirom in varnostjo;
- sodelovanje žensk pri mirovnih pogajanjih: čeprav so institucije ali države članice EU poročale o podpori mirovnim pogajanjem v več državah, v večini primerov niso mogle dati podatkov o udeležbi žensk;
- vprašanje spola v besedilu skupnih ukrepov Sveta o uvedbi misij SVOP; trenutno je vprašanje spola obravnavano samo v dveh skupnih ukrepih;
- usposabljanje osebja delegacij EU o vprašanju enakosti spolov: odgovori kažejo, da se usposabljanja o enakosti spolov udeležujejo predvsem ženske, kar nakazuje, da se enakost spolov še vedno šteje za "žensko vprašanje".

Podpora EU vprašanju žensk, miru in varnosti v Somaliji

Resolucija VSZN št. 1325 do danes v Somaliji še ni bila uresničena. Natančni cilji za spremembo položaja žensk na politični ravni še niso bili določeni, kar nakazuje, da politične želje in težnje somalskih žensk še dolgo ne bodo izpolnjene. Začetek pa je bila določitev 30-odstotne kvote žensk na ustanovni skupščini, na kateri bo sodelovalo skupaj 825 udeležencev. Izziv bo, kako ohraniti to kvoto v prihodnji politični ureditvi ter izvajanje Resolucije VSZN št. 1325 uvrstiti med prednostne naloge somalske vlade, ki jih podpira mednarodna skupnost.

EU je v okviru pomoči za prizadevanja Somalije za uresničitev te resolucije podprla tudi oceno potrebnih zmogljivosti za izvajanje resolucij VSZN št. 1325, št. 1820, št. 1888 in št. 1889 na somalskih ministrstvih, pristojnih za tri regije, ter določitev izzivov, priložnosti in izhodiščnih točk. Celoten sveženj resolucij VSZN je bil preveden v somalski jezik in razdeljen širokemu krogu uporabnikov, hkrati pa so bila za pristojna ministrstva in ženske skupine organizirana srečanja za seznanjanje s temi resolucijami in spodbujanje njihovega izvajanja. Poleg tega je bil novembra 2011 objavljen razpis za zbiranje predlogov na področju enakosti spolov v skupni vrednosti 3 175 000 EUR, na katerega se lahko prijavijo mednarodne organizacije in mednarodne NVO, namenjen pa je predvsem izvajanju navedenih resolucij VSZN.

Med letom se je večkrat sestala tudi neformalna projektna skupina EU za ženske, mir in varnost, in sicer maja, oktobra in decembra 2011. Sestanki so bili namenjeni pripravi navedenega poročila ter reviziji operativnega dokumenta o izvajanju resolucij VSZN št. 1325 in št. 1820 v okviru EVOP (zdaj SVOP) iz leta 2008, interakciji s civilno družbo in usklajevanju prizadevanj EU na tem področju.

Na letnem sestanku svetovalcev in kontaktnih oseb SVOP za človekove pravice in enakost spolov 20. junija 2011 so se srečali strokovnjaki iz misij in operacij SVOP, ki se ukvarjajo z vidiki enakosti spolov. Na sestanku je osebje, zaposleno na misijah in operacijah, pa tudi v Bruslju, lahko izmenjalo najboljše prakse pri obravnavi vidikov žensk, miru in varnosti. Svetovalci za enakost spolov so pripravili priporočila za izboljšanje struktur za zagotavljanje večjega pomena vprašanja enakosti spolov v misijah in operacijah SVOP, usposabljanje o enakosti spolov, spremljanje poročanja o vidikih in kazalnikih, povezanih z ustreznimi resolucijami VSZN, v rednih poročilih o misijah/operacijah ter ukrepanje na njihovi podlagi.

Pri usposabljanju je bil dosežen napredek pri oblikovanju modula za usposabljanje osebja misij in operacij SVOP o enakosti spolov, potem ko so bili leta 2010 sprejeti minimalni elementi standardnega usposabljanja SVOP o enakosti spolov.

EU je še naprej dejavno sodelovala v aktivnostih mednarodnih organizacij, dejavnih na področju žensk, miru in varnosti. Pri tem je prispevala k razpravi Varnostnega sveta ZN o ženskah, miru in varnostih (Resolucija VSZN št. 1325) – "Sodelovanje in vloga žensk pri preprečevanju konfliktov in mediaciji" –, ki je bila 28. oktobra 2011.

3.8. Spodbujanje spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava

EU je v skladu s smernicami Sveta za spodbujanje spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava iz leta 2005 dala vrsto pobud v podporo mednarodnemu humanitarnemu pravu po svetu.

Na 31. mednarodni konferenci Rdečega križa in Rdečega polmeseca novembra v Ženevi je dala izjavo, v kateri je ponovno potrdila nezmanjšan pomen mednarodnega humanitarnega prava ter dolžnost vseh strani v oboroženih spopadih, da ga spoštujejo. V izjavi je poudarila, da je med leti 2007 in 2011 uporabila vsa sredstva, ki jih ima na voljo za spodbujanje spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava, med drugim politični dialog s tretjimi državami, javne izjave in sodelovanje z mednarodnimi organi. Izpostavila je tudi, da bi bilo treba prednostno obravnavati nekaznovanost za vojne zločine, ter tretje države pozvala k uveljavitvi kazenske zakonodaje za kaznovanje kršitev mednarodnega humanitarnega prava. Nadalje je poudarila, da je največji sodobni izziv zagotoviti, da bodo vse strani v spopadu, tudi nedržavni akterji, bolj spoštovale veljavna pravila mednarodnega humanitarnega prava. Opozorila je na svojo odločenost, da bo z dokumentiranjem kršitev mednarodnega humanitarnega prava in podpiranjem mehanizmov za odgovornost zagotovila, da bodo storilci kaznivih dejanj odgovarjali.

EU in njene države članice so na udeležence konference naslovile sedem pozivov: okrepijo naj prizadevanja pri preprečevanju prisilnih izginotij; še naprej naj podpirajo Mednarodno kazensko sodišče; prizadevajo naj si za večjo udeležnost pri glavnih instrumentih mednarodnega humanitarnega prava; podpirajo naj spodbujanje in širše spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava; spodbujajo naj spoštovanje temeljnih postopkovnih jamstev za vse osebe, pridržane v oboroženih spopadih, ter podpirajo mednarodne instrumente za odpravljanje humanitarnih nevarnosti, ki jih predstavljajo eksplozivni ostanki vojne, kasetno strelivo, improvizirana eksplozivna telesa in protipehotne mine.

Države članice so se skupaj z nacionalnimi organizacijami Rdečega križa zavezale tudi, da bodo sodelovale pri izmenjavi informacij o pogajanjih glede trdnega in strogega sporazuma o trgovini z orožjem. Besedilo teh zavez je priloženo temu poročilu.

EU je svojo zavezanost mednarodnemu humanitarnemu pravu potrdila tudi pri Združenih narodih. Na razpravi Varnostnega sveta ZN o zaščiti civilistov v oboroženih spopadih 10. maja je dala izjavo, v kateri je obžalovala dejstvo, da so civilisti še vedno žrtve nesorazmernih napadov, namernega ciljanja in vsesplošne uporabe orožja. EU je vse strani v spopadih pozvala, naj v celoti izpolnjujejo mednarodne pravne obveznosti za zaščito civilistov, in poudarila, da je treba zjamčiti varen in neomejen dostop humanitarnih operacij do prebivalstva v stiski. V izjavi je bilo poudarjeno tudi, da storilci najhujših mednarodnih zločinov, tj. vojnih zločinov, zločinov proti človeštvu in genocida, ne smejo ostati nekaznovani. EU je poleg tega podprla mehanizme za odgovornost na mednarodni in nacionalni ravni.

EU je večkrat obsodila kršitve mednarodnega humanitarnega prava med spopadi v Libiji. Visoka predstavnica je 23. februarja dala izjavo, v kateri je obsodila uporabo sile proti civilistom, ki je povzročila smrt več sto libijskih državljanov. EU je libijsko vlado pozvala, naj spoštuje mednarodno humanitarno pravo, ter poudarila, da bodo morali odgovorni za grobo nasilje nad civilisti za svoja dejanja odgovarjati. Svet je v sklepih z dne 12. aprila pozval k doslednemu upoštevanju mednarodnega humanitarnega prava, zlasti glede zaščite civilistov. Visoka predstavnica je 29. aprila 2011 izrazila globoko zaskrbljenost zaradi poročil o uporabi kasetnega streliva proti civilnemu prebivalstvu ter oborožene sile režima pozvala, naj ne izvajajo nasilja nad civilnim prebivalstvom. Svet je v sklepih z dne 18. julija obsodil hude kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, ki jih je zagrešil režim, ter ponovno poudaril pomen odgovornosti in pravičnosti ter potrebo po odpravi nekaznovanosti. Visoka predstavnica je 14. septembra izdala izjavo, v kateri je izrazila zaskrbljenost zaradi položaja pripadnikov podsaharskega prebivalstva in črnih Libijcev, ki niso sodelovali v spopadih.

Opozorila je, da sta ti skupini zelo izpostavljeni in ju je treba ustrezno zaščititi, z vsemi pridržanimi udeleženci v spopadih pa je treba ravnati v skladu z mednarodnim pravom. Svet je v sklepih z dne 10. oktobra poudaril, da morajo libijske oblasti v celoti spoštovati vse mednarodne obveznosti in načela pravne države, zlasti človekove pravice in mednarodno humanitarno pravo. Izrazil je zadovoljstvo zaradi izjav predsednika prehodnega nacionalnega sveta, ki je poudarjal, da se je treba odreči maščevanju ter zaščititi ogrožene skupine in nekdanje borce. Svet je 14. novembra sprejel sklepe, v katerih je izrazil zaskrbljenost zaradi poročil o kršitvah človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, vključno z maščevalnimi napadi in samovoljnimi usmrčitvami, ter pozdravil zavezo libijskih oblasti, da bodo izkoreninile tovrstna dejanja, izvedle temeljite preiskave in zagotovile, da bodo storilci obsojeni.

EU je podprla Svet ZN za človekove pravice pri ustanovitvi neodvisne mednarodne komisije za preiskavo dogajanja v Siriji. Visoka predstavnica je 28. novembra pozdravila objavo poročila Komisije ter poudarila, da poročilo ne vsebuje zgolj ugotovitev o sistematičnih kršitvah človekovih pravic, temveč tudi o zločinih proti človeštvu, ki so jih zagrešili pripadniki sirskih oboroženih sil. Obsodila je te zločine in pozvala k posebnemu zasedanju Varnostnega sveta ZN, ki je bilo nato sklicano 2. decembra. EU je ves čas nasilja v Siriji pozivala, da je treba omogočiti dostop humanitarne pomoči, ter 21. septembra izdala izjavo, v kateri je izrazila obžalovanje zaradi smrti prostovoljca Rdečega polmeseca Hakama Draaka al-Siba'ija, ki je umrl ob napadu na njegovo reševalno vozilo; EU je vse strani pozvala k spoštovanju humanitarnih delavcev in mednarodnega prava, ki ureja uporabo sile, pa tudi h kazenskemu pregonu krivcev za napad.

Visoka predstavnica je v izjavi o taborišču Ašraf v Iraku z dne 9. decembra poudarila, da je treba vprašanje tega taborišča ustrezno rešiti ob popolnem spoštovanju mednarodnega humanitarnega prava.

EU je leta 2011 večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi kršitev mednarodnega humanitarnega prava v Sudanu. Visoka predstavnica je maja obsodila uporabo nasilja proti civilnim ciljem v Abjeju ter vse strani pozvala, naj sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito civilistov. Svet je v junijskih sklepih obsodil nasilje in razseljevanje civilistov v Južnem Kordofanu ter obžaloval vojaško ukrepanje sudanskih oboroženih sil v Abjeju. Opozoril je, da so vse strani obvezane spoštovati mednarodno humanitarno pravo ter da morajo storilci za svoja dejanja odgovarjati.

Visoka predstavnica je 10. maja dala izjavo, v kateri je pozdravila objavo poročila skupine izvedencev generalnega sekretarja ZN za Šrilanko. Opozorila je, da je skupina izvedencev ugotovila, da so domneve o hudih kršitvah mednarodnega humanitarnega prava, ki so jih zagrešile vse strani v spopadu, utemeljene. EU je vlado Šrilanke pozvala, naj začne na podlagi poročila sodelovati z generalnim sekretarjem. Visoka predstavnica je v izjavi z dne 16. decembra opozorila na poročilo šrilanške komisije o pridobljenih izkušnjah in spravi ter ugotovila, da je treba skrbno preučiti ukrepe, predlagane v poročilu, tudi tiste, ki se nanašajo na odgovornost.

Ena od dveh tem, o katerih so razpravljali na letnem forumu EU NVO 8. in 9. decembra, je bilo "spodbujanje izvajanja smernic o mednarodnem humanitarnem pravu". Del foruma so bile tudi delavnice o vprašanjih, kot so nekaznovanje, bojna sredstva, zaščita civilistov, varstvo pridržanih oseb in dostop humanitarne pomoči. Celotno poročilo o forumu je na voljo na: <http://www.eidhr.eu>.

EU se je leta 2011 še bolj zavzemala za spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava v okviru humanitarne pomoči EU. Komisarka Kristalina Georgieva je večkrat javno obsodila kršitve mednarodnega humanitarnega prava ter udeležence v bojih pozvala, naj spoštujejo pravo in varujejo tiste, ki ne sodelujejo v sovražnostih, zlasti z zagotavljanjem varnega dostopa nevtralnimi humanitarnim organizacijam. Med obiskom zasedenega palestinskega ozemlja 15. maja 2011 je poudarila, da večina ljudi zaradi prisilnega razseljevanja in hudega omejevanja dostopa in gibanja, ki so ga uvedle okupacijske sile, nima možnosti za gospodarski in socialni razvoj. Dodala je, da legitimna pravica Izraelcev do mirnega in varnega življenja ne pomeni, da Izraelu kot okupacijski sili ni treba spoštovati mednarodnega humanitarnega prava. Komisarka Georgieva je novembra 2011 poudarila, da je treba zaradi širšega izpolnjevanja norm in pravil humanitarne pomoči ter spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava okrepiti dialog z nekaterimi državami v razvoju, ki humanitarno pomoč štejejo za poseganje v svojo suverenost.

Evropska komisija (GD ECHO) je leta 2011 financirala usposabljanje 108 humanitarnih delavcev in snovalcev politik o mednarodnem humanitarnem pravu ter pripravo priročnika. Finančno je podprla tudi projekt, s katerim je poskušal norveški center za begunce ugotoviti, kako se humanitarna načela uporabljajo v praksi, da bi tako izboljšal njihovo učinkovanje, pa tudi projekt švicarske fundacije za razminiranje in NVO Geneva Call, namenjen usposabljanju nedržavnih akterjev o mednarodnem humanitarnem pravu in povezanih humanitarnih standardih. GD ECHO je začel tudi ocenjevati strategije za dostop humanitarne pomoči v humanitarnih operacijah, ki jih financira EU, da bi tako izboljšal spodbujanje spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava in omogočanje humanitarnega delovanja.

EU je bila zaskrbljena, da bi lahko zagotavljanje humanitarne pomoči EU ovirala tudi protiteroristična zakonodaja z ekstrateritorialnim učinkovanjem, ki vsebuje določbe, ki kriminalizirajo materialno podporo organizacijam s seznama terorističnih subjektov, ne glede na naravo takih ukrepov in tudi kadar ni nobenega namena podpirati teroristična dejanja. Komisija je zaradi sodbe vrhovnega sodišča ZDA, ki je v zadevi Holder proti Humanitarian Law Project potrdilo ustavnost določb zakonodaje ZDA, ki prepovedujejo zagotavljanje usposabljanja o mednarodnem humanitarnem pravu določenim subjektom s seznama, o tem vprašanju razpravljala z organi oblasti ZDA na različnih ravneh.

Druga tematska vprašanja

3.9. Mednarodno kazensko sodišče (MKS) in prizadevanja za odpravo nekaznovanosti

EU ima že dolgo tradicijo podpiranja boja proti nekaznovanosti najhujših zločinov, ki so prizadeli celotno mednarodno skupnost. Krivci za genocid, zločine proti človeštvu in vojne zločine ne bi smeli nikjer najti varnega zatočišča. EU in njene države članice so zato še naprej politično in diplomatsko, pa tudi logistično in finančno močno podpirale učinkovito delovanje Mednarodnega kazenskega sodišča (MKS) in drugih kazenskih sodišč, na primer *ad hoc* mednarodnih sodišč za nekdanjo Jugoslavijo in Ruando, Posebnega sodišča za Sierro Leone, izrednih sodnih senatov v Kambodži ter Posebnega sodišča za Libanon. Začetek veljavnosti Lizbonske pogodbe je prispeval k doslednejšemu delovanju na tem področju. Nevladne organizacije so še naprej dragocen zaveznik v teh prizadevanjih.

EU je v skladu z obljubo, ki jo je dala na pregledni konferenci v Kampali (31. maj–11. junij 2010), posodobila Skupno stališče 2003/444/SZVP s Sklepom Sveta 2011/168/SZVP, ki ga je sprejela 21. marca 2011 in s katerim je razveljavila in nadomestila navedeno skupno stališče. Cilj novega sklepa Sveta je povečanje univerzalne podpore Rimskemu statutu s spodbujanjem čim bolj množične udeležbe pri njem, ohranjanje celovitosti Rimskega statuta, podpora neodvisnosti sodišča ter njegovemu uspešnemu in učinkovitemu delovanju, podpora sodelovanju s sodiščem in podpora izvajanju načela dopolnjevanja.

V skladu s sklepom Sveta je bil 12. julija 2011 sprejet revidiran akcijski načrt, sestavljen iz petih delov:

- (a) usklajevanje dejavnosti Unije pri doseganju ciljev sklepa;
- (b) univerzalnost in celovitost Rimskega statuta;
- (c) neodvisnost sodišča ter njegovo uspešno in učinkovito delovanje;
- (d) sodelovanje s sodiščem in
- (e) izvajanje načela dopolnjevanja.

MKS je bil med celotnim obdobjem poročila na dnevnem redu najpomembnejših zasedanj in političnih dialogov z državami, ki niso članice EU. EU je v svojih izjavah pozivala k odpravi nekaznovanosti za storilce najbolj okrutnih zločinov po svetu in pozvala vse države, naj izročijo osebe, za katere je bil izdan nalog za prijetje, da bo lahko zadoščeno pravici. Posebna pozornost je bila namenjena dejstvu, da nekatere pogodbenice ne spoštujejo obveznosti o sodelovanju, zlasti glede prijetja in predaje oseb, za katere je bil izdan nalog za prijetje.

Učinkovit sistem mednarodnega pravosodja temelji na čim večji udeležbi držav pogodbenic Rimskega statuta. Grenada, Tunizija ter Filipini, Maldivi, Zelenortski otoki in Vanuatu so se pridružili pogodbenicam Rimskega statuta z različnih celin, tako da je sedaj skupno število podpisnic 120. EU je bila še naprej zavezana spodbujanju univerzalnosti v okviru svoje trdne zavezanosti sodišču s pomočjo diplomatskih demarš, osebne angažiranosti visoke predstavnice, dodajanjem klavzul v sporazume EU z državami, ki niso članice EU, ter podporo sodišču in civilni družbi. Še naprej je usklajevala prizadevanja z državami, ki niso njene članice, kot so Kanada, Japonska, Avstralija, Brazilija in Južna Afrika. Ta partnerstva so EU omogočala večjo učinkovitost in iskanje sinergij za učinkovito podpiranje sodišča.

EU je v letu 2011 nadaljevala ukrepe v podporo univerzalnosti in izvajanju Rimskega statuta v naslednjih državah in regionalnih organizacijah: ASEAN, Armeniji, na Bahamih, v Demokratični republiki Kongo (Brazzaville), Egiptu, Gvatemali, Jamajki, Kambodži, Kamerunu, Katarju, Kazahstanu, Kirgizistanu, Kitajski, Kuvajtu, Maroku, Mongoliji, Nepal, Salvadorju, Tajski, Togu, Turčiji, Ukrajini in Vietnamu.

Do zdaj je revidirani sporazum iz Cotonouja iz leta 2005, ki velja za 76 afriških, karibskih in pacifiških držav ter EU, edini zavezujoči pravni instrument, v katerega je vključena klavzula o MKS. Klavzula o MKS je bila poleg tega že dogovorjena za sporazume o partnerstvu in sodelovanju, sporazume o trgovinskem sodelovanju in razvoju ter pridružitvene sporazume z Indonezijo, Korejo, Južno Afriko, Irakom, Mongolijo, Filipini, Vietnamom, Singapurjem in Srednjo Ameriko. Trenutno je tudi del pogajanj o sporazumih o partnerstvu in sodelovanju ter pridružitvenih sporazumih z Avstralijo, Tajsko, Malezijo, Kitajsko, Rusijo, Ukrajino, Republiko Moldavijo, Armenijo, Azerbajdžanom in Gruzijo.

Evropska mreža kontaktnih točk v zvezi z osebami, odgovornimi za genocid, zločine proti človeštvu in vojne zločine, je mreža državnih tožilcev, specializiranih za navedene zločine, ki se je v letu 2011 aprila in novembra sestala na desetem in enajstem zasedanju. Na teh zasedanjih so med drugim obravnavali sodelovanje med državami ter med državami in mednarodnimi sodišči, uporabo ekstrateritorialne jurisdikcije s strani držav članic ter zaščito prič.

EU je v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice še naprej pomagala pri ponovnem vzpostavljanju in krepitvi pravne države na nacionalni ravni ter podpirala ključne organizacije civilne družbe pri prizadevanjih za učinkovito delovanje MKS. Tesno je sodelovala s svetovno Koalicijo za Mednarodno kazensko sodišče, Parlamentarci za globalno ukrepanje, Odvetniki brez meja, kenijskim oddelkom Mednarodne komisije pravnikov in številnimi drugimi organizacijami. Iz sredstev Evropskega razvojnega sklada in instrumenta za stabilnost so bili financirani projekti v zvezi s kazenskim pravosodjem in prehodno pravosodno ureditvijo v Afriki, Aziji in Oceaniji.

MKS: študija primera o Keniji

Med nasiljem, do katerega je prišlo po spornih volitvah v Keniji leta 2007, je več kot tisoč ljudi izgubilo življenje, več sto jih je bilo spolno napadenih in tisoči so izgubili domove. Med preiskavo Mednarodnega kazenskega sodišča (MKS) so bile potrjene obtožbe proti štirim od šestih ljudi, ki so bili po mnenju tožilca najbolj krivi za nasilje.

EU že vse od začetka obravnave na MKS aprila 2011 dosledno zagovarja stališče, da so pravica, sprava in odgovornost ključne za trajno stabilnost v Keniji ter da postopki MKS pomembno prispevajo k temu cilju. Visoka predstavnica je zato javno poudarila, da morajo imenovani posamezniki še naprej popolnoma sodelovati z MKS ter da mora vlada Kenije spoštovati svoje obveznosti kot pogodbenica Rimskega statuta MKS.

Civilna družba v Keniji je odigrala ključno vlogo pri zagotovitvi, da so vpleteni v nasilje po volitvah prišli pred sodišče. Kenijski oddelek Mednarodne komisije pravnikov (MKP Kenija) – NVO, ki v Keniji in po Afriki že več kot 50 let spodbuja spoštovanje človekovih pravic, pravno državo in demokracijo – je s podporo EIDHR pomagal v tem procesu z zagotavljanjem strokovnega pravnega znanja in najboljših mednarodnih praks.

Po zaslugi MKP Kenija je jasno, da je postopek v MKS soden in ne političen. Del prizadevanj za splošnejše razumevanje mednarodnega kazenskega pravosodja je tudi jasen poziv MKP Kenija za dosledno izvajanje sodb MKS tudi zunaj Kenije. Najvidnejši dosežek je, da je kenijsko visoko sodišče na zahtevo MKP Kenija izdalo začasni nacionalni nalog za aretacijo sudanskega predsednika Omarja Al-Baširja (za katerega je MKS izdalo dva naložila za aretacijo zaradi genocida, zločinov proti človeštvu in vojnih zločinov, ki jih je domnevno zagrešil v Darfurju), če bi še kdaj prišel v Kenijo.

3.10. Človekove pravice in terorizem

EU je prepričana, da je v okviru preprečevanja terorizma treba zagotoviti celovito in učinkovito varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Evropi in po svetu. Učinkovito ukrepanje proti terorizmu in varstvo človekovih pravic nista protislovna cilja, temveč se medsebojno dopolnjujeta in vzajemno krepita. Strateška zavezanost Evropske unije temu cilju je jasno opredeljena v strategiji za boj proti terorizmu: "Bojevati se proti terorizmu na svetovni ravni in obenem spoštovati človekove pravice in napraviti Evropo varnejšo, s čimer bi omogočili državljanom, da živijo v svobodi, varnosti in pravici."

EU je v izjavah, ki jih je dala v Združenih narodih, ponovno poudarila, kako pomembno je spoštovanje človekovih pravic v boju proti terorizmu. V izjavi EU na simpoziju ZN na visoki ravni o mednarodnem sodelovanju pri boju proti terorizmu 20. septembra 2011 je visoka predstavnica poudarila, da je varnost vedno tesno povezana z demokracijo in delujočimi institucijami.

EU je o mednarodnem pravu in preprečevanju terorizma še naprej podrobno razpravljala s pravnim svetovalcem ameriškega zunanjega ministrstva. Ponovno je pozvala k zaprtju zapornega objekta v zalivu Guantanamo, saj meni, da je dolgotrajno pridržanje zapornikov v Guantanamo brez sodnega procesa nedopustno po mednarodnem pravu. Visoka predstavnica je med nujno razpravo v Evropskem parlamentu 9. junija 2011 poudarila, da je EU zaskrbljena zaradi možnosti, da bi bili posamezniki, ki so zaprti v Guantanamo, obsojeni na smrtno kazen. Povedala je, da EU pozorno spremlja sodni postopek proti Mohamedu al Naširiju in petim drugim ljudem, obtoženim sotorilstva pri terorističnih napadih 11. septembra 2001, in bo redno opozarjala organe ZDA na svojo zaskrbljenost glede smrtne kazni in poštenosti postopkov.

EU je finančno podprla projekt Združenih narodov za pripravo regionalnega akcijskega načrta za izvajanje strategije Združenih narodov za svetovni boj proti terorizmu v Srednji Aziji, v katerem je imelo pomembno mesto spoštovanje človekovih pravic. Prav tako je zagotovila tehnično podporo več državam po svetu za izboljšanje zmogljivosti njihove policije in kazensko pravosodnega sistema za preiskovanje in sodni pregon kaznivih dejanj terorizma v skladu z načeli pravne države in ob spoštovanju človekovih pravic. Evropska komisija in visoka predstavnica sta v skupni izjavi iz maja 2011 z naslovom "Nov odziv na spremembe v sosedstvu" izpostavili pomen sodelovanja z državami iz evropskega sosedskega partnerstva pri boju proti terorizmu ter poudarili, da je EU pripravljena poslati misije za krepitev pravne države, ki bi podpirale prizadevanja partnerskih držav za reformo pravosodnega in varnostnega sektorja.

EU je sodelovala pri vzpostavitvi globalnega foruma za boj proti terorizmu septembra 2011. Forum je ob vzpostavitvi sprejel izjavo iz Kaira o boju proti terorizmu in o pravni državi: učinkovit boj proti terorizmu v kazenskem pravosodju.

3.11. Svoboda izražanja, vključno z 'novimi mediji'

Svoboda izražanja, kot je določena v Evropski konvenciji o človekovih pravicah, vsakomur omogoča, da ima lastno mnenje ter ne glede na meje prejema in sporoča informacije in ideje, v kar javni organi ne smejo posegati. EU si odločno prizadeva za spoštovanje svobode izražanja in pluralizem medijev.

Visoka predstavnica Catherine Ashton je v izjavi ob svetovnem dnevu svobode tiska 3. maja 2011 pozvala vse države, naj proaktivno spodbujajo svobodo mišljenja in izražanja, pa tudi pluralizem in neodvisnost medijev.

Cenzura in ustrahovanje novinarjev sta za EU nesprejemljiva, zato odločno nasprotuje napadom na novinarje, odvzemu njihove prostosti in omejevanju njihovega dela. Visoka predstavnica je, na primer, 4. maja 2011 javno izrazila globoko zaskrbljenost ob odvzemu prostosti Andrzejju Poczobutu, dopisniku poljskega časopisa Gazeta Wyborcza, v Belorusiji, 27. decembra 2011 pa je izrazila resno zaskrbljenost EU zaradi sodbe švedskima novinarjema Martinu Schibbyeju in Johanu Perssonu in njune obsodbe na podlagi etiopskega odloka o boju proti terorizmu.

V drugih primerih, s tretjimi državami, kot sta Kitajska in Vietnam, s katerimi ima EU dialog o človekovih pravicah, je na vprašanje svobode obveščanja in medijev opozarjala dvostransko in izražala zaskrbljenost zaradi ustrahovanja in preganjanja neodvisnih avtorjev spletnih dnevnikov, novinarjev in drugih, ki izražajo svoje politično prepričanje.

EU je bila tudi leta 2011 pripravljena sodelovati z drugimi podobno mislečimi državami pri spodbujanju svobode izražanja in dostopnosti informacij, tudi prek spleta, ter preučiti možnosti za dosego soglasja o politikah o spletu. Skupina G8 je to potrdila v izjavi iz Deauvilla o obnovljeni zavezanosti svobodi in demokraciji ter izjavi iz Deauvilla o arabski pomladi. Več držav in organizacij trenutno pripravlja ustrezne pobude v podporo svobodi izražanja na spletu.

EU se popolnoma strinja, da je splet odlično sredstvo za podpiranje svobode izražanja. Komisija se je na podlagi skupnega sporočila z naslovom "Partnerstvo za demokracijo in skupno blaginjo z državami južnega Sredozemlja" zavezala, da bo razvila mehanizme, ki bodo EU omogočili, da v ustreznih primerih pomaga organizacijam civilne družbe ali posameznim državljanom, da se izognejo samovoljnemu oviranju dostopa do tehnologije za elektronsko komunikacijo, tudi spleta. EU je pred kratkim izdala strategijo stalne povezanosti, katere namen je podpora EU pri izpolnjevanju zaveze, da bo zagotovila, da bosta splet in druga informacijsko-komunikacijska tehnologija še naprej gonilna sila politične svobode, demokratičnega razvoja in gospodarske rasti. Cilj strategije je stalna podpora uporabnikom spleta, avtorjem spletnih dnevnikov in kibernetiskim aktivistom v avtoritarnih režimih.

EU je večkrat izrazila odločno nasprotovanje vsakršnemu neupravičenemu omejevanju dostopa do interneta in drugih novih medijev, med drugim v sklepih Sveta za zunanje zadeve o Egiptu iz januarja 2011, v katerih je egiptovske oblasti pozvala, naj nemudoma ponovno vzpostavijo vsa komunikacijska omrežja in zagotovijo neoviran dostop do vseh medijev, vključno z internetom.

EU si je leta 2011 za svobodo izražanja prizadevala tudi z omejevalnimi ukrepi. Eden od razlogov, zaradi katerih je Komisija med nedavno preiskavo GSP+ za Šrilanko predlagala, da bi bilo treba ugodnosti GSP+ umakniti, so bili hudi verbalni napadi vlade na novinarje ter odsotnost učinkovitih ukrepov za zaščito novinarjev pred fizičnimi napadi. V poznejših pogajanjih o GSP+ je vlado Šrilanke pozvala, naj izpusti zaprtega novinarja J. S. Tissainayagama ter zagotovi, da novinarji med opravljanjem poklicnih dolžnosti ne bodo ustraховani.

EU poleg tega v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice pri krepitevi svobode medijev finančno podpira številne mednarodne in lokalne organizacije civilne družbe, ki spodbujajo svobodo medijev in se borijo proti kršitvam pravic novinarjev (leta 2011 se je izvajalo vsaj 30 projektov). EU je podpirala projekte, namenjene izboljševanju poklicnih zmogljivosti novinarjev, zagotavljanju nujne zaščite, spodbujanju svobode izražanja v pravni ureditvi in praksi, spremembi nacionalne zakonodaje o množičnih medijih v skladu z mednarodnimi standardi ter spremljanju kršitev pravic novinarjev.

3.12. Svoboda združevanja in zbiranja

V skladu z Listino o temeljnih pravicah Evropske unije ima vsakdo pravico do svobodnega mirnega zbiranja in svobodnega združevanja na vseh ravneh.

EU odločno nasprotuje vsakršnemu neupravičenemu omejevanju pravice do svobodnega mirnega zbiranja. Visoka predstavnica je, na primer, januarja 2011 izrazila veliko zaskrbljenost zaradi poročil o nasilnih napadih oboroženih posameznikov na udeležence mirnih demonstracij v Egiptu ter egiptovske oblasti pozvala, naj nemudoma s potrebnimi ukrepi zagotovijo, da bodo organi pregona zaščitili udeležence demonstracij in njihovo pravico do svobodnega zbiranja.

Poleg tega je visoka predstavnica v izjavi z dne 17. februarja 2011 javno obžalovala nasilje nad udeleženci mirnih demonstracij v Bahrajnu ter pozvala bahrajnske oblasti, naj popolnoma spoštujejo in zaščitijo temeljne pravice državljanov, tudi pravico do mirnega zbiranja.

Svoboda zbiranja je svoboščina v skladu s Splošno deklaracijo človekovih pravic ter Mednarodnim paktom o političnih in državljanskih pravicah. Močna civilna družba je bistvena za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic ter za doseganje demokratičnega napredka. Civilna družba je bila ključna pri uvajanju sprememb, ki smo jim bili priča med arabsko pomladjo. EU je globoko zaskrbljena zaradi slabšanja položaja civilne družbe v več državah v letu 2011. Prisotnost NVO krepi demokracijo zlasti v družbah v demokratičnem prehodu. EU je še naprej podpirala pravice civilne družbe in pozivala vlade tretjih držav, naj jih zaščitijo in sodelujejo z njimi. Visoka predstavnica je tako, na primer, 30. decembra 2011 pozvala egiptovske oblasti, naj organizacijam civilne družbe dovolijo, da še naprej podpirajo tranzicijo v Egiptu.

V primeru tretjih držav, kot je Alžirija, s katerimi ima EU politični dialog in dialog o človekovih pravicah, je EU dvostransko opozarjala na vprašanje svobode združevanja ter poudarjala, da je treba uveljaviti zakonodajo v skladu z mednarodnimi standardi.

EU je tudi v letu 2011 sodelovala z mednarodnimi organizacijami pri spodbujanju svobode mirnega zbiranja in združevanja. Poudarjala je, da mora Svet ZN za človekove pravice pozornost še naprej namenjati svobodi združevanja in zbiranja ter konkretno podpirati zagovornike človekovih pravic in organizacije civilne družbe, ki imajo ključno vlogo pri krepitvi demokracije.

EU je izrazila zadovoljstvo, ko je bil 1. maja 2011 Maina Kiai (Kenija) imenovan za posebnega poročevalca ZN o pravici do svobode mirnega zbiranja in združevanja

EU spodbuja pravico do svobode mirnega zbiranja in združevanja tudi z javno diplomacijo in je tako, na primer, za mlade iz ruskih regij organizirala več seminarjev in delavnic o mednarodnih in ruskih pravnih standardih za svobodo zbiranja.

Leta 2011 je v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice za krepitev svobode mirnega zbiranja in združevanja finančno podprla več mednarodnih in lokalnih organizacij civilne družbe. EU je podprla projekte, namenjene razvoju mehanizmov za spremljanje svobode združevanja, spodbujanju pravnih standardov glede pravice do svobodnega zbiranja, ozaveščanju o pravici do svobodnega združevanja ter povezovanju za učinkovitejše spodbujanje in varstvo teh pravic.

3.13. Svoboda misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja

Leta 2011 smo bili priča valu verske nestrpnosti in diskriminacije, kar kažejo tudi nasilje in teroristični napadi v različnih državah po svetu, vendar je EU še naprej ostala zavezana spodbujanju in varstvu svobode izražanja, vesti, veroizpovedi ali prepričanja. Ta svoboščina zagotavlja pravico do teističnih, neteističnih in ateističnih prepričanj ter pravico posameznika, da ne pripada nobeni veroizpovedi. Vključuje tudi pravico, da posameznik prostovoljno sprejme in spremeni vero oziroma prepričanje ali da izstopi iz vere oziroma odstopi od prepričanja.

EU je prepričana, da je obramba teh splošnih načel bistvena za razvoj svobodne družbe.

Diskriminacija na podlagi veroizpovedi ali prepričanja je že dolgo problem v vseh delih sveta in v številnih državah so ji še vedno izpostavljene osebe, ki pripadajo različnim verskim skupnostim. Poleg tega je zakonodaja v zvezi z razžalitvijo vere pogosto zlorabljena za slabo ravnanje z verskimi manjšinami, pa tudi omejevanje svobode mnenja in izražanja ter pravice do svobode veroizpovedi ali prepričanja, ki sta tesno povezani. Svoboda izražanja ima tudi pomembno vlogo pri preprečevanju nestrpnosti.

V skladu s sklepi z dne 16. novembra 2009 je Svet za splošne zadeve 21. februarja 2011 sprejel sklepe, v katerih je ponovno potrdil močno zavezanost EU svobodi veroizpovedi in prepričanja ter opozoril, da je to svobodo treba varovati povsod in za vsakogar. Poudaril je, da je prvenstvena dolžnost držav zaščititi svoje državljane, vključno s pripadniki verskih manjšin, in vse ljudi, ki bivajo v njihovi pristojnosti, ter varovati njihove pravice. Vsem osebam, ki pripadajo verskim manjšinam, bi morale biti zagotovljene, da svobodno izražajo svojo veroizpoved in izvajajo verske obrede sami ali skupaj z drugimi, brez strahu pred nestrpnostjo ali napadi.

Nato je EU vse delegacije EU opozorila, da morajo skupaj z diplomatskimi misijami držav članic odigrati ključno vlogo ter opazno in pozitivno prispevati k spoštovanju svobode veroizpovedi in prepričanja v tretjih državah, kjer se ta temeljna človekova pravica krši. Delegacijam EU je bilo zato uradno naročeno, naj izvajajo ukrepe za ozaveščanje diplomatov EU o tem vprašanju; z organi partnerskih držav sistematično obravnavajo svobodo veroizpovedi in prepričanja, zlasti v državah, kjer je to vprašanje zelo problematično, ter vzpostavijo stike z lokalnimi zagovorniki človekovih pravic, ki si prizadevajo za te pravice. Delegacije so poleg tega skozi vse leto pozorno spremljale omejitve svobode veroizpovedi ali prepričanja v svojih državah gostiteljicah. Lokalne razmere so ocenile v več kot 100 državah in visoka predstavnica/podpredsednica Komisije bo leta 2012 te ocene uporabila v poročilu o ukrepih za svobodo veroizpovedi ali prepričanja ter o konkretnih predlogih za nadaljnjo okrepitev ukrepanja EU na tem področju, ki ga bo predstavila Svetu.

EU je v letu 2011 pogosto uporabljala obstoječa orodja na dvo- in večstranski ravni za učinkovitejše spodbujanje in varstvo svobode veroizpovedi ali prepričanja. *Ad hoc* projektna skupina COHOM za področje svobode veroizpovedi ali prepričanja je podpirala izvajanje okrepljenih ukrepov EU in pomagala pripraviti smernice za diplomate EU. Tematika je bila vključena v izobraževanja o človekovih pravicah za osebje EU, med drugim tudi v posebni tečaj o svobodi izražanja in svobodi veroizpovedi ali prepričanja, ki je bil organiziran novembra 2011.

EU je v odnosih z državami, ki niso njene članice, sistematično razpravljala o vprašanju svobode misli, vesti in veroizpovedi s številnimi sogovorniki v političnem dialogu na različnih ravneh, med drugim tudi v dialogih in posvetovanjih o človekovih pravicah, npr. z Alžirijo, Egiptom, Indijo, Indonezijo, Kitajsko, Pakistanom, Turčijo, Vietnamom, Združenimi državami Amerike in Afriško unijo.

EU je v dvostranskih odnosih z različnimi državami poudarjala pomen te univerzalne človekove pravice in preučevala možnosti za nadaljnje sodelovanje, med drugim v večstranskih forumih. V okviru teh dialogov je izražala zaskrbljenost v zvezi z uveljavljanjem te pravice in položajem verskih manjšin. V vseh primerih resnih kršitev ter skrbi zaradi svobode veroizpovedi in s tem povezane nestrpnosti in diskriminacije je EU svoje stališče izražala po diplomatski poti ter v izjavah za javnost in sklepih Sveta, kot na primer glede Egipta, Nigerije, Irana, Iraka in Pakistana. Še naprej je zagovarjala popolno spoštovanje svobode misli in vesti v skladu z mednarodnimi standardi. Po zaslugi sedanjega procesa oblikovanja strategij za človekove pravice za posamezne države pa bo prav tako mogoče usmeriti ukrepe in pozornost EU v države, v katerih je svoboda veroizpovedi ali prepričanja prednostno vprašanje.

EU je ukrepala tudi na večstranski ravni, predvsem v Svetu za človekove pravice v Ženevi ter na Generalni skupščini Združenih narodov v New Yorku. Prednostno si je prizadevala za utrditev soglasja o potrebi po odpravi verske nestrpnosti, pri čemer pa je treba poskrbeti, da načelo razžalitve vere ne bo postalo standard za človekove pravice. Tako stališče, katerega namen je zaščita vere in ne oseb, ki so izpostavljene diskriminaciji zaradi svoje vere ali prepričanja, škodi drugim temeljnim človekovim pravicam, kot je svoboda izražanja, in dejansko svobodi veroizpovedi ali prepričanja. Na 16. zasedanju Sveta za človekove pravice marca 2011 je bila resolucija št. 16/18 sprejeta soglasno, kar je bila velika prelomnica: Organizacija islamskega sodelovanja prvič ni vključila pojma razžalitve vere v svojo resolucijo, ki ima sedaj naslov "Boj proti nestrpnosti, negativnim stereotipom in stigmatizaciji ter diskriminaciji, hujskanju proti nasilju in nasilju proti osebam zaradi njihove vere ali prepričanja". Ključna za dosego tega rezultata so bila prizadevanja Pakistana in Združenih držav Amerike, ki jih je EU dejavno podpirala. Tudi tradicionalna resolucija EU o svobodi veroizpovedi ali prepričanja je bila sprejeta brez glasovanja (resolucija št. 16/13).

Visoka predstavnica in podpredsednica Komisije Catherine Ashton ter več zunanjih ministrov držav članic EU so se udeležili zasedanja v Istanbulu (na katerem se je začel t. i. istanbulski proces) o boju proti verski nestrpnosti, ki so ga junija 2011 sklicale Organizacija islamskega sodelovanja in Združene države Amerike ter na katerem naj bi utrdili dosežke iz Ženeve pred prihodnjim 66. zasedanjem Generalne skupščine Združenih narodov. Sporočilo sopredsednikov iz Organizacije islamskega sodelovanja in ZDA je vsebovalo poziv k izvajanju resolucije št. 16/18, v njem pa so bile navedene tudi druge resolucije o svobodi veroizpovedi ali prepričanja, ki so bile sprejete soglasno.

EU je nameravala na 66. zasedanju GSZN utrditi svoje dosežke iz prejšnjih let glede svoje lastne resolucije o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja ter hkrati zagotoviti, da bo potrjen soglasni pristop, ki ga je v Ženevi sprejela Organizacija islamskega sodelovanja. Ti cilji so bili doseženi, saj sta bili 19. decembra 2011 brez glasovanja sprejeti resolucija št. 66/168, ki jo je predložila EU, ter resolucija št. 66/197 o boju proti nestrpnosti, negativnim stereotipom, stigmatizaciji, diskriminaciji, hujskanju k nasilju in nasilju proti osebam zaradi njihove veroizpovedi ali prepričanja, ki jo je predložila Organizacija islamskega sodelovanja.

3.14. Lezbijke, geji, biseksualci, transseksualci in obojespolne osebe

Spolna identiteta in spolna usmerjenost sta se v letu 2011 po vsem svetu še naprej uporabljali kot izgovor za hude kršitve človekovih pravic. Lezbijke, geji, biseksualci, transseksualci in obojespolniki (LGBTQ) so bili še vedno žrtve preganjanja, diskriminacije in izredno slabega ravnanja, ki je pogosto vključevalo skrajne oblike nasilja. Približno 80 držav je še vedno kazensko preganjalo prostovoljne istospolne odnose med odraslimi, sedem držav pa je zanje določilo celo smrtno kazen.

EU se odločno zavzema za pravico vseh posameznikov, da brez diskriminacije uživajo vse človekove pravice. V znak te zaveze in da bi uradnikom EU dali na voljo operativni sklop orodij za spodbujanje in varovanje človekovih pravic vseh posameznikov ne glede na njihovo spolno usmerjenost ali spolno identiteto, je EU junija 2010 sprejela "Priročnik za spodbujanje in varstvo vseh človekovih pravic lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev".

Visoka predstavnica Catherine Ashton je 17. maja 2011, tj. na mednarodni dan boja proti homofobiji, objavila izjavo v imenu EU, v kateri je potrdila, "da si Evropska unija, in tudi [sama], z vsemi močmi prizadeva, da bi lahko vsi ljudje brez razlikovanja uveljavljali vse človekove pravice".

EU je v letu 2011 še naprej dejavno sodelovala pri večstranskih prizadevanjih, zlasti v okviru ZN, za zatiranje diskriminacije, med drugim tudi na podlagi spolne usmerjenosti ali spolne identitete. EU je toplo pozdravila skupno izjavo z naslovom "Prenehanje nasilnih dejanj in z njimi povezanih kršitev človekovih pravic na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete", ki jo je 22. marca 2011 na seji Sveta ZN za človekove pravice dalo 85 držav z vseh celin. Petnajst držav članic EU je sodelovalo v skupini, ki je pripravila to izjavo, sicer pa so pobudo v celoti podprle vse države članice EU.

EU je toplo pozdravila tudi prelomno resolucijo o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti (predlog zanjo je vložila Južna Afrika), ki je bila s 23 glasovi za sprejeta 17. junija 2011 na seji Sveta ZN za človekove pravice. Za resolucijo so glasovale države članice Evropske unije, ki so članice Sveta za človekove pravice, Evropska unija kot celota pa se je s takšnim glasovanjem strinjala.

EU je pri Združenih narodih v New Yorku pozdravila dejavnosti Urada Visoke komisarke ZN za človekove pravice v zvezi z vprašanji LGBT, kot članica medregionalne ožje skupine za LGBT pa je prispevala k večji ozaveščenosti in krepitvi podpore temu vprašanju. Dejavno je sodelovala pri organizaciji spremljevalnega dogodka na sedežu ZN v New Yorku, ki je bil 8. decembra 2011, imel pa je naslov "Ustaviti ustrahovanje, nasilje in diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete".

EU je na regionalni ravni še naprej podpirala delo Sveta Evrope v zvezi s človekovimi pravicami LGBT, zlasti prek priporočila Sveta Evrope o ukrepih za zatiranje diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete, ki je bilo sprejeto 31. marca 2010.

Na dvostranski ravni se je EU v dialogih s tretjimi državami o človekovih pravicah še naprej zavzemala za nediskriminacijo LBGT, o vprašanjih v zvezi z LBGT pa je stališče EU izrazila v več javnih izjavah/demaršah, med drugim glede homofobnih dejanj in v podporo dekriminalizaciji homoseksualnih odnosov.

EU je prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice še naprej podpirala več organizacij, ki zagovarjajo pravice LBGT ali ščitijo zagovornike človekovih pravic LBGT, pri čemer jih je spodbujala, naj nasprotujejo homofobnim zakonom in diskriminaciji LBGT, naj ozaveščajo širšo javnost glede diskriminacije in nasilja, katerih žrtve so spolne manjšine, naj se borijo proti temu in zagotovijo nujno pomoč (psihosocialno in zdravstveno, pa tudi pomoč v obliki posredovanja in ponovnega vključevanja) za najbolj ranljive LBGT, ki takšno pomoč potrebujejo.

Svet ZN za človekove pravice je 17. junija 2011 s 23 glasovi za, 19 proti in s 3 vzdržanimi glasovi sprejel resolucijo o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti (A/HRC/17/L.9/Rev.1), ki jo je predložila Južna Afrika. To je bilo prvič, da je kak organ Združenih narodov odobril resolucijo, ki potrjuje človekove pravice LGBTO.

Resolucija opozarja na univerzalnost človekovih pravic in izraža globoko zaskrbljenost zaradi nasilja nad posamezniki in njihove diskriminacije zaradi njihove spolne usmerjenosti ali identitete.

S praktičnega vidika resolucija zahteva od Urada Visoke komisarke ZN za človekove pravice Navi Pillay, naj do decembra 2011 naroči prvo študijo ZN o diskriminacijskih zakonih in praksah ter nasilju, ki se na podlagi spolne usmerjenosti in identitete izvaja nad posamezniki po vsem svetu. V resoluciji je tudi določeno, da bo na 19. zasedanju Sveta za človekove pravice sklican forum, ki bo razpravljal o izsledkih te študije in ustreznem nadaljnjem ukrepanju na podlagi priporočil iz študije.

3.15. Človekove pravice v poslovnem okolju, vključno z družbeno odgovornostjo podjetij

Na področju politike EU o spoštovanju človekovih pravic v poslovnem okolju je bilo nekaj pomembnih dogodkov, tako notranjepolitičnih kot v zunanjih odnosih EU.

Evropska komisija je oktobra 2011 sprejela novo sporočilo z naslovom "Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–2014", v katerem je velik poudarek na človekovih pravicah v okviru pojma družbene odgovornosti podjetij, večkrat pa so omenjena tudi vodilna načela UN o podjetništvu in človekovih pravicah. Evropska komisija zlasti posebej navaja človekove pravice kot vprašanje, ki bi ga morala podjetja vključiti v svoje delovanje in strategijo ter tako izpolniti svojo družbeno odgovornost, priznava, da so vodilna načela ZN osrednji niz mednarodno priznanih smernic in načel za družbeno odgovornost podjetij, ter izraža pričakovanje, da bodo vsa evropska podjetja spoštovala odgovornost podjetij za spoštovanje človekovih pravic, kot je določena v vodilnih načelih ZN.

Evropska komisija predvideva tudi konkretne ukrepe o poslovnem okolju in človekovih pravicah, ki bodo uvedeni v obdobju 2012–2013. Začela je tudi postopek oblikovanja smernic o človekovih pravicah za tri gospodarske sektorje (agencije za zaposlovanje, IKT ter nafta in plin) ter za mala in srednja podjetja, ki bodo utemeljene na vodilnih načelih ZN. Poleg tega se je zavezala, da bo objavila poročilo o prednostnih nalogah EU pri izvajanju vodilnih načel ter izboljšala razumevanje izzivov, s katerimi se soočajo podjetja v državah, v katerih človekove pravice niso v celoti zaščitene na državni ravni. Države članice je pozvala, naj pripravijo lastne nacionalne načrte izvajanja vodilnih načel ZN, ter jim pri tem ponudila pomoč.

Na začetku leta 2011 je Komisija objavila tudi študijo o odgovornem upravljanju dobavnih verig, v kateri je posebej opozorila na okvir ZN za podjetništvo in človekove pravice. V tej študiji je obravnavanih pet vprašanj s področja upravljanja dobavnih verig v treh industrijskih sektorjih, ki so pomembni za EU. Komisija uresničuje priporočila iz študije.

EU je skozi vse leto v mednarodnih forumih dejavno podpirala pobude o človekovih pravicah v poslovnem okolju. Bila je zavzeta podpornica vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah: izvajanje okvira Združenih narodov za "varovanje, spoštovanje in pomoč". Januarja 2011 je predložila pripombe o osnutku vodilnih načel ZN in junija istega leta podprla sprejetje le-teh na zasedanju Sveta za človekove pravice v Ženevi junija 2011. EU je izrazila pripravljenost za tesno sodelovanje z nedavno ustanovljeno delovno skupino ZN za vprašanje človekovih pravic ter čezmejnih korporacij in drugih podjetij, ki je odgovorna za spodbujanje učinkovitega razširjanja in izvajanja vodilnih načel ZN. Pred prvim sestankom delovne skupine januarja 2012, na katerem so razpravljali o njenem delovnem programu, je predložila svoj prispevek s predlogi. Prispevala je tudi k posodobitvi smernic OECD za multinacionalna podjetja maja 2011, v katerih je novi okvir ZN za človekove pravice in poslovno okolje vključen v novo poglavje o človekovih pravicah in konceptu skrbnega ravnanja podjetij v dobavni verigi. Smernice OECD bodo nato podlaga za pričakovanja EU glede odgovornega poslovnega ravnanja v okviru trgovinske in naložbene politike. EU je tudi podprla dodatne pobude na večstranski ravni, npr. pobudo ZN za globalni dogovor (tj. platformo podjetij, ki jo je dal takratni generalni sekretar ZN Kofi Annan in združuje podjetja, ki so se zavezala, da bodo svoje delovanje in strategije povezala z desetimi splošno sprejetimi načeli na področju človekovih pravic, dela, okolja in preprečevanja korupcije).

EU vprašanje človekovih pravic v poslovnem okolju obravnava tudi v dvostranskih odnosih s tretjimi državami. Med pobudami so seminar za civilno družbo o človekovih pravicah in dostojnem delu v Bangladešu, seminar za civilno družbo o človekovih pravicah in odgovornosti podjetij v Čilu ter strokovni seminar o družbeni odgovornosti podjetij v Singapurju. EU je o človekovih pravicah v poslovnem okolju v okviru rednih dialogov o človekovih pravicah razpravljala tudi z več tretjimi državami. Prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice je nenazadnje podprla tudi ukrepe organizacij civilne družbe, s katerimi evropska podjetja, ki delujejo v tretjih državah, spodbujajo k upoštevanju in spoštovanju človekovih pravic. Prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) se na primer zagotavlja podpora kampanji za čista oblačila, zavezništvu organizacij iz 15 evropskih držav, pri izvajanju projekta za večje spoštovanje gospodarskih in socialnih pravic v okviru svetovnih dobavnih verig podjetij z oblačili iz več kot 30 držav, ki delujejo na mednarodni ravni.

Iz sredstev EIDHR sta financirana še dva projekta, ki obravnavata vprašanje človekovih pravic v poslovnem okolju. Namen svetovnega projekta, ki zajema 70 držav, je okrepiti zmogljivosti lokalnih zagovornikov zemljiških pravic za zagovarjanje njihove pravice do naravnih virov, obsoditi nepreglednost pri pogodbah med državami in zasebnimi podjetji ter sodelovati z vladami in sektorjem ekstraktivnih dejavnosti v državah, ki se soočajo s konflikti zaradi pridobivanja surovin. Podobno je tudi v projekt za zagovornike pravic avtohtonih prebivalcev v jugovzhodni Aziji vključen poseben načrt za izvedbo tematske študije o družbeni odgovornosti podjetij, človekovih pravicah in avtohtonem prebivalstvu, kjer je veliko problemov glede zemljiške posesti.

Vodilna načela Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah so rezultat šestletnega dela pod vodstvom profesorja Johna Ruggieja, ki je bil v letih med 2005 in 2011 posebni predstavnik generalnega sekretarja ZN za človekove pravice v poslovnem okolju. Vodilna načela ZN določajo standarde za zagotavljanje, da podjetja ne prispevajo h kršitvam človekovih pravic. Oblikovana so okrog treh ločenih, a povezanih stebrov: dolžnosti države, da z ustreznimi politikami, predpisi in pravosodjem varuje pred kršitvami človekovih pravic, ki bi jih zagrešile tretje strani, tudi podjetja; odgovornosti podjetij, da spoštujejo človekove pravice, kar dejansko pomeni, da morajo delovati dovolj skrbno, da ne posegajo v pravice drugih, ter potrebe, da se žrtvam zagotovi boljši dostop do pravne pomoči, pa tudi pomoči izven pravosodnega sistema.

3.16. Podpora demokraciji

Nova evropska sosedska politika

V skupnem sporočilu visoke predstavnice EU za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Evropske komisije z naslovom "Nov odziv na spremembe v sosedstvu" z dne 25. maja 2011 je predstavljena nova vizija EU za evropsko sosedsko politiko, ki temelji na vzajemni odgovornosti in skupni zavezanosti univerzalnim vrednotam človekovih pravic, demokracije in pravne države. Večji poudarek je namenjen diferenciaciji v skladu z načelom "več za več", tako da je vsaki partnerski državi omogočeno, da svoje odnose z EU razvije glede na lastne želje, potrebe in zmogljivosti, finančna pomoč EU pa je večja za tiste države, ki izvajajo ambiciozne reforme.

V novem okviru politik so predvideni predvsem podpora "globoki demokraciji" in partnerstvu z družbami, s katero naj bi pomagali pri trajnostnem gospodarskem in družbenem razvoju, rasti in ustvarjanju delovnih mest, poglobitvi trgovinskih vezi, nadaljnjemu spodbujanju mobilnosti in okrepitvi regionalnih partnerstev. Septembra 2011 je bil ustanovljen sklad za civilno družbo s sredstvi v višini 26,4 milijona EUR, katerega namen je okrepiti zmogljivosti civilne družbe za spodbujanje reform in povečati javno odgovornost v sosedstvu.

EU se je na arabsko pomlad odzvala s takojšnjimi ukrepi za hiter in učinkovit odgovor na nastajajoče razmere, ki so zajemali predvsem humanitarno pomoč in pomoč pri zaščiti civilistov v regiji (do sedaj 80,5 milijona EUR), pa tudi z vrsto podpornih ukrepov pri demokratičnem prehodu in v pomoč obubožanim področjem. EU je tako leta 2011 zagotovila precejšnjo podporo za volitve v Tuniziji, Maroku in Egiptu.

Tunizija, Libija in Egipt so prejeli izredno podporo iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, pri čemer je prožnost instrumenta med drugim omogočila zagotavljanje podpore medijem, političnim strankam in civilni družbi, ki je bila dejavna pri notranjem opazovanju volitev.

Kmalu naj bi začele delovati tudi druge pobude, predvsem evropska dotacija za demokracijo.

Agenda za spremembe

V novi politiki za razvojno sodelovanje – agendi za spremembe – je na podlagi načrta za ukrepanje in pregleda evropske sosedske politike uveden diferenciran pristop EU do partnerskih držav, prihodnje sodelovanje pa naj bi bilo usmerjeno v dve prednostni področji:

- človekove pravice, demokracija in drugi ključni elementi dobrega upravljanja ter
- vključujoča in trajnostna rast za človekov razvoj.

V agendi za spremembe je določeno, da je "dobro upravljanje z vidika politike, gospodarstva, sociale in okolja [...] bistveno za vključujoč in trajnosten razvoj. Podpora, ki jo EU daje upravljanju, bi morala imeti vidnejšo vlogo v vseh partnerstvih, predvsem prek spodbud reformam, temelječim na rezultatih, in poudarka na zavezah partnerskih držav na področju človekovih pravic, demokracije in pravne države ter njihovih zavezah, da bodo uresničevale zahteve in potrebe svojega prebivalstva."

Spoštovanje lastne odgovornosti, dialog med partnerji ter poudarek na pobudah za reforme, usmerjene k rezultatom, so glavna načela podpore, ki jo EU namenja demokratičnemu upravljanju. Izkušnje so pokazale, da moramo preseči odgovornost vlad ter namesto tega podpreti široko javno odgovornost oziroma si vsaj prizadevati za njen nastanek.

Pristop EU mora biti utemeljen na načelih diferenciacije med partnerskimi državami ter mora imeti na voljo ustrezno kombinacijo instrumentov in načinov dodeljevanja pomoči za vsako državo. Države članice, ki izkazujejo jasno zavezanost in dosegajo napredek na področju spoštovanja človekovih pravic in demokratične reforme, bi lahko, na primer, dobile splošno proračunsko podporo EU.

Komisija je 7. decembra predstavila predlog za naslednji večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020. S proračunskimi predlogi naj bi podprli novi pristop Komisije z naslovom Agenda za spremembe, s katerim naj bi pomoč EU usmerili v manj sektorjev ter podprli demokracijo, človekove pravice in dobro upravljanje ter ustvarili vključujočo in trajnostno rast. S tem in s pristopom "več za več" bi lahko zagotovili dodatne možnosti financiranja za podporo demokraciji, in sicer z vsemi geografskimi instrumenti (Evropski sosedski instrument, Instrument za razvojno sodelovanje) ter tudi z Evropskim razvojnim skladom.

3.17. Podpora volitvam

Evropska unija meni, da je pošten, pregleden in miren volilni proces bistvena podlaga za uresničevanje človekovih pravic, trajnostnega razvoja in delujoče demokracije. EU spada med vodilne svetovne akterje, ki podpirajo volitve; pristop, ki se uporablja, je opredeljen v sporočilu Komisije iz leta 2000 o pomoči pri volitvah in njihovem opazovanju. Glavni elementi podpore EU za volitve so misije EU za opazovanje volitev in misije strokovnjakov za volitve, pa tudi pomoč pri volitvah in podpora domačim nepristranskim opazovalcem. Cilji teh dejavnosti se zelo dopolnjujejo, saj se ugotovitve in priporočila teh misij upoštevajo pri nadaljnji pomoči pri volitvah in širši podpori demokracije.

3.18. Misije za opazovanje volitev (EOM)

Seznam prednostnih držav za misije za opazovanje volitev je bil določen s sklepom visoke predstavnice na podlagi posvetovanj z Evropskim parlamentom (usklajevalna skupina za volitve) in državami članicami (Politični in varnostni odbor). Leta 2011 je bilo izvedenih deset misij EU za opazovanje volitev, ki so omogočile poglobljeno oceno procesov in okrepile zaupanje volivcev, oblikovana pa so bila tudi podrobna in konstruktivna priporočila, kako izboljšati okvir in potek volitev v prihodnosti ter utrditi demokratične institucije.

Misija EU za oceno volitev je od 15. novembra 2010 do 8. januarja 2011 v Sudanu analizirala registracijo volivcev in ugotovila, da je bila ta na splošno zadovoljiva. Ocena registracije volivcev in z njo povezane ugotovitve so bile upoštevane pri analizi EOM EU, ki je bila napotena v Južni Sudan, da bi od 9. do 15. januarja 2011 opazovala tamkajšnji referendum. Misijo je vodila poslanka Evropskega parlamenta Véronique de Keyser, sestavljali pa so jo 104 opazovalci, ki so ocenili, da je bil referendum verodostojen in dobro organiziran.

EOM EU je opazovala predsedniške in parlamentarne volitve v Nigru, katerih prvi krog je bil 31. januarja 2011. Vodja opazovalcev je bil Santiago Fisas Aixelà. V državo je bilo napotenih štirideset opazovalcev. Oba kroga predsedniških in parlamentarnih volitev sta potekala uspešno z vidika organizacije volitev, pa tudi s političnega vidika. EOM je imela bistveno vlogo pri krepitvi verodostojnosti teh ključnih volitev, katerih cilj je bil, da vojaška hunta prostovoljno preda oblast civilni vladi.

EOM, ki jo je vodil poslanec EP Louis Michel, je opazovala parlamentarne volitve, ki so potekale 13. februarja 2011 v Čadu, kamor je bilo napotenih 70 opazovalcev, razporejenih po vsej državi. Volilni proces je vodila volilna komisija, ki je naletela na težave, povezane z zmogljivostmi; v prihodnosti pa je treba na splošno zelo okrepiti enake pogoje za vse kandidate na volitvah. Ne glede na to je bil volilni proces od zadnjih volitev do neke mere izboljšán, zato je imela politična opozicija več maneverskega prostora za konkuriranje na volitvah in je sedaj v parlamentu bolje zastopana. EOM je bistveno pripomogla k temu splošnemu izboljšanju procesa.

Druge večstrankarske volitve v Ugandi so potekale 18. februarja 2011, opazovalo pa jih je 110 opazovalcev v okviru EOM, ki jo je vodil poslanec EP Edward Scicluna. Pri volitvah je bilo mogoče ugotoviti nekaj izboljšav glede na prejšnje volitve leta 2006. Vseeno pa so volilni proces ovirale upravne in logistične pomanjkljivosti, ki bi se jim bilo mogoče izogniti, zaradi njih pa je bilo ob svojo volilno pravico nesprejemljivo visoko število ugandskih prebivalcev. Poleg tega so oblasti svojo moč vladajočega izrabile v tolikšni meri, da je bila močno okrnjena enakost pogojev za kandidate in politične stranke, ki so si konkurirali na volitvah.

Za opazovanje volitev v Nigeriji je bila aprila 2011 tja napotena 120-članska EOM EU pod vodstvom poslanca EP Alojza Peterleta. EOM EU je lahko ugotovila, da so bile te predsedniške volitve najbolj verodostojne volitve, organizirane v Nigeriji od ponovne vzpostavitve demokracije. Posredovanje te misije je bilo pomembno, ko je bilo treba volitve preložiti za en teden zaradi logističnih težav, pripomoglo pa je k zagotovitvi ponovne vzpostavitve zaupanja v volilne organe. Pripomoglo je tudi k usklajenosti in doslednosti odziva mednarodne skupnosti.

EOM EU je 5. junija 2011 v Peruju opazovala drugi krog predsedniških volitev. Glavni opazovalec je bil poslanec EP José Ignacio Salafranca. Lokalni volilni organi so volilni proces izpeljali pregledno, profesionalno in zavzeto. Sodelovanje med EU in Organizacijo ameriških držav je bilo zelo dobro in ga je mogoče izpostaviti kot primer dobre prakse. Misija EU je bila v državi zelo opažena in je tako prispevala h krepitvi političnih vezi med EU in Perujem.

EOM EU, ki jo je vodil poslanec EP Michael Gahler in jo je sestavljalo 163 opazovalcev, je bila napotena na opazovanje prvih demokratičnih volitev v Tuniziji, ki so bile 23. oktobra 2011. Misija je ugotovila, da so bile kljub pomanjkljivostim v zvezi s preglednostjo procesa volitve v ustavno skupščino spodbuden korak na poti do demokracije. EU je pri teh volitvah prvič opazovala tudi glasovanje iz tujine.

EOM EU pod vodstvom Marie Muñiz de Urquize je opazovala predsedniške in parlamentarne volitve 20. septembra v Zambiji. Na misijo je bilo napotenih 120 opazovalcev. Po ugotovitvah EOM EU ter tudi drugih mednarodnih in regionalnih misij za opazovanje volitev, navzočih v državi, so bile te organizirane pregledno in verodostojno. Regionalna načela in mednarodne zaveze o rednih in poštenih volitvah so bile večinoma upoštevane, vendar je treba za njihovo popolno izpolnitev na prihodnjih volitvah izvesti reformo ključnih vidikov volilnega okvira.

EU je za opazovanje volitev v Nikaragvi, ki so bile 6. novembra, tja napotila EOM z 90 opazovalci pod vodstvom poslanca EP Luisa Yáñeza. Misija je ocenila, da volilni proces z vidika demokratičnih volitev ni dosegal mednarodnih standardov, zlasti zaradi premajhne neodvisnosti organa, ki je vodil volitve, ter zaradi ne vključitve glavnih skupin opazovalcev in zastopnikov glavne opozicijske stranke.

EU je napotila 147-člansko misijo opazovalcev, ki jih je vodila poslanka EP Marija Nedelčeva, v Demokratično republiko Kongo, kjer so 28. novembra 2011 potekale predsedniške in parlamentarne volitve. EOM je pohvalila veliko zavzetost prebivalcev za druge večstrankarske volitve, a obžalovala nezadostne priprave in vodenje procesa. Verodostojnosti teh volitev je škodila zlasti premajhna preglednost v ključnih fazah procesa, na primer pri štetju in zbiranju rezultatov.

Delegacija EP je s svojim sodelovanjem pripomogla k večji prepoznavnosti vseh EOM EU in pomembno prispevala k ocenam misij.

EU si je vse bolj prizadevala za uveljavitev priporočil EOM na politični in tehnični ravni, da bi oblasti spodbudila k izvajanju nujnih reform. Nadaljnje ukrepanje na podlagi EOM je bistven del širše podpore, ki jo EU namenja demokraciji.

3.19. Misije strokovnjakov za volitve (EEM)

Zaradi omejenih sredstev in velikega števila pomembnih volitev, ki vsako leto potekajo po vsem svetu, EU ne more ugoditi vsem prošnjam za napotitev misij za opazovanje volitev, vendar pa lahko napoti tudi številne misije strokovnjakov za volitve (EEM), katerih naloga je prispevati k ukrepom za krepitev zaupanja med volitvami in po njih. Te misije pripravijo podrobno analizo potekajočega volilnega procesa in poročajo zadevnim volilnim interesnim skupinam v državi ter institucijam EU, v poročila pa so vključena tudi priporočila. Misije strokovnjakov za volitve niso opazovalne misije in ne dajejo javnih izjav o volilnem procesu.

Leta 2011 je bilo napotenih osem misij strokovnjakov za volitve, in sicer na Haiti (marec), v Benin (marec in april), na Tajsko (junij in julij), v Gvatemalo (september in november), Liberijo (oktober in november), Gambijo (november), Maroko (november) in v Slonokoščeno obalo (december).

3.20. Pomoč pri volitvah

EU je leta 2011 še naprej zagotavljala pomoč pri volitvah več državam, med drugim Haitiju, DR Kongo, Tuniziji, Zimbabveju in Salvadorju. EU je nadaljevala prizadevanja in usmeritve na mednarodni ravni, obenem pa okrepila podporo trenutnemu valu demokratizacije v južnem Sredozemlju in na Bližnjem vzhodu. Podpora se zagotavlja ali pa se bo zagotovila za proces demokratičnih reform v Jordaniji, Libiji in Egiptu.

V zadnjih sedmih letih (2005–2011) je EU za pomoč pri volitvah porabila skoraj 700 milijonov EUR oziroma okoli 100 milijonov EUR na leto. Sredstva se črpajo iz geografskih instrumentov, na primer ERS (Evropski razvojni sklad), ENPI (Evropski instrument sosedstva in partnerstva) ter DCI (Instrument za razvojno sodelovanje), pa tudi iz IfS (Instrument za stabilnost) ter EIDHR (Evropski instrument za demokracijo in človekove pravice). EU s svojo pomočjo pri volitvah zagotavlja krepitev zmogljivosti ter tehnično in materialno podporo volilnim procesom v skoraj 60 državah. Skoraj dve tretjini podpore sta bili namenjeni podsaharski Afriki. Velik del pomoči so dobile države, ki okrevajo po spopadih, na primer DR Kongo, Afganistan, Sudan, Slonokoščena obala in Irak. Programi pomoči EU pri volitvah se ne osredotočajo na posamezne volitve, temveč se raje držijo pristopa, povezanega z volilnim ciklom.

V največ primerih so široko zastavljeni in splošni ter vključujejo tehnično pomoč, pa tudi materialno podporo za volilne dejavnosti. Upravičenci do podpore so organi za vodenje volitev, pa tudi glavne interesne skupine v volilnem procesu, na primer civilna družba, politične stranke, mediji, parlament/ministrstva, pristojna za pravno reformo, in varnostne agencije. Tako široko zastavljena podpora temelji na zamisli, da celovita in odgovorna vključenost interesnih skupin v volilni proces omogoča deljeno odgovornost ter lahko prispeva k splošnemu sprejemanju procesa in njegovih rezultatov.

Tudi zato ker partnerske države pogosto privzamejo sisteme za zbiranje biometričnih podatkov, je treba vedno bolj posebno pozornost nameniti registraciji volivcev, ki v nekaterih primerih zahteva ločen program. To v nekaterih primerih vodi do zasnove programov, ki lahko podpirajo registracijo volivcev, obenem pa spodbujajo posodabljanje registra prebivalstva.

Za EU ima še vedno prednostni pomen razvijanje znanja in politike, pa tudi sodelovanje z glavnimi akterji na področju pomoči pri volitvah. Junija 2011 je bila organizirana tematska delavnica z naslovom "Volitve, nasilje in preprečevanje konfliktov", na njej pa so sodelovali predstavniki volilnih komisij iz številnih držav v razvoju. Na delavnici, ki je bila organizirana v sodelovanju z UNDP, je bilo pripravljeno izčrpno zbirno poročilo. Na začetku leta 2011 je bilo organizirano tudi splošno usposabljanje v zvezi s programi pomoči pri volitvah, ki jih UNDP izvaja v okviru sporazuma o strateškem partnerstvu med ZN in EU.

Študija primera – podpora liberijskemu volilnemu ciklu 2010–2012

Prispevek EU v višini 7 milijonov EUR v skupni donatorski sklad (upravlja ga UNDP)

Po več kot desetletni državljanski vojni se je leta 2003 po mirovnem sporazumu iz Akre začela obnova Liberije. Predsedniške in parlamentarne volitve leta 2011 so bile druge volitve po vojni in so predstavljale velik korak proti utrditvi demokracije v državi.

Program volilne pomoči EU za Liberijo je namenjen poglobitvi procesa demokratizacije in v ta namen je podpora skozi celotni volilni proces zagotovljena nacionalni volilni komisiji ter osrednjim interesnim skupinam v volitvah, s čimer program prispeva k volilni reformi in krepitvi povezave med volitvami in parlamentarnim razvojem.

Projekt je na splošno precej prispeval k temu, da so bile volitve v težavnem pravnem okviru in logističnem okolju izvedene z le redkimi tehničnimi težavami. Nacionalna volilna komisija je med celotnim procesom izvajanja igrala vodilno vlogo ter zanj prevzela odgovornost. Namestitev tehničnih strokovnjakov projekta v prostore nacionalne volilne komisije je prispevala k uspešnemu sodelovanju, saj je omogočila precejšen prenos znanja. Zaradi usklajevanja med mednarodnimi partnerji in dopolnjevanja volilne podpore so bili rezultati zadovoljivi.

Po drugi strani pa so bile na področjih, kot sta udeležba žensk pri volitvah in državljanska vzgoja, pridobljene pomembne izkušnje o tem, kako je mogoče proces še izboljšati.

Projekt se bo z dejavnostmi po volitvah nadaljeval do konca leta 2012 ter tako izpolnil pristop volilnega cikla. V tem letu je največ pozornosti posvečene razvoju zmogljivosti, institucionalnemu pregledu nacionalne volilne komisije ter izboljšavam na podlagi izkušenj, pridobljenih med volitvami. Pri tem bodo upoštevane ključne ugotovitve in priporočila strokovne misije EU za volitve.

3.21. Evropska dotacija za demokracijo

Zunanji ministri EU od začetka leta 2010 razpravljajo o zamisli poljskega zunanjega ministra glede ustanovitve Evropske dotacije za demokracijo. Dotacija je bila 25. maja vključena v sporočilo o novem pristopu k evropskemu sosodstvu. Svet za zunanje zadeve je sklepe o dotaciji sprejel 20. junija in 1. decembra ter v njih potrdil politično podporo pobudi. Vse države članice so 15. decembra odobrile skupno izjavo z glavnimi načeli za dotacijo, ki naj bi bila ustanovljena kot neodvisen organ za dodeljevanje donacij, s katerimi bi lahko podprli tiste, ki si mirno prizadevajo za demokratizacijo držav v politični tranziciji. Dotacija bi se na začetku usmerila na sosodstvo, čeprav ne izključno nanj. Na podlagi izjave bo v začetku leta 2012 ustanovljena delovna skupina, ki se bo dogovorila o statutu dotacije in njenih delovnih pravilih. Delovni skupini bo predsedovala ESZD, vse države članice, Komisija in Evropski parlament (poročevalec Evropske dotacije za demokracijo in poslanec EP Lambsdorff) pa bodo pozvani k sodelovanju.

3.22. Sodelovanje s parlamenti po svetu

Učinkoviti demokratični parlamenti imajo osrednjo vlogo za kakovost in moč demokracije. Prav tako so bistveni za tehtno odgovornost na notranji ravni. EU vedno bolj preusmerja poudarek z dejavnosti, s katerimi se krepi izvršilna veja oblasti, na dejavnosti za okrepitev zakonodajnih organov in vzpostavitev učinkovitega nadzornega sistema. Posebna pozornost se zdaj namenja povezovanju različnih akterjev, ki sodelujejo pri nadzoru, na primer medijev, organizacij civilne družbe, pa tudi parlamentov in vrhovnih revizijskih institucij.

Komisija je leta 2011 začela in dokončala celovit pregled, v katerem je preučila podporo, ki jo EU zagotavlja parlamentom po svetu v zadnjem desetletju, in dala praktične smernice za podporo parlamentarnim institucijam. Iz študije je razvidno, da je EU od leta 2000 porabila skoraj 150 milijonov EUR za okrepitev parlamentov po svetu (z izjemo držav pristopnic). Podlaga za uspešne projekte so bila premišljena osnovna načela, skupaj s poznavanjem splošnega upravnega okolja in motivov političnih akterjev. Takšni projekti so bili pogosto zasnovani dolgoročneje, pojavljali pa so se tam, kjer prevladuje pozitivno ozračje za demokratični razvoj. Zanje so bili značilni močan čut za nacionalno odgovornost, jasni cilji, precejšen prenos odgovornosti in temeljito programsko načrtovanje.

Po pregledu je bil objavljen referenčni dokument EU z naslovom "Sodelovanje s parlamenti po svetu in podpora parlamentom: strategije in metode Evropske komisije za podporo parlamentom" (*Engaging and Supporting Parliaments Worldwide: EC strategies and methodologies for action to support parliaments*), ki se je v letu 2011 zelo uporabljal, med drugim v usposabljanju. Publikacija je uporabno orodje za osebje EU in druge interesne skupine, saj prikazuje načine sodelovanja s parlamenti in načine podpore parlamentom v partnerskih državah, uporabljajo pa jo delegacije EU.

EU je podpirala politične stranke predvsem v okviru projektov za širšo pomoč pri volitvah. Po arabski pomladi je okrepila sodelovanje s političnimi strankami zaradi ključne in večstranske vloge, ki jo imajo pri spodbujanju demokratičnega sistema. EU je nepristransko in posredno sodelovala le s političnimi strankami, ki zagovarjajo demokratične vrednote, in sicer prek usposabljanj in drugih dejavnosti za razvoj zmogljivosti (neposredno financiranje političnih strank je po predpisih EU prepovedano). EU vedno bolj podpira tudi uvajanje pravnih ali ustavnih okvirov, ki krepijo moč demokratičnih političnih strank in jim omogočajo, da delujejo v smislu vsestranskih nosilcev zastopanja.

EU je po ljudskih vstajah v Tuniziji in Egiptu hitro zagotovila podporo političnim strankam v teh državah, zlasti prek instrumenta EU za stabilnost in evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR). Njena podpora je bila namenjena predvsem domačim opazovalcem volitev in usposabljanju političnih strank. V teh primerih je bila tovrstna pomoč dodeljena kot del širšega svežnja za demokratizacijo, ki med drugim zajema ustavno in volilno reformo, podporo organizacijam civilne družbe, ki opravljajo nalogo nadzora, spodbujanje svobode govora, podporo medijem, državljansko vzgojo ipd.

Študija primera – podpora parlamentu in institucionalizaciji nove demokratične ustave v Kirgizistanu

Ozadje: Ljudska revolucija je leta 2010 preprečila ponovno vzpostavitev avtoritarnega upravljanja, za katero si je prizadevala takratna izvršilna oblast, in imenovana je bila začasna vlada, ki naj bi institucionalizirala demokratično ureditev. Vlada in parlament sta EU zaprosila za pomoč pri zasnovi in uvedbi nove demokratične ureditve, ki bi se uresničevala v parlamentarni republiki.

Program: Evropska unija je podprla tri projekte parlamenta, ki so se začeli leta 2007 in nadaljevali do leta 2012. Vsi trije projekti v vrednosti 2 milijona EUR so bili pripravljeni v okviru Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP), namenjeni pa so bili 1.) krepitvi zakonodajne zmogljivosti parlamenta, seznanjanju javnosti z njegovim delom ter večji uporabi IKT v parlamentu; 2.) pomoči parlamentu pri izpolnjevanju njegovih obveznosti, ki so bile začrtane v revidirani ustavi iz leta 2007 ter zajemajo zakonodajo, nadzor in predstavništvo; 3.) podpori institucionalizaciji pravnega okvira, ki podpira novo demokratično ustavo države.

Ključne ugotovitve: Podpora EU kirgiškemu parlamentu je prinesla pozitivne rezultate, saj je izboljšala usposobljenost poslancev in uprave parlamenta, zaradi česar sta bila izboljšana tudi učinkovitost in ugled te ustanove. EU je podprla izredno pomembno revizijo ustave, sedaj pa pomaga institucionalizirati novo demokratično ureditev. Kirgizistan se še vedno sooča s številnimi izzivi pri demokratičnem prehodu, vendar mu je podpora EU pomagala okrepiti parlament kot osrednjo demokratično ustanovo, tako da je država lahko ohranila in razširila demokratične svoboščine, ki so zelo opazne v regiji, za katero je pogosto značilno avtoritarno upravljanje.

3.23. Ekonomske, socialne in kulturne pravice

EU pripisuje ekonomskim, socialnim in kulturnim pravicam enak pomen kot državljanskim in političnim pravicam, ob tem pa upošteva univerzalnost, nedeljivost, soodvisnost in medsebojno povezanost vseh človekovih pravic, kot je bilo leta 1993 potrjeno na Svetovni konferenci o človekovih pravicah na Dunaju.

Za reševanje vprašanj na področju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic je EU tudi v tem letu v odnosih s tretjimi državami uporabljala posebna orodja v okviru politike EU za človekove pravice. EU je na primer 22. marca 2011 objavila izjavo ob svetovnem dnevu voda, v kateri je ponovno poudarila, da morajo vse države izpolnjevati obveznosti s področja človekovih pravic, ki zadevajo zagotavljanje dostopa do neoporečne pitne vode, ki mora biti fizično in cenovno dostopna ter sprejemljive kakovosti.

Razprave o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah so bile tudi del dialogov in posvetovanj EU o človekovih pravicah ter na povezanih srečanjih civilne družbe. Evropska unija je na primer novembra 2011 v Daki v Bangladešu organizirala seminar EU in Bangladeša za civilno družbo o človekovih pravicah in dostojnem delu. Cilj seminarja je bil zbrati ustrezne interesne skupine iz Bangladeša in Evrope, da bi razpravljali o tem, kako okrepiti socialno razsežnost globalizacije in podpreti Bangladeš pri izvajanju programa Mednarodne organizacije dela za dostojno delo. Rezultati seminarja so prispevali k sestanku podskupine Skupnega odbora o dobrem upravljanju in človekovih pravicah, ki je bil 30. novembra 2011.

V Svetu ZN za človekove pravice je EU še naprej javno podpirala in sodelovala v celi vrsti posebnih postopkov na področju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, na primer pri mandatih o izobraževanju, nastanitvi, telesnem in duševnem zdravju, prehrani, strupenih in nevarnih proizvodih in odpadkih, notranje razseljenih osebah in avtohtonih prebivalcih, skrajni revščini ter dostopu do pitne vode in komunalnih storitev.

Poleg tega je EU še naprej podpirala krepitev nadzornega sistema Mednarodne organizacije dela (ILO) ter na Mednarodni konferenci dela ILO in v upravnem odboru ILO redno posredovala v zvezi z najpomembnejšimi primeri kršitev temeljnih delovnih standardov. EU še naprej podpira ILO, na primer pri njenem delovanju na področjih trgovine in zaposlovanja, statističnih sistemov, socialnega varstva in politik zaposlovanja ter varnosti in zdravja pri delu.

V vseh odnosih z državami, ki niso članice EU, je EU še naprej podpirala in olajševala ratifikacijo in izvajanje konvencij ILO o temeljnih delovnih standardih, vključno s tehničnim sodelovanjem in s tesnim sodelovanjem z ILO. V nekaterih primerih je vprašanja, povezana z zaposlovanjem, delavsko zakonodajo in socialnim varstvom, vključila v dvostranske dialoge na strokovni ravni.

EU je odločno zavezana, da bo v svoji trgovinski politiki spodbujala temeljne delovne standarde in dostojno delo za vse, in rutinsko vključuje pobude o sodelovanju in spodbude za boljše delovne pogoje v trgovinske sporazume, o katerih se pogaja. Temeljito preučuje osnutke svojih trgovinskih sporazumov z drugimi državami in regijami, kar zadeva morebitne učinke na socialni razvoj, vključno z delovnimi standardi. V okviru splošnega sistema preferencialov EU lahko države v razvoju, ki so ratificirale in uveljavile temeljne delovne standarde ILO, pri izvozu v EU dobijo posebna zmanjšanja tarifnih stopenj.

Uveljavljanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic je tesno povezano z vključujočim in uravnoteženim razvojem: ni naključje, da šest od osmih razvojnih ciljev tisočletja (MDG) Združenih narodov izpostavlja človeški in družbeni razvoj.

3.24. Azil, migracije, begunci in razseljene osebe

Komisija je 18. novembra 2011 objavila sporočilo o **globalnem pristopu k vprašanju migracij in mobilnosti**, v katerem je opredeljen glavni okvir zunanje migracijske politike EU ter načrtan dialog in sodelovanje z državami zunaj EU na področju migracij in mobilnosti. Ena od glavnih značilnosti sporočila je, da zagovarja pristop, "**usmerjen v migrante**", ki temelji na načelu, po katerem je migrant v središču analiz in vseh ukrepov. Sporočilo poudarja, da pri upravljanju migracij niso pomembni "tokovi", "številke" in "poti", temveč ljudje. Relevantna, učinkovita in trajnostna politika mora biti zasnovana tako, da upošteva želje in probleme zadevnih ljudi. **Človekove pravice migrantov** so zato v okviru tega pristopa medsektorsko vprašanje. Pri izvajanju globalnega pristopa se pravice migrantov sistematično obravnavajo z dialogom in sodelovanjem, da bi okrepili človekove pravice migrantov v državah izvora in tranzita ter ciljnih državah.

V letu 2011 je bila glavna naloga na tem področju vzpostaviti "Evropo azila". Razširitev direktive o rezidentih za daljši čas na upravičence do mednarodne zaščite je bila v Uradnem listu Evropske unije objavljena 19. maja 2011, prenovitev direktive o pogojih pa je bila objavljena 13. decembra 2011. Besedilo direktive o pogojih zaostruje merila za upravičenost do mednarodne zaščite, pa tudi določbe glede koristi otrok in enakosti spolov, ter pravice beguncev in pravice upravičencev do subsidiarne zaščite tesneje povezuje, čeprav ta dva statusa še nista usklajena.

Da bi Komisija dala zagon težavnim pogajanjem, je junija 2011 sprejela **spremenjene predloge** za prenovitev direktiv o azilnih postopkih in o pogojih za sprejem. Evropski parlament je sprejel stališče v prvi obravnavi za oba prvotna predloga še pred predložitvijo spremenjenih predlogov. V Svetu so pogajanja hitro napredovala. Po drugi strani je bil le manjši napredek dosežen pri pogajanjih o **prenovitvi dublinske uredbe**, razprave o **uredbi EURODAC** pa so bile na mrtvi točki skoraj vse leto 2011. V zvezi s tem sistemom je Komisija poročala o delu centralne enote EURODAC, ki je še naprej dosegala zelo dobre rezultate z vidika hitrosti, rezultatov, varnosti in stroškovne učinkovitosti.

Evropski urad za podpora azilu (EASO) deluje od sredine leta 2011. Na zahtevo **Grčije** so EASO in grške oblasti aprila 2011 pripravili dvoletni operativni načrt za napotitev skupin za podpora azilu na teren od maja naprej. Vendar pa je bila glavna naloga EASO v prvem letu njegovega delovanja zaposlovanje in vzpostavitev potrebnih struktur na Malti. Agencija je prevzela tudi odgovornost za ukrepe sodelovanja v praksi, na primer za evropski program usposabljanja na področju azila. Komisija je še naprej dejavno podpirala agencijo za zagotovitev, da bi ta čim hitreje postala v celoti operativna. V prvi polovici leta 2012 naj bi se začela in po pričakovanjih tudi zaključila uradna pogajanja o sodelovanju pridruženih držav v EASO.

Solidarnost je bila še naprej pomemben element azilne politike. Komisija je 2. decembra 2011 sprejela **sporočilo o solidarnosti znotraj EU** na področju azila. Cilj tega sporočila je okrepitev praktičnega, tehničnega in finančnega sodelovanja ter premik k boljši razporeditvi odgovornosti in boljšemu upravljanju azilnega sistema, da bi s tem pripomogli k dokončnemu oblikovanju skupnega evropskega azilnega sistema do leta 2012. Nadaljeval se je projekt EU za **premestitev beguncev z Malte** (EUREMA); aprila 2011 so države članice odobrile začetek njegove druge faze: z novim projektom so bile prevzete dvostranske zaveze, njegov cilj pa je ponovna naselitev več kot 360 beguncev v letih 2011 in 2012.

Tudi tretje države so imele korist od solidarnosti EU na področju azila. Leta 2011 je bilo v državah članicah EU ponovno naseljenih okoli 3000 beguncev, pri čemer je deset držav članic sprejelo tudi letne programe za **ponovno naselitev**. Konec leta 2011 so se v zvezi z zunanjo razsežnostjo azila ponovno začela pogajanja o skupnem programu EU za ponovno naselitev, in sicer na podlagi novega kompromisnega predloga, ki določa "posebne skupne prednostne naloge EU na področju ponovne naselitve za leto 2013".

Nadaljevali so se tekoči **regionalni programi zaščite**. Regionalni program zaščite za Severno Afriko, ki zajema Egipt, Libijo in Tunizijo, se je začel izvajati 1. decembra 2011. Dejavnosti so se izvajale le v Egiptu in Tuniziji. UNHCR zaradi varnostnih razmer leta 2011 ni bil prisoten v Libiji.

Migracije

Uspešno so se zaključila pogajanja glede direktive EU o **enotnem dovoljenju** za državljane tretjih držav za prebivanje in delo v EU ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v EU². Direktiva zagotavlja enako obravnavanje delavcev iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v EU, na več področjih, zlasti glede delovnih pogojev, socialne varnosti, priznavanja diplom, davčnih ugodnosti in izobraževanja, pa tudi glede svobode združevanja.

Še vedno potekajo pogajanja glede predlogov direktiv o **premestitvah državljanov tretjih držav znotraj podjetja**³ in o **sezonskih delavcih**⁴. Svet in Evropski parlament veliko razpravljata o obsegu pravic, ki bi jih bilo treba odobriti državljanom tretjih držav.

Nadaljevalo se je izvajanje **Akcijskega načrta za mladoletnike brez spremljanja** (2010–2014)⁵.

Načrt sledi skupnemu pristopu EU, ki temelji na načelu koristi otroka.

■ ² DIREKTIVA 2011/98/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:343:0001:0009:SL:PDF>.

³ COM(2010) 378 final.

⁴ COM(2010) 379 final.

⁵ COM(2010) 213 final.

Evropski program za vključevanje državljanov tretjih držav se zavzema za odločno zagotavljanje temeljnih pravic migrantov, poudarjena pa je tudi potreba po pozitivnem odnosu do različnosti in enakega obravnavanja. Treba si je prizadevati za zatiranje diskriminacije, migrantom pa omogočiti, da se seznani s temeljnimi vrednotami in predpisi EU in njenih držav članic; s tem bi zagotovili, da bi tako migranti kot družbe, ki jih sprejmejo, spoštovali pravice in obveznosti.

Komisija je 23. februarja 2011 objavila oceno **sporazumov EU o ponovnem sprejemu** (EURA), kot zahteva stockholmski program. Ena od glavnih tem ocene je bilo spremljanje uporabe navedenih sporazumov, vključno z jamstvi za človekove pravice. Komisija je predlagala več spremljevalnih ukrepov, ki bi dodatno zagotovili celovito spoštovanje človekovih pravic povratnikov, ne da bi s tem ogrozili veljavni pravni red EU in druge ustrezne mednarodne instrumente, ki jih je pri izvajanju sporazumov EURA vedno treba spoštovati. Komisija je v oceni napovedala tudi zamisel o začetku pilotnega **projekta za spremljanje položaja oseb, ki so bile ponovno sprejete**, v okviru nekaterih sporazumov EURA. Ocena je bila tudi podlaga za sklepe Sveta PNZ, sprejete 9. junija 2011. V njih so bila le v zelo majhni meri upoštevana navedena priporočila Komisije v zvezi s človekovimi pravicami.

3.25. Trgovina z ljudmi

Trgovina z ljudmi je hudo kaznivo dejanje in izredno huda kršitev človekovih pravic. Pojavlja se v več oblikah, na primer za namene spolnega izkoriščanja, prisilnega dela, prisilnega prosjačenja, služabništva ali odstranitve organov. Izrecno jo prepoveduje člen 5 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. V skladu s sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice (iz januarja 2010) v zadevi *Rantsev proti Cipru in Rusiji* je trgovina z ljudmi kršitev člena 4 Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki prepoveduje suženjstvo in prisilno delo.

Zatiranje trgovine z ljudmi je bilo še naprej prednostna naloga Unije in držav članic. Leta 2011 je bila sprejeta nova direktiva za zatiranje trgovine z ljudmi, ki je vpeljala pristop na podlagi človekovih pravic in vidikov spola, svoje delo je začela opravljati koordinatorka EU za boj proti trgovini z ljudmi, objavljeno pa je bilo tudi prvo izvedbeno poročilo o dokumentu o ukrepih za krepitev zunanje razsežnosti pri preprečevanju trgovine z ljudmi.

Svet in Evropski parlament sta aprila 2011 sprejela novo Direktivo 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev. Zaznamuje jo jasen pristop na podlagi človekovih pravic, vključuje pa tudi vidik spola. Podlaga zanjo sta protokol ZN o trgovini z ljudmi in Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Zajema vse oblike izkoriščanja v okviru trgovine z ljudmi. Vključuje izčrpne določbe o pomoči žrtvam in njihovi zaščiti, da bi obvarovali njihove človekove pravice in preprečili njihovo nadaljnjo viktimizacijo. Direktiva od držav članic zahteva, naj še posebej ranljivim žrtvam omogočijo posebno obravnavo, vključuje pa tudi posebne določbe za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi. V skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 je treba upoštevati zlasti koristi otroka. Poleg tega direktiva predvideva tudi sodno pristojnost zunaj ozemlja, ki je zlasti, a ne izključno, pomembna v primerih spolnega turizma.

Julija 2011 je bilo organizirano srečanje neformalne mreže nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov na področju trgovine z ljudmi. Na tem srečanju so razpravljali o številnih temah, vključno s sodelovanjem in partnerstvi med vsemi akterji, ki izvajajo politiko za zatiranje trgovine z ljudmi, kot so organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo z varstvom človekovih pravic.

Za učinkovito snovanje politike so ključnega pomena zanesljivi in primerljivi podatki. Komisija je zato leta 2011 začela pobudo – prvič na ravni EU – za zbiranje podatkov o trgovini z ljudmi. Zbrani podatki bodo med drugim dali informacije o spolu, starosti, načinu izkoriščanja in državljanstvu žrtev trgovine z ljudmi ter o spolu in državljanstvu trgovcev z ljudmi, kar bo omogočilo boljše usmerjanje ukrepov, tudi v zvezi s tretjimi državami in regijami.

Svet za pravosodje in notranje zadeve je junija 2011 sprejel prvo izvedbeno poročilo o dokumentu o ukrepih za krepitev zunanje razsežnosti EU pri preprečevanju trgovine z ljudmi⁶. V poročilu je izčrpen pregled projektov in ukrepov, ki so jih države članice EU, agencije EU in Evropska komisija izvajale v tretjih državah in regijah. Veliko teh projektov uporablja v zvezi s trgovino z ljudmi pristop, utemeljen na človekovih pravicah, usmerjeni pa so v preprečevanje temeljnih vzrokov tovrstne trgovine, na primer revščine ali diskriminacije.

⁶ Prvo izvedbeno poročilo o dokumentu o ukrepih za krepitev zunanje razsežnosti EU pri preprečevanju trgovine z ljudmi (junij 2011):

Komisija in poljsko predsedstvo sta leta 2011 ob dnevu EU, posvečenemu boju proti trgovini z ljudmi, organizirala srečanje sedmih agencij s področja pravosodja in notranjih zadev (Evropski inštitut za enakost spolov, EUROJUST, EUROPOL, Agencija za temeljne pravice, CEPOL, FRONTEX in Evropski urad za podporo azilu). Na tem srečanju je bila pripravljena skupna izjava o prihodnjem sodelovanju na področju trgovine z ljudmi, v kateri so izrazili zavezanost k opravljanju dela ob popolnem spoštovanju človekovih pravic.

Komisija je leta 2011 še naprej razvijala spletno stran EU za boj proti trgovini z ljudmi, na kateri so na voljo informacije o politiki in zakonodaji na ravni EU in v državah članicah. Objavljene so tudi informacije za vzpostavitev stika z ustreznimi vladnimi in nevladnimi organizacijami, pregled projektov, ki jih financira Komisija, in publikacije različnih zainteresiranih strani, med drugim o povezavi med človekovimi pravicami in trgovino z ljudmi⁷. Povezava na to spletno stran:

<http://ec.europa.eu/anti-trafficking>.

Leta 2011 so bili imenovani člani tretje skupine strokovnjakov na področju boja proti trgovini z ljudmi. Skupina vključuje strokovnjake s področja človekovih pravic in vprašanj spola, ki Komisiji svetujejo glede politike in zakonodaje.

V sporočilu iz leta 2011 z naslovom "Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–2014" je bilo v okviru boljšega izvajanja vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah obravnavano tudi vprašanje trgovine z ljudmi.

Leta 2011 je bil sprejet globalni pristop k vprašanju migracij in mobilnosti⁸, ki je glavni okvir zunanje migracijske politike EU. Pristop poudarja pomen sodelovanja s tretjimi državami izvora in tranzita ter ciljnim državami, medtem ko preprečevanje in zmanjševanje nezakonitih migracij ter trgovine z ljudmi spadata med njegove štiri stebre.

⁷ Na primer projekt "The Right Guide", ki ga financira EU in je orodje, s katerim nevladne organizacije ocenjujejo učinek zakonov in ukrepov za zatiranje trgovine z ljudmi na človekove pravice ter ki naj bi se uporabilo za z dokazi podprto lobiranje pri njihovih vladah: <http://ec.europa.eu/anti-trafficking/entity?id=7dbb0353-cb8a-4bcc-a3fa-34dfbe01bbca>.

⁸ Sporočilo Komisije: Globalni pristop k vprašanju migracij in mobilnosti (COM(2011) 743 final).

Komisija je v letu 2011 financirala več projektov, ki si na podlagi pristopa, utemeljenega na človekovih pravicah, prizadevajo za preprečevanje in zatiranje trgovine z ljudmi, in sicer znotraj in zunaj EU. Leta 2011 je bil objavljen ciljno usmerjen razpis za projekte na temo trgovine z ljudmi, in sicer v okviru programa financiranja "Preprečevanje kriminala in boj proti njemu", ki je del splošnega programa "Varnost in varstvo svoboščin" (2007–2013). Podobno je bil v okviru programov Daphne, ki prispevajo k zaščiti otrok, mladih in žensk pred vsemi oblikami nasilja (na podlagi spola), pa tudi pred trgovino z ljudmi, decembra 2011 objavljen razpis za zbiranje predlogov.

Trgovina z ljudmi je vključena v več dvostranskih akcijskih načrtov evropske sosedске politike in stabilizacijsko-pridružitvene sporazume z Zahodnim Balkanom. Udeleženci vrha Vzhodnega partnerstva so se septembra 2011 dogovorili, da bodo krepili sodelovanje in usklajevanje pri zatiranju trgovine z ljudmi.

Projektom je bila namenjena finančna pomoč tudi v okviru instrumenta za predpristopno pomoč ter programa za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX). Trgovina z ljudmi je bila vključena v politične razgovore z državami, ki niso članice EU, zlasti v razgovore in posvetovanja o človekovih pravicah. EU je podpirala mednarodna prizadevanja v okviru različnih forumov ZN, ki se zavzemajo za preprečevanje trgovine z ljudmi, zaščito njenih žrtev in pomoč tem žrtvam, vzpostavitev zakonodajnega okvira, razvoj politik in kazenski pregon, mednarodno sodelovanje ter usklajevanje v boju proti trgovini z ljudmi.

Boj proti tej trgovini je prednostna naloga geografskega in vsebinskega sodelovanja EU s tretjimi državami (ki niso članice EU). Vključen je v strateške dokumente držav ter v nacionalne in regionalne okvirne programe, kar je bilo potrjeno tudi v vmesnih pregledih za leta od 2011 do 2013. Sredstva se zagotavljajo iz finančnih instrumentov, med drugim instrumenta za stabilnost ter evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR). Trgovina z ljudmi je kot ena od tematskih prednostnih nalog vključena v večletni strateški dokument za obdobje 2011–2013 za tematski program sodelovanja s tretjimi državami na področjih migracije in azila.

Z direktivo je bilo vzpostavljeno mesto koordinatorja EU za boj proti trgovini z ljudmi. Komisija je na to mesto imenovala Myrio Vassiliadou, ki je delo začela marca 2011. Koordinatorica bo med drugim pripravljala splošne strateške usmeritve politike na področju trgovine z ljudmi in prispevala k oblikovanju obstoječih ali novih politik EU za zatiranje trgovine z ljudmi, zlasti v zvezi s tretjimi državami. Prav tako bo zagotavljala ustrezno uporabo vseh ustreznih sredstev za ukrepanje EU v boju proti tej trgovini. Koordinatorica si vse od imenovanja prizadeva za večjo usklajenost politik s področja boja proti trgovini z ljudmi, med drugim tudi za vključitev tega vprašanja v različna podpodročja politike, ter za zagotavljanje večjega usklajevanja akterjev s tega področja, vključno z agencijami EU, državami članicami in mednarodnimi akterji. Večkrat je poudarila, da je treba pri obravnavi tega pojava ustrezno upoštevati pristop na podlagi človekovih pravic in vidikov spola.

3.26. Rasizem, ksenofobija, nediskriminacija in spoštovanje različnosti

EU je tudi v letu 2011 na svetovni ravni pomembno prispevala k zatiranju vseh oblik rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije in podobnih oblik nestrpnosti.

Znotraj EU se je ta zavezanost še naprej opirala na politiko konkretnih ukrepov, vključno z zakonodajo, ozaveščanjem, zbiranjem podatkov ter zagotavljanjem finančne pomoči za projekte civilne družbe.

Visoka predstavnica Catherine Ashton je 21. marca 2011 ob mednarodnem dnevu za odpravo rasne diskriminacije objavila izjavo, v kateri je v imenu EU navedla, da slednja obsoja "vse oblike rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije in podobnih oblik nestrpnosti, vključno z diskriminacijo zaradi spolne usmerjenosti, ki so v popolnem nasprotju z vrednotami, na katerih temelji EU".

V okviru zunanjepolitičnega delovanja je EU v političnem dialogu z državami, ki niso članice EU, na primer z Rusijo, še naprej opozarjala na vprašanja v zvezi z rasizmom in ksenofobijo. Ta vprašanja se prav tako še naprej upoštevajo v okviru strategij sodelovanja; v okviru akcijskih načrtov evropske sosedске politike so se partnerske države na primer zavezale k boju proti vsem oblikam diskriminacije, verske nestrpnosti, rasizma in ksenofobije.

EU je še naprej sodelovala z regionalnimi organi, kot je Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti v okviru Sveta Evrope (ECRI). V okviru Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) se je EU tesno usklajevala, da bi napredovali pri izvajanju zavez 56 sodelujočih držav članic OVSE na področju boja proti rasizmu, ksenofobiji in diskriminaciji.

EU je v boju proti rasizmu in diskriminaciji na večstranski ravni dejavno sodelovala tudi z ZN. Podprla je mandat Mutame Ruteereja in njegovega predhodnika Githuja Muigaija, posebnih poročevalcev ZN o sodobnih oblikah rasizma, ksenofobiji in s tem povezani nestrpnosti. Deset let po svetovni konferenci proti rasizmu, rasni diskriminaciji, ksenofobiji in s tem povezani nestrpnosti EU še vedno ostaja v celoti zavezana glavnemu cilju te konference, ki je bila leta 2001 v Durbanu, torej popolni odpravi rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije in s tem povezane nestrpnosti.

Prizadevanja za preprečevanje, zatiranje in odpravo rasizma temeljijo na Mednarodni konvenciji o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije (ICERD). Evropska unija je še naprej pozivala vse države, ki je še niso ratificirale ali je ne izvajajo v celoti, naj to storijo.

Boj proti diskriminaciji je bil še naprej del mednarodnega sodelovanja EU. V okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) je EU podprla približno 120 nedavnih projektov najrazličnejših organizacij civilne družbe v skupni vrednosti približno 24 milijonov EUR. Poleg tega je EU s sredstvi EIDHR podprla visoko komisarko Združenih narodov za človekove pravice pri izvajanju veljavnih mednarodnih standardov o enakosti in nediskriminaciji, zlasti Mednarodne konvencije o odpravi rasne diskriminacije.

Od 31. avgusta do 8. septembra 2001 je v Durbanu v Južni Afriki potekala Svetovna konferenca proti rasizmu, rasni diskriminaciji, ksenofobiji in s tem povezani nestrpnosti. Evropska unija je pomembno prispevala k uspehu durbanske konference.

Na konferenci sta bila soglasno sprejeta durbanska deklaracija in akcijski program, ki sta okvir za usmerjanje vlad, nevladnih organizacij in drugih institucij pri njihovih prizadevanjih za zatiranje rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije in s tem povezane nestrpnosti.

Konferenca za pregled durbanske konference je bila med 20. in 24. aprilom 2009 v Ženevi v Švici. Na njej je bil ocenjen napredek v zvezi s cilji, zastavljenimi leta 2001 na durbanski konferenci.

Po dogodku na visoki ravni, ki je bil 22. septembra 2011 v New Yorku, je bila sprejeta resolucija Generalne skupščine ob deseti obletnici sprejetja durbanske deklaracije in akcijskega načrta.

3.27. Pravice pripadnikov manjšin

V vseh regijah po svetu se osebe, ki pripadajo manjšinam, še naprej soočajo z resnimi nevarnostmi, diskriminacijo in rasizmom ter pogosto ne morejo v popolnosti sodelovati v gospodarskem, političnem, socialnem in kulturnem življenju, ki je na voljo večinam v državah ali družbah, v katerih živijo. Pogodba o Evropski uniji izrecno navaja, da so pravice oseb, ki pripadajo manjšinam, med vrednotami, na katerih temelji EU in ki jih je EU odločena uveljavljati v svojih odnosih s širšim svetom. Na mednarodni ravni je Deklaracija o pravicah oseb, ki pripadajo nacionalnim ali etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam, glavno referenčno besedilo o pravicah oseb, ki pripadajo manjšinam. V Evropi je Svet Evrope sprejel Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin in Evropsko listino za regionalne ali manjšinske jezike.

Varstvo manjšin je eno od ključnih vprašanj v okviru kopenhavskih političnih meril za pristop k EU. V tem smislu se v poročilih o napredku, ki jih predloži Evropska komisija, še naprej ocenjujejo dosežki držav kandidat in potencialnih kandidat na področju manjšinskih vprašanj. EU državam kandidatkam in morebitnim kandidatkam v zameno zagotavlja usmerjeno predpristopno finančno pomoč in jim tako pomaga pri uvajanju potrebnih političnih, gospodarskih in institucionalnih reform v skladu s standardi EU. Podprti projekti za pripadnike manjšin so usmerjeni predvsem v zmanjšanje socialnih razlik ter izboljšanje in spodbujanje boljše kakovosti življenja. Utrditev socialne kohezije v navedenih državah zajema vključevanje prikrajšanih oseb, boj proti diskriminaciji in krepitev človeškega kapitala, predvsem z reformo izobraževalnih sistemov.

Manjšinska vprašanja so bila še naprej pomemben vidik odnosov EU s preostalim svetom, ta vprašanja pa EU redno obravnava tudi v političnem dialogu z državami, ki niso članice EU. Vprašanja manjšin so vključena tudi v strategije in akcijske načrte sodelovanja.

Strateški dokument EU za Kolumbijo za obdobje 2007–2013 na primer obravnava humanitarne razmere in razmere na področju človekovih pravic pripadnikov manjšin; med njegovimi prednostnimi nalogami so utrjevanje miru z vključevanjem marginaliziranih državljanov v lokalno upravljanje in participativno gospodarstvo ter spodbujanje človekovih pravic, dobro upravljanje in boj proti nekaznovanju. Drug primer je izrecno sklicevanje na spoštovanje pravic oseb, ki pripadajo nacionalnim manjšinam, v akcijskem načrtu evropske sosedске politike z Ukrajino.

EU je pri spodbujanju in zaščiti pravic pripadnikov manjšin dejavno sodelovala v okviru forumov ZN. Med procesi, ki potekajo v ZN, sta forum o manjšinskih vprašanjih in delo neodvisnega strokovnjaka za manjšinska vprašanja. EU je še naprej sodelovala tudi z drugimi mednarodnimi organizacijami in večstranskimi organi, ki delujejo na tem področju, kot so OVSE in visoki komisar OVSE za narodnostne manjšine ter Svet Evrope.

Poleg tega je EU v prizadevanjih za spodbujanje in zaščito pravic pripadnikov manjšin še naprej uporabljala vrsto različnih instrumentov finančnega in tehničnega sodelovanja, vključno z dvostranskim sodelovanjem z vladami in neposredno pomočjo civilni družbi, ki se dopolnjujeta in delujeta usklajeno.

V ta namen EU v okviru dvostranskega sodelovanja podpira programe in politike vlad, ki so usmerjeni na manjšine ali imajo potencialen vpliv na to področje. EU zlasti z Evropskim instrumentom za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) podpira tudi organizacije civilne družbe, ki si prizadevajo za varstvo in uveljavljanje pravic pripadnikov manjšin, predvsem s ciljem prispevati k zatiranju diskriminacije, spodbujanju varstva in razvoja enakopravne udeležbe žensk in moških iz manjšinskih skupnosti v družbenem, gospodarskem in političnem življenju v širšem okviru krepitve človekovih pravic, političnega pluralizma in demokratičnega političnega sodelovanja.

Iz EIDHR se z več kot 90 000 EUR trenutno financira projekt za izboljšanje politične participacije in zastopanja Romov in drugih narodnostnih manjšin v Bosni in Hercegovini (BiH), s čimer se spodbuja njihovo vključevanje ter uveljavljanje njihovih interesov in pravic. Manjšine, zlasti Romi, ki so največja manjšina v BiH, so bile v preteklosti močno diskriminirane, kar je prispevalo k široko razširjeni revščini, brezposelnosti, brezdomstvu in manjšemu dostopu do izobraževanja. Čeprav so v ustavo BiH vključeni mednarodni standardi za človekove pravice, je pravica "biti izvoljen" zagotovljena le "ustavnim narodom" (Bošnjaki, Hrvati in Srbi). Po ustavi osebe, ki pripadajo narodnostnim manjšinam, nimajo dostopa do najvišjih ravni politične participacije na ravni države in entitete. Cilj zadevnega projekta je zato prispevati k ustvarjanju boljših pogojev za politično zastopanost in participacijo Romov in drugih manjšin na državni ravni, in sicer s spodbujanjem vključevanja kategorije narodnostnih manjšin v ustavo BiH, ter povečati politično vključevanje in zmogljivost Romov, da bi dosegli večji vpliv v procesih odločanja.

3.28. Pravice invalidov

Evropska unija je 22. januarja 2011 postala pogodbenica Konvencije ZN o pravicah invalidov (v nadaljnjem besedilu: Konvencija). To je bil zgodovinski korak, saj je ta konvencija prva celovita pogodba o človekovih pravicah, ki jo je EU ratificirala kot "organizacija za regionalno povezovanje". EU je kot pogodbenica septembra 2011 prvič dejavno sodelovala na konferenci držav pogodbenic konvencije.

Konvencija naj bi invalidom zagotovila, da lahko svoje pravice izkoriščajo enako kot vsi drugi državljani. V njej so določeni minimalni standardi za varstvo najrazličnejših človekovih pravic in temeljnih svoboščin invalidov. Z vidika EU to pomeni, da mora v okviru svojih pristojnosti zagotoviti usklajenost politik ter zakonodajnih in programskih ukrepov na ravni EU z določbami iz Konvencije o pravicah invalidov. V strategiji EU o invalidnosti za obdobje 2010–2020, ki je bila sprejeta novembra 2010 in katere cilj je prispevati k izvajanju določb Konvencije na ravni EU in držav članic, je "zunanje delovanje" opredeljeno kot eno od osmih najpomembnejših področij ukrepanja. Strategija dopolnjuje in podpira ukrepe držav članic, ki imajo glavno odgovornost v zvezi s politiko za invalide.

Invalidnost se kot tema vse večkrat pojavlja v političnih in tematskih razgovorih (vključno z razgovori o človekovih pravicah). EU s tretjimi državami; ratifikacija Konvencije s strani EU je še dodatno okrepila razloge za to. EU zlasti poziva k temu, naj vse države ratificirajo in v celoti uveljavijo Konvencijo. O vprašanjih v zvezi z invalidnostjo je leta 2011 na primer razpravljala s Palestinsko upravo in z Rusijo.

EU je leta 2011 v ustreznih regionalnih in mednarodnih forumih še naprej podpirala in se zavzemala za spoštovanje človekovih pravic invalidov. Na 66. zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov je EU – skupaj z latinskoameriškimi državami ter po tesnem posvetovanju z UNICEF-om in organizacijami civilne družbe – na primer predložila resolucijo o otrokovih pravicah s posebnim poudarkom na invalidnih otrocih. V okviru priprav na to resolucijo je EU v sodelovanju z Urugvajem (v imenu skupine latinskoameriških in karibskih držav – GRULAC), Oddelkom ZN za gospodarske in socialne zadeve ter UNICEF-om junija 2011 v New Yorku organizirala tudi spremljevalni dogodek z naslovom "Interaktivna okrogla miza o spodbujanju in varstvu pravic invalidnih otrok". EU si prav tako prizadeva, da bi na podlagi pristopa, utemeljenega na pravicah, tudi v druge forume in dokumente ZN vključila vprašanje položaja invalidov.

EU je s sistematskim vključevanjem invalidov v razvojno sodelovanje EU še naprej varovala in uveljavljala pravice invalidov zunaj EU. Financiranje za invalide se zagotavlja iz več instrumentov EU za financiranje, na primer iz instrumenta za razvojno sodelovanje, Evropskega razvojnega sklada, Evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva ter evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice. EU je v letu 2011 financirala več kot dvajset projektov, ki so bili posebej namenjeni invalidom (s proračunom, ki je presegal 12 milijonov EUR).

Komisija je novembra 2010 sprejela **strategijo EU o invalidnosti za obdobje 2010–2020**⁹, s katero naj bi pripomogli k izvajanju določb Konvencije. Strategija je usmerjena v odpravljanje ovir na osmih glavnih področjih, in sicer v zvezi z dostopnostjo, sodelovanjem, enakostjo, zaposlovanjem, izobraževanjem in usposabljanjem, socialno zaščito, zdravstvom in zunanjimi ukrepi.

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:EN:PDF>.

V zvezi z zunanjimi ukrepi je cilj strategije spodbujanje pravic invalidov, med drugim v razvojnih programih in mednarodnih forumih (na primer ZN, Svet Evrope, OECD). V "Začetnem načrtu za izvajanje evropske strategije o invalidnosti"¹⁰ so določeni ključni ukrepi in roki za začetek izvajanja strategije, med katerimi so:

- zagotoviti, da razvojno sodelovanje EU doseže invalide v obliki projektov/programov, ki so jim posebej namenjeni, in z boljšim vključevanjem vidikov invalidnosti;
- podpreti prizadevanja partnerskih držav na nacionalni ravni v zvezi s podpisom, ratifikacijo in izvajanjem Konvencije;
- po potrebi podpreti institucionalno krepitev organizacij invalidov v partnerskih državah ter organizacij, ki se ukvarjajo z invalidnostjo in razvojem;
- pozivati k temu, da bo infrastruktura, ki se financira v okviru razvojnih projektov EU, ustrezala potrebam invalidov glede dostopa;
- v dialogih EU s tretjimi državami in na podlagi načel Konvencije po potrebi izpostaviti invalidnost kot vprašanje človekovih pravic.

3.29. Vprašanje avtohtonih prebivalcev

Načela, ki usmerjajo delovanje EU glede avtohtonih prebivalcev, se uporabljajo v skladu z deklaracijo ZN o pravicah avtohtonih prebivalcev iz leta 2007, v kateri so poudarjene pravice in zagotovljen nadaljnji razvoj avtohtonih prebivalcev po vsem svetu.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1324:FIN:EN:PDF>.

EU si prizadeva za vključitev človekovih pravic, vključno z vprašanji avtohtonih prebivalcev, v vse vidike zunanje politike, med drugim tudi v politični dialog s tretjimi državami in regionalnimi organizacijami, na večstranskih forumih, na primer v okviru Združenih narodov, ter s finančno podporo.

Vse od razglasitve mednarodnega dneva avtohtonega prebivalstva leta 1994 sta sprva nekdanji komisar za zunanje odnose in evropsko sosedsko politiko, danes pa visoka predstavnica na ta dan, 9. avgusta, skoraj vsako leto objavila izjavo za javnost. Delegacije EU po vsem svetu poleg tega na ta dan oziroma okrog 9. avgusta organizirajo številne dogodke, vključno s srečanji z voditelji avtohtonih prebivalcev, tiskovnimi konferencami, pripravo člankov, udeležbo na seminarjih in ogledi projektov, ki jih financira EU.

EU je še naprej dejavno sodelovala v forumih Združenih narodov, namenjenih vprašanjem avtohtonih prebivalcev, ter z agencijami ZN, ki se ukvarjajo z avtohtonimi prebivalci. Leta 2011 je soglašala z redno resolucijo tretjega odbora Generalne skupščine o pravicah avtohtonih prebivalcev, ki jo je podprla približno polovica držav članic EU. V resoluciji je bilo sklenjeno, da bo leta 2014 organizirano plenarno zasedanje Generalne skupščine na visoki ravni, t. i. svetovna konferenca o avtohtonih prebivalcih. EU je v okviru tretjega odbora in tudi na srečanju v okviru mehanizma strokovnjakov o pravicah avtohtonih prebivalcev (EMRIP) leta 2011 dala izjavo o vprašanjih avtohtonih prebivalcev, sodelovala pa je tudi v interaktivnem dialogu z Jamesom Anayo, posebnim poročevalcem o stanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin avtohtonih prebivalcev.

Vprašanja avtohtonih prebivalcev so bila še naprej vključena v strategije EU za razvojno sodelovanje. V državnem strateškem dokumentu za Kolumbijo za obdobje 2007–2013 so na primer obravnavane humanitarne razmere in razmere na področju človekovih pravic avtohtonih prebivalcev ter določene ključne prednostne naloge, in sicer utrjevanje miru z vključevanjem marginaliziranih državljanov v lokalno upravljanje in participativno gospodarstvo ter spodbujanje človekovih pravic, dobrega upravljanja in boja proti nekaznovanju. Drug primer je izrecna vključitev avtohtonega prebivalstva v državni strateški dokument za Peru za obdobje 2007–2013, s čimer naj bi podprli posodobitev države ter okrepili dobro upravljanje in socialno vključevanje.

EU tudi neposredno, predvsem prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, podpira organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo z vprašanji avtohtonih prebivalcev. Zadevni instrument financiranja ponuja veliko možnosti za posebne ukrepe v zvezi z avtohtonimi prebivalci, ki naj bi se izvajali na državni, nadnacionalni ali regionalni ravni.

EU priznava, da so zagovorniki pravic avtohtonih prebivalcev v mnogih državah po svetu še posebno ranljivi in izpostavljeni hudi represiji, kar kažejo številna mednarodna poročila, tudi poročila posebnega poročevalca ZN o zagovornikih človekovih pravic. Iz EIDHR se je leta 2011 z 1,2 milijona EUR financiral regionalni projekt za podporo in okrepitev mreže zagovornikov človekovih pravic avtohtonih prebivalcev v Nepal, Bangladešu, Indiji, Kambodži, Indoneziji, Maleziji, na Filipinih in Tajskem.

Iz EIDHR se od leta 2011 financira projekt v vrednosti 1,2 milijona EUR, namenjen okrepitvi mreže zagovornikov človekovih pravic avtohtonih prebivalcev, v okviru katerega se spremljajo in dokumentirajo kršitve človekovih pravic avtohtonih prebivalcev v Aziji z namenom ozaveščanja o pravicah teh prebivalcev na lokalni in mednarodni ravni ter varovanja tistih posameznikov in skupin, ki spodbujajo in varujejo pravice avtohtonih prebivalcev v Aziji. Ta projekt je namenjen Nepal, Bangladešu, Indiji, Kambodži, Indoneziji, Maleziji, Filipinom in Tajski, loteva pa se nezadostnega zakonskega priznavanja in pomanjkanja ustreznih politik za varstvo človekovih pravic avtohtonih prebivalcev v Aziji, kjer živi približno 200 od skupno okoli 350 milijonov avtohtonih prebivalcev po svetu.

V teh državah večina avtohtonih prebivalcev živi pod mejo revščine, izpostavljeni so vsem oblikam diskriminacije in le malo lahko vplivajo na politične procese odločanja in pravosodne sisteme; poleg tega so žrtve kršitev ne le njihovih osebnih pravic, ampak tudi kolektivnih pravic. Nepriznavanje ozemeljskih pravic avtohtonega prebivalstva v zvezi z nasadi, rudniki, jezovi, infrastrukturo in zavarovanimi območji je pripeljalo do široko razširjenega prisvajanja ozemelj in prisilnega razseljevanja. Poleg tega je veliko primerov kršitev človekovih pravic avtohtonih prebivalcev še naprej nedokumentiranih in neprijavljenih, saj je ozaveščenost avtohtonih skupnosti o njihovih pravicah majhna, dejavnosti njihovega zagovarjanja pa le omejene, zlasti na območjih konfliktov; zato je delo zagovornikov pravic avtohtonih prebivalcev ključnega pomena.

4. DEJAVNOSTI EU V MEDNARODNIH FORUMIH

4.1. 66. zasedanje Generalne skupščine ZN

Tretji odbor (socialne, humanitarne in kulturne zadeve) 66. zasedanja Generalne skupščine ZN je uradno začel delo 3. oktobra 2011 in ga končal 22. novembra 2011.

Do konca zasedanja je Odbor sprejel 66 resolucij, med njimi 16 z glasovanjem, kar je potrdilo razhajanja glede nekaterih vprašanj. EU je dosegla vse svoje poglavitne cilje za to zasedanje. Njena prizadevanja so spremljale kampanje v New Yorku in v prestolnicah tretjih držav, namenjene ozaveščanju o resolucijah za posamezne države, pa tudi o vprašanju svobode veroizpovedi in prepričanja; kampanje za ozaveščanje so bile organizirane v tesnem usklajevanju s podobno mislečimi državami. Tretji odbor je uspešno sprejel štiri pobude EU. Pogajanja glede stanja človekovih pravic v Burmi/Mjanmaru so potekala ob upoštevanju tamkajšnjih nedavnih pozitivnih premikov, kar se je odražalo v uravnoteženi zavzetosti zadevne države za pogajalski proces. Resolucija je bila sprejeta, pri čemer jo je pozitivno podprlo več partnerskih držav kot kdaj koli prej.

Tudi posebna resolucija o stanju človekovih pravic v DLRK (ki jo je EU predložila skupaj z Japonsko) je bila sprejeta ob najvišji podpori doslej. DLRK med pogajanji ni spremenila svojega vzorca obnašanja in ni hotela razpravljati o tem vprašanju.

V zvezi s tematskimi vprašanji je bila tako kot na predhodnih zasedanjih soglasno sprejeta resolucija o otrokovih pravicah, ki je skupna pobuda EU in Skupine latinsko-ameriških in karibskih držav (GRULAC), a šele po zavrnitvi dveh negativno usmerjenih sprememb, ki sta ju predlagala Pakistan oziroma Sirija. V letošnji resoluciji je bil poudarek na invalidnih otrocih. Resolucija o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja, katere pobudnica je bila EU, je bila znova sprejeta soglasno.

EU je poleg tega podprla resolucijo, ki jo je predlagala Kanada, o stanju človekovih pravic v Iranu, ki je bila tokrat sprejeta s še večjo večino.

Zadnji dan zasedanja je medregionalna resolucija, usmerjena posebej na razmere v Siriji, dobila veliko večino glasov, med drugim tudi od netradicionalnih podpornikov resolucij za posamezne države, vključno z vsemi arabskimi državami razen Sirije.

Organizacija islamskega sodelovanja (OIC) je predložila besedilo na podlagi resolucije Sveta za človekove pravice št. 16/18 o boju proti nestrpnosti, negativnim stereotipom ter stigmatizaciji, diskriminaciji in pozivanju k nasilju ter nasilju nad osebami na podlagi veroizpovedi ali prepričanja; to besedilo je na začetku vsebovalo nekaj problematičnih formulacij. Po obširnih in večinoma dvostranskih pogajanjih je bilo oblikovano kompromisno besedilo, ki ga je EU lahko sprejela, potem ko je bilo dogovorjeno, da bo po sprejetju besedila OIC stališče podrobno razloženo. Glede na trenutne dogodke na območju Bližnjega vzhoda in Severne Afrike so ZDA ponovno predložile pobudo o ženskah in njihovi politični participaciji, ki jo je Generalna skupščina obravnavala že na 58. zasedanju in v kateri je tudi poudarek na politični participaciji žensk med politično tranzicijo.

EU je bila enotna pri vseh glasovanjih, razen dveh. Države članice EU so se uspele sporazumeti glede skupnega vzdržanja v zvezi z osnutkom resolucije o nadaljnjih ukrepih po durbanski konferenci, potem ko so tri leta glasovale različno. Kljub temu pa je znova glasovala različno (proti/vzdržano) glede osnutka resolucije o sodobnih oblikah rasizma; objavljena je bila podrobna skupna razlaga glasovanja, v kateri so bili obrazloženi pomisleki EU glede motivov, ki so bili v ozadju te resolucije, in njene selektivne narave. EU je glasovala različno tudi glede resolucije o pravici do razvoja, ki jo je predlagalo gibanje neuvrščenih.

Posamezne države članice EU so v svojem imenu vložile predloge dvanajstih resolucij, ki so bile soglasno sprejete.

4.2. Svet Združenih narodov za človekove pravice

17. junija 2011 je bil s sprejetjem izglasovane resolucije na zasedanju Generalne skupščine ZN dokončan pregled Sveta za človekove pravice (154 glasov za, 4 proti, 0 vzdržanih; 34 držav ni sodelovalo pri glasovanju). S tem se je končal skoraj dve leti trajajoč proces intenzivnih pogajanj v Ženevi in New Yorku, ki je privedel do rezultata, ki je po mnenju EU minimalističen, vendar vseeno ohranja elemente, ki so za EU prednostnega pomena, kot so zmožnost Sveta za človekove pravice, da obravnava zaskrbljujoče razmere v državah, neodvisnost Visoke komisarke, njenega urada in posebnih postopkov ter dosežen napredek glede pogojev splošnega rednega pregleda.

Poleg tega pregleda je bil razvoj dogajanja na področju človekovih pravic na terenu leta 2011 ključnega pomena za okrepitev odziva Sveta za človekove pravice in njegove zmožnosti obravnavanja pomembnih primerov.

Leto se je začelo s posebno sejo o stanju človekovih pravic v Libiji, ki je potekala 25. februarja 2011. Na seji je bila izražena resna zaskrbljenost glede stanja človekovih pravic v tej državi, obenem pa tudi priporočilo, naj se Libiji začasno ukine članstvo v Svetu za človekove pravice, kar je Generalna skupščina 1. marca tudi uresničila kot primer brez precedensa.

Svet za človekove pravice se je leta 2011 sestal na treh rednih sejah, in sicer marca, junija in septembra. Prvi krog splošnega rednega pregleda je zaključil z organizacijo 12. zasedanja Delovne skupine za splošni redni pregled (3.–14. oktober 2011). EU je ob tej priložnosti poudarila pomen tega instrumenta ter spodbudila k splošnemu in hitremu izvajanju priporočil, tudi z uporabo mednarodne pomoči za ta namen.

16. zasedanje Sveta za človekove pravice je potekalo od 28. februarja do 25. marca 2011, na njem pa je bila dodatno potrjena zmožnost Sveta, da ukrepa v zvezi z razmerami v posameznih državah, saj je bilo sprejetih osem resolucij za posamezne države, medtem ko je bilo na zasedanju skupno sprejetih 40 osnutkov pobud. Visoka predstavnica Catherine Ashton se je udeležila prvega dneva srečanja na visoki ravni, kar kaže na velik pomen, ki ga EU pripisuje Svetu za človekove pravice.

Pomembna prelomna točka je bilo sprejetje resolucije o Iranu, s katero je bil vzpostavljen prvi novi mandat za neko državo od ustanovitve Sveta. To je omogočila dejavna medregionalna ožja skupina, pa tudi intenzivno lobiranje.

EU je vložila pobudo za resolucijo o stanju človekovih pravic v Burmi/Mjanmaru, s katero je bil podaljšan mandat posebnega poročevalca, v njej pa so bili obravnavani tudi zadnji dogodki, med drugim volitve in splošni redni pregled. Druga tradicionalna resolucija za posamezno državo, tj. resolucija o stanju človekovih pravic v DLRK, ki jo je EU predložila skupaj z Japonsko, je bila le neznatno spremenjena in je dobila več podpore, tj. več glasov za kot v prejšnjem letu.

Na zasedanju je bila zelo dejavna tudi afriška skupina, ki je predložila štiri resolucije za afriške države (DR Kongo, Slonokoščena obala, Gvineja in Burundi). EU je tesno sodelovala s Tunizijo, da bi se dogovorili o predlogu sporazumne resolucije, ki bi obravnavala tehnično sodelovanje in pomoč, predložili pa bi jo tudi ob podpori afriške in arabske skupine držav.

EU je v zvezi s tematskimi pobudami predlagala uspešno pobudo o svobodi veroizpovedi ali prepričanja, da bi v skladu s sklepi Sveta za zunanje zadeve z dne 21. februarja 2011 izrazila zaskrbljenost zaradi nasilja nad verskimi manjšinami in nestrpnosti do njih. V resoluciji je bilo pozdravljeno tudi delo posebnega poročevalca za svobodo veroizpovedi ali prepričanja, katerega mandat je bil vzpostavljen pred 25 leti kot ukrep, povezan z Deklaracijo o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja iz leta 1981. Med najpomembnejše rezultate tega zasedanja spada tudi soglasno sprejetje resolucije Organizacije islamskega sodelovanja (OIC) o boju proti verski nestrpnosti, ki jo mnogi štejejo za alternativo resoluciji o razžalitvi ver, katero ta organizacija tradicionalno predlaga. EU in GRULAC sta poskrbela za uspeh tradicionalne resolucije o otrokovih pravicah, pri pogajanjih o njej pa so bila potrebna najrazličnejša vnaprejšnja posvetovanja ter tesno sodelovanje s posebnim predstavnikom generalnega sekretarja za problematiko nasilja nad otroci in z UNICEF-om. Svet je na koncu sprejel še osnutek deklaracije Združenih narodov o izobraževanju in usposabljanju v zvezi s človekovimi pravicami.

17. zasedanje Sveta za človekove pravice (30. maj–17. junij 2011) je bilo precej živahno, saj je bilo sprejetih 29 pobud (od tega osem z glasovanjem). Glavna prednostna tema EU za to zasedanje je bila Belorusija. EU je poskrbela za to, da je bila sprejeta resolucija o stanju človekovih pravic v tej državi.

Na zasedanju je bilo predloženih več pobud v zvezi z Bližnjim vzhodom in Severno Afriko. Svet je sprejel resolucijo o podaljšanju mandata preiskovalne komisije za Libijo. Objavljeni sta bili medregionalna izjava o Siriji, ki je sirsko vlado pozvala k celovitemu sodelovanju s Svetom za človekove pravice in k temu, naj Visoki komisarki omogoči neoviran vstop v državo, ter medregionalna izjava o Jemnu, v kateri je bila pozdravljena načrtovana misija Visoke komisarke in napovedana izvedba interaktivnega dialoga na 18. zasedanju Sveta. Svet je sprejel tudi resolucijo o spodbujanju in varstvu človekovih pravic v okviru mirnih protestov, ki izhajajo iz predhodnih poskusov organiziranja posebnega zasedanja na to temo.

V zvezi z razmerami v drugih ključnih državah je bil med drugim vzpostavljen mandat neodvisnega strokovnjaka za stanje človekovih pravic v Slonokoščeni obali, ki naj bi pomagal uveljaviti priporočila preiskovalne komisije, za še eno leto je bil podaljšan mandat neodvisnega strokovnjaka za Somalijo in sprejeta je bila resolucija o tehnični pomoči Kirgizistanu.

Svet je v zvezi s tematskimi vprašanji sprejel prelomno resolucijo, ki jo je predlagala Južna Afrika, obravnava pa diskriminacijske zakone in prakse ter nasilje nad posamezniki na podlagi njihove spolne usmerjenosti in spolne identitete; v resoluciji je Visoki komisarki ZN naročeno, naj pripravi študijo v zvezi s tem, ki naj bi bila predstavljena marca 2012 na strokovnem posvetu Sveta za človekove pravice. Svet je odobril tudi vodilna načela za podjetništvo in človekove pravice pri izvajanju okvira ZN "Varovanje, spoštovanje in pomoč" ter vzpostavil spremljevalni mehanizem za delo posebnega predstavnika generalnega sekretarja za podjetništvo in človekove pravice. Uspešno je sprejel tudi osnutek tretjega opsijskega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah, v katerem je določen postopek za pritožbe posameznikov.

Na 18. zasedanju Sveta za človekove pravice (12.–29. september 2011) je bilo sprejetih – večinoma soglasno – 37 resolucij ali predsedniških izjav. Svet je na zasedanju sprejel sedem pobud za posamezne države (Sudan, Južni Sudan, Libija, Jemen, Burundi, Kambodža in Haiti), in sicer vse pod točko 10 (tehnična pomoč in krepitev zmogljivosti).

Kot je bilo predvideno tudi v prednostnih nalogah EU za zasedanje, je Svet s soglasno resolucijo, pripravljeno v sodelovanju s Sudanom, podaljšal mandat neodvisnega strokovnjaka za stanje človekovih pravic v tej državi. Druga resolucija je bila posvečena razmeram v Južnem Sudanu s poudarkom na sodelovanju in pomoči na področju človekovih pravic. Svet je s soglasjem sprejel tudi resolucijo o Jemnu, s katero je državo pozval, naj izvede priporočila iz poročila, ki ga je pripravila Visoka komisarka ZN za človekove pravice, pri čemer se je seznanil z napovedjo vlade, da bo začela preiskave v zvezi s kršitvami in zlorabami človekovih pravic. Sprejet je bil tudi sklep o vzpostavitvi izrednega dveletnega mandata neodvisnega strokovnjaka za Kambodžo. Svet je podaljšal mandat neodvisnega strokovnjaka za Haiti ter sprejel resolucijo o svetovalnih storitvah in tehnični pomoči Burundiju, v kateri je pozdravil ustanovitev učinkovite državne institucije za človekove pravice v skladu s pariškimi načeli. Svet je v zvezi s tematskimi vprašanji na zasedanju vzpostavil nov mandat posebnega poročevalca za resnico, pravico, povrnitev škode in jamstva za neponovitev.

EU je imela v tem letu ključno vlogo pri organizaciji treh posebnih sej v zvezi s stanjem človekovih pravic v Siriji. Prva seja o Siriji je bila 29. aprila. Na njej je bila sprejeta resolucija, ki je od Urada Visoke komisarke Združenih narodov za človekove pravice zahtevala, naj v Sirijo nujno pošlje misijo, ki bo preiskala vse domnevne kršitve mednarodnega prava na področju človekovih pravic ter ugotovila dejstva in okoliščine takšnih kršitev. Druga posebna seja je bila 23. avgusta, na njej pa je Svet vzpostavil mandat neodvisne preiskovalne komisije, ki naj bi preiskala "vse domnevne kršitve mednarodnega prava o človekovih pravicah v Sirski arabski republiki od marca 2011 naprej (...) in po možnosti odkrila odgovorne osebe, da bi zagotovili kaznovanje storilcev kršitev". Preiskovalna komisija, katere dela sirske oblasti niso podprle ali ji ga olajšale, je svoje poročilo objavila 28. novembra 2011 in ga predložila Generalni skupščini, v njej pa ji je priporočila, naj razmisli o posredovanju teh poročil vsem ustreznim organom Združenih narodov.

EU se je po objavi poročila preiskovalne komisije odločila, da bo podprla organizacijo tretje posebne seje Sveta za človekove pravice o Siriji, ki je bila 2. decembra. Ob koncu te tretje seje je bila sprejeta resolucija, ki je s prepričljivo večino pozvala k prisotnosti Urada Visoke komisarke za človekove pravice v Siriji in vzpostavila mandat posebnega poročevalca za spremljanje razmer. Poleg tega je resolucija od oblasti zahtevala, naj preiskovalni komisiji zagotovijo vstop v državo in z njo ustrezno sodelujejo.

4.3. Svet Evrope

Leta 2011 se je sodelovanje med EU in Svetom Evrope še poglobilo z okrepljeno izmenjavo mnenj, tudi na področju človekovih pravic. Okvir njunega poglobljenega sodelovanja in političnega dialoga je memorandum o soglasju med EU in Svetom Evrope, podpisan leta 2007.

Pristop EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (EKČP), predviden z Lizbonsko pogodbo, je pomemben korak k boljšemu varstvu človekovih pravic za vse evropske državljane. Ta korak zahteva temeljito analizo najobčutljivejših vidikov prihodnjega sporazuma. EU si je močno prizadevala za nemoteno vključitev v sistem EKČP ob upoštevanju posebnosti institucionalne strukture EU. Od julija 2010 je bilo osem pogajalskih krogov v zvezi s pristopom EU k EKČP, ki so se zaključili junija 2011 z dogovorom na strokovni ravni o osnutku sporazuma o pristopu EU. Besedilo osnutka sporazuma morajo potrditi vse članice ene in druge organizacije. EU potrebuje več časa za razpravo o najobčutljivejših vidikih pristopa.

Visoki uradniki Sveta Evrope, vključno z generalnim sekretarjem Sveta Evrope in komisarjem Sveta Evrope za človekove pravice, so nadaljevali redna srečanja s predsednikom Komisije, visoko predstavnico/podpredsednico Komisije ter drugimi komisarji. Več visokih uradnikov Evropske komisije je obiskalo Strasbourg, da bi Svetu Evrope poročali o različnih politikah EU, npr. o pobudi za vzhodno partnerstvo.

EU zelo ceni delo beneške komisije Sveta Evrope in pozdravlja njeno vlogo pri svetovanju glede skladnosti zakonodaje držav članic Sveta Evrope z evropskimi standardi in načeli s področja temeljnih pravic in svoboščin. EU se o svojem širitvenem paketu vsako leto posvetuje s Svetom Evrope, pri teh posvetovanjih pa sodeluje približno 60 njegovih strokovnjakov in uslužbencev. EU se prav tako redno posvetuje s Svetom Evrope in njegovimi opazovalnimi telesi med pripravo letnih poročil o napredku evropske sosedске politike. EU je dobro sodelovala s komisarjem za človekove pravice Sveta Evrope, predvsem kar zadeva razmere po konfliktu v Gruziji.

EU in Svet Evrope sta izvedla vrsto skupnih programov s področja pravne države, demokracije in človekovih pravic. Še naprej sta tesno sodelovala pri prizadevanjih za odpravo smrtne kazni po vsem svetu, o čemer priča objava skupne izjave ob mednarodnem in evropskem dnevu boja proti smrtni kazni 10. oktobra 2011.

EU še vedno pomembno prispeva k dejavnostim Sveta Evrope s financiranjem skupnih programov in dejavnosti. Od leta 2010 naprej financira več ciljno usmerjenih projektov Sveta Evrope v okviru pomoči za vzhodno partnerstvo, da bi okrepila procese reform v teh državah ter jih približala standardom Sveta Evrope in EU na ključnih področjih, zajetih v platformi 1 Vzhodnega partnerstva (dobro upravljanje in človekove pravice). EU je po obetavnih rezultatih pomoči za vzhodno partnerstvo Sveta Evrope vzpostavila pomoč za jug Sveta Evrope (4 milijone EUR v 30 mesecih), s katero naj bi v duhu prenovljene evropske sosedске politike EU spodbujali uveljavljanje človekovih pravic in demokratizacijo v državah južnega Sredozemlja.

4.4. Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)

Polovica držav članic OVSE (v kateri sodeluje 56 držav) je iz Evropske unije, zato ima slednja še posebno odgovornost, da znotraj organizacije zavzame proaktivno vlogo. Glavni cilj EU je podpora prizadevanjem OVSE za povečanje varnosti v okviru vseh treh "razsežnosti":

- politično-vojaške razsežnosti,
- gospodarske in okoljske razsežnosti ter
- človeške razsežnosti.

Za EU je zelo pomemben ta vsestranski koncept varnosti, v središču katerega so človekove pravice. Zato si je po vrhu leta 2010 v Astani v letu 2011 zelo prizadevala, da bi zagotovila boljše izvajanje političnih zavez OVSE, ki so jih vse sodelujoče države prostovoljno prevzele, zlasti v zvezi s človeško razsežnostjo, ki vključuje zaveze in dejavnosti na področju človekovih pravic, temeljnih svoboščin, demokratizacije (vključno z volitvami), pravne države ter strpnosti in nediskriminacije.

EU se je leta 2011 posvetila temeljni svobodi izražanja, in sicer:

- prvič, zagotavljanju, da se v digitalni dobi spoštujejo temeljne svoboščine in da v sferi medijev prevlada pluralizem. Svoboda medijev velja za vzvod za doseganje večjega spoštovanja drugih temeljnih svoboščin in človekovih pravic;
- drugič, s podporo vsem prizadevanjem za boljše varovanje novinarjev v času zaskrbljujočega porasta napadov in ustrahovanja novinarjev in medijskih delavcev na mnogih regijah v okviru OVSE.

V tem smislu je bil uspeh mešan. EU je po eni strani odločilno prispevala k uspešni in močno odmevni dvodnevni konferenci o varnosti novinarjev, ki je potekala junija 2011 v Vilni, pa tudi k dvodnevnemu srečanju o pluralizmu v novih medijih, ki je potekalo julija 2011 na Dunaju. Po drugi strani pa kljub velikim prizadevanjem EU na ministrskem svetu decembra 2011 v Vilni ni bilo mogoče doseči soglasja glede sprejetja ministrskih sklepov o teh dveh vprašanjih, ki bi privedli k nadaljnji utrditvi zavez OVSE v zvezi s tem. Nekaj vzhodnih držav z območja OVSE se ni strinjalo s priznanjem teh prednostnih nalog EU kot prednostnih nalog za celotno območje OVSE.

EU je poleg tega podprla in prispevala k organizaciji zelo koristnih dogodkov o temah, ki pomenijo prednostne naloge EU v okviru OVSE, na primer:

- strokovno konferenco o ženskem podjetništvu (Vilna, 3. in 4. marec 2011);
- letno konferenco Zveze za zatiranje trgovine z ljudmi (Dunaj, 20. in 21. junij 2011);
- srečanje OVSE, posvečeno razvoju nacionalnih institucij za človekove pravice (institucije varuha človekovih pravic, komisije, inštituti in drugi mehanizmi).

Poleg tega je bila EU v letu 2011 zelo dejavna pri tedenskih sejah stalnih svetov in mesečnih sejah odborov OVSE v okviru človeške razsežnosti, ki omogočajo stalen pregled zavez 56 držav članic OVSE v zvezi s človekovimi pravicami, pa tudi odprte in iskrene razprave o tej temi. Izpostavljenih je bilo veliko konkretnih problematičnih situacij na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, z njimi pa je bila seznanjena tudi javnost. EU je prepričana, da je forum OVSE zelo koristno orodje, ki ji je na razpolago v okviru diplomatskih instrumentov za človekove pravice.

5. VPRAŠANJA V ZVEZI Z DRŽAVAMI IN REGIJAMI

5.1. Države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo v EU

5.1.1. Turčija

V poročilu Komisije o napredku za leto 2011 je bilo ugotovljeno, da so navkljub določenemu napredku potrebna še velika prizadevanja v zvezi s temeljnimi človekovimi pravicami, zlasti s svobodo izražanja; zelo je zaskrbljujoče število sodnih postopkov zoper pisatelje in novinarje ter pogoste nesorazmerne prepovedi dostopa do spletnih strani.

Število novih tožb, vloženih pri Evropskem sodišču za človekove pravice, se je povečalo že peto leto zapored. Turčija v zvezi z nekaterimi razsodbami že več let ni sprejela nobenih ukrepov. Poleg tega mora opraviti vrsto reform, s katerimi že več let zavlačuje, zakonodajo o institucijah za človekove pravice pa v celoti uskladiti z načeli ZN.

EU je aprila 2011 na zasedanju Pridružitvenega sveta EU-Turčija spodbudila Turčijo, naj še naprej krepí spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin v zakonodaji in praksi. Pozitivni premiki so bili opaženi na področju civilnega nadzora nad varnostnimi silami in pri izvajanju strategije za reformo pravosodja, vendar je potreben nadaljnji napredek. Prav tako so nujna nadaljnja prizadevanja za popolno izpolnjevanje kopenhavnskih meril, med drugim v zvezi z lastninskimi pravicami, pravicami sindikatov, pravicami pripadnikov manjšin, pravicami žensk in otrok, bojem proti diskriminaciji in enakostjo spolov ter bojem proti mučenju in zlorabam. EU je obžalovala, da proces demokratičnega odpiranja, ki ga je vlada napovedala avgusta 2009, predvsem za reševanje kurdskega vprašanja, ni izpolnil pričakovanj, saj je bilo v praksi izvedenih le malo ukrepov. Turčijo je pozvala, naj spremeni svojo protiteroristično zakonodajo, da bi se izognili nepotrebnim omejitvam temeljnih pravic.

Podobna vprašanja so bila obravnavana v sklepih Sveta iz decembra 2011. EU je ugotovila, da so bila obravnavana pomembna prednostna vprašanja, vključno s civilnim nadzorom nad varnostnimi silami, reformo pravosodja, svobodo veroizpovedi in ratifikacijo Opcijskega protokola h Konvenciji ZN proti mučenju (OPCAT). Pozdravila je prve korake, ki jih je Turčija naredila v smeri ustavne reforme, pri čemer je poudarila, da je ključno njeno uresničevanje v skladu z evropskimi standardi. Svet je Turčijo tudi spodbudil, naj zagotovi čim širše posvetovanje, v katerega bi bile vključene vse politične stranke in civilna družba. Poleg tega jo je pozval k še doslednejšemu spoštovanju temeljnih pravic in svoboščin v zakonodaji in praksi, zlasti na področju svobode izražanja. EU je pozdravila tudi sprejetje zakonodaje, ki spreminja zakon o ustanovah in omogoča vrnitev zaseženega premoženja nemuslimanskih verskih skupnosti, če bo le učinkovito izvajana.

Napredek pri izpolnjevanju političnih meril, vključno s temeljnimi pravicami, je eden od ključnih elementov predloga Komisije za poživitev odnosov med EU in Turčijo ter pristopnega procesa v okviru "Pozitivne agende", ki jo je Svet odobril decembra 2011. Pozitivna agenda naj bi podprla in dopolnjevala pristopni proces.

Za predpristopno finančno pomoč Turčiji je bilo leta 2011 namenjenih 780 milijonov EUR. Turčija je prejela tudi sredstva v okviru podpore za čezmejno sodelovanje ter iz regionalnih in horizontalnih programov instrumenta za predpristopno pomoč.

5.1.2. *Zahodni Balkan*

Možnost članstva v EU je najmočnejša spodbuda za reforme v zvezi z EU na območju Zahodnega Balkana, vključno s prilagajanjem politikam EU glede človekovih pravic. Spoštovanje demokratičnih načel, pravne države, človekovih pravic in pravic pripadnikov manjšin, temeljnih svoboščin in načel mednarodnega prava, polno sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo (MKSJ) ter regionalno sodelovanje spadajo med pogoje stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, tj. političnega okvira za države Zahodnega Balkana. Njegovo jedro so stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi, njihove bistvene sestavine pa so demokratična načela in varstvo človekovih pravic.

Zadnja ocena EU o trenutnih razmerah temelji na letnih poročilih Komisije o napredku, objavljenih 12. oktobra 2011. Poročila kot največje izzive na tem območju omenjajo spoštovanje pravne države, zlasti kar zadeva korupcijo in organizirani kriminal, krepitev upravnih zmogljivosti ter svobodo izražanja v medijih. Poudarjajo tudi pomen regionalnega sodelovanja in sprave na Zahodnem Balkanu.

Zunanji ministri Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Črne gore in Srbije so se v zvezi s procesom vračanja beguncev in razseljenih oseb 7. novembra v Beogradu dogovorili, da bodo nadaljevali prizadevanja za rešitev vseh odprtih vprašanj na tem področju in sklicali donatorsko konferenco za financiranje skupnega programa za nastanitev beguncev v višini 584 milijonov EUR.

EU z državami iz te regije v okviru različnih forumov redno razpravlja o vprašanjih človekovih pravic. Podpora, ki jo EU zagotavlja v okviru instrumenta za predpristopno pomoč, je namenjena kratkoročnim in srednjeročnim prednostnim nalogam za nadaljnje evropsko povezovanje. EU je v okviru splošnih prizadevanj za Zahodni Balkan leta 2011 izvedla tri misije SVOP v tej regiji in tam ohranila dva urada PPEU. Naloga vsake od teh operacij je uveljaviti pomen človekovih pravic in pravne države.

EU podpira mandat MKSJ, pri čemer izpostavlja potrebo po celovitem sodelovanju s sodiščem kot bistven pogoj za članstvo v EU. Prijetje in premestitev dveh preostalih beguncev maja oziroma junija 2011 sta zelo prispevala k okrepitvi mednarodne pravice in k spravi v regiji.

Svet EU je 5. decembra 2011 ponovno opozoril na pomen zaščite vseh manjšin, zato je vlade držav v tej regiji pozval, naj sprejmejo potrebne ukrepe za rešitev odprtih vprašanj.

5.1.3. Hrvaška

Hrvaška je junija 2011 zaključila pristopna pogajanja, potem ko je uspešno izpolnila nekatera merila iz poglavja o pravosodju in temeljnih pravicah ter v celotnem procesu približevanja EU napredovala pri spoštovanju človekovih pravic in demokraciji. Pristopno pogodbo je podpisala 9. decembra 2011. Po ratifikaciji bo Hrvaška k EU pristopila 1. julija 2013. Do takrat bo Evropska komisija spremljala zaveze, ki jih je Hrvaška prevzela med pristopnimi pogajanja, zlasti na področju pravosodja in temeljnih pravic. Evropska komisija redno poroča državam članicam EU. V svojem poročilu o napredku iz oktobra 2011 je navedla, da je Hrvaška sprejela različne ukrepe za večjo ozaveščenost javnosti in izboljšanje varstva človekovih pravic. Vseeno pa je neprestano treba posvečati pozornost uveljavljanju človekovih pravic, tudi v zvezi z učinkovitostjo sodstva in dostopom do sodnega varstva.

EU je skrbno spremljala izvajanje strategije za reformo pravosodja in izvajanje ukrepov, sprejetih za okrepitev neodvisnosti, odgovornosti, nepristranskosti in strokovnosti sodstva. V zvezi preganjanjem vojnih zločinov EU redno ocenjuje napredek glede nepristranske obravnave na sojenjih. Še vedno se je treba odločno spoprijeti z vprašanjem nekaznovanja. EU je financirala projekt, v okviru katerega nevladne organizacije spremljajo sojenja za vojne zločine.

EU je poudarila pomen stalnega izvajanja pravnih določb o varstvu pravic pripadnikov manjšin, vključno z dejanskimi rezultati glede večjega zaposlovanja pripadnikov manjšin. Hrvaško je tudi spodbudila k izboljšanju pravic žensk, pravic otrok in pravic invalidov.

Vzpostaviti je treba ustrezne ekonomske in socialne pogoje za trajno vrnitev beguncev. EU je pozdravila znaten napredek, ki ga je Hrvaška dosegla pri svojem programu za nastanitev, in imela še naprej vodilno vlogo pri usklajevanju donatorjev, Hrvaško pa pozvala, naj še naprej zagotavlja potrebne objekte za nastanitev. EU je ponovno opozorila, da je treba v celoti rešiti vse primere diskriminacije, in poudarila, da bi bilo treba uporabiti odvračilne sankcije. Prek instrumenta za predpristopno pomoč ter evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, vključno z več donacijami za organizacije civilne družbe, je še naprej financirala projekte za krepitev zmogljivosti na navedenih področjih.

5.1.4. Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

EU je še naprej spremljala uresničevanje človekovih pravic v tej državi in spodbujala njihovo uveljavljanje.

EU kot sopodpisnica Ohridskega okvirnega sporazuma iz leta 2001 spremlja izvajanje vseh politik, ki izhajajo iz njega. Komisar za širitev in več poslancev Evropskega parlamenta so se skupaj s predsednikom republike, predsednikom vlade, namestniki slednjega ter predstavniki vseh delov družbe udeležili dogodkov, ki so bili organizirani za obeležitev desete obletnice tega sporazuma na državni ravni.

Evropska komisija je ocenila, da država še naprej v zadostni meri izpolnjuje politična merila. Država je še naprej izvajala s pristopom povezane reforme, a nekateri izzivi še vedno ostajajo. Komisija je v poročilu o napredku iz leta 2011 ugotovila, da je pravni in institucionalni okvir za človekove pravice in varstvo manjšin na splošno vzpostavljen, ter spodbudila k dialogu o resnih bojaznih zaradi nezadostne svobode izražanja v medijih.

Delegacija EU je julija soorganizirala delavnico o vprašanjih Romov, na njej pa je bilo pripravljenih več dokumentov. Na njihovi podlagi so bili določeni vladni cilji v zvezi z večjim spoštovanjem načel pravne države in vprašanji temeljnih pravic.

Temeljne pravice so bile deležne posebne pozornosti na srečanju vodij misij EU, na katerem so bile potrjene strategije in smernice za zagovornike človekovih pravic vzporedno s posebno razpravo o pravicah LGBT. Delegacija EU je sodelovala tudi pri projektu ozaveščanja državljanov o pravicah pripadnikov manjšin z inovativnimi kulturnimi prireditvami.

Finančna podpora EU v okviru instrumenta za predpristopno pomoč je v letu 2011 znašala 29 milijonov EUR, pri čemer je bilo 8,8 milijona EUR namenjenih za varstvo in spodbujanje človekovih pravic. Poleg tega je bilo v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice v letu 2011 600 000 EUR namenjenih projektom v zvezi z Ohridskim okvirnim sporazumom za spodbujanje nediskriminacije, socialnega vključevanja in socialnih pravic, tudi za varstvo manjšin in zlasti Romov, pri čemer so bile še posebej zajete pravice žensk, otrok in invalidov.

Država je ohranila sporazum z ZDA o neizročitvi, ki ni v skladu z ustreznimi vodilnimi načeli EU glede dogovorov med državami podpisnicami Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča in ZDA.

5.1.5. Črna gora

Črna gora je v določeni meri napredovala v zvezi z vprašanjem spodbujanja in uveljavljanja človekovih pravic. Potrebna pa so še dodatna prizadevanja za njeno usklajitev s pravnim redom Unije na tem področju, zlasti za njegovo izvajanje in uveljavljanje.

V zvezi s temeljnimi pravicami je treba navkljub določenemu doseženemu napredku pri krepitvi pravnega in institucionalnega okvira v celoti uveljaviti obstoječa pravna jamstva in okrepiti upravne zmogljivosti. Treba je okrepiti vlogo organov kazenskega pregona pri varovanju svobode medijev v skladu z evropskimi standardi in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.

Kakovost in trajnost dialoga med državnimi institucijami in organizacijami civilne družbe sta se izboljšali, a ju je treba še dodatno okrepiti. Še vedno je omejen napredek glede vključevanja pripadnikov romske, aškalske in egipčanske manjšine. Julija 2011 je bila ob podpori EU in UNHCR sprejeta strategija za trajno rešitev vprašanj, povezanih z razseljenimi osebami v Črni gori.

Zakonodajni in institucionalni okvir za volitve je bil močno okrepljen z novim zakonom o volitvah iz septembra 2010, v katerem so upoštevana glavna priporočila Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (OVSE/ODIHR) in Beneške komisije glede volitev. Potrebna so dodatna trajna prizadevanja za utrditev zakonodajne in nadzorne vloge parlamenta. Zagotovljena je verodostojna zastopanost manjšin.

Človekove pravice spadajo v okvir mehanizma za spremljanje, ki sledi mnenju. Na drugem Stabilizacijsko-pridružitvenem svetu 20. junija 2011 je EU ugotovila, da je institucionalni in zakonodajni okvir za človekove pravice na splošno vzpostavljen, da pa izvajanje obstoječe zakonodaje ni vedno zadovoljivo. Poudarila je, da je treba pri organih kazenskega pregona in med javnimi uslužbenci še naprej dvigati ozaveščenost glede vseh vidikov kršitev človekovih pravic. Podgorico je pozvala, naj preišče primere nasilja nad novinarji in njihovega ustrahovanja iz preteklosti ter okrepi prizadevanja na področju boja proti slabemu ravnanju in mučenju.

Pozdravila je uskladitev Črne gore s splošnim stališčem EU glede Mednarodnega kazenskega sodišča, ugotovila pa je tudi, da je Črna gora ohranila sporazum z ZDA o neizročitvi, ki ni v skladu z ustreznimi vodilnimi načeli EU.

Okrepitev pravne države, zaostretev boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, večja svoboda medijev ter zagotovitev pravnega statusa razseljenim osebam in spoštovanje njihovih pravic so ključne prednostne naloge za začetek pristopnih pogajanj.

5.1.6. Albanija

Spoštovanje demokratičnih načel in človekovih pravic je zapisano v stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu med EU in Albanijo, ki je začel veljati aprila 2009.

Tudi za leto 2011 je bil značilen politični zastoj, ki vlada v državi od parlamentarnih volitev junija 2009. Ozračje nezaupanja so še okrepili nasilni incidenti 21. januarja 2011, ki so povzročili smrt štirih protestnikov. Lokalne volitve 8. maja 2011 so zaradi spornega štetja glasov na glasovnicah, odvrženih v napačne skrinjice, in rezultatov v Tirani, proti katerim so protestirali, še dodatno zaostrele delitev na vladajočo večino in opozicijo. Čeprav so vsi ti dogodki odvrčali pozornost od zelo nujnih političnih reform, ki jih zahteva EU, sta pot do napredka odprla vrnitev opozicije v parlament (septembra) in medstrankarski dogovor (novembra) o izvajanju nekaterih ključnih reform.

Vlada je glede na to sprejela nekatere ukrepe, da bi dosegli napredek v zvezi s programom za povezovanje z EU, zlasti pa akcijski načrt za izvajanje 12 ključnih prednostnih nalog iz mnenja Evropske komisije za leto 2010. Med temi prednostnimi nalogami so okrepitev varstva človekovih pravic, predvsem pravic žensk, otrok in romske manjšine, ter boj proti diskriminaciji in potreba po sprejetju dodatnih ukrepov za izboljšanje ravnanja s pridržanimi osebami na policijskih postajah ter pogojev v priporu in zaporih.

Delegacija EU, veleposlaništvo ZDA in izpostava OVSE so marca 2011 po izgonu 45 romskih družin iz Tirane objavili skupno izjavo, v kateri so pozvali k izpolnitvi mednarodnih obveznosti, oblasti pa spodbudili k preiskavi in zagotovitvi potrebne socialne pomoči.

V zvezi z izgonom in novim okvirom EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020 je delegacija EU junija organizirala posebno srečanje vodij misij, ki so z državami članicami EU, tehničnim sekretariatom za Rome pri ministrstvu za delo in socialne zadeve ter z mednarodnimi organizacijami in organizacijami civilne družbe razpravljali o glavnih vprašanjih, povezanih z romsko skupnostjo.

Delegacija EU je decembra organizirala seminar, cilj katerega je bil opredeliti morebitne rešitve za večjo vključitev romske in egipčanske manjšine. Albanske oblasti naj bi leta 2012 poročale Evropski komisiji o izvajanju sklepov s seminarja. Delegacija EU je decembra v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice podpisala tudi deset novih pogodb o donacijah v skupnem znesku 1,2 milijona EUR. Projekti, ki jih izvajajo lokalne nevladne organizacije, so osredotočeni na izboljšanje dostopa do sodnega varstva za ranljive in marginalizirane osebe, na spodbujanje pravic diskriminiranih skupin ter na spodbujanje enakosti spolov in krepitev vloge žensk.

Albanija je obdržala sporazum z ZDA o neizročitvi, ki ni v skladu z ustreznimi vodilnimi načeli EU glede dogovorov med državami podpisnicami Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča in ZDA.

Albanski parlament je decembra 2011 odobril imenovanje varuha človekovih pravic (čigar imenovanje je bilo zadržano od februarja 2010).

5.1.7. *Bosna in Hercegovina*

Svet se je marca 2011 dogovoril o celovitem pristopu EU, in sicer o okrepljeni strategiji za BiH in okrepljeni enotni prisotnosti EU na terenu (posebni predstavnik EU/delegacija EU).

Bosna in Hercegovina je junija 2011 znotraj vzpostavljenega okvira procesa stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma z EU sodelovala pri strukturiranem dialogu o pravosodju, da bi utrdili dosežke na področju pravne države, vzpostavili neodvisen, učinkovit in nepristranski sodni sistem v vsej BiH ter olajšali nadaljnje povezovanje z EU.

Politični voditelji BiH so se decembra 2011 dogovorili o oblikovanju ministrskega sveta (po parlamentarnih volitvah oktobra 2010), sprejetju državnega proračuna za leto 2011 ter napredku v zvezi s popisom prebivalstva in zakonodajo o državni pomoči, pa tudi o ukrepih za izvajanje sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Sejdić/Finci. BiH se zato še vedno trudi doseči napredek pri izpolnjevanju obveznosti iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma in iz začasnega sporazuma glede uskladitve ustave z odločitvijo tega sodišča.

Razvoj v strpno družbo še vedno ovirata politični pritisk na medije in vztrajno ločevanje medijev po etničnih skupinah. Diskriminacija je še vedno zelo razširjena in vpliva na vsa področja socialnega in političnega življenja. To najbolj negativno vpliva na Rome in ranljive skupine. Glede socialne vključitve romske manjšine je bil dosežen manjši napredek. Pravice žensk se le slabo uveljavljajo. Za izboljšanje položaja žensk, ki so bile med vojno posiljene ali izpostavljene spolnemu nasilju, je bilo storjeno malo ali nič. Glede odprave diskriminacije in segregacije v šolah ter pri izboljšanju dostopa do izobraževanja je bil dosežen manjši napredek.

Misiji skupne varnostne in obrambne politike v BiH, in sicer policijska misija EU (EUPM) in operacija ALTHEA (sile pod vodstvom EU od leta 2007), sta podpirali pravno državo ter zagotavljali stabilno in varno okolje.

Bosna in Hercegovina je obdržala sporazum z ZDA o neizročitvi, ki ni v skladu z ustreznimi vodilnimi načeli EU glede dogovorov med državami podpisnicami Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča in ZDA.

V letu 2011 so sredstva za komponento I v okviru instrumenta z predpristopno pomoč znašala 102,68 milijona EUR. Ta instrument med drugim spodbuja dejavnosti na področju izobraževanja in izvajanja sarajevskega procesa za vračanje beguncev v Bosno in Hercegovino.

5.1.8. Srbija

Svet je 5. decembra pozdravil mnenje Komisije z dne 12. oktobra o prošnji Srbije za članstvo v EU. Svet je tudi priznal, da je Srbija v celoti zadovoljivo sodelovala z MKSJ, in navedel, da je nadaljnje celovito sodelovanje z MKSJ še naprej bistvenega pomena. Srbija je dosegla velik napredek pri izpolnjevanju političnih meril, ki jih je določil Evropski svet v Københavnu, in zahtev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, vključno glede človekovih pravic in varstva manjšin.

EU je v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega procesa še naprej spremljala stanje človekovih pravic, med drugim tudi položaj socialno ogroženih skupin in manjšin v Srbiji. Tudi delegacija EU v Beogradu je – zlasti v okviru pripravljanja mnenja – z različnimi misijami na terenu in rednim dialogom z zadevnimi zainteresiranimi stranmi, kot so organizacije civilne družbe in mednarodne organizacije, pozorno spremljala stanje človekovih pravic v Srbiji, vključno s pravicami pripadnikov manjšin.

Sredstva, ki so bila leta 2011 dodeljena Srbiji iz instrumenta za predpristopno pomoč, so skupaj znašala 201 milijon EUR. Finančna podpora je bila usmerjena na področja, kot so krepitev pravne države, človekove pravice in izobraževanje. Nacionalni in regionalni programi instrumenta za predpristopno pomoč, mehanizmi za spodbujanje razvoja civilne družbe in tematsko financirani instrumenti, kot je evropska pobuda za demokracijo in človekove pravice, so namenjeni številnim pobudam civilne družbe.

Delegacija EU v Beogradu je še naprej spremljala stanje človekovih pravic in pravic pripadnikov manjšin, s posebnim poudarkom na romski manjšini, ki je ena od najbolj diskriminiranih in na rob potisnjenih skupin. Vzpostavljen je bil pravni in institucionalni okvir za varstvo temeljnih pravic. Zdaj je pozornost usmerjena v izvajanje zakonodaje na področju človekovih pravic, ki ga je treba še okrepiti. Z ustanovitvijo vladnega urada za sodelovanje s civilno družbo se je izboljšalo sodelovanje med oblastmi in civilno družbo. Pomanjkljivosti reforme pravosodja se rešujejo s stalnim pregledovanjem postopka za ponovno imenovanje sodnih delavcev. V odnosih s Srbijo se vedno znova pojavlja vprašanje boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, pa tudi potrebe po doseganju verodostojnih rezultatov, pri čemer EU spodbuja k nadaljnjim prizadevanjem v zvezi s tem.

5.1.9. *Kosovo*¹¹

Urad Evropske komisije za zvezo na Kosovu (ECLO, zdaj poimenovan Urad EU), posebni predstavnik EU in misija EU za krepitev pravne države na Kosovu (EULEX) so v letu 2011 prispevali k temu, da so bili na Kosovu izpolnjeni in izvajani mednarodni standardi za človekove pravice.

¹¹ To poimenovanje ne vpliva na stališča o statusu ter je v skladu z RVSZN 1244/99 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

Evropska komisija je ustreznim institucijam in lokalni civilni družbi prek instrumenta za predpristopno pomoč ter evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) zagotovila podporo v zvezi s človekovimi pravicami. Pomoč iz EIDHR je leta 2011 skupno znašala 900 000 EUR. Z njo so se med drugim financirali priljubljena pogovorna oddaja na TV, ki spodbuja raziskovalno novinarstvo, pomoč organizaciji za preprečevanje trgovine z ljudmi in projekti za zagovarjanje človekovih pravic. Projekti v okviru instrumenta za predpristopno pomoč vključujejo dejavnosti za preselitev romskih družin, ki živijo na območjih Kosova, onesnaženih s svincem, za ponoven sprejem in vključevanje romskih družin, ki se vrnejo v matično državo iz držav članic EU, ter za vračanje notranje razseljenih oseb, ki so v devetdesetih letih ali zaradi izgrediv leta 2004 pobegnile v Srbijo. Tehnična pomoč se je zagotavljala tudi v okviru TAIEX, da bi se izboljšala svoboda izražanja s spremembo pravnega okvira o javni radioteleviziji in novim televizijskim kanalom v srbskem jeziku.

Posebni predstavnik EU je sodeloval pri spodbujanju človekovih pravic s spremljanjem posebnih vidikov človekovih pravic in pravic pripadnikov manjšin in poročanjem o njih ter s političnim spodbujanjem institucij na Kosovu. Politično spodbujanje in pritisk za izpolnitev standardov v zvezi s človekovimi pravicami sta se odrazila v dialogu stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Na sektorskem srečanju v okviru dialoga stabilizacijsko-pridružitvenega procesa na temo pravice, svobode in varnosti, ki mu je predsedoval generalni direktorat za širitev, je bilo predstavljenih več priporočil kosovskim oblastem, ki so jih slednje tudi upoštevale, zlasti kar zadeva racionalizacijo institucij na področju človekovih pravic, krepitev politične podpore varuhu človekovih pravic in usklajeno obravnavo številnih vprašanj v zvezi z lastninskimi pravicami. ECLO se je redno posvetoval z lokalnimi organizacijami civilne družbe. Več teh posvetovanj je zadevalo vprašanja človekovih pravic, pri čemer so bile zbrane informacije koristen prispevek k pripravi osnutka letnega poročila o napredku, pripravi srečanj v okviru dialoga stabilizacijsko-pridružitvenega procesa ter organizaciji skupnega srečanja na visoki ravni o vprašanjih vključevanja Romov, ki mu je predsedoval direktor za Zahodni Balkan pri GD za širitev.

Po tem srečanju, ki je potekalo maja v Prištini, so akterji EU lahko odpravili ovire za šolanje 60 otrok iz romske, aškalske in egipčanske skupnosti, ki prej več let niso obiskovali šole. To je bil mejnik pri izvajanju "40 ukrepov", o katerih so se dogovorili na konferenci. Nadaljnje izvajanje teh ukrepov se spremlja.

Kar zadeva pravice žensk, je bil v letu 2011 zabeležen določen napredek, saj je bil sprejet zakon za zaščito pred nasiljem v družini, poleg tega pa so bile ženskam v novi vladi zaupane visoke funkcije in predsednica Kosova je postala ženska.

EULEX je še naprej izvajal svoj mandat. Njegov glavni cilj je pomagati institucijam pravne države, sodnim oblastem in organom kazenskega pregona ter jih podpirati pri doseganju učinkovitosti, vzdržnosti in odgovornosti. Posebna preiskovalna delovna skupina preiskuje obtožbe o vojnih zločinih in organiziranem kriminalu na Kosovu, pa tudi širše, ki jih je Dick Marty navedel v svojem poročilu za Svet Evrope iz leta 2011. Preiskava te delovne skupine bo zapletena in dolgotrajna ter se bo izvajala v skladu z mednarodnimi standardi za človekove pravice.

Ustavne in zakonske določbe o človekovih pravicah na Kosovu so na splošno usklajene s standardi EU, vendar primanjkuje politične volje in sredstev za njihovo izvajanje. Tudi ozaveščenost o temeljnih pravicah in pravicah pripadnikov manjšin je še vedno nizka. V poročilu Komisije o napredku za leto 2011 je bilo ocenjeno, da sta spodbujanje in uveljavljanje človekovih pravic še vedno velik izziv. Ugotovitve iz poročila so se vsakodnevno uporabljale za spodbujanje k spoštovanju mednarodnih standardov za človekove pravice.

5.2. Države evropske sosedске politike

5.2.1. Vzhodno partnerstvo

EU je leta 2011 na dvostranski in večstranski ravni okrepila dialog in sodelovanje na področju človekovih pravic z državami Vzhodnega partnerstva (Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Republika Moldavija in Ukrajina). Na vrhu septembra 2011 v Varšavi je bilo poudarjeno, da Vzhodno partnerstvo temelji na skupnih vrednotah in načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države.

Večstranska razsežnost Vzhodnega partnerstva podpira približevanje partnerjev standardom EU in služi kot vmesnik za sodelovanje s celo vrsto interesnih skupin (civilno družbo, parlamenti ter regionalnimi in lokalnimi organi), pri čemer demokracija in vprašanja človekovih pravic ostajajo med glavnimi točkami programa Vzhodnega partnerstva.

Maja 2011 je bila vzpostavljena pomoč za Vzhodno partnerstvo, da bi okrepili podporo za spodbujanje človekovih pravic in demokratičnih vrednot. S pomočjo, ki jo financira EU, izvaja pa Svet Evrope, naj bi partnerjem pomagali, da se približajo standardom EU in Sveta Evrope na področjih reforme pravosodja, volilnih standardov ter boja proti kibernetски kriminaliteti in korupciji.

5.2.2. *Zakavkazje (regijsko)*

Leta 2011 so države Zakavkazja nadaljevale reformna prizadevanja, da bi izboljšale spoštovanje človekovih pravic in okrepile demokratično upravljanje. Vendar napredek na teh področjih ni bil enakomeren, saj so razmere v Gruziji, Armeniji in Azerbajdžanu še vedno zaznamovali pomanjkanje medijskega pluralizma, šibka pravna država, nasilno zatiranje mirnih protestov in politična polarizacija. EU je zato natančno spremljala stanje človekovih pravic v vseh treh državah in nanj opozarjala na vseh dvostranskih srečanjih, tudi v posebnih dialogih in pododborih o človekovih pravicah. To je bilo še pomembneje ob upoštevanju spremenjene evropske sosedске politike, v okviru katere bo raven ambicioznosti odnosa EU z njenimi sosedami odvisna od tega, koliko se te vrednote odražajo v nacionalnih praksah in izvajanju politik.

5.2.3. *Armenija*

EU je armenske oblasti še naprej spodbujala, naj sprejmejo dodatne ukrepe, da bi storile korak naprej po dogodkih 1. in 2. marca 2008, ki so sledili predsedniškim volitvam. Narodna skupščina je maja odobrila predsedniško amnestijo, ki je omogočila tudi izpustitev vseh podpornikov opozicije, zaprtih v povezavi z dogodki marca 2008 po predsedniških volitvah. Ne glede na to pa morajo armenske oblasti še izčrpno preiskati primere smrtnih žrtev v spopadih marca 2008, trditve o domnevnem slabem ravnanju v policijskem priporu in kršitve pravice do ustreznega postopka.

EU je armenske oblasti pozvala k izboljšanju stanja v zvezi s svobodo izražanja in medijev, zlasti v povezavi s televizijskimi oddajami ter tožbami zaradi žalitev in obrekovanja. Po začetku veljavnosti novega zakona, ki je spremenil zakon o televiziji in radiu, januarja 2011 je bilo število televizijskih kanalov, ki oddajajo v prestolnici, zmanjšano z 22 na 18. Tiskani in spletni mediji so še vedno bolj pluralistični, vendar je njihov domet omejen. Zakon o radiodifuziji, ki je bil večkrat spremenjen, je še naprej povzročal pomisleke glede medijskega pluralizma. Čeprav sta bila klevetanje in žalitev z zakonom dekriminalizirana, so bile uvedene visoke denarne kazni za žalitev in obrekovanje. Takšne kazni se lahko medijem naložijo po civilnih tožbah. Predstavniki OVSE za svobodo medijev je 10. novembra oblasti pozval, naj izvedejo dodatno reformo zakonodaje, da bi medije ustrezno zaščitili v civilnih tožbah zaradi obrekovanja.

EU je armenske oblasti pozvala, naj izboljšajo stanje v zvezi s svobodo veroizpovedi in prepričanja. Čeprav se svoboda vere na splošno spoštuje, so pripadniki manjšinskih veroizpovedi včasih izpostavljeni socialni diskriminaciji. Tudi leta 2011 je bilo alternativno civilno služenje problematično, pri čemer je treba zagotoviti resnično alternativno civilno služenje, kot ga priporoča Beneška komisija.

Tretje srečanje v okviru dialoga EU-Armenija o človekovih pravicah je bilo decembra 2011 v Bruslju. V dialogu, ki je bil iskren in odprt, je armenska stran pokazala pripravljenost za sodelovanje.

EU je še naprej podpirala krepitev vloge urada varuha človekovih pravic, ki ima še vedno pomembno vlogo pri spremljanju stanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Armeniji.

Svetovalna skupina EU za Republiko Armenijo je poleg tega še naprej podpirala prizadevanja Armenije za reforme, med drugim v zvezi s človekovimi pravicami in dobrim upravljanjem.

5.2.4. Azerbajdžan

EU je bila v letu 2011 zaskrbljena zaradi stanja človekovih pravic v Azerbajdžanu, saj je skozi vse leto natančno spremljala razvoj na tem področju in na ta vprašanja v dvostranskih pogovorih opozarjala azerbajdžanske oblasti.

Nasilno zatrtje vala protestov v marcu in zlasti shoda v Bakuju 2. aprila je pomenilo precejšnje nazadovanje na področju demokratizacije in človekovih pravic ter neupoštevanje zavez, sprejetih v odnosu do EU ter v okviru članstva Azerbajdžana v Svetu Evrope in OVSE. EU je svojo zaskrbljenost izrazila v devetih izjavah. Konec leta 2011 je bilo okrog 13 aktivistov, ki so bili udeleženi v dogodkih aprila 2011, še vedno v zaporu. Zaskrbljenost je vzbujala tudi vrsta prisilnih izselitev velikega števila prebivalcev iz središča Bakuja, včasih v nasprotju s predhodnimi sodnimi odločbami, zaradi obsežne obnove mestnega središča.

Po parlamentarnih volitvah, ki so potekale novembra 2010, in zaradi pomanjkljivosti, ugotovljenih med postopkom spremljanja, je Urad OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) predstavil več predlogov, večina katerih ni bila obravnavana, uresničen pa ni bil nobeden od njih (vključno s pregledom sestave volilnih komisij na vseh ravneh). Čeprav je bila izpustitev zaprtega novinarja Eynullaha Fatullayeva maja 2011 dobrodošla, so se pogoji za uresničevanje svobode govora in svobode združevanja poslabšali, saj je prihajalo do pogostega nadlegovanja in zastraševanja neodvisnih novinarjev ter oviranja organizacije shodov. Poleg tega Azerbajdžan v državo ni želel povabiti poročevalca parlamentarne skupščine Sveta Evrope za politične zapornike Christopha Strasserja.

Kot nadaljnji ukrep po prvem srečanju pododbora EU-Azerbajdžan na temo pravice, svobode, varnosti ter človekovih pravic in demokracije je bil v Bakuju junija 2011 organiziran seminar civilne družbe o delovnem okolju za nevladne organizacije. Drugi krog razprav v pododboru je potekal novembra 2011 v Bruslju. Vprašanja v zvezi s kršitvami človekovih pravic so vključena v srečanja na visoki ravni med EU in Azerbajdžanom, vključno s Svetom za sodelovanje v novembru 2011.

5.2.5. *Gruzija*

EU in Gruzija sta v letu 2011 v okviru Vzhodnega partnerstva še poglobljali in razširili svoje odnose. Pogajanja o pridružitvenem sporazumu med EU in Gruzijo so dobro napredovala, Gruzija pa je dosegla zadosten napredek, da je lahko začela pogajanja o poglobljenem in celovitem prostotrgovinskem območju. Delo EU v zvezi s človekovimi pravicami je bilo leta 2011 okrepljeno z novo strategijo za človekove pravice v Gruziji, ki so jo pripravile in odobrile države članice.

Četrti krog dialoga o človekovih pravicah med EU in Gruzijo je potekal junija 2011 v Bruslju. V okviru dialoga so potekale konstruktivne razprave, pri čemer je gruzijska stran posredovala in sodelovala bolj usmerjeno kot na prejšnjih srečanjih.

EU je v letu 2011 še naprej podpirala okrepitev vloge urada javnega pravobranilca v okviru novega programa celovitega vzpostavljanja institucij. Urad javnega pravobranilca je nadaljeval neodvisno spremljanje kršitev človekovih pravic in oblastem dajal konkretna priporočila. Takšen primer je celovita prenova strategije zdravstvenega varstva v zaporih po poročilih urada javnega pravobranilca za leto 2011. Leta 2011 je bil gruzijski javni pravobranilec prvič izvoljen za člana Odbora ZN proti mučenju.

Gruzija je na splošno še naprej izvajala politične reforme. Sprejela je več sprememb ključnih zakonov na področju politike ter pravice, svobode in varnosti. Gruzija je še naprej dosegala napredek v boju proti korupciji. Hkrati so se še naprej pojavljala vprašanja glede poštenosti volilnega okolja, vključno z nesorazmernim ponderiranjem glasov, nejasnostmi v mehanizmi za reševanje volilnih sporov, enakopravnim dostopom do medijev in neustrezno regulirano uporabo državnih sredstev za politične namene s strani vladajoče stranke.

Prav tako so bili za upravljanje v Gruziji še naprej značilni prevladujoča izvršilna veja oblasti, šibek parlamentarni nadzor in nezadostna stopnja neodvisnosti sodstva. Delovanje in odgovornost gruzijskih organov kazenskega pregona sta bila pod drobnogledom zaradi nasilnega zatrtja protestov v maju. Primeri čezmerne uporabe sile s strani organov kazenskega pregona niso bili sodno obravnavani. Reforma in nadaljnja liberalizacija kazenskopravnega sistema sta se nadaljevali v skladu z načrti in programi, o katerih sta se dogovorili vlada in EU, medtem ko je veliko število zapornikov še vedno zaskrbljujoče.

Gruzija je storila pomemben korak v smeri zagotavljanja svobode veroizpovedi. Spoštovanje delavskih pravic in zlasti ravnanje Gruzije v nasprotju z nekaterimi določbami mednarodnih konvencij o delavskih pravicah je še naprej vzbujalo zaskrbljenost. Naraščala je zaskrbljenost, da lastninske pravice niso dovolj spoštovane.

EU je prek opazovalne misije EU ter novega posebnega predstavnika EU za Južni Kavkaz in za krizo v Gruziji dejavno sodelovala v prizadevanjih za rešitev konflikta. Napredek je bil dosežen na področju boljšega zagotavljanja storitev notranje razseljenim osebam, pri čemer se še vedno pojavljajo nekateri pomisleki v zvezi z izgoni. EU skupaj z OVSE in ZN še naprej sodeluje pogovorom v Ženevi.

5.2.6. *Belorusija*

Po kršitvah volilnih standardov med predsedniškimi volitvami leta 2010, ki so jim sledili represivni ukrepi proti opoziciji in civilni družbi, so se leta 2011 razmere na področju spoštovanja človekovih pravic, pravne države in demokratičnih načel v Belorusiji izrazito poslabšale.

Svet za zunanje zadeve je 31. januarja 2011 zahteval takojšnjo izpustitev in rehabilitacijo oseb, ki so bile po volitvah 19. decembra pridržane iz političnih razlogov, ter Belorusijo pozval, naj spoštuje pravice pripornikov in njihovih družin. Svet je beloruske oblasti tudi pozval, naj prenehajo preganjati demokratične sile, neodvisne medije, predstavnike civilne družbe in študente ter prenehajo kaznovati ali diskriminatorno obravnavati posameznike, ki uveljavljajo svojo pravico do svobodnega izražanja in zbiranja, vključno z voditelji opozicijskih strank.

Poleg tega je Svet glede na nedavne dogodke in razmere 31. januarja sklenil uvesti omejitve potovanja in zamrznitev sredstev za osebe, ki so odgovorne za izkrivljene predsedniške volitve 19. decembra 2010 ter poznejše nasilne represivne ukrepe proti demokratični opoziciji, civilni družbi in predstavnikom neodvisnih množičnih medijev. Prav tako je znova uvedel omejitve potovanj, ki jih je po 13. oktobru 2008 začasno odpravil, da bi spodbudil napredek. Svet je omejevalne ukrepe 21. marca, 24. maja, 20. junija in 10. oktobra še okrepil.

Na 17. zasedanju Sveta za človekove pravice, ki je potekalo 17. junija, je bila sprejeta resolucija o človekovih pravicah v Belorusiji, ki jo je predlagala EU.

Svet je zaradi politično motiviranih sojenj, ki so potekala zlasti aprila in maja, 20. junija 2011 odločno obsodil pridržanje, sojenja in obsodbe, ki so temeljili na političnih razlogih, predstavnikov civilne družbe, neodvisnih medijev in politične opozicije, vključno z nekdanjimi predsedniškimi kandidati Neklajevom, Rimaševskim, Sanikovom, Statkevičem in Ussom, ter znova pozval k takojšnji izpustitvi in rehabilitaciji vseh političnih zapornikov. Poleg tega je izrazil obžalovanje zaradi vse bolj okrnjene svobode medijev v Belorusiji ter slednjo pozval, naj preneha s trenutnim politično motiviranim preganjanjem in zastraševanjem demokratičnih sil, neodvisnih medijev, civilne družbe in njihovih zagovornikov.

Tiskovni predstavniki visoke predstavnice Catherine Ashton so v izjavi 16. julija izrazili zaskrbljenost zaradi ponavljajočih se primerov surovega ravnanja s "tihimi protestniki" v Belorusiji.

EU je v izjavi, ki so jo sprejeli voditelji držav in vlad EU na vrhu Vzhodnega partnerstva 30. septembra 2011 v Varšavi, izrazila globoko zaskrbljenost zaradi vedno slabšega stanja na področju človekovih pravic, demokracije in pravne države, obžalovala vse bolj okrnjeno svobodo medijev ter pozvala k takojšnji izpustitvi in rehabilitaciji vseh političnih zapornikov, prenehanju zatiranja civilne družbe in medijev ter začetku političnega dialoga z opozicijo.

Tiskovni predstavnik visoke predstavnice Catherine Ashton je 8. avgusta dal izjavo o aretaciji priznanega zagovornika človekovih pravic Alesa Bjaljackega, poleg tega pa sta visoka predstavnica in komisar Štefan Füle 23. in 24. novembra dala skupni izjavi o njegovem kazenskem pregonu in obsodbi.

Visoka predstavnica Catherine Ashton je v skupni izjavi z zunanjo ministrico ZDA Hillary Clinton obeležila prvo obletnico represivnih ukrepov, ki so sledili predsedniškim volitvam

19. decembra 2010, pri čemer sta izrazili zaskrbljenost zaradi razmer ter pripravljenost ZDA in EU, da Belorusiji pomagajo pri izpolnjevanju njenih mednarodnih obveznosti na področju spoštovanja temeljnih človekovih pravic, pravne države in demokratičnih načel.

Belorusija je edina država v Evropi, ki še vedno izvaja smrtno kazen. Visoka predstavnica Catherine Ashton je 22. julija 2011 odločno obsodila domnevno usmrtitev Griškaucova in Burdike,

1. decembra 2011 pa je izrazila obžalovanje, ker je vrhovno sodišče Kanavalava in Kavaljova obsodilo na smrtno kazen. Obakrat je Belorusijo pozvala, naj se pridruži svetovnemu moratoriju na smrtno kazen.

Komisar Füle je na mednarodni donatorski konferenci "Solidarnost z Belorusijo", ki je potekala 2. februarja 2011 v Varšavi, napovedal, da bo Komisija za štirikrat povečala svojo pomoč beloruski civilni družbi in zagotovila nujno podporo žrtvam, s čimer se bodo skupna finančna sredstva EU, namenjena beloruskemu prebivalstvu, povečala na 17,3 milijona EUR za obdobje 2011–2013.

5.2.7. *Republika Moldavija*

Aprila 2011 je potekal drugi krog dialoga o človekovih pravicah med EU in Republiko Moldavijo, ki se je zaključil oktobra 2011 z neuradnimi srečanji strokovnjakov z vlado Republike Moldavije in predstavniki civilne družbe, ki so se jih udeležili tudi predstavniki OVSE, Sveta Evrope in Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP). V okviru nadaljnjih ukrepov po dialogu o človekovih pravicah je bil junija 2011 organiziran strokovni seminar programa za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX) na temo nediskriminacije.

Republika Moldavija je kljub nadaljnji blokadi glede izvolitve predsednika republike in s tem povezani politični negotovosti še naprej dosegala stalen napredek v smislu spoštovanja demokratičnih načel in pravne države.

Junija so v državi potekale lokalne volitve, na katerih je bilo potrjeno, da se je volilno okolje izboljšalo (volilni zakonik je bil spremenjen marca in aprila) v skladu z nekaterimi priporočili Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (OVSE/ODIHR), izdanimi po dveh splošnih volitvah v letu 2010. Kljub temu je ponekod pomanjkanje ustrezne volilne opreme vplivalo na tajnost glasovanja; v splošnejšem smislu je treba izboljšati volilno zakonodajo in zakonodajo glede političnih strank, kar zadeva financiranje strank in volilnih kampanj, pritožbene in ugovorne postopke ter registracijo volivcev.

Kar zadeva svobodo izražanja, sodna praksa še ni sledila nedavnim izboljšavam na zakonodajnem področju, saj se sodišča v razsodbah še naprej sklicujejo na civilni zakonik in ne na novi zakon o svobodi izražanja. Zato mediji niso bili deležni stopnje zaščite, ki jo zagotavlja zakon. Kar zadeva svobodo medijev, je bila javna radiotelevizija Teleradio Moldova notranje preoblikovana v sodobno radiotelevizijsko ustanovo. Ta radiotelevizija je večerni informativni program v ruskem jeziku predstavila na manj ugodno uro, vendar je hkrati podaljšala čas, namenjen temu programu.

Veljavne pravne določbe zagotavljajo svobodo združevanja in zbiranja. Do kršitev te pravice prihaja le še izjemoma. Na zahtevo mestne hiše v Kišinjevu je pritožbeno sodišče v tem mestu določilo, da se Parada enakosti, ki jo je organizirala skupina lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev (LGBT), iz središča prestolnice prestavi v predel, kjer ne bi privabljala pozornosti.

Glede varstva manjšin je mogoče poročati o določenem napredku. Vlada je s pomočjo Unicefa in Sveta Evrope imenovala posrednike za romsko skupnost ter julija sprejela akcijski načrt za vključevanje Romov v obdobju 2011–2015. Ta načrt se trenutno pregleduje.

V parlamentu poteka postopek sprejemanja protidiskriminacijske zakonodaje. Še naprej se je pojavljala diskriminacija na podlagi spolne usmerjenosti.

V zvezi z vključevanjem invalidov ni bilo večjega napredka. Vlada je po sprejetju Konvencije ZN o pravicah invalidov potrdila več konceptov za nove socialne storitve za lažje duševno prizadete odrasle osebe.

V zvezi s pravicami otrok je bil napredek neenakomeren. Število otrok v nastanitvenih ustanovah se zmanjšuje, vendar je še vedno visoko (po podatkih Unicefa znaša 6900). Kljub velikim zakonodajnim spremembam v letu 2010 vprašanja, kot sta delo otrok in pravosodni sistem za mladoletnike, še niso bila ustrezno obravnavana. Pravosodni sistem za mladoletnike ne izpolnjuje priznanih mednarodnih standardov, pri čemer je izpostavljenost otrok trgovini in spolnemu izkoriščanju še vedno velik problem.

Vlada je še naprej izvajala nacionalni program za enakost spolov za obdobje 2010–2015. Delavska zakonodaja je bila spremenjena v skladu s spremenjeno Evropsko socialno listino, da bi vključili pojem spolnega nadlegovanja. Kljub temu so bile ženske tako na osrednji kot na lokalni ravni oblasti še vedno premalo zastopane, se pa je po lokalnih volitvah nekoliko povečalo število županj. Poleg tega so bili mehanizmi za preprečevanje nasilja v družini kljub izboljšavam pravnega okvira še naprej neučinkoviti zaradi nezadostnega izvrševanja odredb sodišč za zaščito na eni strani in neustreznega sistema za rehabilitacijo storilcev takih kaznivih dejanj na drugi strani.

Napredek je bil dosežen na področju svobode veroizpovedi. Parlament je sprejel zakon o verskih organizacijah. Ministrstvo za pravosodje je marca 2011 prvič registriralo islamsko versko organizacijo, in sicer Islamsko ligo Republike Moldavije. Pripadniki verskih skupnosti lahko svojo vero običajno prakticirajo svobodno in brez strahu pred neupravičenim vmešavanjem s strani vlade. Kljub temu javni organi niso dosledno ukrepali v primerih političnega vmešavanja in v nekaterih primerih sovražnega govora s strani predstavnikov prevladujoče moldavske pravoslavne cerkve.

Republika Moldavija je v zamrznjenem konfliktu s separatistično pokrajino Pridnestrje, ki jo vodijo njene *de facto* oblasti. Stanje človekovih pravic v pridnestrski regiji je še vedno zaskrbljujoče. Posebna področja, na katerih so potrebne izboljšave, vključujejo delovanje lokalnega sodnega sistema, pogoje pridržanja, svobodo izražanja, svobodo veroizpovedi in prepričanja ter pravico do izobraževanja, zlasti do možnosti svobodnega delovanja tistih šol v regiji, ki uporabljajo latinico. Nedavna sprememba *de facto* vodstva je vplivala na retoriko v zvezi s človekovimi pravicami, zato se pričakuje, da bodo načrtovane reforme na navedenih področjih čim prej izvedene.

5.2.8. Ukrajina

Ukrajina je še naprej država z demokratičnimi institucijami, dejavnimi svobodnimi mediji in aktivno civilno družbo. Vendar so vse večji vpliv izvršilne oblasti na sodstvo, politično motivirano preganjanje vodij opozicije in zavrnitev ustave iz leta 2006 vodili k manj živahnemu političnemu življenju. Pravna država je še vedno šibka, zlasti zaradi potrebe po nadaljnjem razvoju statusa in zmogljivosti ključnih institucij.

Dogodki v letu 2011 na področju demokracije in človekovih pravic so pokazali, da demokracija vztrajno nazaduje, kar zmanjšuje v preteklosti dosežen pomemben napredek. Več nekdanjih visokih uradnikov in vodilnih pripadnikov opozicije, vključno z nekdanjo predsednico vlade Julijo Timošenko, je bilo izpostavljenih selektivnemu sodstvu, za katerega so značilni nepregledni in izkrivljeni sodni procesi. To je bilo deležno številnih kritik znotraj države in v tujini. Izražena je bila tudi zaskrbljenost zaradi ugotovljenih precejšnjih zamud pri zagotavljanju specializiranih zdravstvenih pregledov pridržanih oseb. Mednarodne in nacionalne organizacije za človekove pravice še naprej poročajo o vse večjem številu pritožb zaradi mučenja in slabega ravnanja v zaporih in objektih za pridržanje ter o pomanjkljivostih pri zagotavljanju ustrezne zdravstvene oskrbe. Ugotavlja se pretirana uporaba ukrepov pridržanja pred začetkom sojenja, kar še zastruje prenatrpanost objektov za pridržanje. Pri izvrševanju sodb ukrajinskega sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice se še naprej pojavljajo pomanjkljivosti.

Vlada je dosegla nekaj napredka pri pripravi nove zakonodaje o svobodi zbiranja in nevladnih organizacijah. V poročilih se je še naprej ugotavljalo, da organi kazenskega pregona na različne načine zatirajo javno izražanje nezadovoljstva in da so občasno poskušali omejevati svobodo zbiranja. Novinarji so se pritoževali zaradi dejanske cenzure in pritiska s strani organov kazenskega pregona. Celovita zakonodaja proti diskriminaciji je še v postopku sprejemanja.

Ministrsko srečanje med EU in Ukrajino na temo pravice, svobode in varnosti je potekalo 16. junija 2011 v Kijevu. Na tem srečanju je bilo znova izpostavljeno, da mora Ukrajina še naprej krepiti spoštovanje človekovih pravic, temeljnih svoboščin, demokratičnih vrednot in pravne države, ki temelji na neodvisnem in nepristranskem sodstvu. Voditelji so na vrhu med EU in Ukrajino 19. decembra 2011 v Kijevu dosegli soglasje, da bo ravnanje Ukrajine, zlasti kar zadeva spoštovanje skupnih vrednot in pravne države, ključno za hitrost njenega političnega in gospodarskega povezovanja z EU, tudi v okviru sklenitve pridružitvenega sporazuma in njegovega poznejšega izvajanja.

5.2.9. *Unija za Sredozemlje*

Unija za Sredozemlje je bila vzpostavljena 13. julija 2008 na vrhu v Parizu, na katerem so poudarili zavezanost krepitevi demokracije in političnega pluralizma z večjim vključevanjem državljanov v politično življenje ter uveljavljanjem vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V letu 2011 smo bili priča radikalnim spremembam v južnem Sredozemlju, saj je prišlo do padca represivnih režimov v Egiptu, Tuniziji in Libiji ter še trajajočega nasilja v Siriji. To je vplivalo na Libanon, Maroko, Jordanijo in Alžirijo, ki so se odzvali z večjo zavezanostjo reformam. V okviru prenovljene evropske sosedске politike je bila Unija za Sredozemlje priznana kot pomemben regionalni okvir, ki dopolnjuje dvostranske odnose med EU in njenimi partnerji; predlagano je bilo, naj sekretariat Unije za Sredozemlje prevzame vlogo spodbujevalca ključnih projektov; opredeljena pa je bila tudi potreba po zagotovitvi večje podpore partnerjem, zavezanim demokraciji in tudi človekovim pravicam, in sicer na podlagi pristopa "več za več".

Tako so na podlagi programov SPRING, ki jih je sprejela Komisija, nagrajene države partnerice, ki so resnično zavezane reformam, med drugim tistim na področju človekovih pravic. Hkrati se je podpora reformnim procesom v arabskem svetu še naprej zagotavljala tudi v okviru Evro-sredozemske mreže za človekove pravice, ki združuje 64 organizacij za človekove pravice v evro-sredozemski regiji.

5.2.10. *Egipt*

Predsednik Evropskega sveta Herman Van Rompuy, predsednik Evropske komisije José Manuel Barroso in visoka predstavnica EU Catherine Ashton so februarja 2011 v skupni izjavi pozdravili odločitev predsednika Mubaraka, da odstopi. EU je pohvalila pogum egiptovskega ljudstva in vojsko pozvala, naj zagotovi, da bodo demokratične spremembe potekale mirno, ter izrazila trdno zavezanost, da okrepi svojo pomoč Egiptu in njegovim prebivalcem med tranzicijo.

EU je vse od začetka ljudske vstaje v Egiptu januarja 2011 odločno nasprotovala kakršnemu koli neupravičenemu omejevanju pravice do mirnega zbiranja. Januarja 2011 sta visoka predstavnica in Svet EU za zunanje zadeve v sklepih na primer izrazila veliko zaskrbljenost zaradi poročil, da so oboroženi posamezniki nasilno napadli mirne protestnike, ter egiptovskim oblastem posredovala odločno sporočilo, naj takoj sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da bodo organi kazenskega pregona zaščitili pravico protestnikov do svobodnega zbiranja in da bodo izpustili osebe, pridržane zaradi mirnega izražanja svojih stališč, poleg tega pa sta oblasti pozvala, naj spoštujejo svojo obljubo in nemudoma ustavijo vojaška sojenja civilistom.

Egiptovska vlada je ob začetku vstaje blokirala več strani spletnih socialnih omrežij, egiptovska policija pa je aretirala več deset novinarjev lokalnih in mednarodnih medijev. EU je v izjavi januarja 2011 egiptovske oblasti pozvala, naj nemudoma ponovno vzpostavijo vsa komunikacijska omrežja.

Pozdravila je ustavne spremembe, ki so bile sprejete na referendumu marca 2011, in podprla volilni proces, ki se je začel novembra 2011, in sicer z zagotavljanjem finančne pomoči egiptovskim organizacijam civilne družbe za usposabljanje več kot tisoč opazovalcev volitev, ozaveščanje volivcev in krepitev zmogljivosti volilne komisije. EU je 30. marca 2011 organizirala seminar z naslovom "Izzivi za človekove pravice po 25. januarju".

Pozdravila je napoved vlade, da bo nacionalna varnostna služba sodno nadzorovana in bo delovala le kot agencija za zbiranje civilnih obveščevalnih podatkov, ter ponudila pomoč pri izvedbi reforme varnostnega sektorja.

Visoka predstavnica Catherine Ashton se je na svojem tretjem obisku v Kairu 14. aprila 2011 sestala s predstavnicami žensk in prisluhnila njihovim pomislekom. EU je odločno obsodila vse oblike nasilja nad ženskami in drugimi ranljivimi skupinami ter na ta vprašanja redno opozarjala egiptovske oblasti; podpirala je njihova prizadevanja za spodbujanje pravic žensk, dejavno pa je podprla tudi tovrstne pobude civilne družbe.

Zaščita pripadnikov manjšin in boj proti diskriminaciji, vključno z diskriminacijo na verski podlagi, sta še naprej prednostni nalogi pri načrtovanju sodelovanja EU z Egiptom. EU je večkrat izrazila veliko zaskrbljenost v zvezi s svobodo veroizpovedi v Egiptu, pri čemer je visoka predstavnica v nedavnih izjavah (1. januarja, 7. maja in 10. oktobra) brez pridržkov obsodila napade zoper nedolžne pripadnike Koptske cerkve ter začasno oblast pozvala, naj ponovno vzpostavi red in naj se osebam, odgovornim za nasilje, sodi na civilnih sodiščih.

EU prek svoje delegacije v Kairu ter rednih stikov z egiptovskim ministrstvom za zunanje zadeve, ministrstvom za notranje zadeve in UNHCR zelo pozorno spremlja položaj migrantov in beguncev v Egiptu. Egiptovske oblasti je pozvala, naj sprejmejo ustrezne ukrepe za boj proti trgovini z ljudmi in zagotovitev zaščite temeljnih pravic migrantov in beguncev, za katere so odgovorne. Pozdravila je navedbe vlade, da je Sinaj strateška prednostna naloga, ki bi ji bilo treba nameniti več pozornosti, in je pripravljena podpreti egiptovske oblasti pri tem prizadevanju.

Egiptovske varnostne sile in državni tožilci so 29. decembra 2011 opravili preiskave v pisarnah več lokalnih in mednarodnih organizacij civilne družbe v 17 krajih po državi, pri čemer so zasegli računalnike in dokumentacijo. Med preiskavami so bile ugotovljene postopkovne nepravilnosti, kot je delovanje brez nalogov za preiskavo ali sodnih odredb za zaprtje pisarn. Tiskovni predstavnik visoke predstavnice EU je v izjavi 30. decembra egiptovske oblasti pozval, naj uredijo položaj in organizacijam civilne družbe omogočijo nadaljevanje dela v podporo tranziciji v Egiptu.

Svet EU za zunanje zadeve je 1. decembra 2011 pozdravil dobro organiziran in miren začetek parlamentarnih volitev v Egiptu 28. novembra, ter se seznanil z objavo vrhovnega sveta oboroženih sil, da bodo predsedniške volitve organizirane pred koncem junija 2012. Svet je poudaril, da je treba čim prej preiti na civilno vlado.

5.2.11. Izrael

EU je tako kot prejšnja leta na srečanjih v okviru pridružitvenega sporazuma med EU in Izraelom še naprej izražala resne pomisleke glede stanja človekovih pravic. Srečanja so bila priložnost za razpravo o vprašanjih, kot so spoštovanje človekovih pravic vseh skupin prebivalcev, administrativni pripor (vključno z obravnavo posameznih primerov), pravice pripadnikov manjšin, zagovorniki človekovih pravic ter mednarodno humanitarno pravo in pravo človekovih pravic.

Neformalna delovna skupina EU-Izrael o človekovih pravicah se je petič sestala

13. septembra 2011. Podrobno je obravnavala vrsto vprašanj v zvezi z razmerami v Izraelu, vključno s pravnim statusom in gospodarskim položajem izraelskih manjšin z odločnim poudarkom na naseljevanju beduinske skupnosti in lastninskih pravicah. Kar zadeva arabsko manjšino na splošno, je EU pozvala k izboljšanju sedanjega pravnega okvira, da bi bolje preprečevali različne oblike diskriminacije, Izrael pa je spodbudila k izvajanju sklepnih ugotovitev iz leta 2010, ki sta jih sprejela Odbor ZN za človekove pravice in Odbor ZN za odpravo diskriminacije žensk (2011), v zvezi s palestinsko arabsko skupnostjo. Obravnavanih je bilo tudi več zakonodajnih predlogov v Knesetu, namenjenih omejevanju svobode združevanja ter delovanja nevladnih organizacij in civilne družbe na splošno, med drugim zakon o financiranju nevladnih organizacij iz tujine, sprejet februarja 2011, in zakon o bojkotih. Obširno so bili obravnavani tudi pogoji pridržanja in pripornikov v Izraelu in Evropi, pri čemer je EU ponovno izrazila zaskrbljenost zaradi uporabe upravnega pripora in izpostavila nekaj posameznih primerov. Med razpravami je bila posebna pozornost namenjena otrokovim pravicam, zlasti odvzemu prostosti otrokom. Poleg tega je izraelska stran večkrat opozorila na vprašanja skupnega pomena, predvsem na pravice pripadnikov manjšin v državah EU, ter predstavila nedavni razvoj na področju pravic LGBT, kot so pravna prepoved diskriminacije istospolnih parov na več področjih ter priznanje pravic do pokojnine in porodniškega dopusta s strani vrhovnega sodišča. Delegacije so izmenjale mnenja o vprašanjih antisemitizma in ksenofobije ter spomnile na pomen letnih seminarjev EU in Izraela o tej temi na podlagi prednostnih nalog iz akcijskega načrta. Nazadnje so bili podrobno obravnavani tudi ukrepi, sprejeti v mednarodnih forumih za človekove pravice (GS ZN in Odbor za človekove pravice), in sodelovanje z mehanizmi ZN ter ratifikacija in izvajanje temeljnih instrumentov ZN za človekove pravice in njihovih izbirnih protokolov (zlasti Konvencija proti mučenju in njen izbirni protokol).

V okviru pododbora EU-Izrael za politični dialog in sodelovanje je bil Izrael opozorjen tudi na vprašanje človekovih pravic v zvezi z zasedenimi palestinskimi ozemlji.

5.2.12. *Zasedena palestinska ozemlja*

EU v okviru evropske sosedske politike vzdržuje reden dialog s Palestinsko upravo o vprašanjih človekovih pravic. Tretje srečanje pododbora EU in Palestinske uprave za človekove pravice, dobro upravljanje in pravno državo je potekalo 30. in 31. marca 2011 v Betlehemu. Po tem srečanju je Palestinska uprava organizirala posvetovalni forum s civilno družbo. Neodvisna komisija za človekove pravice (ICHR), ki je bila del palestinske delegacije, je na splošno predstavila stanje človekovih pravic na zasedenih palestinskih ozemljih, pri čemer je poudarila, da sta zasedba in notranja politična delitev v Palestini povzročili številne kršitve človekovih pravic.

EU je izrazila zaskrbljenost zaradi kršitev človekovih pravic, vključno s samovoljnim odvzemanjem prostosti in neizvrševanjem sodnih odločb, pa tudi zaradi kršitev pravice do svobode izražanja in združevanja. Izpostavila je tudi vprašanje domnevnega mučenja v objektih Palestinske uprave za pridržanje in pogostih nezakonitih odvzemov prostosti. EU je ponovno poudarila svoje odločno in načelno nasprotovanje smrtni kazni v vseh okoliščinah. Palestinsko upravo je pohvalila zaradi ohranjanja dejanskega moratorija na smrtno kazen in jo pozvala, naj v okviru procesa sprejemanja novega kazenskega zakonika nadaljuje z načrti za uradno odpravo smrtne kazni.

EU je v letu 2011 večkrat opozorila na stanje človekovih pravic na zasedenih palestinskih ozemljih, ki se je še naprej slabšalo. Večkrat je izrazila neodobravanje zaradi dejavnosti širjenja naselbin na Zahodnem bregu, vključno z vzhodnim Jeruzalemom, in opozorila, da širjenje naselbin in rušenje domov ni v skladu z mednarodnim pravom.

V letu 2011 je bil položaj palestinskih zagovornikov človekovih pravic na zasedenih palestinskih ozemljih še vedno kritičen. Nadaljevalo se je sojenje zagovorniku človekovih pravic Bassemu Tamimiju na izraelskih sodiščih. Visoka predstavnica Catherine Ashton je v izjavi za javnost 13. decembra 2011 obžalovala smrt njegovega nečaka Mustafe Tamimija, ki je umrl, potem ko ga je med sodelovanjem na vsakotedenskih demonstracijah zadela od blizu izstreljena pločevinka solzivca.

EU je obsodila tudi požige mošej na Zahodnem bregu, saj se je nasilje naseljencev leta 2011 povečalo za 40 % ter povzročilo žrtve med Palestinci in materialno škodo.

EU se nenehno posvetuje in izvaja dialog z organizacijami za človekove pravice in prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) podpira dejavnosti v zvezi s človekovimi pravicami. Seznam vseh tekočih projektov s področja človekovih pravic, ki jih financira EU, je na voljo na spletnem mestu urada EU za tehnično pomoč.

5.2.13. *Jordanija*

Šesto srečanje pododbora za človekove pravice, upravljanje in demokracijo med Jordanijo in Evropsko unijo je potekalo marca 2011 v Bruslju. To je bilo prvo srečanje po tem, ko se je EU oktobra 2010 dogovorila o "višjem statusu" partnerstva z Jordanijo.

V okviru dialoga med EU in Jordanijo o človekovih pravicah so obravnavali nacionalne reforme, vključno z reformo volilnega okvira ter svobodo združevanja, svobodo zbiranja in svobodo medijev, svobodo izražanja, svobodo veroizpovedi ali prepričanja, pravicami žensk in vprašanjem mučenja.

V Jordaniji so leta 2011 podobno kot v drugih državah v regiji potekale demonstracije, na katerih je bilo pozvano k političnim in gospodarskim reformam ter odpravi izjemno razširjene korupcije. Kralj Abdulah je kot odgovor na spreminjajoče se domače politične razmere in vse pogostejše pozive k reformam ustanovil Odbor za nacionalni dialog in Kraljevi odbor za spremembo ustave, in sicer marca in aprila 2011.

Odboru za nacionalni dialog je bila dodeljena naloga predlaganja sporazumnih osnutkov zakonov o volitvah in političnih strankah, medtem ko je bila Kraljevemu odboru zaupana naloga pregleda ustave. Parlament je konec septembra 2011 sprejel 41 ustavnih sprememb, ki so začele veljati 1. oktobra 2011. Te spremembe pomenijo okvir za politične reforme v Jordaniji, ki vključujejo ustanovitev ustavnega sodišča in neodvisne komisije za nadzor in upravljanje volitev ter prepoved mučenja.

Sprejetje izvedbenih zakonov v Parlamentu bi moralo omogočiti utrjevanje institucij za zaščito demokracije, dobrega upravljanja in pravne države ter zagotovitev resničnega političnega pluralizma in večje vloge političnih strank.

Maja 2011 je začel veljati spremenjeni zakon o javnih zbiranjih, s katerim je bilo uvedenih nekaj pozitivnih sprememb v smislu svobode izražanja in zbiranja. Organizatorji javnih zbiranj ne potrebujejo več odobritve Ministrstva za notranje zadeve. Oblasti morajo zgolj uradno obvestiti o dogodku, in sicer 48 ur prej.

Kar zadeva svobodo tiska, so se morali osrednji in spletni novičarski portali večkrat zagovarjati pred varnostnimi agencijami, zlasti ko so poročali o demonstracijah.

Stopnja razširjenosti korupcije v jordanski družbi je še vedno zelo zaskrbljujoča in je bila ključna prednostna naloga več zaporednih vlad, ki pa niso dosegle veliko konkretnih rezultatov.

Jordanija še naprej izvaja dejanski moratorij na uporabo smrtne kazni, ki velja od maja 2006.

Država si mora še bolj prizadevati za odpravo nasilja nad ženskami, vključno s sprejetjem dodatnih ukrepov za spodbujanje vključevanja žensk na področjih politike, gospodarstva, izobraževanja in zaposlovanja. Otroci, rojeni jordanskim ženskam, poročenim s tujci, še vedno ne morejo pridobiti jordanskega državljanstva, s čimer jim je odvzeta pravica do javnega šolstva in zdravstvene oskrbe. Podobno tudi njihovi možje, ki so tujci, nimajo enakih državljskih pravic kot jordanski moški, poročeni s tujkami.

5.2.14. *Libanon*

Po političnem zastoju v prvi polovici leta 2011 so se odnosi EU z Libanom po oblikovanju nove vlade julija 2011 oživili. Pridružitveni odbor je decembra začel pripravljati nov akcijski načrt evropske sosedске politike.

EU je z novo vlado dejavno razpravljala o volilni reformi. Ministrstvo za notranje zadeve je oktobra 2011 predstavilo osnutek zakona. EU se je zavzemala za vključitev priporočil misije za opazovanje volitev, ki je potekala leta 2009. EU je za podporo volilne reforme v Libanonu do volitev leta 2013 namenila 2 milijona EUR.

EU je še naprej spodbujala Libanon, naj reformira sodstvo in okrepi njegovo neodvisnost. EU je vztrajno pozivala Libanon, naj svoj dejanski moratorij na smrtno kazen nadomesti s popolno odpravo te kazni.

Slabe razmere v libanonskih zaporih so še vedno zaskrbljujoče. Število zapornikov, ki čakajo na sojenje ali pa so celo že odslužili kazen, še vedno presega 50 %. Organizacije civilne družbe še naprej poročajo o samovoljnih odvzemih prostosti, zlasti v primeru beguncev in migrantov.

EU je znova pozvala Libanon, naj izboljša položaj palestinskih beguncev, zlasti kar zadeva njihovo pravico do dela in socialne varnosti ter posedovanja, dedovanja in vpisa premoženja. Izvedbene uredbe v zvezi z delavsko zakonodajo, spremenjeno leta 2010, je treba še sprejeti.

Parlament je dokončno oblikoval osnutek nacionalnega akcijskega načrta za človekove pravice in bi ga lahko kmalu sprejel.

EU je v primeru zagovornikov človekovih pravic, ki so bili kazensko preganjani zaradi svojih poročil o mučenju, posredovala v podporo pravici do svobode izražanja.

5.2.15. Sirija

Svet za zunanje zadeve je po vstaji v Siriji, ki se je začela spomladi 2011, ter stopnjevanju nasilja in kršitvah človekovih pravic sirskih državljanov s strani vlade maja 2011 sprejel sklep o začasni prekinitvi programov dvostranskega sodelovanja med EU in sirsko vlado. EU je ustavila tudi postopek v zvezi z osnutkom pridružitvenega sporazuma. Po tem je Komisija začasno prekinila udeležbo sirskih oblasti v regionalnih programih, Evropska investicijska banka pa je začasno ustavila vsa svoja posojila in tehnično pomoč Siriji.

EU je predsednika Asada pozvala k odstopu in tesno sodelovala z mednarodno skupnostjo pri ustvarjanju pritiska na sirsko vlado, naj zaustavi vse nasilje. EU je podprla prizadevanja Lige arabskih držav za rešitev krize in članice Varnostnega sveta ZN pozvala, naj se dogovorijo o odločnih ukrepih ZN zoper Sirijo. Omejevalni ukrepi EU zoper Sirijo, vključno z embargom na orožje, veljajo od maja 2011, redno pa se uvajajo tudi novi ukrepi. EU je konec leta 2011 uvedla deset sklopov sankcij zoper 86 posameznikov in 30 subjektov, vključno s številnimi vojaškimi in varnostnimi uradniki, odgovornimi za nasilje in represijo.

EU vse od začetka vstaje najostreje obsoja brutalno represijo, ki jo sirski režim izvaja nad svojim ljudstvom, in številne kršitve človekovih pravic, vključno z uboji, množičnimi aretacijami in mučenjem civilnega prebivalstva ter mirnih protestnikov in njihovih sorodnikov, ki jih lahko označimo za zločine proti človeštvu. EU sirski režim poziva, naj nemudoma omogoči neoviran dostop humanitarnim delavcem in agencijam ter medijem in neodvisnim opazovalcem.

EU tesno sodeluje z mednarodnimi partnerji za zagotovitev odločnega odziva ZN na krizo v Siriji. V tem okviru sta Generalna skupščina ZN in Svet za človekove pravice sprejela pomembne resolucije o Siriji. Svet za človekove pravice je leta 2011 v Ženevi organiziral kar tri posebne seje o stanju človekovih pravic v Sirski arabski republiki, in sicer dve na uradno zahtevo EU.

EU je izrazila tudi veliko zaskrbljenost zaradi ugotovitev iz poročila neodvisne preiskovalne komisije za Sirijo, v katerem je navedeno, da so bili v tej državi zagrešeni zločini proti človeštvu in druge hude kršitve človekovih pravic. EU je večkrat izrazila stališče, da storilci domnevnih zločinov, kot so tisti, navedeni v poročilu, ne smejo ostati nekaznovani.

5.2.16. Tunizija

Revolucija v Tuniziji je omogočila prehod države v smeri demokracije. EU je za dvostransko sodelovanje s Tunizijo za obdobje 2011–2013 iz Evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva (ENPI) namenila 240 milijonov EUR. Ta okvirni znesek se je povečal za 150 milijonov EUR. EU je zgolj v letu 2011 podvojila finančno pomoč, in sicer z načrtovanih 80 milijonov EUR na približno 160 milijonov EUR. Ta sredstva so namenjena zlasti oživitvi gospodarstva, civilni družbi in demokratičnemu prehodu.

Visoka predstavnica EU Catherine Ashton in komisar Štefan Füle sta v skupni izjavi januarja 2011 znova potrdila solidarnost EU s Tunizijo in njenimi prebivalci, obsodila nasilno zatiranje demonstracij ter tunizijske oblasti pozvala, naj ravnajo odgovorno, ohranjajo mir, se vzdržijo skrajnih dejanj in se izogibajo nasilju. Po vstaji je predsednik Zine El Abidine Ben Ali 14. januarja 2011 uradno odstopil.

Svet je 31. januarja 2011 sprejel omejevalne ukrepe proti Tuniziji zaradi kršitev človekovih pravic. EU je februarja 2011 zamrznila premoženje Ben Alija in oseb v preiskavi zaradi zlorabe državnih sredstev v Tuniziji.

Politična podpora EU tranziciji v Tuniziji se je odrazila v več obiskih na visoki ravni, in sicer obisku visoke predstavnice EU Catherine Ashton 14. februarja 2011, ki so mu sledili obiski predsednika Evropske komisije Barrosa, komisarjev Füleja, Malmströmove in De Guchta ter predsednika Evropskega parlamenta Buzeka.

EU je prehodno vlado pozvala, naj zagotovi hiter in nemoten prehod k demokraciji, ter izrazila pripravljenost, da zagotovi takojšnjo pomoč pri pripravi in organizaciji volilnega procesa ter sodeluje pri širšem svežnju ukrepov za pomoč pri demokratičnih reformah in gospodarskem razvoju.

EU je pozdravila odločitve prehodne vlade, da izpusti politične zapornike, zagotovi svobodo izražanja ter zaradi korupcije kazenskopravno preganja družinske člane nekdanjega predsednika Ben Alija.

EU je zagotovila takojšnjo pomoč pri pripravi volitev in napotila misijo za opazovanje volitev, ki jo je vodil Michael Gahler in v poročilu katere je bilo navedeno, da so bile volitve na splošno ustrezno izvedene, da so temeljile na močnem političnem soglasju, da je bila zagotovljena široka svoboda izražanja in da so bile organizirane pregledno.

Tunizijski državljani so imeli oktobra 2011 prvič priložnost, da svobodno in demokratično izberejo svoje predstavnike. Novo izvoljena ustavodajna skupščina bo imela zdaj ključno nalogo oblikovanja nove ustave za državo. EU je izjavila, da je zavezana nadaljnjemu zagotavljanju politične in finančne podpore tunizijskemu ljudstvu. Kljub temu je EU obžalovala nasilne spopade, do katerih je prišlo po objavi predhodnih rezultatov volitev, ter pozvala k miru in izogibanju nasilju.

V letu 2011 sta bila prek instrumenta za stabilnost zbrana dva milijona EUR v podporo sedmim projektom, katerih cilji so pomoč tunizijskim organom pri pripravi na demokratične volitve v skladu z mednarodnimi standardi, podpora za razvoj neodvisne civilne družbe in zagotovitev dejavne vloge združenj državljanov pri določitvi programa reform v državi.

Poleg tega je bil marca 2011 v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice objavljen razpis za zbiranje predlogov s proračunom v višini dveh milijonov EUR. Financiranih je bilo deset projektov na naslednjih treh področjih: nacionalno spremljanje volitev, usposabljanje političnih strank ter podpora svobodi izražanja in pospeševanju demokratičnih vrednot.

Julija 2011 je bil v okviru tematskega programa "Nedržavni akterji in organi lokalnih skupnosti v razvoju" (NSA/LA) objavljen še en razpis za zbiranje predlogov s skupnim proračunom 2,5 milijona EUR, ki je bil usmerjen k spodbujanju lokalnih razvojnih projektov, pri čemer je bila posebna pozornost namenjena ustvarjanju delovnih mest in dohodka. Financiranih je bilo šest projektov.

EU je septembra 2011 organizirala prvo srečanje projektne skupine EU/Tunizija, ustanovljene za zagotovitev boljšega usklajevanja evropske in mednarodne pomoči za tranzicijo v Tuniziji.

Zagotovljena je bila tudi obsežna humanitarna pomoč, zlasti da bi Tuniziji pomagali pri obvladovanju pritoka beguncev, ki so bežali pred vojno v Libiji. EU je leta 2011 s Tunizijo začela dialog o migracijah, mobilnosti in varnosti.

EU je 27. decembra 2011 pozdravila imenovanje nove tunizijske vlade ter izrazila svojo zavezanost nadaljnjemu zagotavljanju pomoči tunizijskim oblastem in civilni družbi pri prehodu države v smeri demokracije.

Ponovno je začela pogajanja, katerih cilj je vzpostavitev privilegiranega partnerstva med EU in Tunizijo s sprejetjem "višjega statusa".

5.2.17. Alžirija

Prvo srečanje pododbora EU-Alžirija za politični dialog, varnost in človekove pravice je potekalo 3. in 4. oktobra v Alžiru. Šesta seja pridružitvenega sveta EU-Alžirija je potekala junija v Luxembourg. Ob tej priložnosti so poglobljeno obravnavali teme v zvezi z demokratizacijo, reformami in človekovimi pravicami. Komisar Füle je Alžirijo drugič obiskal maja. Med tem obiskom se je sestal z zelo raznolikimi organizacijami civilne družbe, poleg tega pa z alžirskimi organi med drugim razpravljaj o načrtovanih političnih reformah.

Alžirija je na zadnji seji pridružitvenega odbora EU-Alžirija, ki je potekala decembra v Bruslju, izrazila pripravljenost na začetek raziskovalnih pogajanj za oblikovanje akcijskega načrta v okviru prenovljene evropske sosedске politike. Alžirija je 20. decembra EU uradno povabila, naj opazuje zakonodajne volitve v maju 2012.

Visoka predstavnica je 29. aprila 2011 izrazila zaskrbljenost zaradi umora profesorja Ahmeda Kerroumija, zagovornika človekovih pravic in pripadnika politične stranke "Demokratsko in socialno gibanje", ter pozvala, naj se čim prej opravi temeljita preiskava in naj se poiščejo in kazenskopravno preganjajo osebe, odgovorne za njegov umor. Spomnila je na zavezanost EU partnerstvu z Alžirijo ter vlogo EU v podporo zagovornikom človekovih pravic in organizacijam civilne družbe.

Alžirske oblasti so na začetku leta 2011 odpravile izredne razmere ter se zavezale k političnim in socialno-ekonomskim reformam. EU je izrazila pripravljenost, da Alžirijo podpre pri tej nalogi, vendar je poudarila, da je treba te reforme izvajati v skladu z legitimnimi pričakovanji alžirskega ljudstva. O teh reformah je potekala razprava z alžirskimi organi na prvem srečanju pododbora za politični dialog, varnost in človekove pravice ter na drugi seji pridružitvenega odbora EU-Alžirija. EU je izrazila stališče, da se z zakonodajnimi reformami, zlasti v zvezi z združenji in mediji, ne bi smel uvesti režim, ki bi bolj omejeval uresničevanje svobode združevanja in izražanja. Rezultati analize novega zakona o združenjih, ki jo je opravilo več nevladnih organizacij, so zaskrbljujoči, zlasti kar zadeva ustanovitve in prenehanje združenj ter njihovo področje dejavnosti, financiranje in sodelovanje z mednarodnimi nevladnimi organizacijami.

EU je pozorno spremljala napredek v zvezi s svobodo veroizpovedi in vesti.

Kar zadeva pravice žensk, je EU pozdravila projekt reforme, ki je bil nato sprejet januarja 2012 in katerega cilj je zagotovitev kvote žensk v izvoljenih skupščinah. Še vedno ostaja vprašanje, ali bo njegovo izvajanje omogočilo dejansko enakost. EU je bila zaskrbljena, ker Alžirija še ni umaknila pridržkov glede Konvencije ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW). Poudarila je tudi potrebo po reformi družinskega zakonika.

Uradniki EU so se tako v Alžiru kot v Bruslju redno srečevali z organizacijami civilne družbe. V Alžiru je bila delegacija zelo dejavna pri seznanjanju civilne družbe z možnostmi in postopki financiranja. Posvetovanja z nacionalnimi in mednarodnimi nevladnimi organizacijami so potekala v okviru skupine za učinkovitost pomoči civilni družbi ter ob praznovanju mednarodnih dni (na primer dneva človekovih pravic).

V letu 2011 je v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice ter programa za nedržavne akterje finančna sredstva prejelo štirinajst dodatnih projektov, ki zajemajo zelo raznolike teme, vključno z lokalnim razvojem, krepitevijo zmogljivosti, pravicami žensk in zdravstvom.

Za Alžirijo je v obdobju 2011–2013 namenjen skupni proračun v višini 172 milijonov EUR, ki se financira iz Evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva. Leta 2011 je Evropska komisija za Alžirijo namenila 58 milijonov EUR. Ta sredstva se uporabljajo v podporo reformam na področjih prevoza, kulture in dediščine ter mladih in zaposlovanja.

5.2.18. Maroko

EU in Maroko sta nadaljevala dialog o človekovih pravicah, zlasti na šesti seji pododbora za človekove pravice, demokratizacijo in upravljanje, ki je potekala 20. oktobra 2011 v Bruslju.

EU je v skupni izjavi visoke predstavnice EU Catherine Ashton ter komisarja EU za širitev in evropsko sosedsko politiko Štefana Füleja 19. junija 2011 pozdravila spremenjeno različico ustave, o kateri se je 1. julija 2011 glasovalo na referendumu. Nova ustava vključuje pomembne ukrepe na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno z načelom primarnosti mednarodnega prava, ki prevlada nad nacionalnim pravom, priznavanjem državljanskih pravic žensk in enakosti spolov, novim institucionalnim okvirom za človekove pravice, ustanovitvijo narodnega sveta za človekove pravice in medministrske delegacije za človekove pravice ter imenovanjem varuha človekovih pravic. Maroške oblasti so sklenile, da predčasno izvedejo parlamentarne volitve v predstavniški dom; te volitve so potekale 25. novembra 2011. V dogovoru z maroško vlado je od 14. novembra do 2. decembra svoje delo opravljala strokovna misija EU za spremljanje volitev, ki je izdala poročilo z več priporočili za izboljšanje nekaterih vidikov volilnega procesa (daljše volilne kampanje, objavljane rezultate po številu glasov, sodelovanje žensk itd.). EU je (v izjavi 26. novembra 2011) pozdravila organizacijo teh volitev in se zavezala, da bo podprla prizadevanja Maroka za hitro izvedbo ambicioznega programa reform.

Svet ministrov je maja 2011 napovedal svojo odločitev, da ratificira Opcijski protokol h Konvenciji proti mučenju. EU je maroško vlado prav tako spodbujala, naj pristopi k prvemu opcijskemu protokolu k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah glede pritožbenih postopkov ter ratificira Mednarodno konvencijo o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem. Na področju svobode združevanja in zbiranja (vključene v novo ustavo) se še naprej pojavljajo praktične težave pri izvajanju (težave pri registraciji tujih nevladnih organizacij, zavrnitev izdajanja potrdil, oviranje demonstracij itd.). Ugotovljeni so bili primeri nasilja organov kazenskega pregona nad protestniki, zlasti pripadniki Gibanja 20. februar. EU je v dialogu z maroškimi organi poudarila pomen zagotavljanja svobode zbiranja in združevanja.

Z ustavo so zdaj zagotovljeni tudi svoboda izražanja in tiska ter pravica dostopa do upravnih informacij in poseben sistem upravljanja teh informacij, namreč visoka oblast za avdiovizualno komunikacijo. Čeprav je novinarjem na splošno dovoljeno izražanje kritike, je bilo zabeleženih več primerov represije in zastraševanja medijev in novinarjev, ki so bili kritični v zvezi z občutljivimi vprašanji. EU je Maroko pozvala, naj čim prej sprejme novi zakon o tisku, ki bo vključeval reformo zapornih kazni za novinarje. Kar zadeva pravice žensk in ranljivih oseb, je Maroko sprejel vladni program za enakost za obdobje 2011–2013. EU je za izvajanje programa zagotovila 35 milijonov EUR, zlasti za ozaveščanje prebivalstva ter povečanje možnosti žensk, da sodelujejo pri političnem vodenju in upravljanju javnega sektorja ter so pri tem enakovredne moškim. Maroko je umaknil vse pridržke k Mednarodni konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW), vendar je ohranil nekatere izjave, ki bi jih bilo treba umakniti hkrati z uskladitvijo nacionalne zakonodaje. Svet ministrov je maja 2011 sprejel opsijski protokol k tej konvenciji (ki odboru dovoljuje sprejemanje posameznih peticij). Svet ministrov je oktobra 2011 sprejel osnutek zakona o delovnih pogojih za gospodinjsko osebje (ki vključuje tudi prepoved dela otrok, mlajših od 15 let).

Sodelovanje EU in Maroka v okviru mednarodnih organizacij, zlasti Sveta za človekove pravice, se je še okrepilo. Maroko je v času arabske pomladi dejavno sodeloval v kontaktni skupini Združenih narodov za rešitev konflikta v Libiji in z EU sodeloval na področju spoštovanja človekovih pravic v Siriji.

5.2.19. Zahodna Sahara

EU je še naprej pozorno spremljala stanje v Zahodni Sahari, zlasti v dialogu z Marokom in Alžirijo. EU pripisuje velik pomen izboljšanju stanja človekovih pravic v Zahodni Sahari, kjer so se še naprej pojavljale težave v zvezi s svobodo izražanja in zbiranja. EU v celoti podpira zavezanost generalnega sekretarja ZN in njegovega osebne odposlanca vprašanju Zahodne Sahare ter je strani pozvala, naj nadaljujejo pogajanja pod okriljem ZN, da bi dosegli pravično, trajno in vzajemno sprejemljivo politično rešitev. Varnostni svet ZN je v resoluciji št. 1979 (2011) pozdravil ustanovitev narodnega sveta za človekove pravice v Maroku in predlagani oddelek za Zahodno Saharo ter zavezanost Maroka, da bo zagotavljal neomejen in neoviran dostop do vseh posebnih postopkov Sveta Združenih narodov za človekove pravice.

5.2.20. Libija

EU se je zaradi surove represije in napadov Gadafijevega režima zoper libijske državljane 22. februarja 2011 odločila, da začasno prekine pogajanja o okvirnem sporazumu med EU in Libijo.

EU je nato prevzela vodilno vlogo pri odločitvi, ki jo je 1. marca sprejela Generalna skupščina ZN, naj se Libiji začasno prekliče pravica članstva v Svetu za človekove pravice.

Zaradi dogodkov v Libiji je bilo 11. marca sklicano izredno zasedanje Evropskega sveta. Voditelji so polkovnika Gadafija pozvali, naj nemudoma odstopi z oblasti, in izjavili, da bo EU za legitimnega sogovornika štela prehodni nacionalni svet. EU je na več zaporednih sejah Sveta za zunanje zadeve in zasedanjih Evropskega sveta libijski režim pozvala, naj konča nasilje in kršitve človekovih pravic državljanov, ter izrazila svojo podporo prodemokratičnim silam. Poleg tega so predsednik Barroso, predsednik Van Rompuy in visoka predstavnica Catherine Ashton izdali več izjav o različnih vprašanjih, in sicer človekovih pravicah (vključno z zaščito civilistov ter obsodbo samovoljnih odvzemov prostosti, zunajsodnih pobojev in diskriminacije ranljivih skupin), uporabi kasetnega streliva, statusu prehodnega nacionalnega sveta in splošni podpori libijskim civilistom.

EU je v odgovor na krizo takoj uvedla omejevalne ukrepe iz resolucij Varnostnega sveta ZN št. 1970 in 1973 ter več samostojnih dodatnih omejevalnih ukrepov. Takšni ukrepi so bili namenjeni zaščiti civilistov s preprečevanjem, da bi Gadafijev režim prejel orožje in denar, ter uvedbo omejitve potovanj in zamrznitve sredstev za člane Gadafijevega najožjega kroga, odgovorne za nasilje.

EU je imela dejavno vlogo pri prizadevanjih mednarodne skupnosti za rešitev konflikta. Predstavniki EU so se udeležili vrhov v Parizu in Londonu, srečanj kontaktne skupine za Libijo in skupine iz Kaira ter vrha v Parizu 1. septembra in srečanja prijateljev Libije v New Yorku, ki je potekalo ob robu zasedanja GS ZN in na katerem je mednarodna skupnost prehodni nacionalni svet polno priznala kot zakonito oblast Libije.

Visoka predstavnica je 22. maja 2011 obiskala Bengazi in uradno odprla tehnični urad EU. Uradu EU je bila dodeljena naloga vzdrževanja stikov s prehodnim nacionalnim svetom s sedežem v Bengaziju in usklajevanja pomoči EU na terenu. Visoka predstavnica je 12. novembra po osvoboditvi Tripolija obiskala to mesto, da bi uradno odprla sedež delegacije EU v Libiji in se s predstavniki prehodnega nacionalnega sveta srečala v njihovi prestolnici, kot je obljubila med obiskom maja v Bengaziju.

EU je od začetka krize v Libiji za humanitarno pomoč namenila več kot 158 milijonov EUR ter mobilizirala enote in sredstva EU za civilno zaščito, da bi pomagala civilistom v Libiji in na njenih mejah. Visoka predstavnica je po osvoboditvi države napovedala sveženj takojšnje pomoči v vrednosti 30 milijonov EUR, tudi na področjih spoštovanja človekovih pravic, preprečevanja mučenja in slabega ravnanja ter krepite civilne družbe.

Libijo je med letom obiskalo več poslancev Evropskega parlamenta, da bi v Evropi povečali ozaveščenost o izzivih, s katerimi se prehodna oblast srečuje pri izvajanju procesa demokratičnega prehoda.

Visoka predstavnica je poudarila, da bi morala nova ustava zajemati pravice žensk, da bi zagotovili vključenost žensk v ta proces. EU je financirala udeležbo žensk iz 12 različnih libijskih mest pri volitvah v Tuniziji, da bi se lahko začele pripravljati na prihodnje volitve v Libiji.

Svet EU je 21. decembra 2011 preklical zamrznitev vseh sredstev in premoženja Libijske centralne banke in banke Libyan Arab Foreign Bank znotraj EU, da bi podprl ponovno oživitev libijskega gospodarstva in pomagal novi libijski oblasti.

5.3. Rusija in Srednja Azija

5.3.1. Rusija

EU in Rusija sta se v letu 2011 še naprej srečevali na rednih polletnih posvetovanjih o človekovih pravicah. Trinajsto in štirinajsto srečanje sta potekali maja in novembra v Bruslju, na njih pa je potekal odprt dialog o številnih vprašanjih človekovih pravic v Rusiji, Evropski uniji in na mednarodni ravni. Posamezne izpostavljene teme so bile: svoboda izražanja, svoboda zbiranja in združevanja, položaj zagovornikov človekovih pravic, pravna država, delovanje sodstva, volilne pravice, rasizem, ksenofobija in boj proti diskriminaciji (med drugim zlasti pravice lezbijk, gejev, biseksualcev, transseksualcev in obojespolnikov), pravice otrok, sodelovanje na področju človekovih pravic v mednarodnih forumih (ZN, Svet Evrope, OVSE) ter Severni Kavkaz.

EU in Rusija sta imeli tudi priložnost zastavljati vprašanja v zvezi s posamičnimi primeri. EU se je pred vsakim krogom posvetovanj v skladu s svojo prakso vključevanja stališč civilne družbe v srečanja na temo človekovih pravic s tretjimi državami sestala s predstavniki ruskih in mednarodnih nevladnih organizacij. Tudi Evropski parlament je bil prek namenskih dopisov in poročil redno obveščen.

Da bi bila posvetovanja učinkovitejša in bolj k rezultatom usmerjena, je EU še naprej odločno pozivala Rusijo, naj spremeni ureditev posvetovanj o človekovih pravicah, zlasti z vključevanjem drugih ministrstev in agencij poleg ministrstva za zunanje zadeve, z organizacijo posvetovanj izmenično v Rusiji in EU ter s srečanji z ruskimi in mednarodnimi nevladnimi organizacijami. To vprašanje je bilo obravnavano na dveh vrhih EU-Rusija, in sicer junija v Nižnem Novgorodu in decembra v Bruslju, o njem pa sta z izmenjavo dopisov razpravljala tudi predsednika Van Rompuy in Medvedev. Na vseh ravneh odnosov med EU in Rusijo, tudi na najvišji ravni, so bila še naprej obravnavana splošna vprašanja človekovih pravic.

EU je še naprej izražala zaskrbljenost v zvezi s spoštovanjem zavez, ki jih je Rusija dala ZN, OVSE in Svetu Evrope. Ker je bilo leto 2011 volilno leto, so bile med ključnimi vprašanji, o katerih so potekale razprave z Rusko federacijo, volilne pravice ruskih prebivalcev, kot so vprašanje registracije političnih strank, enakopraven dostop do sredstev in medijev, svoboda zbiranja v zvezi s shodi opozicije in opazovanje volitev. Visoka predstavnica Catherine Ashton je v zvezi s tem pred volitvami in tudi takoj po njih izdala več izjav.

EU je bila še naprej zelo zaskrbljena zaradi težavnega položaja zagovornikov človekovih pravic, številnih nasilnih napadov na novinarje in ugledne aktiviste v Ruski federaciji ter omejitev svobode izražanja, združevanja in zbiranja. Pri preiskavah umorov zagovornikov človekovih pravic, kot je Natalija Estemirova, ter smrti Sergeja Magnitskega in Vere Trifonove v priporu pred začetkom sojenja ni bilo nobenih rezultatov. Vodja predsedniškega sveta za človekove pravice in civilno družbo Mihail Fedotov je 27. decembra predsedniku Medvedevu predložil poročila v zvezi s Sergejem Magnitskim in Mihailom Hodorkovskim. Medtem je bil dve leti po njegovi smrti znova odprt sodni postopek proti pokojnemu odvetniku Sergeju Magnitskemu, saj okoliščine njegove smrti v priporu pred začetkom sojenja še niso v celoti preiskane. Ne nazadnje se je pri končni razsodbi v drugem sojenju Hodorkovskemu in Lebedevu pojavilo več pomislekov glede nepravilnosti in nepoštenosti sojenja. V zvezi s tem je izjavo podala tudi visoka predstavnica Catherine Ashton.

EU je bila še naprej zaskrbljena zaradi stanja na področju človekovih pravic na Severnem Kavkazu, ki se v letu 2011 ni izboljšalo, saj so še naprej pojavljala številna poročila o mučenju, ugrabitvah, samovoljnih odvzemih prostosti in kršitvah pravic žensk, vključno z "umori iz časti" in nasiljem v družini. Storilci takih kaznivih dejanj so večinoma še naprej ostajali nekaznovani. V sosednjih republikah, zlasti Ingušetiji in Dagestanu, so se razmere še poslabšale. Število napadov, povezanih z rasizmom in etničnim sovraštvom, je še vedno zaskrbljujoče. Glede na poročila je zaskrbljujoč tudi položaj oseb brez državljanstva v Ruski federaciji.

Pomemben pozitiven razvoj dogodkov, ki ga je EU pozdravila, je vključeval nekaj ukrepov za posodobitev, zlasti ukrepov v zvezi s pravno državo (začetek številnih reform na področju sodstva, zaporov in kazenskega pregona) in političnim pluralizmom (znižanje praga za vstop v duma s sedmih na pet odstotkov, uvedba sprememb v zvezi z registracijo političnih strank in prizadevanja v zvezi z volilno zakonodajo).

5.3.2. Srednja Azija (regionalno)

Strategija EU za novo partnerstvo s Srednjo Azijo, ki jo je Evropski svet sprejel na zasedanju 21. in 22. junija 2007, služi kot okvir za odnose med EU in Srednjo Azijo. V strategiji je upoštevan pomen, ki ga imajo človekove pravice, pravna država, dobro upravljanje in demokratizacija za dolgoročno politično stabilnost in gospodarski razvoj v Srednji Aziji.

EU je opozarjala na stanje človekovih pravic v vsaki od srednjeazijskih držav prek številnih političnih stikov in obiskov na visoki ravni, vključno z ministrskim srečanjem med EU in Srednjo Azijo 7. aprila 2011 v Taškentu v Uzbekistanu. Državam na tem območju je bilo v zvezi z zaskrbljujočimi vprašanji o človekovih pravicah izročenih več dvostranskih demarš.

EU je v skladu s strategijo vzpostavila strukturirane dialoge o človekovih pravicah z vsemi državami v regiji, ki so omogočili odprto razpravo o vseh nerešenih vprašanjih in posameznih primerih. Ti dialogi so pripravljeni v tesnem sodelovanju z lokalno in mednarodno civilno družbo. Prispevek civilne družbe se je poskušal zagotoviti tudi prek seminarjev, ki jih je EU organizirala s štirimi srednjeazijskimi državami¹². Na njih so obravnavali mednarodne standarde, evropsko dobro prakso, nacionalno zakonodajo in njeno uporabo v praksi. Seminarji so bili priložnost za izmenjavo mnenj med evropskimi in srednjeazijskimi predstavniki civilne družbe, akademiki in državnimi uradniki. Na njih so bila oblikovana podrobna priporočila o zakonodajnih in praktičnih spremembah, potrebnih za zagotovitev popolne skladnosti z mednarodnimi in nacionalnimi standardi, ki so bila nato predstavljena vladnim uradnikom. Dialogi in seminarji so se nadaljevali v obliki stikov med nacionalnimi organi in delegacijami EU ter prek financiranja projektov, tudi v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice.

EU je s srednjeazijskimi državami na nacionalni ravni razvijala tudi programe in projekte dvostranskega sodelovanja, neposredno povezane s človekovimi pravicami. Podprla je zlasti reformo pravosodnega sistema in sistema zaporov, pa tudi ukrepe ozaveščanja o človekovih pravicah in krepitev zmogljivosti. V skladu s strategijo so se skozi vse leto 2011 nadaljevale dejavnosti v okviru regionalne pobude za pravno državo za Srednjo Azijo.

Pomoč pri izvajanju politike EU o človekovih pravicah je ena od nalog posebnega predstavnika EU za Srednjo Azijo Pierra Morela, ki je med obiski v tej regiji in v dvostranskih stikih še naprej opozarjal na vprašanja s področja človekovih pravic.

¹² http://eeas.europa.eu/human_rights/dialogues/civil_society.

EU je prek dialoga in skupnih projektov tesno sodelovala z OVSE, Svetom Evrope, ZN in Visoko komisarko ZN za človekove pravice, zlasti njenim regionalnim uradom v Biškeku.

5.3.3. *Kazahstan*

V Kazahstanu so se leta 2011 pojavili znaki nemirov kot posledica spora z industrijskimi delavci, ki se je začel maja v Žanjaoznu. V več obratih za predelavo nafte so potekale stavke, saj so delavci zahtevali povišanje plač, boljše delovne pogoje in odpravo omejitev za neodvisne sindikate. Te stavke so se decembra 2011 spremenile v nasilne spopade med policijo in stavkajočimi delavci. Oblasti so ustanovile preiskovalno komisijo, ki naj bi ugotovila vzroke za nasilne dogodke. EU je izrazila pričakovanje, da bo delo te komisije potekalo pregledno in da se bo domnevnim storilcem nasilnih dejanj pošteno sodilo.

Splošno stanje človekovih pravic v državi je bilo še naprej zaskrbljujoče. EU je kazahstanske oblasti še naprej pozivala, naj izvedejo dodatne politične reforme, kar zadeva svobodo združevanja, svobodo prepričanja, vlogo civilne družbe in nevladnih organizacij, položaj politične opozicije ter svobodo medijev in izražanja.

Od pomladi 2011 je v Kazahstanu prišlo do številnih bombnih in domnevnih terorističnih napadov, ki naj bi bili povezani z verskim ekstremizmom. Ti dogodki so sprožili novo odprto razpravo o svobodi veroizpovedi in vse pogostejšem pojavljanju verskega ekstremizma v Kazahstanu. Na seji Sveta za sodelovanje junija 2011 so potekale razprave na visoki ravni med EU in Kazahstanom. Četrti krog dialoga o človekovih pravicah med EU in Kazahstanom je potekal 30. novembra 2011 v Bruslju. Seminar civilne družbe EU in Kazahstana na temo človekovih pravic z naslovom "Izboljšanje interakcije med državo in civilno družbo kot gonilo napredka" je potekal 19. in 20. oktobra 2011 v Almatiju.

5.3.4. *Kirgizistan*

Vzpostavitev koalicijske vlade in mirne predsedniške volitve oktobra 2011 so bile zadnji korak v procesu prehoda od začasnih institucij, vzpostavljenih po krizi leta 2010, k demokratično izvoljenim državnim oblastem. Zaradi nekaterih pomanjkljivosti pri izvajanju zakonodaje, ki jih je ugotovil OVSE/ODIHR, je treba izboljšati volilni proces. EU podpira proces demokratizacije in je potrdila svojo zavezanost zagotavljanju pomembne pomoči v podporo reformam v državi, zlasti v zvezi s pravno državo in socialno-ekonomskim razvojem.

EU je v okviru političnega dialoga kirgiške oblasti še naprej pozivala, naj izvedejo dodatne politične reforme, zlasti kar zadeva pravno državo in pravosodje.

Prav tako jih je pozvala, naj pospešijo izboljšanje stanja človekovih pravic vseh državljanov, zlasti tako, da zagotovijo pravico do pravičnega sojenja, dostop do sodnega varstva in ustrezna postopkovna pravila ter zmanjšajo pritisk na sodnike in branilce. EU je izrazila veliko zaskrbljenost zaradi sklepa kirgiškega vrhovnega sodišča, da ne skrajša dosmrtnih zaporne kazni zagovorniku človekovih pravic Askarovu, ter sodišče pozvala k premisleku o morebitnih načinih za vnovično preučitev primera.

Pomemben dosežek je reforma kazenskega zakonika; EU je pozdravila dekriminalizacijo obrekovanja v Kirgizistanu, ki je dober zgled za celotno regijo. Decembra 2011 je Kirgizistan v državo povabil posebnega poročevalca ZN za vprašanje mučenja.

Tretji krog dialoga o človekovih pravicah med EU in Kirgizistanom je potekal 28. junija 2011 v Biškeku. EU je poleg vprašanj v skupnem interesu v mednarodnih forumih izpostavila več posebnih pomislekov glede stanja človekovih pravic v Kirgizistanu, zlasti kar zadeva reformo pravosodja, vključno s priporom pred začetkom sojenja, mučenjem, pravico do poštenega sojenja in dostopom do sodnega varstva, svobodo združevanja in zbiranja, pravice zapornikov, otrok in žensk ter nacionalni okvir za zaščito človekovih pravic.

EU zagotavlja stalno podporo za dejavnosti obnove, sprave in preprečevanja konfliktov, ki so pomembne za trajnostno rast države. Kot odgovor na izraženi interes nove vlade, da z EU sodeluje pri reformi pravosodja in boju proti korupciji, se pripravlja celosten program pomoči za obravnavanje teh vprašanj in izmenjavo izkušenj EU.

5.3.5. *Tadžikistan*

Tretji in četrti krog dialoga o človekovih pravicah med EU in Tadžikistanom sta potekala 2. februarja (za leto 2010) in 25. oktobra 2011 v Dušanbeju. Dialog je omogočil razpravo o obsežni vrsti vprašanj v skupnem interesu, vključno z nacionalnimi institucijami za človekove pravice ter pravicami žensk, otrok in migrantov. Ugotovljena so bila razhajanja na področju volilne zakonodaje, civilne družbe, svobode veroizpovedi in svobode medijev. Potekale so tudi razprave o možnostih konkretnega sodelovanja na področju človekovih pravic. V okviru četrtega kroga dialoga je delegacija EU obiskala tudi enega od zaporov v Dušanbeju.

26. in 27. julija 2011 je bil organiziran seminar civilne družbe EU-Tadžikistan o pravicah delavcev migrantov.

Razprava o vprašanjih človekovih pravic je potekala tudi na prvem srečanju odbora za sodelovanje 16. marca 2011 v Dušanbeju. Glavne izpostavljene točke so se nanašale na priporočila Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR), svobodo izražanja, svobodo medijev in svobodo veroizpovedi.

5.3.6. *Turkmenistan*

EU je še naprej pozorno spremljala stanje človekovih pravic v Turkmenistanu in v dvostranskem dialogu, med drugim tudi v dialogu o človekovih pravicah med EU in Turkmenistanom, stalno opozarjala na številna zaskrbljujoča vprašanja. Četrty krog dialoga je potekal 8. julija 2011 v Bruslju. EU in Turkmenistan sta se osredotočila zlasti na reformo pravosodja, vključno z razmerami v zaporih, nacionalne institucije za zaščito človekovih pravic, razvoj civilne družbe, svobodo združevanja, svobodo izražanja, svobodo gibanja, pravice pripadnikov narodnostnih manjšin in sodelovanje v mednarodnih forumih.

5.3.7. *Uzbekistan*

EU je uzbekistanske oblasti še naprej pozivala, naj izvedejo dodatne politične reforme, zlasti kar zadeva svobodo združevanja, svobodo prepričanja, vlogo civilne družbe in nevladnih organizacij, svobodo medijev in pravice otrok. EU je pozdravila izpustitev več zagovornikov človekovih pravic v letu 2011, vendar je bila še naprej zaskrbljena zaradi skupnega števila zagovornikov človekovih pravic, aktivistov in novinarjev, ki so pridržani v Uzbekistanu, ter uzbekistanske oblasti še naprej opozarjala na to vprašanje, vključno s posameznimi primeri. Še naprej je pozivala k širšemu dostopu mednarodne skupnosti do uzbekistanskih kazenskih ustanov.

Peti krog dialoga o človekovih pravicah med EU in Uzbekistanom je potekal 24. junija 2011 v Taškentu. EU in Uzbekistan sta se osredotočila zlasti na reformo pravosodja, vključno z razmerami v zaporih, nacionalne institucije za zaščito človekovih pravic, razvoj civilne družbe, svobodo združevanja, svobodo izražanja, svobodo gibanja in sodelovanje v mednarodnih forumih. EU je opozorila tudi na vprašanje sodelovanja s posebnim poročevalcem za vprašanje mučenja in povabila komisiji ILO, naj spremlja napredek pri izvajanju konvencij ILO št. 138 in 182 za odpravo dela otrok.

Evropski parlament je decembra 2011 zaradi pomislekov v zvezi z delom otrok umaknil svoje soglasje za vključitev protokola o tekstilnih izdelkih v sporazum o partnerstvu in sodelovanju. Verjetno je, da bo Evropski parlament pričakoval konkreten napredek na področju prisilnega dela, vključno z vrnitvijo mednarodnih opazovalcev v času obiranja bombaža leta 2012, da bi nato znova razmislil o vključitvi protokola. Okrepilo se je sodelovanje pri oblikovanju programa za reformo kazenskega pravosodja v vrednosti 10 milijonov EUR, ki se je začel na začetku leta 2012.

EU je skupaj s Svetom Evrope še naprej izvajala pobudo EU in Srednje Azije za pravno državo. Za Uzbekistan je to vključevalo naslednje dejavnosti: krepitev ustavnega in vrhovnega sodišča ter urada varuha človekovih pravic, usposabljanje sodnikov in predstavnikov javne uprave ter priprava pravnih mnenj o osnutkih zakonov.

5.4. Afrika

5.4.1. *Afriška unija*

Dialog o človekovih pravicah med Afriško unijo in EU, ki se je začel leta 2008, je bil še naprej pomemben forum za izmenjavo informacij o prizadevanjih za spodbujanje človekovih pravic in demokracije. Eno od srečanj je potekalo leta 2011 v Dakarju, osredotočilo pa se je na vprašanja, kot so sodelovanje Afriške unije in EU na področju zaščite zagovornikov človekovih pravic, človekove pravice v procesu demokratičnega prehoda, pravica do razvoja ter izvajanje resolucije Varnostnega sveta ZN št. 1325 o ženskah, miru in varnosti.

Tretji seminar civilne družbe Afriške unije in EU na temo človekovih pravic je potekal 21. in 22. novembra 2011 v Bruslju. Priporočila so se nanašala na dve glavni področji: človekove pravice in volitve ter položaj v zvezi s pravico do stanovanja in prisilnimi izselitvami. Priporočila bodo predstavljena kot prispevek k naslednjemu dialogu Afriške unije in EU o človekovih pravicah.

EU in Afriška unija sta 12. februarja 2011 v znak skupnih prizadevanj izdali skupno izjavo ob mednarodnem dnevu boja proti uporabi otrok vojakov. V tej izjavi sta pozdravili doseženi napredek, vključno s sprejetjem resolucije Varnostnega sveta št. 1882, in potrdili svojo podporo boju proti nekaznovanju v zvezi z novačenjem in uporabo otrok vojakov ter potrebo po sojenju storilcem takšnih zločinov. Prav tako sta po kampanji, ki jo je maja 2010 začel urad posebne predstavnice generalnega sekretarja ZN za otroke v oboroženih spopadih, vse države pozvali, naj do leta 2012 ratificirajo Izbirni protokol glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih.

V okviru platforme med Afriko in EU za dialog o upravljanju in človekovih pravicah (ki se je začela 12. novembra 2010) sta se sestali dve delovni skupini, in sicer prva junija 2011 v Bruslju, na kateri so razpravljali o upravljanju naravnih virov v konfliktnih in pokonfliktnih razmerah, in druga decembra 2011 v Tunisu, na kateri so razpravljali o svobodi izražanja, tudi o svobodi medijev kot sredstvu za spodbujanje demokratičnih sprememb. Platforma vse od vzpostavitve novembra 2010 zagotavlja odprt, vključujoč in neuraden prostor za dialog ter omogoča oblikovanje skupnih načrtov upravljanja in priporočil obeh celin. Eno od neuradnih srečanj strokovnjakov partnerstva med EU in Afriko na področju demokratičnega upravljanja in človekovih pravic je potekalo tudi septembra 2011 v Bruslju in omogočilo nadaljnja posvetovanja, kako naj EU bolje podpre afriške pobude za upravljanje, kot sta afriški mehanizem medsebojnih pregledov (APRM) ter Afriška listina o demokraciji, volitvah in upravljanju.

Poleg dialoga o človekovih pravicah med Afriško unijo in EU tudi politični dialogi na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja omogočajo obravnavanje odprtih vprašanj o človekovih pravicah neposredno z nacionalnimi organi afriških partnerskih držav. V letu 2010 sta potekala posebna dialoga o človekovih pravicah z Nigerijo in Južno Afriko.

5.4.2. *Angola*

Kljub ustavno zajamčenim temeljnim svoboščinam in nacionalnim institucijam za človekove pravice je varstvo človekovih pravic na več ravneh še vedno pomanjkljivo. Nedavni problematični primeri vključujejo domnevno nasilje in zlorabe s strani varnostnih sil v odnosu do nezakonitih migrantov in rudarjev v pokrajinah Lunda, bogatih z diamanti. Poročalo se je tudi o čezmerni uporabi sile s strani policije na manjših protestih opozicije in mladih.

Delegacija EU in predstavniki držav članic so obiskali območje pokrajin Lunda ter se srečali z oblastmi in predstavniki civilne družbe. V sodelovanju z drugimi mednarodnimi partnerji so spremljali razmere ter vlado opozarjali na potrebo po ustrezni preiskavi navedb o zlorabah ter sprejemanju preventivnih ukrepov v obliki usposabljanja in nadzora varnostnih sil. Pred tem so veleposlaniki EU obiskali z nafto bogato severno pokrajino Cabinda, kjer prihaja do občasnih manjših uporov in domnevnih kršitev človekovih pravic.

EU in njene države članice financirajo projekte za varstvo človekovih pravic ter zagotavljajo pomoč lokalnim in mednarodnim organizacijam, dejavnim na tem področju. Zaradi splošnega zmanjševanja pomoči donatorjev za Angolo so finančna sredstva EU eden od redkih virov, ki so na voljo lokalnim organizacijam za človekove pravice.

Dejavnega političnega dialoga na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja ni bilo, vendar se veliko pričakuje od sporazuma "Angola-EU – skupna pot naprej", ki vključuje širok politični dialog, med drugim o miru in varnosti, človekovih pravicah in dobrem upravljanju.

5.4.3. *Burundi*

Kot v prejšnjih letih je bila EU tudi leta 2011 še naprej zaskrbljena zaradi stanja človekovih pravic v Burundiju. To leto je zaznamovalo veliko število zunajsodnih pobojev, in sicer po podatkih ZN kar 62, po podatkih nevladnih organizacij pa še več. Medtem ko so vodje opozicije v tujini, civilna družba in mediji večinoma zapolnili prazen prostor, ki so ga zapustile opozicijske politične stranke, so novinarji in voditelji civilne družbe postali tarča aretacij in zastraševanja.

Zaradi političnega pritiska mednarodne skupnosti se je proti koncu leta stanje nekoliko izboljšalo in so se razmere očitno umirile. EU je prispevala h okrepitvi mednarodnih prizadevanj za obnovitev dialoga med vlado in opozicijskimi strankami v tujini, da bi zagotovili ustrezne priprave na volitve leta 2015.

Dejavno si je prizadevala za dialog z vlado na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja, vendar neuspešno. V letu 2011 je bil uspešnejši dialog s civilno družbo, ki se je nadaljeval in se bolj osredotočil na politično upravljanje.

EU je še naprej financirala projekte v okviru ERS za decentralizacijo pravosodja in v podporo lokalnemu upravljanju, da bi rešili težavna vprašanja v zvezi s spori zaradi zemljišč. Pozvala je tudi k predlogom v okviru EIDHR in instrumenta za stabilnost.

5.4.4. Kamerun

Zavezanost EU k vprašanjem človekovih pravic in demokratizacije v Kamerunu se je leta 2011 znatno okrepila, in sicer tako v smislu političnega dialoga in ozaveščanja kot finančne podpore. V nadaljevanju so navedena glavna področja posredovanja v tem letu.

Zagovorniki človekovih pravic: misije EU v Kamerunu so podprle oblikovanje nacionalne mreže za zaščito zagovornikov človekovih pravic (RENAPDDHO). Delegacija EU je zagotavljala svetovanje, politično podporo in pomoč v naravi, francosko veleposlaništvo pa je zagotovilo nekaj finančne pomoči. Mreža RENAPDDHO posreduje, če so ogrožene človekove pravice posameznikov, prav tako pa zdaj dokončuje prvo poročilo o položaju zagovornikov človekovih pravic v Kamerunu.

Ozaveščenost na področju človekovih pravic: EU je leta 2011 zagotovila finančno pomoč za organizacijo filmskega festivala na temo človekovih pravic v Yaoundeju, vendar so oblasti ta festival tik pred njegovim začetkom žal prepovedale zaradi domnevnega ogrožanja javnega reda; vodje misij EU so zaradi te odločitve izrazili obžalovanje.

Pravosodje in pogoji pridržanja: EU je glavna donatorka na tem ključnem področju. Njena podpora je bila zlasti ključna kot prispevek k omejevanju števila oseb, pridržanih pred začetkom sojenja, ter k izboljšanju zdravja (vključno s preprečevanjem okužb z virusom HIV), sanitarnih razmer in pravnega svetovanja za zapornike. Poleg tega v okviru političnega dialoga redno opozarja na vprašanja v zvezi z (ne)delovanjem sodnega sistema, zlasti v odmevnih primerih.

Pravice LGBT: to vprašanje, ki je v Kamerunu precej občutljivo, se v okviru političnega dialoga z oblastmi redno izpostavlja, pri čemer je končni cilj dekriminalizacija. EU zagotavlja tudi finančno pomoč za nevladno organizacijo, ki si prizadeva za zaščito pravic LGBT, zlasti tistih, ki so v priporu ali proti katerim potekajo sodni postopki. Ta projekt je sprožil polemiko z oblastmi, ki so EU obsodile vmešavanja in spodbujanja homoseksualnosti ter jo pozvale, naj ukine finančno podporo. EU se je odločno odzvala na te obtožbe in ni želela umakniti projekta.

V okviru tekočega političnega dialoga so bila v letu 2011 redno obravnavana tudi druga vprašanja, vključno z odpravo smrtne kazni (trenutno je v veljavi le dejanski moratorij), pravicami žensk (zlasti nasilje nad ženskami), pravicami otrok (zlasti ratifikacija dveh opcijskih protokolov h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah s strani Kameruna) ter omejitvami političnih pravic, kot je svoboda združevanja in demonstracij. Finančna podpora se zagotavlja tudi nevladnim organizacijam, ki delujejo na področju avtohtonih prebivalcev (zlasti v zvezi s pigmejskim ljudstvom Baka).

5.4.5. Čad

Kot je bilo ugotovljeno v poročilu o stanju človekovih pravic v Čadu, ki ga je naročil Urad Visoke komisarke ZN za človekove pravice, "ne obstaja politika namernega sistematičnega kršenja človekovih pravic, vendar se te pravice stalno kršijo." Čeprav je Čad ratificiral glavne mednarodne konvencije za spodbujanje in varstvo človekovih pravic, učinkovitost izvajanja teh konvencij še vedno ni zadovoljiva. To je posledica nezadostnih finančnih in tehničnih virov, namenjenih področjem človekovih pravic in pravosodja. Hkrati je pravica do razvoja resno ogrožena zaradi ponavljajočih se obdobj lakote in epidemij, ki vplivajo zlasti na regijo Sahel znotraj države.

Izzivi na področju človekovih pravic so torej zelo raznoliki, vendar so EU in njene države članice opredelile štiri glavne izzive, v katere bodo usmerile svoja prizadevanja:

- (a) vzpostavitev zanesljivega in delujočega pravosodnega sistema, da bi se odpravilo nekaznovanje, ki je še vedno široko razširjeno;
- (b) spoštovanje in spodbujanje pravic najranljivejših oseb, vključno z otroki, ženskami (zlasti na podeželju) in invalidi;
- (c) spremljanje procesa reforme notranjih varnostnih sil za okrepitev pravne države in preprečevanje zlorab;
- (d) spoštovanje demokratičnih načel in spodbujanje dobrega upravljanja z omogočanjem sodelovanja državljanov pri javnih zadevah na nacionalni in lokalni ravni.

V okviru 10. Evropskega razvojnega sklada je bilo "dobro upravljanje" določeno kot eno od dveh ključnih področij (70 milijonov EUR), da bi prispevali k ponovni vzpostavitvi stabilnih javnih institucij in praks na področju pravosodja, upravljanja javnih financ in varnosti v državi.

V zvezi s tem je cilj programa EU za podporo pravosodju v Čadu (PRAJUST), ki se je začel leta 2009, trajno izboljšanje upravljanja sodstva v državi, in sicer z zagotavljanjem podpore v kazenskih in civilnopravnih postopkih ter za strokovne delavce (odvetniki, sodniki, zaporni pazniki itd.). V programu PRAJUST je predviden tudi znaten prispevek za program vlade za gradnjo in obnovo sodnih poslopij po vsej državi.

Reforma varnostnega sektorja je ključno področje, ki ga EU že podpira v okviru programa PAFSI, tj. programa za podporo reformi notranjih varnostnih sil.

EU je skupaj z drugimi dvostranskimi in večstranskimi akterji financirala preiskovalno komisijo, ki ji je bila dodeljena naloga raziskati dogodke januarja in februarja 2008 ter izginotje vodje opozicije Ibniya Oumarja Mahamata Saleha.

EU je bila politično in finančno vključena tudi v organizacijo sojenja nekdanjemu predsedniku Habréju, vendar se slednje še ni začelo, saj še ni bilo vzpostavljeno sodišče.

Kar zadeva vprašanje volitev, je EU zagotovila podporo za pripravo in organizacijo parlamentarnih in predsedniških volitev v letih 2010 in 2011. Napotena je bila misija EU za opazovanje volitev, ki jo je vodil nekdanji komisar za razvoj in zdaj poslanec Evropskega parlamenta Louis Michel.

V okviru programa za podporo upravljanju v Čadu (PAG), ki se je začel konec leta 2011, je bila zagotovljena podpora za ključno finančno upravljanje prihodkov od nafte. Še naprej se izvajajo ukrepi, ki so v veljavi od leta 2007, za izboljšanje zmogljivosti ministrstva za finance in proračun. Del programa je usmerjen k spremljanju nedavnega procesa decentralizacije, potem ko so bile v glavnih mestih v državi leta 2011 izvedene lokalne volitve.

EU je bila še naprej močno zavezana obravnavanju ključnih vprašanj v zvezi z dobrim upravljanjem (pravosodje, človekove pravice, varnostne sile, preglednost gospodarstva in decentralizacija), in sicer tako v okviru političnega dialoga na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja kot v okviru izvajanja svojih programov in projektov.

EU je v okviru svojih proračunskih postavk spodbujala spoštovanje pravic žensk, otrok in invalidov. To prizadevanje je vključevalo boj proti diskriminacijskim praksam zoper ženske, kot so pohabljanje ženskih spolnih organov, prisilne in zgodnje poroke ter nasilje na podlagi spola.

5.4.6. *Slonokoščena obala*

Leto 2011 se je v Slonokoščeni obali začelo z resno politično krizo: dosednji predsednik ni sprejel rezultatov predsedniških volitev, ki so potekale konec novembra 2010 in na katerih je zmagal njegov nasprotnik Alassane Ouattara. V okviru represije nelegitimnega režima Gbagboja je prišlo do številnih kršitev človekovih pravic, ki sta jih visoka predstavnica Catherine Ashton in njen tiskovni predstavnik v izjavah odločno obsodila. EU je nemudoma in odločno podprla voljo državljanov Slonokoščene obale, kot so jo izrazili na volitvah, ter sprejela omejevalne ukrepe zoper skupno 118 posameznikov in 13 gospodarskih subjektov (glej različne sklepe Evropskega sveta do začetka aprila 2011). Ti ukrepi so bili izjemno učinkoviti, saj so znatno oslabili režim Gbagboja.

EU je poleg tega izvajala tudi intenzivno diplomatsko dejavnost v stikih z regionalnimi institucijami, kot sta Gospodarska skupnost zahodnoafriških držav (ECOWAS) in Afriška unija, ter pri Združenih narodih, da bi jih spodbudila k sprejetju jasnih stališč in posredovanju za obnovitev ustavnega reda. V ta namen je EU zagotavljala tudi informacije ter tehnično in finančno podporo. Hkrati je mobilizirala 60 milijonov EUR za humanitarno pomoč prebivalcem, ki jih je kriza najbolj prizadela, in milijon EUR iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR), delno za posebno pomoč ženskam, ki so bile med krizo žrtve spolnega nasilja.

Ko se je kriza razrešila z imenovanjem legitimnega predsednika Ouattare, se je razvojno sodelovanje lahko znova začelo, kar je omogočilo začetek izvajanja programa za podporo pravosodnemu sistemu v vrednosti 18 milijonov EUR, s katerim naj bi državo podprli pri opredelitvi sektorske reformne politike, spodbujali dostop do sodnega varstva, zmanjšali korupcijo v sodstvu in okrepili strokovnost sodnikov. V letu 2011 je bilo obnovljenih in znova vzpostavljenih sedem sodišč v severnih regijah, s čimer se je izboljšal dostop do sodnega varstva na tem območju.

EU je s posebnim strokovnim znanjem, ki ga je zagotovila ministrstvu za pravosodje (na podlagi sredstev iz instrumenta za stabilnost), podprla tekoče sodne postopke, zlasti preiskovalno enoto ministrstva, odgovorno za preiskavo zločinov, storjenih med krizo, ter podprla pripravo zakona o zaščiti prič in žrtev ter osnutka zakona o izvajanju Rimskega statuta (Mednarodno kazensko sodišče).

Konec leta je bila odobrena podpora za narodno spravo, namenjena prehodni pravosodni ureditvi, mediaciji v zemljiških sporih na zahodu države ter prizadevanjem za večjo strokovnost in odgovornost medijev. EU je še naprej zagotavljala tehnično in finančno pomoč za volilni proces za izhod iz krize, tako da je podprla organizacijo parlamentarnih volitev decembra 2011 s sredstvi v višini 8 milijonov EUR ter financirala opazovanje volitev s strani civilne družbe. Poleg tega je oktobra 2011 v okviru oblikovanja strategije države o človekovih pravicah okrepila dialog z organizacijami za varstvo človekovih pravic.

5.4.7. *Demokratska republika Kongo*

EU je bila leta 2011 pomembno vključena v spremljanje volilnega procesa v Demokratični republiki Kongo (DRK) pred parlamentarnimi in predsedniškimi volitvami. Visoka predstavnica/podpredsednica Komisije je 24. januarja po spremembi ustave izdala izjavo, v kateri je pozvala k dialogu med vsemi akterji, vključenimi v volilni proces.

EU je zagotovila finančno pomoč za organizacijo predsedniških in parlamentarnih volitev ter v državo napotila misijo za opazovanje volitev na terenu.

Večkrat je izrazila zaskrbljenost zaradi politično motiviranih kršitev človekovih pravic, vključno z grožnjami zoper svobodo medijev ter kršitvami svobode govora in protestov.

EU je 7. septembra izdala lokalno izjavo, v kateri je opozorila na odgovornost vseh političnih akterjev in kongovske nacionalne policije v DRK, da zagotovijo svobodne, pregledne, demokratične in mirne volitve. 8. novembra je izrazila zaskrbljenost zaradi nedavnih dogodkov v okviru volilne kampanje v DRK. Nacionalni volilni komisiji (CENI) so bila posredovana ključna sporočila v zvezi s pomenom zagotavljanja temeljnih svoboščin. EU je novembra in decembra izdala več izjav v zvezi s kakovostjo volilnega procesa v DRK.

Poleg tega je še naprej ostala zavezana podpori zagovornikov človekovih pravic. EU je bila zastopana na vseh stopnjah sojenja osebam, osumljenim vpletenosti v umor zagovornika človekovih pravic Floriberta Chebeya. Visoka predstavnica/podpredsednica Komisije je 29. junija objavila izjavo, v kateri se seznanja z razsodbo visokega vojaškega sodišča, poudarja pomen boja proti nekaznovanosti in opozarja na stališče EU proti smrtni kazni. EU je izročila več demarš za zaščito zagovornikov človekovih pravic in posodobila svoj lokalni akcijski načrt za izvajanje smernic EU o zagovornikih človekovih pravic. Poleg tega je bil na lokalni ravni pripravljen osnutek državne strategije za človekove pravice.

EU je bila še naprej zavezana podpori boju proti nasilju na podlagi spola v DRK. Med drugimi finančnimi zavezami je bil 11. julija objavljen program v vrednosti 2,5 milijona EUR za podporo žrtvam spolnega nasilja v regijah Kivu.

EU je še naprej natančno spremljala razvoj zakonodaje, zlasti na področju reforme varnostnega sektorja. V okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) je bilo v DRK izvedenih več pomembnih projektov.

EU je v mednarodnih forumih še naprej podpirala delo Mednarodnega kazenskega sodišča v zvezi z nerešenimi kongovskimi primeri. V Svetu ZN za človekove pravice se je zavzemala, da bi obravnavali stanje človekovih pravic v DRK.

5.4.8. Eritreja

EU je bila še naprej zaskrbljena zaradi kršitev obveznosti Eritreje na področju človekovih pravic. EU je v okviru političnega dialoga eritrejsko vlado pozvala, naj brezpogojno izpusti vse politične zapornike. Visoka predstavnica Catherine Ashton je septembra 2011 izdala izjavo v imenu Evropske unije o političnih zapornikih v Eritreji, in sicer deset let po njihovem priprtju. EU je vlado Eritreje pozvala, naj brezpogojno izpusti zapornike G11, tj. skupino enajstih visokih vladnih uradnikov, ki so od leta 2001 samovoljno pridržani in so jim kratene pravice, ker so javno kritizirali predsednika Isaiasa Afwerkija.

Prav tako je bila izražena zaskrbljenost zaradi usode pridržanih novinarjev in zapornikov vesti, zaprtih zaradi njihovega političnega in verskega prepričanja. EU je med drugim eritrejske oblasti pozvala, naj izpustijo Dawita Isaaka, novinarja z dvojnim (eritrejskim in švedskim) državljanstvom, ki je pridržan v izolaciji od leta 2001, ter vse ostale zaprte novinarje. Znova je pozvala k zagotavljanju informacij in omogočanju dostopa do njih. Na usodo pridržanih oseb je na srečanju s predsednikom Isaiasom osebno opozoril direktor za Afriko Nicholas Westcott.

Svoboda prepričanja je še naprej problematično področje. EU je izrazila zaskrbljenost zaradi kratenja pravic verskim skupinam v Eritreji, ki jih država na priznava, in znova zahtevala dostop do nekdanjega patriarha eritrejske pravoslavne cerkve, odstavljenega leta 2007.

EU je poleg tega izrazila zaskrbljenost zaradi stiske eritrejskih beguncev na Afriškem rogu. Na to je opozorila tako eritrejsko vlado kot druge vlade držav, v katerih so bili ugotovljeni primeri trgovine z ljudmi in zlorab.

EU je še naprej podpirala dejavnosti za spodbujanje človekovih pravic, zlasti tiste v zvezi z dostopom do informacij o človekovih pravicah ter pravicami žensk in otrok.

5.4.9. Etiopija

Celotno poglavje novega razvojnega načrta Etiopije za naslednjih pet let, t.i. načrta za rast in preobrazbo, je namenjeno krepitevi zmogljivosti v javni upravi in dobremu upravljanju (vključno z ukrepi proti korupciji). Zdi se, da to kaže zavezanost vlade k doseganju učinkovite državne uprave ter krepitevi dobrega upravljanja v demokratičnem in političnem smislu kot temelja nacionalne razvojne strategije.

Vendar je EU še naprej zaskrbljena zaradi položaja zagovornikov človekovih pravic in izvajanja zakona, ki ureja dejavnosti civilne družbe. Nove smernice, objavljene leta 2011 in namenjene razvoju nekaterih vidikov zakonodaje o civilni družbi, bodo za organizacije civilne družbe verjetno pomenile dodaten izziv. Kljub temu je bil vzpostavljen tristranski dialog med vlado Etiopije, donatorji in civilno družbo. EU je prepričana, da bo dialog omogočil napredek na področju izboljšanja teh predpisov. EU je prav tako še naprej uspešno izvajala projekte v okviru Sklada za civilno družbo, tudi na področjih v zvezi s človekovimi pravicami in upravljanjem.

V Etiopiji je leta 2011 prišlo do prvih aretacij in nato sojenj na podlagi novega odloka o boju proti terorizmu, sprejetega leta 2009. Junija sta bila aretirana etiopijska novinarja, čemur so sledile aretacije številnih drugih novinarjev in članov opozicije.

EU je spremljala sojenja; do konca leta 2011 sta bila dva švedska novinarja obsojena na 11 let zaporne kazni, hkrati pa so potekali še trije sodni procesi za skupno 36 oseb, ki jih je EU prav tako spremljala.

Izraženih je bilo nekaj kritik v zvezi z aretacijami in izvajanjem odloka o boju proti terorizmu, zlasti s strani organizacij Amnesty International, Human Rights Watch in Novinarji brez meje. ZN so Etiopijo pozvali, naj znova preuči široko opredelitev terorizma v odloku o boju proti terorizmu, in izrazili zaskrbljenost zaradi možnih škodljivih posledic te opredelitve za medije v državi in tudi druge demokratične pravice. EU ta odlok obravnava v okviru dialoga z Etiopijo.

Donatorji, vključno z EU, so leta 2011 izvedli misijo za ugotavljanje dejstev, da bi ocenili program za vasi, ki ga izvaja etiopijska vlada, da bi izboljšala dostop podeželskega prebivalstva do osnovnih storitev. Kljub navedbam organizacij za človekove pravice v okviru misije niso bili najdeni dokazi o prisilnem preseljevanju ali drugih kršitvah človekovih pravic. Donatorji ne podpirajo programa, so pa zaskrbljeni zaradi učinkov nepremišljenega izvajanja, ki včasih vodi k pomanjkanju osnovnih storitev in celo hrane. EU je leta 2011 z vlado Etiopije začela dialog o tem vprašanju.

Etiopija je začela pripravljati nacionalni akcijski načrt za človekove pravice, ki bo dokončan leta 2012 ter v katerega bodo vključena priporočila iz splošnega rednega pregleda in priporočila organov ZN za spremljanje izvajanja pogodb.

5.4.10. Gambija

Gambija je ohranila politično in makroekonomsko stabilnost, medtem ko so se na področju človekovih pravic, zlasti svobode izražanja, še naprej pojavljale težave. Ta vzorec se je potrdil na novembrskih predsedniških volitvah, na katerih je zmagal dotedanji predsednik Jammeh. EU je napotila misijo strokovnjakov za volitve, katerih ocena bo podlaga za nadaljnji politični dialog.

EU in Gambija vzdržujeta strukturiran politični dialog, kot je predviden v členu 8 Sporazuma iz Cotonouja, na podlagi skupno dogovorjenih prednostnih nalog, skupnih programov in zavez na obeh straneh. Srečanja potekajo dvakrat letno. Upravljanje/človekove pravice so ključni elementi, ki so vedno na dnevnem redu, vendar so bili ukrepi in napredek na tem področju počasnejši kot na drugih obravnavanih področjih.

EU je še naprej podpirala civilno družbo, zlasti na področju upravljanja, človekovih pravic in pravic žensk.

5.4.11. Gvineja

Stanje človekovih pravic in demokracije v Gvineji se je v letu 2011 na splošno še naprej izboljševalo. Varnostne razmere v Conakryju in notranjosti države, za katere je bilo značilno policijsko nasilje, so postale stabilnejše. Dosežen je bil določen napredek v boju proti nekaznovanju, zlasti v zadevi v zvezi z žrtvami 28. septembra 2009 (mirne demonstracije, ki so jih varnostne sile nasilno zatrle). Kljub temu številni primeri policijskega nasilja v letu 2011 niso bili kaznovani, dva od najvišjih častnikov, ki sta domnevno odgovorna za nasilje 28. septembra 2009, pa ostajata na visokih javnih položajih, kar ne prispeva k napredku v preiskavah. EU zaradi domnevne odgovornosti za to nasilje proti petim osebam ohranja omejevalne ukrepe (zamrznitev sredstev in prepoved izdaje vizuma).

Pravosodje še vedno ne deluje ustrezno, pogoji v zaporih so zelo slabi in niso v skladu s človekovimi pravicami, kljub temu pa so bili narejeni prvi koraki v smeri reforme pravosodnega in zaporniškega sistema. EU je že zagotovila nekaj podpore pravosodju, in sicer s tehnično pomočjo ministrstvu ter pomočjo za žrtve in civilno družbo v boju proti nekaznovanju v zvezi s kaznivimi dejanji, storjenimi med pokolom 28. septembra 2009. Začela se je tudi reforma varnostnih sil z demilitarizacijo mesta Conakry in upokojitvijo približno 4 000 vojakov z vsaj 35 leti vojaške dobe (tj. 15 % varnostnih sil). Politične razmere so stabilnejše, EU pa je v odziv na ponovno vzpostavitev ustavnega reda z zaprisego demokratično izvoljenega predsednika in civilne vlade omilila pogoje za obnovitev sodelovanja v okviru 10. ERS ter delno odpravila embargo na orožje. Kljub temu je za popolno normalizacijo odnosov z EU treba izpolniti še zadnji pogoj, namreč izvesti svobodne in pregledne parlamentarne volitve.

5.4.12. *Gvineja Bissau*

Stanje človekovih pravic v Gvineji Bissau je bilo tudi v letu 2011 zaskrbljujoče, zlasti na področjih ekonomskih in socialnih pravic, in sicer zaradi nerešenih vprašanj v zvezi z revščino in nepismenostjo ter nezadostnega dostopa do osnovnih socialnih storitev. Ta vprašanja so skupaj z zelo razširjenim nasiljem v družini negativno vplivala tudi na področji pravic žensk in otrok.

Nacionalna skupščina je junija 2011 sprejela dva zakona, in sicer za boj proti trgovini z ljudmi in za prepoved pohabljanja ženskih spolnih organov. Gvineja Bissau je decembra 2011 ratificirala Afriško listino o demokraciji, volitvah in upravljanju.

Evropska unija je aprila 2011 na podlagi Evropske pobude za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) prvič objavila razpis za zbiranje predlogov, namenjen večji zaščiti pravic otrok, žensk in zapornikov. Za financiranje so bili izbrani štirje projekti v skupni vrednosti 1 140 000 EUR.

Stabilnost v državi so ogrožali ponavljajoči se primeri politično motiviranega nasilja in zastraševanja, tesno povezani z vlogo vojske v notranji politiki. Decembra 2011 je med zatrtjem domnevnega poskusa državnega udara prišlo do nezakonitega uboja osumljenca, ki se je želel predati, ter do več samovoljnih aretacij in pridržanj. Nekaznovanje storilcev kaznivih dejanj in korupcija sta bila še naprej glavna izziva, ki nista bila ustrezno obravnavana.

Boj proti nekaznovanju in spoštovanje pravne države sta bila glavni temi političnega dialoga med Evropsko unijo in Gvinejo Bissau v okviru posvetovanj, začelih na podlagi člena 96 sporazuma iz Cotonouja. Predstavniki vlade Gvineje Bissau so predstavili zadovoljive predloge in zaveze za izvedbo ključnih reform, namenjenih stabilizaciji države v demokratičnem okviru. Posvetovanja so bila zaključena s Sklepom Sveta 2011/492, za uveljavitev teh zavez pa so bili sprejeti ustrezni ukrepi. Čeprav je bilo do konca leta 2011 mogoče zaznati določen napredek pri izvajanju nekaterih zavez, nobena od ključnih zavez ni bila v celoti uveljavljena.

5.4.13. *Kenija*

EU je v letu 2011 še naprej pozorno spremljala stanje človekovih pravic v Keniji.

Podpora izvajanju nove ustave je bila med glavnimi prednostnimi nalogami EU za Kenijo v letu 2011, predvsem z namenom varstva in spodbujanja človekovih pravic.

Nekaznovanje je bilo še naprej zaskrbljujoče. EU je na to vprašanje redno opozarjala kenijsko vlado in javnost. Skozi vse leto 2011 je izvajala politični pritisk na vlado, naj sprejme ukrepe zoper varnostne sile zaradi zunajsodnih pobojev in mučenja ter ukrepe za boj proti korupciji v javnem sektorju.

EU je kot odločna podpornica Mednarodnega kazenskega sodišča (MKS) kenijsko vlado in šest posameznikov, ki jih je MKS pozvalo na sojenje zaradi zločinov, storjenih med nasiljem po volitvah 2007–2008, še naprej pozivala, naj s tem sodiščem v celoti sodelujejo. Spodbujala je tudi vzpostavitev lokalnega mehanizma za sojenje drugim osebam, vpletenim v povolilno nasilje.

Ohranil se je stalen in reden dialog z organizacijami civilne družbe, tudi z rednimi srečanji na ravni vodij misij.

EU je zaradi svojih javnih (medijskih) izjav o vprašanjih človekovih pravic, kot so MKS, boj proti nekaznovanju, zunajsodni poboji ali mednarodni dan človekovih pravic, v tej državi dosegla dobro prepoznavnost kot akter na področju človekovih pravic.

5.4.14. *Liberija*

Čeprav ni dokazov, da državni organi v Liberiji sistematično kršijo človekove pravice ali jih ne spoštujejo, so izzivi v zvezi s spodbujanjem in varstvom človekovih pravic precejšnji: razmere v zaporih so slabe, vključno s prenapolnjenostjo, priporniki dolgo čakajo na sojenje in jim ni priznana pravica do pravočasnih sodnih postopkov. V državi so razširjeni spolno nasilje in nasilje na podlagi spola, vključno s posilstvi, ter pohabljanje ženskih spolnih organov in kršitve pravic otrok, vključno z zlorabo otrok.

Liberija uradno ohranja smrtno kazen za določena kazniva dejanja, vendar je uveden prostovoljni moratorij na njeno izvajanje.

EU je kot del svojih dejavnosti za spodbujanje človekovih pravic sprejela "lokalno strategijo EU o človekovih pravicah" ter je na lokalni ravni sodelovala z vlado in zadevnimi institucijami (vključno z nacionalno komisijo za človekove pravice). Novembra je bil izdan lokalni razpis za zbiranje predlogov v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (skupni proračun 600 000 EUR).

V Liberiji so bile leta 2011 predsedniške in parlamentarne volitve, druge demokratične volitve po koncu državljanske vojne, vendar so drugi krog volitev omadeževali bojkot opozicije ter ulični spopadi med protestniki in policijo. EU je namenila finančno podporo za volilni cikel (7 milijonov EUR) in v državo poslala misijo strokovnjakov za volitve.

5.4.15. Madagaskar

V letu 2011 je prišlo do pomembnega napredka v zvezi s krizo na Madagaskarju. Po zaslugi vztrajnih prizadevanj trojke Južnoafriške razvojne skupnosti (SADC) za mediacijo so glavni politični akterji 16. septembra 2011 podpisali "načrt za rešitev krize na Madagaskarju". Ta dokument vsebuje zaveze, ki so jih sprejeli podpisniki, da bi uspešno izpeljali nevtralen, vključujoč in sporazumen proces tranzicije, ki bi privedel do razpisa verodostojnih, svobodnih in preglednih volitev ter vrnitve Madagaskarja k ustavnemu redu.

EU, SADC, Afriška unija in mednarodna skupnost so ta dogodek pozdravile ter od takrat ugotavljajo napredek pri izvajanju dokumenta (imenovanje predsednika vlade s soglasjem, oblikovanje vlade narodne enotnosti ter vzpostavitev prehodnega parlamenta in nacionalne volilne Komisije (CENIT)).

EU je na podlagi teh dosežkov 5. decembra v skladu s členom 96 sporazuma iz Cotonouja sprejela nov sklep, s katerim je podaljšala veljavnost sklepa, veljavnega od leta 2010, vendar je sprejela pozitiven pristop, ki omogoča podporo EU procesu tranzicije in postopno ponovno vzpostavitev sodelovanja EU pri razvojni pomoči, kar bo odvisno od dejanskega napredka pri izvajanju časovnega načrta za tranzicijo.

Kljub temu je izvajanje časovnega načrta za tranzicijo še vedno zelo slabo.

5.4.16. *Malavi*

Stanje človekovih pravic se je v letu 2011 v Malaviju še poslabšalo. Zaradi sprememb kazenskega zakonika, sprejetih januarja 2011, ki razširjajo nadzor vlade nad mediji, sta ogroženi svoboda govora in svoboda tiska. Aktivisti zaradi slabega gospodarskega in političnega upravljanja izvajajo pritisk na vlado. Julija 2011 so potekale demonstracije, ko je bilo proti protestnikom uporabljeno orožje in je umrlo dvajset ljudi. Visoka predstavnica Catherine Ashton je izdala izjavo, v kateri je obsodila uporabo sile s strani oblasti v Malaviju in oviranje državljanov pri uresničevanju njihove ustavne pravice do demonstracij. Direktor oddelka ESZD za Afriko Nicholas Westcott se je 14. oktobra 2011 srečal z zunanjim ministrom Malavija P. Muthariko in znova izpostavil zaskrbljenost EU zaradi razvoja dogodkov na področju upravljanja v Malaviju.

EU je v okviru 10. ERS za program upravljanja namenila 30 milijonov EUR za boljše demokratično upravljanje z zagotavljanjem dostopa do kakovostnega sodnega varstva za vse ljudi v Malaviju, in sicer prek učinkovitejšega in odzivnejšega sodstva, bolj restorativnih in žrtvam prijaznih pristopov v formalnih in neformalnih sistemih, večje demokratične odgovornosti in nadzora, ter z zagotavljanjem, da vsi državljani Malavija poznajo in razumejo ter lahko zahtevajo svoje pravice in storitve, do katerih so upravičeni.

5.4.17. Mavretanija

V Mavretaniji je vključujoč politični dialog med predsedniško večino in deli opozicije pripeljal do sporazuma o svežnju pomembnih ustavnih reform. Znatni napredek je bil dosežen na področju svobode medijev, s čimer se je Mavretanija uvrstila med najuspešnejše države v regiji, kar zadeva to področje. Kljub temu se še vedno pojavljajo ostanki suženjstva in zaradi njihovih obsodb s strani organizacij za človekove pravice pogosto prihaja do sporov z oblastmi. Redno se poroča tudi o primerih samovoljnih pridržanj. Glavni strukturni program v Mavretaniji je šibek pravosodni sistem. Tudi civilna družba v Mavretaniji je še vedno šibka in premalo usklajena.

Strategija EU za človekove pravice v Mavretaniji je trenutno v postopku ocenjevanja. Delegacija EU se ob usklajevanju z državami članicami redno srečuje z zagovorniki človekovih pravic in pri vladi občasno politično ukrepa za razkrivanje kršitev človekovih pravic. Na operativni ravni sta se leta 2011 v Mavretaniji začela nova projekta v zvezi s spolom in EIDHR, da bi nevladne organizacije podprli glede vprašanj spola ter v boju proti suženjstvu in njegovim posledicam. Skupna vrednost teh dveh in še petih projektov, ki se na tem področju že izvajajo, je 1,3 milijona EUR. EU prav tako strukturno podpira civilno družbo, in sicer s posebnim programom v okviru 10. ERS.

5.4.18. Niger

EU je podprla demokratični prehod v Nigru v letih 2010 in 2011, pri čemer je podprla zlasti volilni proces. Za to je namenila 18,5 milijona EUR (več kot 60 % zunanje pomoči) ter tako povečala zaupanje političnih akterjev in javnosti v volitve, saj je omogočila pripravo in izvedbo ustavnega referendum (oktobra 2010) in različnih (lokalnih, parlamentarnih in predsedniških) volitev v prvem četrtletju leta 2011.

Poleg tega je bila za parlamentarne volitve 31. januarja 2011 ter oba kroga predsedniških volitev 31. januarja in 12. marca 2011 v Nigru nameščena misija za opazovanje volitev. Vodja opazovalcev je bil poslanec Evropskega parlamenta Santiago Fisas Aixela. Misijo je sestavljalo štirideset opazovalcev iz 15 držav članic Evropske unije, Švice in Kanade. Dejavnosti misije so se začele 4. januarja 2011 in nadaljevale do uradne razglasitve rezultatov drugega kroga predsedniških volitev 1. aprila 2011. Opazovalci so bili napoteni v vse dele države razen v regijo Agadez, in sicer iz varnostnih razlogov.

5.4.19. Nigerija

V Nigeriji so aprila 2011 potekale predsedniške, parlamentarne in guvernerske volitve. V državo je bila napotena misija EU za opazovanje volitev, ki jo je vodil poslanec Evropskega parlamenta Peterle. EU je ugotovila, da so te volitve pomenile pomemben napredek glede na prejšnja leta in jih je mogoče šteti za najbolj verodostojne volitve po vrnitvi Nigerije k demokraciji leta 2009. Kljub temu je bilo ugotovljenih in sporočenih več nepravilnosti in pomanjkljivosti. Nigerijski neodvisni nacionalni volilni odbor je na podlagi priporočil misije EU za opazovanje volitev pripravil osnutek sklepov. Volitvam je sledil izbruh nasilja, ki ga je EU v lokalni izjavi obsodila.

Človekove pravice so bile še naprej prednostna naloga v okviru strategije "EU-Nigerija – skupna pot naprej". Marca 2011 je bil sprejet zakon o komisiji za človekove pravice. Decembra 2011 je bil imenovan novi predsednik komisije za človekove pravice, ki je borec za človekove pravice. Junija 2011 je bil spremenjen zakon o prostem dostopu do informacij.

EU je še naprej spremljala stanje človekovih pravic, tudi v okviru lokalne delovne skupine EU za človekove pravice. Julija 2011 so vodje misij EU pripravili poročilo o svobodi veroizpovedi ali prepričanja. Organiziranih je bilo več srečanj s predstavniki civilne družbe, da bi razpravljali o zakonu o istospolnih porokah.

Srečanja so potekala s predsednikom odbora za pravosodje v okviru predstavniškega doma in predsednikom odbora senata za človekove pravice, da bi razpravljali o stanju človekovih pravic v državi. Srečanje v okviru lokalnega dialoga o človekovih pravicah, ki je bilo prvotno načrtovano decembra 2011, je bilo nazadnje odloženo in je potekalo februarja 2012.

Leta 2011 se je izvajalo osem projektov, financiranih iz strateškega programa pomoči za posamezne države v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice. Nov razpis za zbiranje predlogov v okviru tega strateškega programa je bil objavljen decembra 2011.

EU je v izjavah obsodila nasilje med skupnostmi in teroristične napade, vključno z napadom na sedež ZN avgusta 2011 in napade na cerkve v božičnem času.

5.4.20. Ruanda

Neposredno podporo EU vladi dopolnjuje podpora civilni družbi. Dialog s civilno družbo se je v letu 2011 nadaljeval in se bolj osredotočil na politično upravljanje.

EU in Ruanda sta imeli redne sestanke o volilnem procesu (predsedniške in lokalne volitve ter volitve v senat) ter splošnem rednem pregledu, ki je sredstvo za politični in strateški dialog.

V tesnem sodelovanju med delegacijo EU, nacionalnim odredbodajalcem in predstavniki civilne družbe so bila izvedena tudi pripravljala dela za oblikovanje razpisa za zbiranje predlogov v vrednosti 2 milijona EUR za nedržavne akterje na podlagi sporazuma o financiranju "Izrazi odgovornost" v okviru 10. ERS.

Posebni cilj tega razpisa je spodbujanje dejavnosti ozaveščanja in nadzora na področjih pravosodja in človekovih pravic v skladu s priporočili delovne skupine za področje pravosodja in prostovoljnih zavez Ruande v okviru splošnega rednega pregleda.

Na splošno se je finančna pomoč civilni družbi v Ruandi v letu 2011 stalno povečevala, pri čemer sta bili podpisani novi pogodbi v okviru dveh posebnih programov: evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) ter programa "nedržavni akterji in organi lokalnih skupnosti v razvoju" (NSA/LA). V drugi polovici leta 2010 in v letu 2011 je bilo skupno podpisanih trinajst novih pogodb v vrednosti okrog 6 milijonov EUR. Namen teh projektov je opazovanje volitev in nudenje državljanske vzgoje za zagotavljanje preglednejšega volilnega procesa; podpora možganskemu trustu za izvedbo študij o etnični pripadnosti in socialni koheziji; okrepitev nacionalne kampanje proti korupciji; zagotavljanje podpore žrtvam nasilja v obmejnih regijah; nadzor in ozaveščanje v zvezi z novo sprejeto zemljiško reformo ter krepitev procesov decentralizacije in lokalnega upravljanja.

EU je ob koncu leta 2011 z Ruando izvajala okrog 60 projektov, ki so bili financirani iz različnih tematskih programov v podporo civilni družbi.

5.4.21. Senegal

Senegal je demokratična in stabilna država z na splošno pozitivnim stanjem človekovih pravic, kar se je potrdilo v letu 2011.

Vendar so po demonstracijah 23. junija v obdobju pred predsedniškimi volitvami (26. februarja 2012) zabeležili ustrahovanje opozicije in civilne družbe s strani uprave in policije. Poleg tega so carinski organi brez ustrezne obrazložitve zasegli izdajo štirinajstega letnega poročila observatorija za zaščito zagovornikov človekovih pravic, ki ga je objavila Mednarodna zveza za človekove pravice (FIDH).

Zaskrbljujoč je tudi dolgotrajen, nizko intenziven konflikt v regiji Casamance. V letu 2011 so se nadaljevali občasni spopadi z visokim številom žrtev (več kot 60 smrtnih žrtev), med katerimi so bili tudi civilisti, predvsem zaradi razbojništva, vključno z domnevnim pobojem skupine desetih gozdnih delavcev konec novembra. Oblasti nikoli niso sporočile vseh podrobnosti o tem dogodku. V pogajanjih do zdaj ni bila dosežena trajna rešitev konflikta.

EU in Senegal vzdržujeta strukturiran politični dialog, kot je predviden v členu 8 sporazuma iz Cotonouja, na podlagi skupno dogovorjenih prednostnih nalog, skupnih programov in zavez na obeh straneh. Srečanja potekajo dvakrat letno. Človekove pravice se stalno obravnavajo, vključno z navedenimi vprašanji.

EU je še naprej podpirala prizadevanja mednarodne skupnosti, da bi Senegal prepričali, naj bodisi sodi Hissène Habréju, nekdanjemu predsedniku Čada (trenutno živi v Senegal), ki je obtožen zločinov proti človeštvu, bodisi ga izroči. Belgija je ob podpori EU vložila zahtevo za izročitev. Tudi to vprašanje je stalno na dnevnem redu navedenih srečanj v okviru dialoga iz člena 8.

5.4.22. *Somalija*

Leta 2011 se je nadaljeval konflikt v osrednji južni Somaliji, v katerem so bili civilisti močno prizadeti, zlasti na območjih, ki jih nadzoruje Al Šabab (skrajni islamski uporniki). EU je prispevala k vzpostavljanju varnosti s svojo misijo SVOP, ki usposablja člane somalskih nacionalnih varnostnih sil v Ugandi (EUTM), in s pomembno podporo misiji Afriške unije v Somaliji (AMISOM) v okviru mirovne pomoči za Afriko (APF). Al Šabab se je pod pritiskom nacionalnih varnostnih sil in misije AMISOM avgusta 2011 umaknil iz prestolnice Mogadiš. Sile misije so v veliki meri poskrbele za varnost v prestolnici in omogočile razmere, ki so bolj naklonjene spoštovanju in spodbujanju človekovih pravic ter izvajanju sporazuma iz Kampale iz maja 2011. Misija EUTM je poleg tega vključevala module o človekovih pravicah in spolu, da bi varnostne sile bolj spoštovale te pravice.

EU je v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice izvajala vrsto projektov v podporo neodvisnim medijem, v podporo komisiji za človekove pravice regije Somaliland, za okrepitev zmogljivosti starešin in verskih vodij za preprečevanje konflikta po vsej državi, za razvoj domačih zmogljivosti za opazovanje volitev ter za omogočanje dialoga med civilno družbo in somalskimi oblastmi.

Kar zadeva pravno državo in boj proti nekaznovanju, so po vsej Somaliji potekala usposabljanja policije in sodnikov. Ob podpori EU so bile v regiji Somaliland imenovane tri tožilke (od skupno devetih) in policistke.

EU je v okviru programa demokratizacije podprla osnutek zvezne ustave, v skladu s katerim so se izvajali pregledi stanja na področju človekovih pravic in enakosti spolov. EU je v regijah Somaliland in Puntland prispevala k odpiranju političnega prostora ter imenovanju in okrepitvi zmogljivosti njihovih volilnih komisij.

5.4.23. Južna Afrika

15. septembra 2011 je v nacionalnem parku Kruger v Južni Afriki potekalo četrto vrhunsko srečanje med Južno Afriko in EU, na katerem sta obe strani potrdili zavezanost strateškemu partnerstvu, ki temelji na skupnih vrednotah, vključno s spoštovanjem človekovih pravic, demokracije in pravne države, ter sodelovanju na področju človekovih pravic v okviru mednarodnih forumov.

Februarja 2011 je na podlagi dialogov, organiziranih od decembra 2009 naprej, potekal četrti neuradni dialog o človekovih pravicah med EU in Južno Afriko. V razpravah so obravnavali sodelovanje v večstranskih forumih ter vprašanja na ravni celine in države. EU in Južna Afrika sta se dogovorili, da leta 2012 svoj dialog formalizirata.

Razvojno sodelovanje Južne Afrike in EU je bilo še naprej usmerjeno k podpori človekovim pravicam prek različnih programov, vključno s programom za dostop do sodstva in spodbujanje ustavnih pravic ter podporo za civilno družbo iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice.

EU je skozi vse leto še naprej spremljala razvoj in z Južno Afriko sodelovala na področju človekovih pravic, med drugim v zvezi s procesom registracije in prisilnega izгона priseljencev iz Zimbabveja, trenutno razpravo o sprejetju zakona o zaščiti državnih informacij ter položajem lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev v državi.

Na večstranski ravni je leto 2011 zaznamovalo predvsem sprejetje prelomne resolucije o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti, ki jo je predlagala Južna Afrika in 17. junija 2011 sprejel Svet za človekove pravice. To je prva resolucija, ki poziva k odpravi diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti po vsem svetu in jo priznava kot "prednostno nalogo" za ZN; EU jo je odločno podprla in pozdravila.

5.4.24. *Sudan*

Verodostojnost in posledično sprejetje izidov referendumu iz januarja 2011 s strani Kartuma je bila v letu 2011 splošna politična prednostna naloga EU. Velika pozornost je bila namenjena tudi obdobju pred razglasitvijo neodvisnosti Južnega Sudana 9. julija 2011 in obdobju po tem.

Oba ključna dogodka sta minila mirno, razmere pa so se v mesecih po razglasitvi neodvisnosti Južnega Sudana precej poslabšale, ko so izbruhnili spopadi med sudanskimi oboroženimi silami in severno sudansko ljudsko osvobodilno vojsko (SPLA) v Južnem Kordofanu in na območju Modrega Nila ter še trajajoči konflikt v Abjeju. Zaradi dolgotrajnega konflikta so se močno poslabšale humanitarne razmere, na območjih konflikta, vključno z Darfurjem, kljub podpisu mirovnega sporazuma za Darfur v Dohi julija 2011, pa je prišlo do hudih kršitev človekovih pravic.

V obdobju poročanja se splošno stanje človekovih pravic v Sudanu ni izboljšalo. Samovoljne aretacije in preganjanje posameznikov zaradi njihove etnične pripadnosti so se nadaljevali v številnih delih države. Politični nasprotniki, skupine mladih, zagovorniki človekovih pravic in novinarji so bili še naprej izpostavljeni zastraševanju, samovoljnim aretacijam in slabemu ravnanju s strani nacionalne varnostne službe, kar je posledica njene politične opredelitve in popolnega pomanjkanja odgovornosti. Državna cenzura in nadzor medijev, zlasti časopisov, sta bila še vedno precejšnja.

Zaradi neobstoja sporazuma med Severom in Jugom je bil zaskrbljujoč tudi prihodnji položaj državljanov Južnega Sudana, ki živijo na severu Sudana. Dodaten izziv pomeni tudi postopek za spremembo ustave, saj je predsednik Bašir napovedal, da bo temeljila na šeriatskem pravu.

Ob koncu mandata misije UNMIS po razglasitvi neodvisnosti Južnega Sudana je nastal prazen prostor na področju spremljanja človekovih pravic. Kljub temu lahko za Darfur UNAMID to funkcijo še vedno izvaja prek svojega oddelka za človekove pravice. Odhod misije UNMIS je vplival tudi na usklajevanje mednarodne skupnosti na področju človekovih pravic. Pripravljajo se načrti za obnovitev "mednarodnega partnerskega foruma", foruma za usklajevanje na področju človekovih pravic, ki sta ga prej vodila UNMIS in delegacija EU v Kartumu.

V zvezi z vzpostavljanjem konstruktivnega dialoga o človekovih pravicah s sudanskimi organi je treba omeniti tudi ustanovitev nacionalne komisije za človekove pravice. Kljub temu se v zvezi z izborom in neodvisnostjo njenih članov pojavljajo nekateri dvomi, ali lahko ima konstruktivno vlogo pri spodbujanju in zaščiti standardov človekovih pravic v Sudanu.

Zasnovana je bila triletna strategija EU za človekove pravice v Sudanu, ki vključuje osem prednostnih področij. Več informacij o tem, vključno s podrobno analizo stanja človekovih pravic v Sudanu, je na voljo v dokumentu, objavljenemu 13. decembra 2011.

Sudan je maja 2011 sodeloval v procesu splošnega rednega pregleda.

5.4.25. Južni Sudan

Južni Sudan je postal neodvisen julija 2011, potem ko je na referendumu o samoodločbi januarja 2011 velika večina prebivalcev glasovala za odcepitev.

Državne strukture v Južnem Sudanu, ki še vedno trpijo zaradi posledic več desetletij vojne in nerazvitosti, so še v povojih, njihove zmogljivosti pa izjemno omejene. Kršitve človekovih pravic s strani varnostnih sil so pogoste, vendar ne sistematične. Med temi kršitvami so tako nezakonita pridržanja kot neupravičeno nasilje v kampanjah za civilno razoroževanje.

Sistem za kazenski pregon in sodni sistem v Južnem Sudanu sta šibka zaradi pomanjkanja usposobljenega osebja in zanašanja na običajno pravo, kar vodi do nekaznovanosti za zločine in resne kršitve človekovih pravic pri upravljanju sodstva. Te kršitve vključujejo samovoljne aretacije in pridržanja, pomanjkanje pravne podpore in pomoči, daljša obdobja pridržanja pred sojenjem in slabe pogoje pridržanja.

Med obdobjem poročanja je zaradi medetničnih nasilnih konfliktov med podeželskimi skupnosti zaradi živine in virov še naprej prihajalo do številnih smrtnih žrtev. V teh razmerah so bile pogoste tudi ugrabitve žensk in otrok. Varnostne sile niso mogle zaščititi civilistov, tudi zaradi pomanjkljive usposobljenosti in opreme. Pripadniki Sudanske ljudske osvobodilne vojske (SPLA) so kršili človekove pravice civilistov, tudi z nezakonitimi poboji, pretepanjem in plenjenjem.

Tudi v spopadih med SPLA in oboroženimi opozicijskimi skupinami je umrlo več sto civilistov; zaradi njih je bilo razseljenih več tisoč ljudi, uničeni so bili domovi in druga civilna lastnina.

EU podpira prizadevanja vlade za izboljšanje stanja človekovih pravic s tehnično pomočjo, zlasti za sodstvo, in tudi v okviru komisije za človekove pravice. Podpora iz EIDHR vključuje projekte za pravice žensk, invalide in spodbujanje pluralizma.

EU je vzpostavila tudi politični dialog z vlado v zvezi z vprašanji človekovih pravic. Podpira tudi ukrepe vlade za pristop k pogodbam in konvencijam v zvezi s človekovimi pravicami ter njihovo ratifikacijo. Ena od pozitivnih ugotovitev je, da je vlada Južnega Sudana pripravljena sodelovati s Svetom ZN za človekove pravice, da bi izboljšali stanje človekovih pravic v državi.

5.4.26. *Togo*

Togo je leta 2011 opravil splošni redni pregled in sprejel številna priporočila, pri čemer je EU ta proces dejavno opazovala. Komisija za pravico, resnico in spravo, ustanovljena leta 2009, da bi preiskala politične zločine, storjene med letoma 1958 in 2005, je nadaljevala svoje delo s precejšnjo finančno pomočjo EU. Podanih je bilo več kot 20 000 izjav in po vsej državi so bila organizirana zaslišanja. EU je poleg tega podprla platformo organizacij civilne družbe, dejavnih na tem področju, da bi spodbudila večjo vključenost civilne družbe in državljanov v proces narodne sprave.

Zagovorniki človekovih pravic kot glavne probleme še naprej izpostavljajo nekaznovanje in nezadostno neodvisnost pravosodnega sistema ter domnevna nezakonita pridržanja in primere mučenja. Nacionalni komisiji za človekove pravice je bila podeljena naloga preiskave teh dejanj.

Ta komisija je skupaj z ministrstvom za človekove pravice, komisijo nacionalne skupščine za človekove pravice ter visokim organom za avdiovizualne medije in komunikacije prejela pomoč EU za okrepitev zmogljivosti. EU je poleg tega še naprej zagotavljala znatno finančno pomoč za nacionalni program za posodobitev sodstva, ki vključuje usposabljanje, zakonodajne reforme in infrastrukturo.

Priporniki, ženske in otroci spadajo med najranljivejše kategorije prebivalstva. EU je podprla civilno družbo za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic, zlasti teh ranljivih skupin. Med drugim je financirala projekt, ki je bil namenjen podpori pripornikom pri uveljavljanju njihovih pravic in izboljšanju njihove ponovne vključitve v družbo ter se je izkazal za zelo uspešnega. Poleg tega je bilo v okviru tematskega programa "nedržavni akterji in organi lokalnih skupnosti v razvoju" (NSA/LA) financiranih pet projektov s poudarkom na lokalnem razvoju in udeležbi državljanov.

V okviru projekta, ki ga je financirala EU in je namenjen podpori volilnega procesa, so se razvijale nove dejavnosti s ciljem spodbujanja državljanske vzgoje, zagotavljanja usposabljanja političnih strank in civilne družbe v zvezi z demokracijo in volitvami, pospeševanja udeležbe žensk v javnem in političnem življenju ter okrepitve zmogljivosti neodvisne nacionalne volilne komisije.

EU je februarja 2011 podpisala sporazum o financiranju v vrednosti 6 milijonov EUR, namenjen projektu za okrepitev zmogljivosti civilne družbe in podporo njenemu delovanju, zlasti na področju sprave in človekovih pravic. Da bi dopolnila te ukrepe, je EU na srečanjih v okviru političnega dialoga še naprej opozarjala na vprašanja človekovih pravic.

5.4.27. *Uganda*

V Ugandi so bile ključni politični dogodek v letu 2011 februarske parlamentarne in predsedniške volitve. Visoka predstavnica je v izjavi o volitvah pozdravila njihov miren potek. EU je poslala misijo za opazovanje volitev, vodja opazovalcev pa je maja podal poročilo. EU je na podlagi slednjega z vlado razpravljala o tem, kako uveljaviti nekatere od glavnih priporočil, med drugim o sestavi volilne komisije, financiranju kampanje in registraciji volivcev. Predsednik Museveni je večkrat izrazil pripravljenost preučiti možnosti za reformo volilne komisije in izvedbo drugih reform. Vladi je bilo posredovano pisno gradivo o različnih modelih volilnih komisij.

EU je po volitvah nadaljevala prizadevanja za čim večjo odprtost političnega prostora. Ko so se ugandske varnostne sile na tako imenovane "proteste s hojo na delo" odzvale s prekomerno uporabo sile, je EU izdala lokalno izjavo o pravici do mirnih demonstracij, v kateri je vse strani v Ugandi pozvala k reševanju političnih sporov z miroljubnimi sredstvi.

Da bi preprečila nadaljnje omejevanje političnih svoboščin s prihodnjo zakonodajo, je EU na dnevni red političnega dialoga vključila ključne zakonodajne predloge. Vlado je v zvezi z obravnavo predlogov sprememb o omejitvi členov ustave glede pravice do izpustitve proti varščini spomnila na temeljno načelo domneve nedolžnosti. Opozorila je na pravico do svobode govora in zbiranja ter negativno ocenila osnutek zakona o vzdrževanju javnega reda, ki je vključeval določbe, ki policiji dajejo obsežna pooblastila za prepoved javnih shodov. O tem osnutku zakona so izčrpno razpravljali in bo verjetno v spremenjeni različici sprejet v letu 2012.

EU je izpostavila tudi vprašanje odprave smrtne kazni. Vlada vztraja pri njej, saj trdi, da ima še naprej močno podporo javnosti, čeprav se redko izvaja in ni bila uporabljena od leta 2003 (naglo sodišče).

EU je vlado spomnila na potrebo po vključitvi Konvencije ZN proti mučenju v nacionalno zakonodajo. Zakon o mučenju, vložen na pobudo posameznega poslanca, ki ga vlada podpira, je trenutno v parlamentu in naj bi bil sprejet v letu 2012. Opcijski protokol h Konvenciji proti mučenju še ni bil ratificiran.

EU je še naprej pozorno spremljala položaj lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev v Ugandi, ki se srečujejo z diskriminacijo, preganjanjem in javnimi grožnjami. V dialogu z vlado, vključno s predsednikom, je nenehno izražala zaskrbljenost glede človekovih pravic lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev. Poleg tega je podpirala lokalne organizacije za človekove pravice, ki nudijo zaščito in skušajo spremeniti odnos do tega vprašanja v državi. Drakonski osnutek zakona proti homoseksualnosti je bil v prejšnjem sklicu parlamenta leta 2011 umaknjen z dnevnega reda (vendar je bil nato leta 2012 ponovno vložen).

EU je bila med razvojnimi partnerji v Ugandi gonilna sila na področju podpore zagovornikom človekovih pravic, februarja 2011 pa je bila sprejeta lokalna izvedbena strategija o zagovornikih človekovih pravic.

EU na tehnični ravni sodeluje v skladu večjega kroga donatorjev (šest držav članic EU, Norveška in delegacija EU) z namenom izboljšanja demokratičnega upravljanja v Ugandi ter posebnim poudarkom na okrepitvi demokracije, dostopu do sodnega varstva in večji odgovornosti.

5.4.28. *Zimbabwe*

EU se je februarja 2011 odločila, da s seznama oseb, za katere veljata prepoved izdaje vizumov in zamrznitev sredstev, izključi 35 oseb ter podaljša veljavnost preostalih ukrepov, ki trenutno veljajo za Zimbabwe, in sicer (i) prepoved izdajanja vizumov in zamrznitev sredstev posameznikom in podjetjem s seznama, (ii) embargo na orožje ter (iii) drugi ukrepi, sprejeti v smislu člena 96 sporazuma iz Cotonouja.

Ti ukrepi so premišljeno usmerjeni, da bi vplivali predvsem na osebe, katerim so namenjeni, ne pa na gospodarstvo. EU in njene države članice so od vzpostavitve vlade narodne enotnosti zagotovile približno milijardo USD razvojne pomoči za zadovoljitev potreb prebivalcev Zimbabveja, vključno z zagotavljanjem storitev, kot sta zdravstveno varstvo in izobraževanje.

EU se je pri sprejemanju teh ukrepov seznanila s pomembnim napredkom, doseženim pri reševanju gospodarske krize in izboljšanju zagotavljanja osnovnih socialnih storitev. Vendar je menila, da kljub gospodarskemu in socialnemu razvoju ni bilo enakovrednega napredka na političnem področju. Ugotovila je, da so potrebne dodatne reforme v zvezi s spoštovanjem pravne države, človekovih pravic in demokracije, ki so nujne za ustvarjanje ugodnega okolja za izvedbo verodostojnih volitev. V zvezi s tem je visoka predstavnica izrazila veliko zaskrbljenost zaradi naraščanja političnega nasilja, zabeleženega na začetku leta. EU je prav tako jasno pokazala pripravljenost, da prilagodi svoje ukrepe v odziv na morebitne prihodnje reforme.

Oblikovanje vlade narodne enotnosti je zagotovilo novo spodbudo za izboljšanje odnosov med EU in Zimbabvejem. Od takrat je bil znova vzpostavljen politični dialog s skupnim ciljem postopne normalizacije odnosov. Od leta 2009 je bilo organiziranih več dogodkov na visoki ravni, in sicer junija 2009 (srečanje trojke med EU in Zimbabvejem v Bruslju, ki ga je vodil predsednik vlade Tsvangirai), septembra 2009 (obisk trojke EU v Harareju) in julija 2010 (ministrsko srečanje v Bruslju, ko se je skupna ministrska ekipa vlade Zimbabveja za obnovitev sodelovanja srečala z visoko predstavnico Catherine Ashton in komisarjem Piebalgom).

EU od začetka delovanja vlade narodne enotnosti še vedno pozorno spremlja stanje človekovih pravic v Zimbabveju. Leta 2011 je v tesnem usklajevanju z državami članicami oblikovala strategijo EU o človekovih pravicah, v kateri je opredelila prednostne naloge v smislu podpore in sodelovanja z organizacijami civilne družbe in institucijami v predvolilnem obdobju.

EU finančno podpira celo vrsto dejavnosti v Zimbabveju za vzpostavitev in ohranitev odprtega političnega okolja, ki omogoča spoštovanje človekovih pravic in pravne države, ter izvedbo verodostojnih volitev. EU je dokončala kratkoročno strategijo za nadaljnjo podporo reformam, predvidenim v splošnem političnem dogovoru, zlasti ustavnim in volilnim postopkom, procesu sprave ter reformi sodstva. Ta strategija je izrazito usmerjena k civilni družbi, pri čemer je zgolj Evropska komisija od leta 2009 naprej zagotovila 30 milijonov EUR za podporo njenim dejavnostim.

5.5. Bližnji vzhod in Arabski polotok

Nemiri v arabskem svetu so vplivali tudi na zalivske države, čeprav ne v tako veliki meri. Zalivski režimi so ukrepali, da bi zadržali in omejili revolucijo, zlasti z izplačilom velikih "finančnih paketov" in zadovoljevanjem socialnih potreb, medtem ko so politična vprašanja pustili ob strani in v posameznih primerih še dodatno omejili že tako zelo omejene državljanske svoboščine. EU je v celotnem obdobju nemirov vztrajala, da so potrebne nacionalne reforme in dialog, ter hkrati poudarila svojo pripravljenost, da te reforme podpre, če in ko bo za to zaprosena.

EU in Svet za sodelovanje v Zalivu (GCC) sta imela v okviru 21. skupnega sveta EU-GCC in ministrskega srečanja v Abu Dabiju 20. aprila 2011 priložnost, da izmenjata stališča o vprašanjih človekovih pravic in sporazumno opredelita morebitne načine za krepitev sodelovanja na tem področju.

EU je še naprej namenjala posebno pozornost dogodkom, ki vplivajo na civilno družbo v Združenih arabskih emiratih, zlasti sojenjem številnim zagovornikom človekovih pravic. EU in Združeni arabski emirati so razvili lokalno strategijo o človekovih pravicah, podobno kot v Katarju in Kuvajtu, kar je EU omogočilo določitev prednostnih nalog ter opredelitev nerešenih vprašanj in področij sodelovanja v zvezi s človekovimi pravicami.

EU je bila opozorjena na prisilno prekinitev izdajanja časopisa Al-Zaman v Omanu, na kar je opozorila oblasti, da se svoboda medijev ne bi še naprej omejevala.

5.5.1. *Saudova Arabija*

EU je v odnosih s Saudovo Arabijo še naprej izpostavljala človekove pravice, zlasti kar zadeva smrtno kazen, položaj žensk in svobodo tiska. Objavljene so bile posebne izjave o pravicah žensk, na primer v zvezi s politično udeležbo in enako obravnavo (protest voznic). EU je septembra 2011 pozdravila dejstvo, da bodo ženske v Saudovi Arabiji od leta 2012 naprej lahko sodelovale v posvetovalnem svetu, tj. šuri, ter da bodo lahko na lokalnih volitvah leta 2015 glasovale in kandidirale.

V zvezi s smrtno kaznijo je bilo leta 2011 očitno povečanje števila usmrtitev. Zlasti zaskrbljujoče je bilo, da večina usmrtitev ni bila izvedena v skladu z mednarodnimi minimalnimi standardi; ugotovljeni so bili primeri usmrtitev zaradi domnevnih kaznivih dejanj, povezanih z drogami, in čarovništva. EU je ustreznim organom v zvezi s tem vprašanjem izročila demarše in znova zahtevala, naj se uvede vsaj dejanski moratorij.

Opredelila je tudi druga področja, na katerih se pričakuje napredek. Posebno pozornost posveča svobodi izražanja. EU je savdske oblasti opozorila na primere posameznikov, ki jim je grozilo sojenje zaradi izražanja stališč na internetu. Druga vprašanja, ki vzbujajo zaskrbljenost, so pravice otrok, svoboda zbiranja in združevanja ter svoboda veroizpovedi in prepričanja. Posebnega pomena je tudi položaj migrantskih delavcev v državi.

EU Saudovi Arabiji redno posreduje jasna sporočila o potrebi po ustreznem varstvu temeljnih svoboščin, vključno z uveljavitvijo mednarodnih konvencij. Ta sporočila so podana tako na dvostranski ravni kot v okviru srečanj med EU in Svetom za sodelovanje v Zalivu.

5.5.2. *Bahrajn*

V Bahrajnu je EU od začetka zbiranja protestnikov februarja 2011 naprej vse strani v državi pozivala, naj se izogibajo nasilju in sodelujejo v dialogu za mirno in konstruktivno razpravo o medsebojnih razlikah. Prva javna izjava je bila objavljena sredi februarja. Potem ko je Svet za sodelovanje v Zalivu 15. marca napotil svoje sile in ko je prišlo do nasilnih represivnih ukrepov proti protestnikom, je visoka predstavnica Catherine Ashton v Manamo takoj napotila visokega odposlanca, da bi opravil pogovore z različnimi sogovorniki. Visoka predstavnica je sporočilo EU tudi neposredno posredovala bahrajnskemu zunanjemu ministru, kraljevemu osebnemu odposlancu ter kralju Hamadu osebno.

Na podlagi številnih izjav, izdanih v tem letu, ter diplomatskih stikov z bahrajnskimi oblastmi je bila pozornost javnosti usmerjena k stanju človekovih pravic, potrebi po tem, da storilci iz vseh delov družbe odgovarjajo za svoja dejanja, ter potrebi po določitvi datuma za obisk predstavnikov urada visoke komisarke ZN za človekove pravice in spodbujanju dejanske sprave v celotni bahrajnski družbi. Visoka predstavnica je položaj v Bahrajnu uvrstila na dnevni red številnih srečanj zunanjih ministrov EU, na katerih so bili sprejeti sklepi, ki so pozivali k spoštovanju in varstvu človekovih pravic. Voditelji držav in vlad EU so na zasedanju junija 2011 izrazili zaskrbljenost zaradi procesa v povezavi s sojenji in obsodbami članov opozicije v Bahrajnu ter to državo pozvali, naj zagotovi polno spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Ta pritisk, ki so ga izvajale EU skupaj z mednarodno skupnostjo in številne organizacije civilne družbe, je privedel do nekaterih rezultatov: junija je bila ustanovljena neodvisna preiskovalna komisija za preiskave kršitev človekovih pravic, znova pa so bili preučeni sodni postopki in sodbe sodišč za nacionalno varnost. EU je poleg tega pozdravila poročilo neodvisne preiskovalne komisije in ponovno poudarila, da je Bahrajnu pripravljena pomagati pri prizadevanjih za uresničevanje priporočil.

5.5.3. *Iran*

Evropska unija je bila tudi v letu 2011 močno zaskrbljena zaradi poslabšanja stanja človekovih pravic v Islamski republiki Iran. EU je na to na vse mogoče načine opozarjala iranske oblasti, vendar se razmere žal niso izboljšale. Na vseh ravneh, v Bruslju, Teheranu in v okviru mednarodnih organizacij, je izdala številne izjave, v katerih je Iran pozivala, naj spoštuje svoje mednarodne obveznosti.

EU je obžalovala zlasti dejstvo, da so bili v letu 2011 tisoči iranskih državljanov žrtve vladno podprte represije, vključno z vodji opozicije, zagovorniki človekovih pravic, odvetniki, avtorji spletnih dnevnikov, novinarji, aktivistkami in umetniki ter številnimi pripadniki verskih manjšin, zlasti skupnosti Baha'i in krščanske manjšine. Številni posamezniki so bili ustražovani in aretirani zaradi uveljavljanja svojih legitimnih pravic ali zagovarjanja legitimnih pravic drugih. Osebe, ki pripadajo etničnim manjšinam, vključno z Azeri, Balučijci in Arabci, so pogosto žrtve represije in pomenijo velik delež obsojenih na smrt. Aktivisti so bili obsojeni na zelo dolge zaporne kazni. Uporabljalo se je telesno kaznovanje. Priporniki so poročali o pogostih primerih mučenja in slabega ravnanja. Povečal se je nadzor nad zunanjimi viri informacij, kot so internet ter tuje radijske in televizijske postaje. Varnostni organi so grozili iranskim novinarjem, ki so sodelovali s tujimi medijskimi organizacijami, ali jih ustražovali, pri čemer je bila EU še naprej zaskrbljena zaradi prizadevanj iranskih organov, da bi državljanom preprečili svobodno komuniciranje in prejemanje informacij v Iranu.

EU je bila zlasti zaskrbljena zaradi zelo razširjene uporabe smrtne kazni, ki je leta 2011 v Iranu dosegla najvišjo raven v zadnjih letih in se je uporabljala za mladoletnike, tudi v javnosti. V tem letu je bilo v Iranu zabeleženih med 277 in 436 usmrtitev; vendar bi lahko na podlagi poročil o tajnih usmrtitvah, zlasti v zaporu Vakilabad v Mašadu, sklepali, da je bilo lani v Iranu usmrčenih precej več oseb. EU je Iran še naprej pozivala, naj spoštuje minimalne standarde, da bi uvedel moratorij na uporabo smrtne kazni. EU je bila posebej zaskrbljena zaradi dejstva, da je bilo več sto posameznikov obsojenih na smrt brez poštenega sojenja ali pa so bili obsojeni zaradi kaznivih dejanj, ki po mnenju EU niso razlog za smrtno kazen (na primer odpadništvo, prešuštvo, z drogami povezana kazniva dejanja).

EU je podprla tudi letno resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov o stanju človekovih pravic v Iranu, ki je leta 2011 prejela najvišjo podporo doslej s 86 glasovi za v tretjem odboru. Generalna skupščina s to resolucijo vsako leto od leta 2004 naprej izraža resno zaskrbljenost zaradi vse slabših razmer na področju človekovih pravic.

EU je marca 2011 podprla vzpostavitev mandata posebnega poročevalca o stanju človekovih pravic v Iranu v okviru Sveta za človekove pravice. Sedanji poročevalec dr. Ahmed Shaheed je lahko decembra 2011 svoja stališča predstavil Delovni skupini Sveta EU za človekove pravice. Kljub temu mu do konca leta 2011 še vedno ni bil dovoljen vstop v Iran. EU je prepričana, da bi mu za pravilno izvajanje mandata moral biti omogočen vstop v državo, prav tako pa tudi številnim področnim pooblaščencom, ki od zadnjega obiska v okviru posebnega postopka leta 2005 nimajo vstopa v Iran.

EU je aprila in oktobra 2011 za 61 oseb (vključno s tremi iranskimi ministri) zaradi njihove neposredne ali zaukazane odgovornosti za resne kršitve človekovih pravic uvedla posebne omejevalne ukrepe. Za zadevne posameznike veljajo ukrepi zamrznitve sredstev in prepovedi vstopa v EU.

EU je bila hkrati še naprej naklonjena tehničnim razpravam z Iranom o vprašanih človekovih pravic. EU je iranskim oblastem v preteklem letu večkrat predlagala posebne razprave, vendar do teh ni prišlo. Dialog med EU in Iranom o človekovih pravicah, zamrznjen vse od leta 2006, ko je Iran odpovedal peti krog, zato tudi v letu 2011 ni zaživel.

EU je še naprej sodelovala z iransko civilno družbo v Iranu in v izgnanstvu, da bi podprla varstvo in spodbujanje človekovih pravic v tej državi. To je izvajala zlasti prek številnih projektov, financiranih iz namenskih instrumentov, vključno z evropskim instrumentom za demokracijo in človekove pravice (EIDHR).

5.5.4. *Irak*

Stanje človekovih pravic je po celotni državi še naprej nestabilno, saj Irak šele počasi okreva po težavnih letih po konfliktu ter se še naprej sooča s številnimi političnimi, varnostnimi in razvojnimi izzivi. Politična tranzicija je po zadnjih splošnih volitvah ostala do neke mere nespremenjena, pri čemer je nasilje še vedno široko razširjeno in negativno vpliva na številne iraške civiliste, vključno s pripadniki manjšin in ranljivih skupin.

V letu 2011 se je razširila uporaba smrtne kazni, kar je še vedno zelo zaskrbljujoče. EU je Irak večkrat pozvala, naj opusti usmrtitve in spoštuje minimalne mednarodne standarde, dokler dokončno ne odpravi smrtne kazni (izročene so bile demarše in izdane izjave).

EU je v dialogu z Irakom še naprej opozarjala na problematiko človekovih pravic. Delegacija EU v Bagdadu je ohranjala redne stike z oblastmi ter predstavniki civilne družbe in manjšin ter skupaj z diplomatskimi misijami EU nadaljevala dejavnosti Delovne skupine za človekove pravice. EU je prav tako še naprej dejavno podpirala Združene narode pri njihovih prizadevanjih za mirno rešitev položaja prebivalcev taborišča Ašraf. Visoka predstavnica je vse tiste, ki lahko kakor koli vplivajo na te razmere, spodbudila, naj bodo pri tem konstruktivni ter namenijo največjo prednost varnosti in zaščiti prebivalcev.

Dobro upravljanje, človekove pravice in načela pravne države ostajajo ključna področja pomoči EU Iraku. EU je za ta področja namenila projektno pomoč. Dobro upravljanje in načela pravne države so med prednostnimi področji prve državne strategije EU za Irak za obdobje 2011–2013. EU je omogočila tudi mentorstvo in usposabljanje na področju policije, sodstva in kazenskega sistema v okviru svoje integrirane misije za krepitev pravne države v Iraku (EUJUST LEX), ki je v letu 2011 znatno okrepila svoje dejavnosti v državi (Bagdad, Basra in Erbil).

Nova podlaga za odnose med EU in Irakom bo sporazum o partnerstvu in sodelovanju, ki kot bistven element vključuje določbo o človekovih pravicah ter vzpostavlja okvir za sodelovanje pri problematiki človekovih pravic in obravnavanje različnih vprašanj, med drugim vprašanja pravne države.

5.5.5. Jemen

Skozi vse leto je dogajanje zaznamovala revolucija v Jemnu, ki se je začela s prvimi protesti proti Salehu 15. januarja 2011 pod vodstvom Tawakkul Karman, ki je konec tega leta prejela Nobelovo nagrado za mir. Poleg tega se je varnostni položaj poslabšal zaradi napadov islamskih skrajnežev.

Glede na ti vprašanji je bila okrepljena vloga EU v letu 2011 nujna. EU je med trajanjem nemirov imela ključno vlogo na političnem in humanitarnem področju. Izvajala je stalen pritisk na vse strani v Jemnu, da bi omogočili miren prenos oblasti, ki je po koncu obdobja poročanja privedel do volitev. EU je z vsemi svojimi dejavnostmi obsojala uporabo nasilja proti protestnikom ter izražala resno zaskrbljenost za blaginjo in varnost prebivalcev Jemna.

Objavljenih je bilo kar 21 uradnih izjav. Zunanji ministri držav članic EU so poleg tega nasilje in kršitve človekovih pravic šestkrat obsodili v sklepih Sveta. Tudi voditelji držav in vlad so na junijskem zasedanju vse strani pozvali k zaustavitvi nasilja ter spoštovanju človekovih pravic in stalnega premirja. Visoka predstavnica in njeno osebje so prav tako bili v rednih stikih s ključnimi pripadniki režima in njegovimi nasprotniki. EU je svoje ukrepe skrbno usklajevala z zalivskimi državami, ZDA in drugimi mednarodnimi akterji.

Ker so politični, družbeni in gospodarski nemiri v Jemnu zaostriili že tako slab položaj, je mednarodna skupnost še naprej trdno in enotno vztrajala, da je treba nemudoma začeti mirno tranzicijo in proces celovitih reform. Potem ko je EU v okviru Sveta za človekove pravice pozvala k ukrepanju, so države članice EU, ki so tudi članice Varnostnega sveta Združenih narodov, oktobra dosegle sprejetje resolucije, ki je 23. novembra končno privedla do podpisa pobude Sveta za sodelovanje v Zalivu in mehanizma za njeno izvajanje ter s tem do težko pričakovane tranzicije.

EU je neodvisno od ukrepov, povezanih z vstajo, v svojih odnosih z jemenskimi oblastmi še naprej izpostavljala vprašanje človekovih pravic, zlasti z demaršami na področju človekovih pravic glede smrtne kazni za mladoletnike, svobode izražanja in Mednarodnega kazenskega sodišča.

EU je tudi znatno prispevala k obravnavi humanitarnih potreb prebivalstva s povečanjem finančne pomoči. Začetni prispevek za humanitarne namene za leto 2011 v znesku 4 milijone EUR se je zvišal na 25 milijonov EUR. Skupni obseg humanitarne pomoči EU v letu 2011 je presegel 60 milijonov EUR. EU ostaja prepričana, da so nujno potrebna nadaljnja odločna prizadevanja za izboljšanje humanitarnega položaja civilnega prebivalstva: trije milijoni ljudi so potrebovali nujno pomoč, Jemen pa je beležil drugo najvišjo stopnjo kronične podhranjenosti otrok na svetu.

5.6. Azija in Oceanija

5.6.1. Afganistan

Stanje človekovih pravic v Afganistanu se v letu 2011 ni bistveno izboljšalo. Področja, ki vzbujajo posebno skrb, so pravice žensk in otrok, smrtna kazen, mučenje in zlorabe, samovoljno pridržanje, grožnje zagovornikom človekovih pravic, svoboda izražanja, prehodna pravosodna ureditev, nekaznovanje storilcev ter civilne žrtve kot posledice konflikta.

V pravosodnem sistemu in upravljanju države na splošno so še naprej velike pomanjkljivosti, parlament pa so velik del leta pretresali hudi nemiri. Upravne ovire in pomanjkanje politične volje za reforme na številnih področjih upravljanja tako neposredno kot posredno preprečujejo doseganje napredka na področju človekovih pravic. EU upravljanju kot enemu osrednjih področij namenja znaten del pozornosti in finančnih sredstev. V letu 2011 je tako namenila 20 milijonov EUR za pravosodje in 40 milijonov EUR za reformo javne uprave ter 140 milijonov EUR za reformo policije s poudarkom na področju civilne policije in profesionalizaciji.

Policijska misija Evropske unije v Afganistanu (EUPOL) tesno sodeluje z ministrstvom za notranje zadeve in drugimi zainteresiranimi stranmi, da bi izboljšali seznanjenost afganistanske državne policije z osnovnimi standardi za človekove pravice in njihovo uveljavljanje. Pred kratkim so podprli ustanovitev neodvisnega urada policijskega varuha človekovih pravic.

ISAF je po izdaji poročila UNAMA o mučenju in zlorabah v nekaterih afganistanskih objektih za pridržanje začasno ustavil premeščanje zapornikov v osmih pokrajinah. Prezasedenost zaporov ostaja resen problem. Evropska unija še naprej podpira kazenski sektor z zagotavljanjem plač za osebje v zaporih, vendar pozorno spremlja stanje v zaporih, potem ko je bila pristojnost zanje v nasprotju z mednarodnimi načeli dobre prakse prenesena z ministrstva za pravosodje na ministrstvo za notranje zadeve.

Nasilje nad ženskami in dekleti ter nekatere tradicionalne prakse in kaznovanja za "moralne zločine" še naprej vzbuja veliko zaskrbljenost. V letu 2011 je več primerov nasilja nad ženskami pritegnilo veliko medijsko pozornost. Ko so se znašli pod drobnogledom, so se afganistanski organi hitro odzvali, vendar je postalo jasno, da na prejšnje pozive lokalnim oblastem ni bilo ustreznega odziva.

V skladu z zadevnimi smernicami EU sta vprašanji žensk in enakosti spolov stalna elementa pogovorov med delegacijo EU in afganistansko vlado. Delegacija EU si prizadeva tudi spodbujati in podpirati ustrezno izvajanje nacionalnih in mednarodnih obveznosti afganistanske vlade na področju človekovih pravic. Prek posvetovanj in skupin za razpravo ohranja redne stike s civilno družbo in nevladnimi organizacijami s področja človekovih pravic. V letu 2011 je organizirala vsaj tri posvetovanja med visokimi uradniki EU in pripadniki civilne družbe. Nekatera od vprašanj, ki so jih obravnavali, so bila diskriminacija, nasilje na podlagi spola, vključno s spolnim nasiljem, trgovina z ženskami ter zgodnje in prisilne poroke.

EU ostaja eden glavnih donatorjev v Afganistanu. Pobude in projekti civilne družbe so se financirali prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, programa "nedržavni akterji in organi lokalnih skupnosti v razvoju" ter instrumenta za stabilnost. Namen tega je bilo spodbujanje in krepitev raznolike in vključujoče civilne družbe v Afganistanu, ki bi se ukvarjala s političnimi, gospodarskimi in družbenimi vprašanji, da bi s tem spodbudili dialog ter odgovornost in preglednost državnih subjektov.

V letu 2011 se je začelo več novih projektov in objavljena sta bila dva razpisa v skupnem znesku 3 milijone EUR. Med posebnimi področji v okviru tekočih projektov so prehodna pravosodna ureditev in podpora žrtvam grozodejstev, pobude o ženskah, miru in varnosti (RVSZN 1325), usposabljanje o človekovih pravicah za novinarje ter krepitev sodelovanja v lokalnih strukturah odločanja, zlasti sodelovanja žensk.

V obdobju pred konferenco v Bonnu je po vsem Afganistanu potekal postopek posvetovanja s civilno družbo, ki so ga podprle Nemčija in druge države članice ter je civilni družbi omogočil, da izbere svoje predstavnike za konferenco in forum civilne družbe, ki je potekal pred konferenco.

5.6.2. *Bangladeš*

EU si je ob upoštevanju svojih glavnih ciljev odpravljanja revščine in podpore demokratičnemu sistemu v Bangladešu še naprej prizadevala za spodbujanje in varstvo človekovih pravic.

Uvedla je več razvojnih programov, namenjenih podpori demokratičnim institucijam in nadzornim organom. Na podlagi svojih dolgoročnih prizadevanj na teh področjih je podpirala ukrepe za krepitev lokalnih oblasti, krepitev zmogljivosti volilne komisije Bangladeša in pomoč pri vzpostavljanju institucij v pogorju Čitagong.

EU je v okviru rednega dialoga z bangladeškimi oblastmi med drugim opozorila na vprašanja institucionalne reforme, vloge neodvisnih nadzornih organov, razmer v zaporih, smrtne kazni, svobode izražanja, izvajanja mirovnega sporazuma iz pogorja Čitagong ter pravic žensk in otrok. Pomen sporočil EU je še okrepila prisotnost visokih predstavnikov EU v Bangladešu, vključno s komisarjem za razvoj Andrisom Piebalgsom.

EU je nadaljevala dialog z vsemi zainteresiranimi stranmi glede mirovnega sporazuma iz pogorja Čitagong, da bi pospešila njegovo izvajanje. Večkrat je tudi obiskala pogorje Čitagong, da bi lažje ocenila tamkajšnje razmere. Obiske na terenu so spremljali stiki z zadevnimi akterji v Daki.

EU se je še naprej z diplomatskimi in humanitarnimi sredstvi odzivala na humanitarni položaj ljudstva Rohingja iz Burme/Mjanmara. Upa, da bo mogoče v okviru sodelovanja med Bangladešem in Burmo/Mjanmarom doseči dolgoročno rešitev.

EU je novembra organizirala konferenco o človekovih pravicah in dostojnem delu, katere namen je bil povezati socialne partnerje in civilno družbo, da bi pripravili praktične predloge za učinkovito izvajanje agende za dostojno delo Mednarodne organizacije dela, med drugim v zvezi z izzivi, kakršni so plače, ki omogočajo preživetje, izboljšanje zaposlitvenih možnosti, odpravljanje neenakosti med spoloma pri zaposlovanju in plačah, izboljšanje sistemov socialnega varstva, odprava dela otrok, zaščita ranljivih skupin ter sindikalne pravice.

5.6.3. *Burma/Mjanmar*

EU je pozdravila izpustitev več političnih zapornikov, zavezo vlade k reformam, ublažitev cenzure medijev in sprejetje zakonodaje na področju delovnega prava, ki je bila pripravljena v tesnem sodelovanju z Mednarodno organizacijo dela.

Kot odziv na spodbuden razvoj dogodkov je aprila 2011 ublažila omejevalne ukrepe, in sicer s prekinitvijo prepovedi izdajanja vizumov civilnim članom vlade in zunanjemu ministru. Z misijami posebnega odposlanca EU Piera Fassina in drugimi stiki na visoki ravni je spodbujala nadaljnje reforme, zlasti v zvezi z načeli pravne države, spoštovanjem človekovih pravic na območjih, kjer prihaja do medetničnih sporov, ter takojšnjo in brezpogojno izpustitvijo vseh preostalih političnih zapornikov. Obenem je nudila tudi pomoč pri izvajanju reform. To je na podlagi ponudbe vlade Burme/Mjanmara vključevalo predhodne pogovore z novoustanovljeno nacionalno komisijo za človekove pravice.

EU je bila še naprej največja donatorka humanitarne in razvojne pomoči državi, namenjene ublažitvi globoko zakoreninjene strukturne revščine. Projekti, ki jih je financirala EU, so zajemali dostop do vode in komunalnih storitev, zdravstvo, prehransko varnost ter pomoč osebam, ki so bile prisiljene zapustiti svoje domove. EU je poleg tega proaktivno vzpostavljala povezave s civilno družbo ter si prizadevala za dvostranski dialog z vlado v okviru procesa ASEM in srečanj EU-ASEAN, ki so EU omogočila, da je opozorila na zaskrbljujoča vprašanja in vlado spodbudila k nadaljevanju sprememb na bolje.

EU je na večstranski ravni podprla podaljšanje mandata posebnega poročevalca ZN za Mjanmar in resolucije v zvezi s to državo na pomladnem zasedanju Sveta za človekove pravice ter zasedanju tretjega odbora Generalne skupščine Združenih narodov jeseni 2011, v katerih so pozdravili napredek, dosežen v celotnem letu, obsodili kršitve človekovih pravic in diskriminacijo proti etničnim skupinam ter oblasti pozvali k nadaljnjim ukrepom za reformo države. Vprašanja človekovih pravic so bila izpostavljena tudi v neposrednih stikih z oblastmi v okviru splošnega rednega pregleda.

5.6.4. *Kambodža*

EU je kot del svojih prizadevanj za pravico in narodno spravo namenila finančno pomoč nacionalnemu delu izrednega senata kamboškega sodišča. V letu 2011 je izrednemu senatu namenila dodatni prispevek v višini 1,3 milijona EUR v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice.

EU je v letu 2011 še naprej podpirala organizacije civilne družbe pri izvajanju projektov na področju človekovih pravic. Financirala je področja, kot so pravice žensk, pravice otrok, zemljiške pravice, avtohtone skupnosti, človekove pravice v centrih za pridržanje in zaporih, dostop do sodnega varstva, vidiki migracij, povezani s človekovimi pravicami, trgovina z ljudmi ter svoboda izražanja.

EU je med pripravo osnutka zakona o nevladnih organizacijah in združenjih vladi predlagala, naj se o osnutku posvetuje s širokim krogom zainteresiranih strani ter pripravi zakon, ki bo zagotavljal spodbudno okolje za civilno družbo.

EU je v okviru večstranskih forumov podprla resolucijo ZN o tej državi, ki je bila sprejeta jeseni 2011 in s katero je bil podaljšan mandat posebnega poročevalca ZN za Kambodžo, ter okrepila sodelovanje z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice. EU je prav tako izrazila zadovoljstvo s sprejetjem vseh priporočil iz splošnega rednega pregleda ZN.

5.6.5. *Kitajska*

EU je bila v letu 2011 še naprej zaskrbljena zaradi kršitev človekovih pravic na Kitajskem.

V okviru dialoga o človekovih pravicah med EU in Kitajsko, ki je bil 16. junija 2011 v Pekingu, so podrobno razpravljali o pravicah pripadnikov manjšin, zlasti o položaju Tibetancev, Ujgurov in Mongolov, ter kristjanov in pripadnikov skupin z neteističnimi prepričanji, kot je Falun Gong. V dialogu so razpravljali tudi o načelih pravne države; EU je poudarila zaskrbljenost nad naraščajočim številom prisilnih izginotij in nezakonitih pridržanj ter zaprosila za pojasnila o poročilih o mučenju pridržanih oseb. Izpostavila je pomen neodvisnega sodstva in dejstvo, da morajo odvetniki neovirano opravljati svoje poklicne naloge. Opozorila je tudi na vprašanje omejitve svobode izražanja in Kitajsko ponovno pozvala k ratifikaciji Mednarodnega pakta o političnih in državljanskih pravicah ter reformi sistema "prevzgoje z delom". Ob dialogu ni bilo dodatnega obiska, saj ni bilo mogoče doseči dogovora o kraju tovrstnega obiska. EU je ob robu dialoga predala seznam problematičnih zadev. Kitajska je dejansko odpovedala drugi krog dialoga, do katerega bi moralo priti v drugi polovici leta 2011.

V Pekingu je bil 6. in 7. septembra seminar pravnih strokovnjakov iz EU in Kitajske, na katerem so govorili o človekovih pravicah in politiki na področju drog ter o človekovih pravicah in tehnologiji.

Visoka predstavnica je po nizu samovoljnih aretacij in prisilnih izginotij pravnikov, pisateljev, novinarjev, vlagateljev peticij, umetnikov in avtorjev spletnih dnevnikov na Kitajskem spomladi 2011 ter po uvedbi novih omejitev za del tujih novinarjev 12. aprila dala izjavo, v kateri je izrazila zaskrbljenost nad takšnim razvojem dogodkov.

V izjavi je izrazila zaskrbljenost nad aretacijo Aja Vejveja, poudarila, da morajo samovoljne aretacije in izginotja prenehati, ter kitajske oblasti pozvala, naj pojasnijo, kje so vse izginule osebe. Visoka predstavnica je Kitajsko pozvala, naj zagotovi, da bo z omenjenimi posamezniki ravnala v skladu z mednarodnimi standardi človekovih pravic, in izpusti vse, ki so bili pridržani zaradi uveljavljanja pravice do svobode izražanja. 24. junija je pozdravila izpustitev Aja Vejveja.

Kitajska je skozi vse leto 2011 še naprej močno omejevala svobodo izražanja in združevanja, kitajska sodišča pa so izrekala ostre kazni. Visoka predstavica je grajala obsodbo zagovornikov človekovih pravic Čena Veja in Čena Šija na devet oziroma deset let zapora decembra 2011 ter kritizirala obsodbo odvetnika s področja človekovih pravic Gaa Džišenga na nadaljnja tri leta zapora. Pozvala je k njegovi takojšnji izpustitvi ter zahtevala informacije o njegovem počutju in njegovi lokaciji.

EU je izražala resno zaskrbljenost nad ukrepi, ki so jih kitajske oblasti izvajale v Tibetu in Šinjangu. Visoka predstavica je med nujno razpravo v Evropskem parlamentu 27. oktobra poudarila zaskrbljenost EU nad naraščajočimi zakonskimi omejitvami verskega izražanja v Tibetu, omejitvami poučevanja tibetanskega jezika, neprekinjeno uradno kampanjo proti tibetanskim intelektualcem in kulturnikom, ostrimi ukrepi proti vsem Tibetancem, ki poskušajo protestirati proti uradni politiki, ter učinki množičnega prisilnega preseljevanja nomadov na tibetansko kulturo. EU je poudarila globoko zaskrbljenost nad nizom samosežigov v tibetanskih pokrajinah in kitajske oblasti pozvala, naj vsem Tibetancem dovolijo neomejeno uveljavljanje kulturnih in verskih pravic ter ne uporabljajo sile proti miroljubnim protestnikom. Visoka predstavica je na nujni razpravi 10. marca izrazila zaskrbljenost nad obnovo mesta Kašgar v Šinjangu. EU je bila zaskrbljena, da bi uničenje mesta, ki je bilo več stoletij temelj ujugurske kulture, imelo pogubne posledice za ohranitev te kulture v naslednjih letih, ter je poudarila, da bo Kitajsko pozvala, naj se posvetuje z lokalnim prebivalstvom in glede obnove sodeluje z Unescom.

EU je na 17. zasedanju Sveta za človekove pravice dala izjavo, v kateri je izrazila globoko zaskrbljenost nad poslabšanjem stanja človekovih pravic na Kitajskem.

5.6.6. *Demokratska ljudska republika Koreja (DLRK)*

EU je bila še naprej resno zaskrbljena zaradi hudih kršitev človekovih pravic v Demokratični ljudski republiki Koreji (DLRK). Svojo zaskrbljenost je večkrat izrazila na mednarodnih forumih in Pjongjang pozivala, naj izboljša stanje na tem področju. Marca 2011 je ponovno znatno pripomogla k sprejetju resolucije Sveta za človekove pravice o enoletnem podaljšanju mandata posebnega poročevalca ZN o stanju na področju človekovih pravic v DLRK. Generalna skupščina ZN je 19. decembra 2011 s 123 glasovi za sprejela resolucijo o stanju človekovih pravic v DLRK, katere pobudnice so bile EU, Japonska in Republika Koreja. Veleposlaniki držav članic EU v Pjongjangu so na vprašanja človekovih pravic neposredno opozorili oblasti DLRK, izpostavljena pa so bila tudi na sestankih z uradniki DLRK v Bruslju in drugih državah članicah EU.

EU je v okviru rednega političnega dialoga med EU in DLRK, ki je bil v prvem tednu decembra 2011 v Pjongjangu, DLRK pozvala, naj popolnoma spoštuje vse človekove pravice in temeljne svoboščine ter izpolni priporočila iz zadevnih resolucij ZN. Pjongjang je spodbudila, naj v celoti sodeluje z mehanizmi EU za človekove pravice in posebnemu poročevalcu omogoči popoln, prost in nemoten dostop do DLRK ter tako prispeva h krepitvi zaupanja. Spodbudila ga je tudi k vsebinskemu dialogu o človekovih pravicah z EU in njenimi državami članicami. Ponovno je izrazila pripravljenost, da začne dvostranski dialog z DLRK o človekovih pravicah, v okviru katerega bi bilo zagotovljeno strokovno znanje in konstruktivno sodelovanje na posameznih področjih človekovih pravic. EU je izrazila globoko zaskrbljenost zaradi dejstva, da so lahko državljani DLRK še vedno obsojeni na smrt in usmrčeni. Pjongjang je pozvala, naj nemudoma odpravi sistematčne, razširjene in hude kršitve državljskih, političnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic, zaščiti svoje prebivalstvo, odpravi nekaznovanje in zagotovi, da bo kršiteljem človekovih pravic sojeno na neodvisnem sodišču, zagotovi popoln, varen in neoviran dostop do humanitarne pomoči ter humanitarnim agencijam omogoči nepristransko razdeljevanje pomoči. DLRK je pozvala, naj se spoprime s temeljnimi vzroki begunstva ter zagotovi varno in dostojno vrnitev vseh beguncev, ki so poslani nazaj v DLRK.

EU je v drugi polovici leta 2011 zagotovila 10 milijonov EUR za nujno pomoč v hrani DLRK, namenjeno ranljivim skupinam, zlasti v severnih in vzhodnih pokrajinah. Avgusta 2011 je namenila dodatnih 200 000 EUR za žrtve poplav v državi.

5.6.7. *Fidži*

V letu 2011 se stanje na področju človekovih pravic ni izboljšalo, vojaški režim poveljnika Bainimarama pa je še utrdil svojo oblast. Posebno zaskrbljenost vzbujajo omejitve svobode izražanja in svobode združevanja, pa tudi samovoljna pridržanja in cenzura medijev.

EU se je na državni udar leta 2006, po katerem je Fidži prenehal izpolnjevati skupne dogovorjene zaveze o demokratičnih načelih, človekovih pravicah in pravni državi, odzvala leta 2007 s sprejetjem sklepa o prekinitvi dodeljevanja razvojne pomoči (z omejenimi izjemami) na podlagi sporazuma iz Cotonouja in instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja. Sklep je prvotno veljal dve leti, vendar je bil večkrat podaljšan, 26. septembra 2011 za nadaljnjih dvanajst mesecev. EU je skozi vse leto 2011 na dvostranskih sestankih in med srečanji v Suvi v okviru rednega političnega dialoga na podlagi člena 8 sporazuma iz Cotonouja režim spodbujala, naj začne vsebinski dialog, ponovno uvede demokracijo in prekliče ukrepe za izredne razmere.

EU je po aretacijah brez sodnega naloga ter potem ko so vojaške sile februarja resno preteple vsaj deset politikov, sindikalistov in oporečnikov, protestirala pri zunanjem ministru na srečanjih v okviru rednega političnega dialoga na podlagi člena 8 15. marca in 21. marca, slednjič skupaj z ZDA in drugimi partnerji.

Režim je prepovedal letno zasedanje metodistične cerkve, potem ko slednja ni želela odsloviti treh svojih voditeljev. Sprejel je tudi odloke, s katerimi je resno omejil temeljne pravice delavcev, in sicer (spremenjeni) odlok o delovnih razmerjih in odlok o zaposlovanju v ključnih nacionalnih panogah. Sindikalni voditelji so bili aretirani zaradi nezakonitega združevanja ob srečanju s člani sindikata, eden od voditeljev pa je bil obtožen nagovarjanja k upor. Cenzura se je zaostila z izvajanjem odloka o razvoju medijske industrije iz leta 2010.

Ukrepi za izredne razmere iz leta 2009, ki močno omejujejo človekove pravice, so se skozi vse leto 2011 mesečno podaljševali, 31. decembra pa je poveljnik Bainimarama razglasil njihovo skorajšnjo ukinitve.

5.6.8. *Indija*

Evropska unija je še naprej pozorno spremljala spoštovanje človekovih pravic v Indiji v okviru izvajanja svojih smernic za človekove pravice ter o domnevnih kršitvah govorila s civilno družbo in vladnimi agencijami (zlasti v okviru letnega dialoga o človekovih pravicah), nudila pa je tudi pomoč NVO za človekove pravice in posameznim zagovornikom človekovih pravic.

Na področju temeljnih pravic je bila posebna pozornost namenjena smrtni kazni, ki je bila predmet diplomatskih dejavnosti na visoki ravni, vključno s pismom visoke predstavnice Catherine Ashton ministru za notranje zadeve Chidambaramu, potem ko je predsednik zavrnil več prošenj za pomilostitev. Del dialoga o človekovih pravicah marca 2011 je bilo tudi nadaljevanje razprave z indijsko vlado o sprejetju zakona o preprečevanju mučenja in o vprašanjih, povezanih z varnostno zakonodajo.

EU je indijske oblasti zlasti v zvezi z zagovorniki človekovih pravic še naprej opozarjala na seznam prednostnih zadev (in še naprej opazovala obravnavo na sojenju dr. Binayaku Senu, ki je bil izpuščen proti varščini).

Izvedena je bila delavnica o socialni vključenosti.

Vodje misij EU so se med vsakoletnim obiskom v regiji lahko seznanili z vprašanji človekovih pravic v zveznih državah Džamu in Kašmir.

EU je ne nazadnje namenila finančno pomoč več pobudam o vrsti vprašanj s področja človekovih pravic, med drugim trgovini z ženskami in otroki, preprečevanju mučenja, pravicah marginaliziranih in socialno izključenih skupin, pravicah delavcev v neformalnem sektorju ter dostopu ranljivih skupin prebivalstva do sodnega varstva.

5.6.9. Indonezija

Na podlagi celovitega sporazuma o partnerstvu in sodelovanju (SPS), ki sta ga EU in Indonezija podpisali 9. novembra 2009, je bil vzpostavljen strukturiran dialog o človekovih pravicah. EU in Indonezija sta ob podpisu SPS človekove pravice in demokracijo opredelili kot eno od prednostnih nalog okrepljenega sodelovanja pred ratifikacijo sporazuma.

Drugi krog dialoga o človekovih pravicah, ki je potekal marca 2011 v Bruslju, je bil dragocena priložnost za razpravo o odprtih vprašanjih, kot so nediskriminacija, pravice pripornikov in zapornikov, Mednarodno kazensko sodišče, pravice žensk, pravica do izobraževanja ter sodelovanje v večstranskih forumih. EU je poleg tega oktobra 2011 organizirala seminar za civilno družbo o verski svobodi z naslovom "Človekove pravice in vera v žarišču pozornosti", ki je omogočil živahno razpravo o vlogi vere pri spodbujanju človekovih pravic ter o povezavi med svobodo veroizpovedi in drugimi ključnimi človekovimi pravicami, med drugim svobodo izražanja.

EU je dala izjavi o uboju treh članov skupnosti Ahmadi ter o nezadostni kazni storilcem, obsojenim za napade februarja in julija 2011.

V letu 2011 je podpora iz sredstev evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) prejelo dvanajst projektov o človekovih pravicah, ki obravnavajo vprašanja, kot so vključevanje človekovih pravic v odločanje, politična zastopanost, mučenje, pravica do izobrazbe in pravica do zdravja ter učinkovito uresničevanje človekovih pravic žensk in otrok. Smernice politik EU na področju človekovih pravic so bile prevedene v jezik Bahasa in z njimi je seznanjen širok krog ljudi.

EU z rednimi misijami pozorno spremlja stanje človekovih pravic na posebej občutljivih območjih, kot sta Aceh in Papua, kjer zaskrbljenost povzročajo procesi resnice in sprave ter vprašanja, povezana s posebno avtonomijo, podeljeno tema pokrajinama.

Misije EU v Džakarti so ustanovile posebno projektno skupino za človekove pravice, ki jo sestavljajo politični svetovalci delegacije EU in veleposlaništev držav članic.

5.6.10. Japonska

Skozi vse leto se je nadaljevala obravnava predhodne študije v zvezi s sporazumom med EU in Japonsko o političnem in splošnem sodelovanju ter sodelovanju na drugih področjih, ki bi temeljilo na skupni zavezanosti temeljnim vrednotam in načelom.

EU je ohranila dolgoletno sodelovanje z Japonsko v skladu z "načrtom za sodelovanje". Potekala so posvetovanja o človekovih pravicah, med drugim za pospeševanje sodelovanja pri delu v okviru Generalne skupščine Združenih narodov, vključno s skupaj vloženo resolucijo o človekovih pravicah v DLRK.

EU je toplo pozdravila dejanski moratorij na smrtno kazen, ki ga je Japonska upoštevala skozi vse leto 2011, in pozvala k njegovi ohranitvi.

5.6.11. Laos

EU in Laos sta februarja 2011 izvedla tretji krog rednega dialoga o človekovih pravicah v okviru delovne skupine EU-Laos o upravljanju in človekovih pravicah. Dialog je omogočil razpravo o številnih vprašanjih s področja človekovih pravic, vključno z izvedbo splošnega rednega pregleda, svobodo izražanja, zbiranja in združevanja, svobodo veroizpovedi in prepričanja, povratniki iz etnične skupine Hmong, trgovino z ljudmi, pogoji v zaporih in centrih za pridržanje, reformami upravljanja ter zemljiškimi pravicami. Dialog je sledil strokovnemu seminarju o izvajanju priporočil iz splošnega rednega pregleda v Laosu. EU je posredovala izkušnje svojih držav članic na tem področju, mednarodne organizacije in civilna družba pa so predlagale, kako bi lahko izboljšali izvajanje priporočil iz splošnega rednega pregleda v Laosu.

V letu 2011 je bilo izvedenih devet projektov v zvezi s človekovimi pravicami. Šest je bilo financiranih prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, eden prek tematskega programa "nedržavni akterji/organi lokalnih skupnosti", dva pa prek projektnega dogovora med EU in UNDP. V projektih so se osredotočili na pravice otrok, pravice spolov, invalide, prikrajšane manjšine in krepitev nastajajočih organizacij civilne družbe v Laosu.

Skupna projekta z UNDP sta bila namenjena tudi podpori nacionalni skupščini, da bi spremenili nacionalno zakonodajo in jo uskladili z mednarodnimi konvencijami ali standardi. V okviru projekta o mednarodnem pravu je bilo izvedenih tudi več usposabljanj v zvezi z izvajanjem mednarodnih konvencij o človekovih pravicah za vladne uradnike in lokalno civilno družbo. Priporočila iz splošnega rednega pregleda za Laos so bila objavljena in posredovana različnim vladnim in mednarodnim agencijam.

5.6.12. Malezija

EU in Malezija sta v letu 2011 nadaljevali pogajanja o sporazumu o partnerstvu in sodelovanju, ki bo vseboval tudi določbe o človekovih pravicah.

Začeli sta razpravljati o človekovih pravicah na lokalni ravni. Prvi sestanek je bil februarja 2011, največ pozornosti pa je bilo namenjene uresničevanju človekovih pravic žensk in otrok. To je prvi dvostranski dialog o človekovih pravicah, v katerem je sodelovala Malezija.

Delegacija EU, nizozemsko veleposlaništvo in Mednarodni inštitut za višje islamske študije so 1. marca 2011 organizirali javni seminar z naslovom "Religija v javnem prostoru – EU in Malezija", na katerem je sodelovalo več kot 150 udeležencev iz širše javnosti. Naslednji dan je sledil še seminar zaprtega tipa z enakim naslovom.

Malezija je marca gostila azijsko-pacifiško parlamentarno posvetovanje o univerzalnosti Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča. Malezijska vlada je po tem srečanju sprejela sklep o pristopu k Rimskemu statutu.

EU financira več projektov v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR), ki pokrivajo številna vprašanja, kot so pravice žensk in otrok, nediskriminacija, svoboda medijev, avtohtona ljudstva, izobraževanje o človekovih pravicah ter invalidi. V okviru prvega srečanja, namenjenega pregledu stanja, septembra 2011 so nevladne organizacije prejemnice predstavile glavne izzive, s katerimi so se srečale med izvajanjem projektov, in pomagale opredeliti tematike za nadaljnje ukrepanje EU v Maleziji. Sredstva EIDHR so bila namenjena tudi za financiranje snemanja dokumentarnega filma o smrtni kazni v Maleziji.

EU je še naprej sodelovala z vsemi zainteresiranimi stranmi na področju človekovih pravic in je nekatere od njih povabila na lokalna srečanja delovne skupine EU za človekove pravice. Poglavitna sogovornika sta malezijska odvetniška zbornica in nacionalna komisija za človekove pravice. Eden od vidnih dosežkov tega sodelovanja je bila javna prireditev na temo odprave smrtne kazni, ki je bila organizirana oktobra 2011. Skupaj z javnim seminarjem, katerega se je udeležilo okrog 350 ljudi, je na prošnjo državnega tožilstva potekalo tudi strokovno posvetovanje zaprtega tipa. Na obeh srečanjih, ki sta pomenili prvi korak v dolgoročni kampanji za odpravo smrtne kazni v Maleziji, so kot govorniki nastopile pomembne evropske osebnosti.

5.6.13. *Nepal*

Kljub zavezam iz celovitega mirovnega sporazuma iz leta 2006 kršitve človekovih pravic, vključno z različnimi oblikami diskriminacije in splošno razširjenim nekaznovanjem storilcev kaznivih dejanj, ter nezadostno uveljavljanje načel pravne države ostajajo ključni dolgoročni izzivi na področju človekovih pravic v Nepalu.

EU je na politični ravni nenehno spodbujala vlado in dosledno opozarjala politične stranke, da morajo ljudi, ki so kršili človekove pravice, pripeljati pred sodišče ter obravnavati značilne kršitve človekovih pravic, zagrešene med konfliktom in po njem, ki dokazujejo, da takšna kazniva dejanja še vedno ostajajo nekaznovana. EU je na predsednika vlade, predsednika ustavodajne skupščine in voditelje političnih strank naslovila pismo, v katerem je izrazila zaskrbljenost nad mehanizmi prehodne pravosodne ureditve in predlaganimi splošnimi pomilostitvami.

EU je med splošnim rednim pregledom za Nepal januarja 2011 in nadaljnjim ukrepanjem v zvezi s tem pregledom junija 2011 spodbujala vlado, naj izpolni svoje zaveze, ter se zavzela za izboljšanje in sprejetje več predlogov zakonov za vzpostavitev mehanizmov prehodne pravosodne ureditve, ki so v obravnavi v parlamentu.

EU na lokalni ravni nenehno usklajuje in spremlja položaj na področju človekovih pravic v Nepal, zlasti težaven položaj zagovornikov človekovih pravic. Delovna skupina EU za zaščito zagovornikov človekovih pravic z uradom v Katmanduju je maja 2011 napotila misijo v južni del Nepala, da bi zbrala poročila iz prve roke o izzivih, s katerimi se srečujejo zagovorniki človekovih pravic, in podprla njihovo delo. Delegacija EU je kot predsedujoča delovne skupine EU za zaščito zagovornikov človekovih pravic in pomoč slednjim organizirala sestanek delovne skupine EU, da bi preučili položaj zagovornikov človekovih pravic in razpravljali o morebitnih nadaljnjih korakih.

EU finančno podpira različne NVO in mednarodne NVO, ki v Nepal izvajajo pobude, povezane s človekovimi pravicami in demokracijo. Projekti so bili financirani prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR), instrumenta o migracijah in azilu ter instrumenta za vlaganje v ljudi (DCI-HUM). Od leta 2010 se izvajata nova projekta – eden v okviru globalnega ukrepanja EIDHR (EU je zanj namenila 360 000 EUR), drugi pa v okviru globalnega ukrepanja DCI-HUM (EU je zanj namenila 575 000 EUR) –, ki še naprej obravnavata vprašanje otrok in družin, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi v Nepal. V okviru globalnega ukrepanja DCI-HUM je bil izbran tudi projekt, ki obravnava vprašanja varstva in spodbujanja raznolike kulture (EU je zanj namenila 857 000 EUR). Poleg šestih novih projektov, ki so bili izbrani v letu 2011 v okviru programa EIDHR za posamezne države (EU je zanje namenila 900 000 EUR), trenutno poteka deset projektov, ki so usmerjeni predvsem v varstvo in spodbujanje človekovih pravic ter utrditev demokracije. Nova projekta, ki sta se začela v letu 2011, prispevata k spodbujanju varnega preseljevanja migrantskih delavk.

Z dvostranskimi programi o izobraževanju in procesu izgradnje miru se še naprej spodbuja dostop do izobraževanja in podpira kakovostno izobraževanje. Tudi projekti, ki se financirajo prek instrumenta za hrano, pomenijo odziv na nujne osnovne potrebe prebivalstva po hrani.

Delegacija EU se je, da bi opredelila prednostne naloge za ukrepanje v okviru EIDHR za leto 2012, posvetovala z različnimi skupinami, vključno z ženskami, Daliti in otroki.

Delegacija EU v Nepalju je v letu 2011 organizirala delavnico, s katero je zaznamovala dan avtohtonih ljudstev. Ob več priložnostih je sodelovala v različnih programih, s čimer je izrazila solidarnost glede varstva in spodbujanja človekovih pravic. Na lokalni ravni je bilo izdano skupno sporočilo za medije EU++ ob dnevu človekovih pravic 10. decembra, v katerem je bila poudarjena odgovornost vlade za dodatna okrepljena prizadevanja za varstvo in spodbujanje temeljnih človekovih pravic ter za izpolnjevanje njenih obveznosti v skladu z mednarodnim pravom za utrditev miru in demokracije.

5.6.14. *Pakistan*

Sporazum tretje generacije o sodelovanju med EU in Pakistanom iz leta 2004 vsebuje danes obvezno klavzulo o človekovih pravicah.

EU se je v letu 2011 v pogajanjih dogovorila o novem strateškem partnerstvu s Pakistanom – načrtu sodelovanja med EU in Pakistanom. V petletnem načrtu sodelovanja so predvidena pogostejša srečanja v okviru dialoga o človekovih pravicah ter ratifikacija in dejansko izvajanje mednarodnih konvencij kot del strateškega političnega dialoga.

V začetku leta 2011 je prišlo do dveh tragičnih umorov visokih politikov v Islamabadu. Nekdanjega guvernerja Pandžaba Salmana Taserja in nekdanjega ministra za manjšine Šabaza Batija so ubile skupine skrajnežev zaradi njune podpore reformi drakonskih zakonov o blasfemiji po smrtni obsodbi kristjanke zaradi blasfemije. Umora sta spodbudila nestrpne sile v pakistanski družbi, ki so javno podprle in proslavljale umor Salmana Taserja. Visoka predstavnica je ostro obsodila zločina, poudarila zaskrbljenost EU nad ozračjem nestrpnosti in nasilja, povezanim z razpravo o zakonih o blasfemiji, ter pakistanske oblasti pozvala, naj zagotovijo zaščito tistih, ki so odkrito spregovorili o tem vprašanju. EU je skozi vse leto še naprej spremljala primer Asie Bibi, kristjanke, ki je bila leta 2010 obsojena na smrt zaradi blasfemije in ki je trenutno v zaporu v Pandžabu, ter oblasti opozarjala na svojo zaskrbljenost zaradi tega primera.

Pakistan je 4. junija 2010 – na predvečer drugega srečanja na vrhu med EU in Pakistanom – ratificiral Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah ter Konvencijo proti mučenju, vendar je obenem vložil številne splošne pridržke glede instrumentov o človekovih pravicah. EU je zatem začela prizadevanja, v okviru katerih je poudarila zaskrbljenost nad vrsto in obsegom pridržkov glede sporazumov, ki so bili med najbolj izčrpnimi pridržki, ki jih je izpostavila katera koli država pogodbenica teh sporazumov. To sporočilo so podkrepile gostujoče misije Evropskega parlamenta v tem letu. Pakistan je v odgovor na vztrajno kampanjo EU 14. septembra 2011 umaknil 16 od 19 pridržkov.

Varnost novinarjev, ki obravnavajo vprašanja človekovih pravic, je skozi vse leto še naprej vzbujala veliko zaskrbljenost. Posebej zaskrbljujoč je bil umor znanega novinarja v Pakistanu, ki je poročal o občutljivih vprašanjih, zlasti o gibanju talibanov v Afganistanu in Pakistanu. Delegacija EU je kot odziv na vesplošno zaskrbljenost 15. julija 2011 v Islamabadu organizirala strokovno razpravo, na kateri so obravnavali zaščito in varnost medijev ter na kateri je sodelovalo veliko predstavnikov medijev. Izčrpno so razpravljali o potrebi po usposabljanju in zaščiti novinarjev, ki poročajo iz konfliktnih območij, ter o tem, kako ob grožnjah izvajati raziskovalno novinarstvo, pa tudi o mejah odgovornega novinarstva.

EU je s Pakistanom sodelovala v programu za okrepitev zmogljivosti organov pregona; vsa usposabljanja, izvedena za policiste in tožilce, so vključevala elemente učinkovitega varstva človekovih pravic.

EU trenutno pripravlja program "podpore demokratičnim institucijam", ki vključuje element človekovih pravic. Splošni cilj programa je podpora utrditvi procesa demokratizacije v Pakistanu s krepitvijo demokratičnih institucij, posebni cilj pa prispevati k boljšemu delovanju in boljšim dosežkom parlamentarnih skupščin v Pakistanu, zlasti na ravni pokrajin. Namen elementa človekovih pravic je pomagati vladi in nacionalnim institucijam za človekove pravice, da povečajo svoje zmogljivosti za obravnavanje vprašanj in izpolnjevanje mednarodnih obveznosti na področju človekovih pravic, ter tako okrepiti njihovo spodbujanje in varstvo.

5.6.15. *Filipini*

EU in Filipini sta po zaključku pogajanj o sporazumu o partnerstvu in sodelovanju, ki vsebuje trdne določbe o človekovih pravicah, začela razpravo o morebitni uvedbi dialoga o človekovih pravicah. Ker takšen uradni dialog še ni vzpostavljen, EU vprašanja s področja človekovih pravic še naprej obravnava v okviru rednega političnega dialoga, nazadnje na sestanku visokih uradnikov decembra 2011, ter svojih stikov s civilno družbo in zadevnimi ustavnimi organi.

EU je še naprej podpirala mirovni proces na Mindanau z neposrednim sodelovanjem v mednarodni nadzorni skupini, zlasti z vodenjem njenega humanitarnega, rehabilitacijskega in razvojnega elementa. Leto 2011 je prineslo okrepljen zagon mirovnim pogajanjem.

EU je še naprej nudila tehnično pomoč pri obravnavi vprašanja zunajsodnih pobojev in prisilnih izginotij. V programu EPJUST je filipinska družba (vladne agencije, zadevni ustavni organi in civilna družba) dobila pomoč pri zagotovitvi dokončnega prenehanja zunajsodnih pobojev in prisilnih izginotij aktivistov, novinarjev, sindikalistov in predstavnikov kmetov ter identificiranju storilcev in njihovi privedbi pred sodišča. EU bo po zaključku programa EPJUST julija 2011 nadaljevala podporo v okviru novega programa "Pravica za vse", katerega namen je izboljšati možnosti imetnikov pravic, da dosežejo pravico, in obenem izboljšati učinkovitost odgovornih pri sodnih obravnavah, s posebnim poudarkom na zunajsodnih pobojih in prisilnih izginotjih. EU je prav tako še naprej podpirala številne projekte v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, vključno s projekti o pravicah žensk, avtohtonih ljudstvih, preprečevanju mučenja, pravicah otrok, zagovornikih človekovih pravic, sindikatih in pravicah delavcev.

EU je izrazila zadovoljstvo, ko so Filipini ratificirali Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča avgusta 2011. Visoka predstavnica je dala izjavo, v kateri je Filipinom čestitala za to odločitev.

5.6.16. Šrilanka

Mednarodna skupnost je v letu 2011 nenehno posvečala pozornost stanju človekovih pravic na Šrilanki. Vlada kljub deloma pozitivnemu napredku, doseženemu na področjih, kot so jezikovne pravice in boj proti trgovini z ljudmi, ni uveljavila politik in sprejela ukrepov, s katerimi bi se odzvala na več resnih vprašanj s področja človekovih pravic. Največjo zaskrbljenost med drugim vzbujajo izginotja, zunajsodni poboji, razširjena praksa mučenja, dolgoročna nezakonita pridržanja, pravne ovire za poštene in pravočasne sodne postopke ter izredno visoka stopnja nekaznovanja storilcev kaznivih dejanj.

Po ukinitvi preferencialnih trgovinskih tarifnih koncesij v okviru GSP+ leta 2010 je bil v letu 2011 dialog o človekovih pravicah med EU in šrilanškimi oblastmi prekinjen.

Čeprav ni bilo uradnih stikov s šrilanško vlado na področju človekovih pravic, je delegacija EU na Šrilanki v tesnem sodelovanju z veleposlaništvu držav članic redno spremljala kršitve človekovih pravic na terenu, tudi na severu in vzhodu države, kjer so potekali konflikti. EU je še naprej podpirala ogrožene zagovornike človekovih pravic in novinarje. Diplomati EU in njenih držav članic so usklajevali svoje ukrepe in podporne dejavnosti, kot so izpostavljanje perečih vprašanj na področju človekovih pravic v stikih z državnimi organi, udeležba na sojenjih zagovornikom človekovih pravic, obtoženim nezakonitih dejavnosti, in spremljanje preiskav v zvezi z izginotji. Organizirali so redna tematska srečanja ter letno srečanje z zagovorniki človekovih pravic in pripadniki civilne družbe, da bi se redno seznanjali s stanjem na terenu in ohranjali stike z lokalnimi akterji. EU je vprašanja varstva človekovih pravic izpostavila tudi v stikih z veleposlanikom Šrilanke pri EU. Poleg tega je še naprej izražala zaskrbljenost nad preteklimi in sedanjimi kršitvami človekovih pravic v okviru večstranskih forumov, med drugim v Svetu za človekove pravice, obenem pa je šrilanško vlado spodbujala, naj v zvezi s temi vprašanji sodeluje z ZN.

EU je pomoč namenila v obliki sredstev, ki so na voljo za pomoč nevladnim akterjem, ter prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR).

5.6.17. *Tajska*

EU je pred parlamentarnimi volitvami julija 2011 na Tajsko poslala strokovno misijo za volitve, ki sta jo sestavljala dva strokovnjaka za volitve z uradom v Bangkoku. Naloga misije je bila analizirati volitve glede na mednarodne standarde demokratičnih volitev in redno poročati institucijam EU ter pripraviti priporočila za morebitne izboljšave volilnega procesa. Misija je dobro sodelovala s tajskimi oblastmi in je končno poročilo posredovala zunanjemu ministru, predsedniku volilne komisije ter predsedniku komisije za resnico in spravo.

EU je še naprej pozorno spremljala razvoj v zvezi s svobodo izražanja na Tajskem. Redno se je sestajala z več predstavniki civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic, ki so izražali zaskrbljenost nad vedno hujšim omejevanjem svobode izražanja in politizacijo tega vprašanja, znatnim povečanjem števila zadev "lèse majesté" ter strogim izvajanjem zakonov in dolžino kazni v nedavnih zadevah. EU je spremljala več sojenj vidnim zagovornikom človekovih pravic, vključno s sojenji Chiranuchu Premchaipornu in Somyotu Pruksakasemsuku. Po obsodbi Amphona Tangnoppakula na dvajset let zaporu novembra 2011 je dala izjavo lokalnih vodij misij EU, v kateri je tajske oblasti pozvala, naj "zagotovijo, da se bodo načela pravne države izvajala nediskriminatorno in sorazmerno ter ob spoštovanju temeljnih človekovih pravic, vključno s svobodo izražanja".

EU je financirala več projektov v zvezi s človekovimi pravicami, ki so zajemali načela pravne države in dostop do sodnega varstva, spravni proces na skrajnem jugu države ter pravice beguncev. Poleg tega je nadaljevala obiske na terenu na skrajnem jugu, na severovzhodu in v drugih delih države. EU je prav tako pozorno spremljala prvi splošni redni pregled, ki je potekal oktobra 2011 v Ženevi, ter vlado spodbujala, naj sprejme in uveljavi čim več priporočil iz splošnega rednega pregleda. V zvezi s tem je pozdravila zavezo Tajске v okviru splošnega rednega pregleda, da izda stalno vabilo za obiske v okviru posebnih postopkov ZN, in bi toplo pozdravila uradni obisk posebnega poročevalca ZN za svobodo izražanja na Tajskem.

5.6.18. *Vzhodni Timor*

Vzhodni Timor nenehno napreduje pri krepitevi demokracije in človekovih pravic, čeprav se ta mlada in še vedno nestabilna država še zmeraj srečuje z velikimi izzivi. Evropska unija je marca 2011 uvedla program v vrednosti 39 milijonov EUR za pomoč Vzhodnemu Timorju na poti k stabilni demokraciji in trajnostnemu razvoju, zlasti glede demokratičnega upravljanja, razvoja podeželskih območij in vloge civilne družbe. V zvezi s slednjo je namen okrepiti zmogljivost omrežij in krovnih organizacij, podpirati celovit dialog in sodelovanje med organi lokalnih in državnih oblasti in nevladnimi akterji ter okrepiti sodelovanje nevladnih akterjev na decentralizirani ravni z ustreznimi dejavnostmi za državljansko vzgojo in zaposlovanje mladih. Ta pomoč je pomembna, saj Vzhodni Timor nima zadostnih zmogljivosti, da bi se ustrezno odzval na kršitve človekovih pravic. Ključno vprašanje je odgovornost za pretekle kršitve človekovih pravic (med indonezijsko okupacijo od leta 1974 do leta 1999 ter nasiljem leta 1999 po referendumu o neodvisnosti). EU je podprla pripravo dveh poročil o teh dogodkih. Parlament o poročilih še ni razpravljal.

V okviru prvega splošnega rednega pregleda za Vzhodni Timor v Svetu za človekove pravice oktobra 2011, pri katerem je dejavno sodelovalo veliko število držav članic EU, so ključna priporočila zadevala reševanje problema nasilja nad ženskami in otroki, obravnavanje preteklih kršitev in zagotavljanje odškodnin žrtvam konfliktov ter krepitev pravosodnih institucij.

5.6.19. Vietnam

EU je v letu 2011 še naprej spodbujala Vietnam – prek rednega dialoga o človekovih pravicah, javnih izjav, diplomatskih ukrepov in tehnične pomoči –, naj sprejme ukrepe za bolj odprto družbo, ki bi temeljila na načelih pravne države in spoštovanju človekovih pravic.

EU je vietnamsko vlado zlasti pozvala, naj odpravi omejitve svobode izražanja in medijev, ki je zagotovljena v členu 19 Mednarodnega pakta o političnih in državljanskih pravicah, katerega pogodbenica je ta država.

EU je v okviru "Projekta pravosodnega partnerstva" prav tako namenila tehnično pomoč za modernizacijo in profesionalizacijo pravosodnega sistema.

EU je še naprej izvajala projekte za spodbujanje in varstvo človekovih pravic, vključno s pravicami otrok, pravicami delavcev, pravicami invalidov in nediskriminacijo.

EU in Vietnam sta se dogovorila, da bosta pregledala ureditve za svoj redni dialog o človekovih pravicah, pri čemer naj bi se od lokalnega dialoga, ki ga vodijo vodje misij EU v Hanoju, preusmerili v okrepljen dialog, ki bi potekal v prestolnicah in bi ga vodili strokovnjaki za človekove pravice. (Opomba: Prvi krog tega novega okrepljenega dialoga o človekovih pravicah je bil 12. januarja 2012 v Hanoju.)

5.7. Ameriki

5.7.1. Kanada

EU je nadaljevala sodelovanje s Kanado v skladu z "agendo o partnerstvu" med EU in Kanado (dogovorjeno leta 2004). EU in Kanada sta poleg stalnih stikov skozi vse leto v Ženevi 17. marca 2011 izvedli dvostranska posvetovanja o človekovih pravicah, ki so omogočila pregled prednostnih nalog na področju človekovih pravic po svetu.

EU je v okviru Generalne skupščine Združenih narodov dejavno podprla resolucijo o stanju človekovih pravic v Iranu, ki jo je vložila Kanada. Podprla je tudi kanadsko pobudo v okviru ZN za uvedbo mednarodnega dneva deklic (11. oktober).

5.7.2. ZDA

Zaradi postopka vzpostavitve ESZD v letu 2011 z ZDA ni bilo dvostranskih posvetovanj o človekovih pravicah. Kljub temu so potekala redna srečanja med vlado ZDA in delegacijo EU v Washingtonu, med službama (ESZD in Ministrstvom za zunanje zadeve ZDA) ter med misijami pri Združenih narodih v New Yorku in Ženevi. EU je spodbujala dialog o človekovih pravicah v Washingtonu, s tem da je sodelovala na več večstranskih srečanjih, ki jih je organiziralo Ministrstvo za zunanje zadeve ZDA, ter okrepila stike zlasti z zainteresiranimi stranmi, NVO in možganskimi trusti v zvezi s vprašanji, kot so človekove pravice v državah arabske pomladi, svoboda veroizpovedi, položaj lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev, svoboda interneta ter zagovorniki človekovih pravic. Poleg tega je kot v prejšnjih letih dinamično partnerstvo med EU in ZDA v večstranskih forumih, kot sta Svet za človekove pravice in tretji odbor Generalne skupščine Združenih narodov, bistveno prispevalo k več rezultatom (glej predhodno besedilo). To sodelovanje je dopolnil dialog o boju proti terorizmu in o mednarodnem pravu s pravnim svetovalcem na Ministrstvu za zunanje zadeve ZDA Haroldom Kohom.

EU ostaja najbolj zaskrbljena zaradi smrtne kazni. V letu 2011 je bilo usmrčenih 43 oseb, kar je le rahlo znižanje v primerjavi s 46 osebami, usmrčenimi v letu 2010. Kljub vsemu se je število smrtnih obsodb znižalo s 104 v letu 2010 na 78 v letu 2011, tako da je bila ta številka prvič po ponovni uvedbi smrtne kazni leta 1976 nižja od 100. EU je pri 43 usmrčitvah v skladu s smernicami EU posredovala v šestih primerih. Prek vodje delegacije EU ali/in prek izjav visoke predstavnice/podpredsednice Komisije in delegacije EU pri OVSE je podala več izjav o teh šestih zadevah, vključno z zadevama Troya Davisa v Georgii in Humberta Leala na Floridi.

EU je poleg tega s prepovedjo izvoza zdravil z dvojno rabo, ki se lahko uporabijo za usmrčitve, dosegla odložitev več usmrtitev v Ohio, Kentuckyju, Arizoni in več drugih zveznih državah, saj so tako na sodiščih zveznih držav kot na zveznih sodiščih obravnavali več zadev, v katerih so nakupe tujih zdravil za usmrčitve razglasili za nezakonite. Več zveznih držav je moralo spremeniti zakon o usmrtitvi, da bi tri zdravila iz "koktajla" smrtonosne injekcije zamenjali z alternativnimi, ki jih je mogoče dobiti v ZDA. Pred sodišči trenutno prav tako ostaja več zadev, v katerih so vložene pritožbe.

Anketa agencije Gallup v letu 2011 je pokazala, da le 61 % Američanov podpira smrtno kazen, kar je najnižja stopnja podpore, ki jo je agencija Gallup zabeležila od leta 1972. Na ravni zveznih držav se kažejo določeni pozitivni premiki, saj je več zveznih držav v zadnjih letih odpravilo smrtno kazen, vključno z Illinoisom marca 2011, novembra 2011 pa je guverner Oregona John Kitzhaber ustavil izvršitev izrečene smrtne obsodbe in izjavil, da v svojem mandatu ne bo podpisal novih smrtnih obsodb.

EU je v letu 2011 z donacijami iz EIDHR podprla šest organizacij civilne družbe, ki se zavzemajo za odpravo smrtne kazni v ZDA, vključno z ameriško odvetniško zbornico, ter obenem nadaljevala z lastnimi prizadevanji proti smrtni kazni. V skladu z merili iz smernic EU o posredovanju ob smrtnih kaznih iz leta 2008 zlasti vodja delegacije EU v Washingtonu še naprej daje izjave, kadar je potrebno.

Vlada ZDA je, ko jo je EU zaprosila za pojasnila v zvezi s sprejetjem izvedbenih aktov glede sodbe Meddržavnega sodišča, imenovane "sodba Avena", ponovno izrazila svoj namen uveljavitve potrebne izvedbene zakonodaje, takoj ko bo mogoče kongres prepričati, naj ukrepa. Pri zakonodajnem postopku do zdaj žal ni bilo napredka.

V začetku leta 2011 je v razpravi o zaprtju zapora v Guantánamu prišlo do novega zasuka, saj je predsednik Obama marca 2011 izdal odredbo, s katero je po eni strani uvedel postopek rednega pregleda podaljšanja obdobja pridržanja, po drugi strani pa ponovno uvedel sojenja pred vojaškimi komisijami. Čeprav je vlada ponovno poudarila svojo zavezanost zaprtju zapora, sprejeti ukrepi v praksi pomenijo priznanje, da do tega ne bo prišlo v bližnji prihodnosti. EU je še naprej spremljala razvoj dogodkov in pozivala k zaprtju zapora.

Ta postopek je še dodatno upočasnilo sprejetje zakona o odobritvi dejavnosti nacionalne obrambe iz leta 2012 v kongresu decembra 2011. Ta zakon ni zgolj zajemal že prej uporabljenega besedišča, ki otežuje zaprtje Guantánama, temveč je uzakonil zakon o dopustitvi uporabe vojaške sile iz leta 2001 ter obvezni vojaški pripor in (morebitni) pripor za nedoločen čas brez sojenja tujim osebam, osumljenim terorizma (tj. osebam, ujetim med spopadi in osumljenim pripadnosti Al Kaidi ali povezave z njo ali osumljenim sodelovanja pri načrtovanju ali izvedbi napadov na ZDA ali njene koalicijske partnerice). EU je z vlado ZDA razpravljala o teh vprašanjih.

5.7.3. *Argentina*

Po koncu vojaškega režima leta 1983 je prišlo do velikega napredka pri spoštovanju človekovih pravic. Argentina je ratificirala večino instrumentov ZN in regionalnih instrumentov o človekovih pravicah ter Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča.

Kljub vsemu ostaja več izzivov, zlasti glede razmer v zaporih, nasilja v družini nad ženskami in pravic pripadnikov manjšin.

Človekove pravice imajo pomembno mesto v dvostranskem programu EU in Argentine s posebno skupno izjavo EU in Argentine o človekovih pravicah (2008). Naslednji dialog med EU in Argentino o človekovih pravicah je bil načrtovan za april 2012.

Ključna vprašanja in osrednja področja sodelovanja med EU in Argentino na področju človekovih pravic so bila socialna pravičnost, pravice pripadnikov manjšin in človekove pravice avtohtonega prebivalstva. Delo, opravljeno v letu 2011, je skladno s prednostnimi nalogami, določenimi za Argentino, med drugim podpora ranljivim skupinam, ki so jih prizadele neenakosti in revščina, pravicami žensk in trgovino z ljudmi, pogoji pridržanja in jamstvi ter zločini proti človeštvu.

EU je poleg tega v letu 2011 v Svetu za človekove pravice dvakrat posredovala demarše zadevnim argentinskim organom.

5.7.4. *Bolivija*

Leto 2011 bo v Boliviji ostalo v spominu kot leto TIPNIS. Spor glede izgradnje ceste skozi naravni rezervat avtohtonega prebivalstva (TIPNIS – *Territorio Indígena Parque Nacional Isiboro-Sécure*) je sprožil ostre proteste med avtohtonim prebivalstvom in izpostavil izzive združevanja nacionalnega gospodarskega razvoja s spoštovanjem pravic avtohtonih ljudstev. Bolivija je leta 2011 izvedla pravosodne volitve za izbor sodnikov najvišjih sodnih organov, vključno z ustavnim in vrhovnim sodiščem. Vlada je te volitve razglasila za prelomen poskus demokratizacije in spodbujanja neodvisnosti pravosodja ter izboljšanja dostopa do sodnega varstva, vendar je rekordno število neveljavnih in praznih glasovnic pričalo o protestnem glasovanju, na katerega je vplival spor glede TIPNIS. EU ima pomembno vlogo pri varstvu in spodbujanju človekovih pravic ter za doseganje s tem povezanih ciljev uporablja različna sredstva, vključno z razvojnim sodelovanjem, instrumentom za stabilnost in političnim dialogom.

5.7.5. *Braziliya*

V letu 2011 sta se nadaljevala dialog in tesno sodelovanje z Brazilijo o vprašanjih s področja človekovih pravic. Kot je bilo predvideno v skupnem akcijskem načrtu, sta EU in Brazilija razvili "institucionalni" okvir, ki omogoča redna dvostranska posvetovanja o vprašanjih, povezanih s človekovimi pravicami. Maja 2011 je v Brasilii potekalo drugo zasedanje dialoga o človekovih pravicah med EU in Brazilijo; osem brazilskih resornih ministrstev se je udeležilo srečanja, na dnevnem redu katerega so bili avtohtona ljudstva, zagovorniki človekovih pravic in vprašanja, povezana z migracijami. V letu 2011 sta bila prek sklada za sektorski dialog (sredstva, dodeljena državam iz instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja) financirana manjša projekta, eden v podporo nacionalnemu programu zaščite zagovornikov človekovih pravic, drugi pa za boj proti trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki. Izdan je bil tudi razpis za zbiranje predlogov v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) v skupni vrednosti 1,8 milijona EUR. Na podlagi tega razpisa se bodo financirale pobude civilne družbe, namenjene boju proti nasilju nad ženskami, otroki, ranljivim prebivalstvom in zagovorniki človekovih pravic. Na petem srečanju na vrhu med EU in Brazilijo, ki je bilo 4. oktobra 2011 v Bruslju, sta se EU in Brazilija zavezali k okrepitvi sodelovanja na področju človekovih pravic v okviru večstranskih forumov, zlasti z oblikovanjem skupnih pobud v Svetu za človekove pravice in tristranskih pobud za sodelovanje z zainteresiranimi državami v razvoju.

5.7.6. Čile

Zelo dobri dvostranski odnosi so še podkrepljeni s celovitim pridružitvenim sporazumom med EU in Čilom. V letu 2011 sta Čile in EU še naprej sodelovala z namenom spodbujanja človekovih pravic doma, v medregionalnem okviru in v večstranskih forumih. V okviru drugega dialoga o človekovih pravicah med EU in Čilom, ki je potekal januarja v Santiagu, se je razprava osredotočila na pravice avtohtonega prebivalstva, žensk in migrantov ter na sodelovanje pri pregledu Sveta za človekove pravice. Predstavniki civilne družbe iz EU in Čila so oktobra sodelovali na dveh seminarjih o človekovih pravicah v Santiagu: na enem je bilo govora o človekovih pravicah in družbeni odgovornosti gospodarskih družb, na drugem pa so se posvetili institucionalnim načinom obravnave varstva človekovih pravic, medtem ko se je Čile pripravljala, da bo ustanovil sekretariat za človekove pravice pri ministrstvu za pravosodje. EU v okviru zunanje pomoči še naprej podpira izvajanje konvencije MOD št. 169 (o pravicah avtohtonih in plemenskih ljudstev) ter ohranjanje spomina na vojaško diktaturo v letih 1973–1990.

5.7.7. Kolumbija

Kolumbijska vlada je v letu 2011 še naprej izvajala velikopotezne pobude, ki jih je predsednik Santos najavil ob prevzemu funkcije avgusta 2010 ter katerih cilj je zaceliti nekatere od ran, ki so jih prizadejali notranji spori v Kolumbiji, in izboljšati stanje na področju človekovih pravic. Jedro teh pobud sta zakon o odškodnini žrtvam konfliktov ter povračilo nezakonito odtujenih zemljišč, v okviru katerega naj bi odškodnino dobili štirje milijoni žrtev. Med drugimi ključnimi ukrepi je priprava reforme pravosodnega sistema v parlamentu, katere cilji vključujejo zmanjšanje nekaznovanja storilcev kaznivih dejanj, reformo vladnega sistema zaščite ogroženih oseb in razpustitev zloglasne obveščevalne službe DAS (*Departamento Administrativo de Seguridad*).

Vlada predsednika Santosa je tudi še naprej vzpostavljala stike z zagovorniki človekovih pravic, sindikati in civilno družbo na splošno ter dosegla napredek v procesu dialoga, v katerem sodelujeta civilna družba in mednarodna skupnost in naj bi dosegel vrhunec na nacionalni konferenci o človekovih pravicah decembra 2012, kjer naj bi sprejeli nacionalni akcijski načrt za človekove pravice in ustanovili nacionalno središče za človekove pravice. Navkljub vladnim prizadevanjem je še naprej prihajalo do groženj zagovornikom človekovih pravic, sindikalistom, aktivistom za vrnitev odtujenih zemljišč, političnim in družbenim voditeljem ter napadov nanje, tudi zaradi odločnega nasprotovanja nekaterim reformam predsednika Santosa s strani predstavnikov določenih interesov, povezanih z nezakonitimi oboroženimi skupinami, ki na to odgovarjajo s povečanjem nasilja.

EU je pozorno spremljala stanje na področju človekovih pravic v Kolumbiji in vzdrževala redne stike z različnimi ravni kolumbijskih oblasti. Vlada je svojo pripravljenost za popolnoma odprto razpravo brez tabujev o vprašanih človekovih pravic dokazala s petim zasedanjem lokalnega dialoga o človekovih pravicah med EU in Kolumbijo junija 2011, na katerem so v celoti sodelovale zadevne resorne agencije. Med obravnavanimi temami so bili boj proti nekaznovanju storilcev kaznivih dejanj in novi zakon o žrtvah. EU je zahtevala pojasnila o več posameznih zadevah, med drugim o grožnjah zagovornikom človekovih pravic in napadih nanje. Poleg dialoga z vlado je še naprej vzdrževala tesne stike s civilno družbo in zagovorniki človekovih pravic ter se posvetovala z njimi, tudi v okviru seminarja za civilno družbo, ki ga je financirala EU in je potekal v Bogoti decembra 2011. Unija je poleg tega izvajala zunanje programe pomoči v podporo človekovim pravicam, pri čemer je zagotavljala podporo za izgradnjo zmogljivosti za boj proti nekaznovanju, pomoč notranje razseljenim osebam in preventivne ukrepe proti razseljevanju ter pomoč žrtvam konfliktov. Pripravila je tudi prvi pilotni program v podporo zakonu o žrtvah.

5.7.8. *Ekvador*

Leto 2011 je zaznamoval naraščajoč konflikt med vlado in zasebnimi mediji, ki naj bi branili interese tradicionalnih gospodarskih in političnih elit, ki nasprotujejo "*Revolución Ciudadana*". Nekateri sodni obravnave časopisov in novinarjev bi lahko imele negativne posledice za svobodo izražanja in neodvisnost sodstva v Ekvadorju.

V letu 2011 se je nadaljeval projekt na območju severne meje Ekvadorja s Kolumbijo, financiran prek instrumenta za stabilnost.

Njegovi glavni cilji so okrepitev zmogljivosti institucij in civilne družbe za spopadanje z varnostno krizo; izboljšanje varstva temeljnih človekovih pravic izjemno ranljivih skupin prebivalstva ter spodbujanje procesa dialoga med prebivalstvom in javnimi oblastmi na obeh straneh meje, vključno s socialnimi in gospodarskimi ukrepi za izgradnjo miru ter pospeševanjem kulture miru.

Novembra 2011 je bil izdan razpis za projekte za Ekvador v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice – programov pomoči za posamezne države z namenom pospeševanja usklajevanja in povezovanja med različnimi akterji pri spodbujanju človekovih pravic in uveljavljanju ustavnih jamstev, zlasti glede vzpostavljanja poštenega in učinkovitega pravosodnega sistema, ter razvoju integriranih sistemov za zaščito pred krizami oz. njihovo preprečevanje.

5.7.9. *Salvador*

Delegacija EU v Salvadorju in veleposlaništva treh držav članic EU so junija obiskale majhno lokalno radijsko postajo, ki je prejela več groženj s smrtjo. Zaposleni na radijski postaji so trdili, da so jim grozili zaradi javnega nasprotovanja projektom razvoja rudnikov v pokrajini Cabañas in razkrivanja volilnih prevar na istem območju. Misiji za ugotavljanje dejstev je sledilo srečanje z ministrom za pravosodje in varnost, ki je bil zaprosen, naj nadaljuje preiskavo groženj in še naprej zagotavlja zaščito osebju radijske postaje.

Podpisan je bil sporazum z vlado Salvadorja in lokalnim volilnim organom za financiranje reforme, s katero naj bi od predsedniških volitev 2014 naprej zmanjšali razdalje med volivci in volišči ter s tem spodbudili udeležbo v demokratičnem procesu. Projekt je nastal na podlagi priporočil, ki jih je dala misija EU za opazovanje volitev po volitvah leta 2009.

5.7.10. *Gvatemala*

EU je pozorno spremljala vprašanja s področja človekovih pravic v Gvatemali, zlasti naraščanje števila napadov na zagovornike človekovih pravic in prisilne izselitve avtohtonih skupnosti z njihovih zemljišč. Delegacija EU in veleposlaništva držav članic so junija organizirali letno srečanje zagovornikov človekovih pravic, da bi ponovno izrazili zavezanost EU zaščiti zagovornikov človekovih pravic in razpravljali o izvajanju zadevnih smernic EU. Države članice EU so septembra in novembra sodelovale pri spremljanju obeh krogov predsedniških volitev.

Delegacija EU se je v zvezi s prehodno pravosodno ureditvijo kot mednarodna opazovalka udeležila glavnih obravnav zadeve o genocidu in zločinih proti človeštvu, ki jih je med oboroženim konfliktom zagrešilo pet danes upokojenih pripadnikov vojske. Ta zadeva (prva tovrstna v Latinski Ameriki) je bila podprta v okviru projekta, financiranega s strani EU, ki zagotavlja pravno pomoč žrtvam. Ta zadeva in sodba v zadevi pokola "Dos Erres" (obsodba treh pripadnikov vojske in enega pripadnika paravojaških sil) sta pomembna koraka v smeri krepitve pravosodnega sistema v Gvatemali in napredka v procesu nacionalne sprave.

EU je podprla projekt na temo smrtne kazni, ki je imel pomembno vlogo z vplivanjem na to, da je vrhovno sodišče trinajst obsodb na smrtno kazen spremenilo v zaporno kazen. Ob koncu leta 2011 je samo še ena oseba čakala na usmrtitev ob pričakovanju ponovnega pregleda kazenske sankcije. EU je prav tako skozi vse leto 2011 še naprej dejavno podpirala mandat mednarodne komisije proti nekaznovanju v Gvatemali (CICIG), s čimer je priznala pomembno vlogo CICIG pri razpustitvi nezakonitih skupin ter spodbujanju zakonodajnih reform na področju pravosodja in varnosti.

5.7.11. Honduras

V letu 2011 so nacionalne in mednarodne organizacije za človekove pravice še naprej poročale o kršitvah človekovih pravic, zlasti pravic novinarjev, skupin lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev, žensk, zagovornikov človekovih pravic ter kmetov.

Človekove pravice so bile še naprej najpomembnejša točka na političnem dnevnem redu dvostranskih odnosov in so bile v ospredju razprav s honduraško vlado v okviru dialoga na visoki ravni, ki je potekal junija 2011 v Bruslju. EU pozorno spremlja stanje na področju človekovih pravic v Hondurasu in je skupaj z vodji misij, ki so navzoče v državi, v lokalni izjavi javno izrazila ostro obsodbo in globoko zaskrbljenost nad umori, napadi in grožnjami proti novinarjem in medijem v Hondurasu v upanju, da ti zločini in grožnje ne bodo ostali nekaznovani.

EU je v letu 2011 prek programa, financiranega v okviru instrumenta za stabilnost, še naprej podpirala delovanje komisije za resnico in spravo in njen mehanizem nadaljnjega ukrepanja (*Unidad de Seguimiento de las Recomendaciones de la Comisión de la Verdad y Reconciliación – USICVR*) ter nacionalni sistem za varstvo in spodbujanje človekovih pravic. EU je poleg stalne podpore honduraški civilni družbi v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) leta 2011 odobrila nov projekt v podporo novemu ministrstvu za pravosodje in človekove pravice, katerega namen je izboljšanje upravljanja in stanja človekovih pravic v Hondurasu z utrditvijo pravne države, okrepitevijo vladnih institucij in vzpostavitvijo pravnega okvira v tem sektorju. Honduraški vladi bo pomagal pri oblikovanju in izvajanju nacionalne politike in akcijskega načrta za človekove pravice ter pri uveljavljanju priporočil mednarodnih organizacij v zvezi s človekovimi pravicami (zlasti tistih, ki jih je honduraška vlada sprejela v okviru splošnega rednega pregleda za leto 2010).

Spori glede ozemlja so še naprej vzrok za nasilje; posebej zaskrbljujoče je stanje v pokrajini Bajo Aguan.

5.7.12. *Mehika*

EU je v letu 2011 nadaljevala konstruktiven dialog z Mehiko o človekovih pravicah, tako glede notranjih kot glede večstranskih vprašanj.

EU in Mehika sta marca v Bruslju izpeljali letni dialog na visoki ravni o dvostranskih vprašanjih v zvezi s človekovimi pravicami. EU je izrazila zaskrbljenost nad težavnimi razmerami na področju človekovih pravic v Mehiki, zlasti v zvezi z naraščajočim nasiljem in bojem proti organiziranemu kriminalu. Mehika je predstavila doseženi napredek pri reformi kazenskopravnega sistema in vojaškega prava ter pri vzpostavljanju mehanizmov za zaščito zagovornikov človekovih pravic in novinarjev.

O človekovih pravicah so razpravljali tudi na enajstem zasedanju skupnega parlamentarnega odbora EU-Mehika. Mehika je predstavila nedavne velike dosežke, kot sta ustavna reforma, ki mednarodne standarde človekovih pravic vključuje v notranji pravni red, in odločitev vrhovnega sodišča, da ustavi vse kršitve človekovih pravic na vojaških sodiščih. Mehika in EU sta se strinjali, da nadaljujeta sodelovanje na področju človekovih pravic, zlasti s podporo izvajanju sprejetih reform.

Delegacija EU in veleposlaništva držav članic v Mehiki so si v letu 2011 nenehno prizadevali za izvajanje smernic EU o človekovih pravicah, zlasti glede zaščite zagovornikov človekovih pravic. Dali so lokalni izjavi o perečih vprašanjih ter izvedli misije za ugotavljanje dejstev v zveznih državah Baja California, Chihuahua, Coahuila, Guerrero, Nuevo León, Oaxaca in Tabasco.

Pet članov Evropskega parlamenta (pododbor za človekove pravice) je poleg tega obiskalo Mehiko (Ciudad de México in Oaxaco) z namenom preučitve stanja na področju človekovih pravic v državi. Misija je zajemala srečanja z mehiškimi oblastmi, nevladnimi organizacijami in zagovorniki človekovih pravic, nacionalno komisijo za človekove pravice in parlamentom. Glavna vprašanja v pogovorih so bila nekaznovanje storilcev kaznivih dejanj, položaj zagovornikov človekovih pravic in novinarjev, uporaba vojaških sil v boju proti organiziranemu kriminalu ter reforma pravosodja.

EU in Mehika sta se v letu 2011 tesno usklajevali glede večstranskih vprašanj na področju človekovih pravic. Izvedli sta redna posvetovanja, med drugim v Ženevi. Zavzeli sta podobna stališča o skoraj vseh vprašanjih v zvezi s človekovimi pravicami ter razpravah v Svetu za človekove pravice in Generalni skupščini Združenih narodov.

5.7.13. *Nikaragva*

Dejavnosti EU na področju človekovih pravic in demokracije v Nikaragvi je v letu 2011 zaznamoval volilni proces. EU je poslala celovito misijo za opazovanje splošnih volitev 6. novembra. Iz njenega končnega poročila je razvidno, da so se demokratični standardi še naprej slabšali in da je bil volilni proces daleč od tega, da bi izpolnil osnovna merila demokratičnih volitev, zlasti glede nepristranskega in preglednega vodenja procesa s strani volilnega organa. Priporočila oblastem za izboljšanje celotnega volilnega procesa bodo v prihodnje za EU prednostna naloga v dialogu z Nikaragvo.

5.7.14. *Paragvaj*

Leto 2011 je bilo pomembno za spodbujanje in varstvo človekovih pravic v Paragvaju. V prvi polovici leta je bil za državo prvič izveden splošni redni pregled Sveta za človekove pravice. Vlada je še okrepila nedavno ustanovljeno mrežo izvršilne veje oblasti za človekove pravice, ki vključuje 22 institucij in ministrstev. Izvršilna veja oblasti je javnosti decembra predstavila predlog nacionalnega načrta za človekove pravice. EU je pozorno spremljala ta zanimiv razvoj dogodkov in je prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) sofinancirala štiri projekte v znesku, ki presega 900 000 EUR. Zadevali so naslednja področja delovanja: 1) varstvo pravic ranljivih in socialno izključenih otrok; 2) spodbujanje dostopa do sodnega varstva za paragvajske zakonite delavce; 3) spodbujanje in zaščita pravic delavcev iz vrst avtohtonega prebivalstva v pokrajini Chaco; 4) podpora lokalnim mrežam za človekove pravice za izboljšanje njihovega dialoga z vlado.

Slednji ukrep je vključeval tudi element izgradnje institucij v obliki usposabljanja o človekovih pravicah za osebje mreže izvršilne veje oblasti za človekove pravice. Ob koncu leta 2011 je bil izdan nov razpis v okviru EIDHR s proračunom 600 000 EUR. Prav tako pod okriljem EIDHR je projekt "Atlas mučenja" znatno prispeval k podpornim dejavnostim za odpravo mučenja in trpinčenja, saj je vladi in organizacijam civilne družbe pomagal izvajati priporočila posebnega poročevalca ZN za vprašanje mučenja, pri čemer se je osredotočil na vzpostavitev nacionalnega mehanizma za preprečevanje mučenja. EU je financirala dve dejavnosti (eno za Mercosur, drugo pa posebej za Paragvaj) v zvezi z (med drugim) pravicami migrantov v okviru programa "Migration EU Xpertise" (MIEUX). Sofinancirala je še projekt "MEVES", v okviru katerega so ustanovili prvi virtualni muzej zgodovinskega spomina v Paragvaju z namenom razširjanja poročila komisije za resnico in pravičnost o Stroessnerjevi diktaturi (<http://www.meves.org.py/>).

5.7.15. Surinam

Republika Surinam je maja 2011 opravila splošni redni pregled ZN. Država je med interaktivnim dialogom prejela 92 priporočil, pri čemer so bila nekatera sprejeta, druga pa odložena, saj jih je bilo treba nadalje preučiti na nacionalni ravni. Država je sprejela priporočilo za "uresničevanje priporočil Odbora za človekove pravice s kazenskim preganjanjem in po potrebi obsodbo storilcev izvensodnih usmrtitev iz decembra 1982 in pokola v Moiwani leta 1986".

V letu 2011 so se kot običajno počasi nadaljevali sodni postopki, ki jih je nekdanja vlada leta 2007 začela zoper današnjega predsednika Desiréja Boutersa (od avgusta 2010) in 24 drugim osebam zaradi umorov političnih nasprotnikov pred 30 leti (tako imenovan primer "umori iz decembra 1982).

5.7.16. Peru

V Peruju so bile leta 2011 splošne volitve. Misija EU za opazovanje volitev, ki je nadzorovala drugi krog predsedniških volitev, je ugotovila, da je bil proces pregleden ter da so bile volitve izvedene mirno in urejeno. Izpostavila je tudi nepristranskost in profesionalnost volilnih organov. EU je s Perujem razpravljala o družbenih konfliktih in o postopku posvetovanja z avtohtonim prebivalstvom v okviru dvostranskega političnega dialoga. Poleg dialoga z vlado je še naprej vzdrževala tesne stike s civilno družbo in zagovorniki človekovih pravic. EU je v okviru zunanje pomoči podpirala boj proti revščini in socialni izključenosti ter spodbujala človekove pravice, zlasti pravice najbolj ranljivih skupin (žensk, otrok in avtohtonega prebivalstva). Podpirala je izvajanje priporočil komisije za resnico in spravo ter sofinancirala projekt "Kraj spomina" v zvezi s političnim nasiljem v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja.

5.7.17. *Urugvaj*

Urugvaj je v celoti zavezan varstvu človekovih pravic v državi in na mednarodni ravni, o čemer priča njegovo predsedovanje Svetu za človekove pravice od junija 2011 naprej. Kljub vsemu pa ostaja nekaj izzivov. Urugvaj ima resne težave s sistemom zaporov, namreč prenatrpane zapore – okrog 9570 zapornikov ob koncu leta 2011 – in obsojanja vredne razmere v njih. Po uradnem obisku posebnega poročevalca ZN za vprašanje mučenja leta 2009 je zaprosil za mednarodno pomoč, da bi rešil ta problem. EU je oktobra 2011 uradno vzpostavila projekt z urugvajskimi oblastmi in drugimi donatorji za podporo reformi kazenskopravnega in zaporniškega sistema v Urugvaju z namenom izboljšanja kakovosti življenja ter ponovne vključitve zapornikov v družbo in delovno okolje. Druga vprašanja, ki vzbujajo zaskrbljenost ter ki jih EU pozorno spremlja in podpira prek projektov v okviru EIDHR, so nasilje v družini, tihotapstvo, varnost državljanov in človekove pravice.

5.7.18. *Venezuela*

V odnosih med EU in Venezuelo obstaja neizkoriščen potencial; dostop je v nekaterih pogledih težaven in stiki z oblastmi niso tako pogosti, kot bi si želeli. Delovna skupina Sveta je v letu 2011 sprejela pobudo ESZD za poglobitev odnosov. EU tako v stikih z venezuelskimi oblastmi redno poskuša izpostaviti vprašanja človekovih pravic.

EU prek EIDHR med drugim financira projekte, katerih namen je pospeševati spremljanje stanja človekovih pravic in poročanje o njem, svobodo tiska, pravice otrok in pravice ljudi, okuženih z virusom HIV oziroma obolelih za aidsom. EU tudi podpira prizadevanja UNHCR za izboljšanje procesa določanja statusa begunca, ki so privedla do pozitivnih rezultatov. Zaskrbljena je nad nedavnim sprejetjem zakonodaje, ki bi lahko omejila svobodo zbiranja in poslabšala možnosti mednarodnih skladov za sodelovanje za podporo venezuelskim organizacijam civilne družbe.

5.7.19. *Kuba*

Proces izpustitve političnih zapornikov, ki se je začel julija 2010 ob posredovanju katoliške cerkve in Španije, se je zaključil marca 2011. 126 političnih zapornikov, vključno z vsemi zaporniki vesti, zaprtimi leta 2003, je bilo izpuščenih, vendar so bili žal številni prisiljeni zapustiti državo in se proti svoji volji preseliti v tujino. Čeprav je ta izpustitev zapornikov na splošno pozitivna, je EU še naprej zaskrbljena zaradi občasnega porasta začasnih odvzemov prostosti in stalnega nadlegovanja zagovornikov človekovih pravic ter na splošno zaradi obstoječih omejitev svobode izražanja, združevanja in zbiranja v državi, na kar je redno opozarjala kubanske oblasti.

Po drugi strani je Kuba napredovala na področju osnovnih ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, tudi z zagotavljanjem izobraževanja in zdravstvenega varstva, ter na področju odpravljanja diskriminacije na podlagi rase, spola in spolne usmerjenosti. Prav tako je ratificirala pet od devetih glavnih konvencij ZN s področja človekovih pravic. Podpisala je Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah ter Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, vendar ju še ni ratificirala.

23. februarja 2011 je v Bruslju potekala seja političnega dialoga med EU in Kubo, na kateri je bilo podrobno obravnavano stanje človekovih pravic na Kubi. Kot z drugimi državami so vprašanja človekovih pravic še naprej v središču političnega dialoga med EU in Kubo. Medtem se je nadaljeval razmislek o možnostih za nadaljnji razvoj odnosov s Kubo, h kateremu je 25. oktobra 2010 pozval Svet za zunanje zadeve. Tudi v tem okviru je prihodnji razvoj človekovih pravic v državi še naprej ključnega pomena.

5.7.20. Dominikanska republika

Na področju človekovih pravic je bil v letu 2011 zabeležen napredek, vendar še naprej ostajajo težave. Ustava iz leta 2010 je prinesla veliko demokratičnih pridobitev, od katerih je treba nekatere še uveljaviti (varuh človekovih pravic, zakonodajna pobuda javnosti), vključuje pa tudi nekaj izjemno spornih elementov, zlasti v zvezi z migracijo in državljanskimi pravicami. Ustava poleg tega popolnoma prepoveduje splav – v državi z velikim številom zgodnjih nosečnosti, posilstev in nasilja na podlagi spola.

Dominikanska republika je podpisala večino zadevnih mednarodnih konvencij o človekovih pravicah in njeni zakoni so na splošno (z izjemami) napredni, vendar je v praksi še veliko resnih nerešenih problemov v zvezi z nasiljem na podlagi spola, reproduktivnimi pravicami, policijskim nasiljem ("zunajsodni poboji") ter diskriminacijo migrantov iz Haitija in njihovih potomcev. Navkljub različnim stopnjam razvitosti civilne družbe je treba poudariti dejavnosti ozaveščanja s strani organizacij, ki stalno uživajo podporo na podlagi sodelovanja z EU. Dejavnosti EU v zvezi s tem bodo upoštevale strategijo EU na področju človekovih pravic, sprejeto leta 2011.

5.7.21. Haiti

EU je še naprej podpirala krepitev človekovih pravic na Haitiju s podporo trem novim projektom v okviru programa EIDHR za posamezne države na področju zaščite pravic žensk in otrok. EU je v letu 2011 še naprej podpirala volilni proces, in sicer s financiranjem misije Organizacije ameriških držav za opazovanje volitev s sredstvi instrumenta za stabilnost in napotitvijo šestih strokovnjakov EU za volitve. EU je zainteresiranim državam članicam pomagala pri pripravi prvega splošnega rednega pregleda za Haiti v okviru Sveta za človekove pravice, ki je potekal v Ženevi oktobra 2011. Poleg tega je bila pripravljena strategija EU na področju človekovih pravic za Haiti, ki so jo pred sprejetjem obravnavale zadevne delovne skupine Sveta. Kar zadeva krepitev demokracije na Haitiju, je bil svetovalni projekt na visoki ravni, ki ga je izvedla organizacija Club de Madrid, financiran prek instrumenta za stabilnost z namenom spodbujanja večje pripravljenosti za sodelovanje pri demokratičnih institucijah na Haitiju in opredelitve skupnih zakonodajnih ciljev.

5.7.22. Jamajka

EU je ohranjala redne stike z vlado glede vprašanj, povezanih s človekovimi pravicami, vključno s posebnimi stiki v zvezi z nadaljnjim ukrepanjem po splošnem rednem pregledu ZN za leto 2011. Potekala so tudi srečanja z zagovorniki človekovih pravic, vključno z nevladnimi organizacijami, ki zagovarjajo splošna vprašanja v zvezi s človekovimi pravicami in dostop do sodnega varstva, ter nevladnimi organizacijami, ki zagovarjajo manjšine iz vrst lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev.

Osrednja področja za EU, ki so naštet v državni strategiji o človekovih pravicah za Jamajko, sprejeti leta 2011, odražajo prednostne naloge, navedene v splošnem rednem pregledu ZN in poročilu Sveta za človekove pravice. To so domnevni zunajsodni poboji, zlorabe s strani predstavnikov države, izvajanje smrtnih kazni, ravnanje z manjšinami iz vrst lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev, razmere v zaporih ter položaj žensk in otrok v jamajški družbi in ravnanje z njimi.

Podporni programi iz proračuna EU so namenjeni službam, ki omogočajo nadzor nad obveščevalnimi službami, usposabljanju o človekovih pravicah in sprejemanju zakonodaje o ključnih vprašanjih s področja človekovih pravic. Tudi program EIDHR je namenjen podpori nevladnim organizacijam, ki spodbujajo ozaveščanje o vprašanjih s področja človekovih pravic in pomagajo žrtvam kršitev človekovih pravic.

6. UKREPANJE EVROPSKEGA PARLAMENTA NA PODROČJU ČLOVEKOVIH PRAVIC

Spodbujanje človekovih pravic in demokratičnih načel po vsem svetu ostaja pomemben del delovanja Evropskega parlamenta. Ta prednostna naloga ima več razsežnosti. V letu 2011 so o kršitvah človekovih pravic razpravljali na plenarnih zasedanjih, namenjene so jim bile številne parlamentarne resolucije, odbori pa so v svojih poročilih redno izpostavljali vprašanja človekovih pravic. Medparlamentarne delegacije so sprejele nove smernice, v skladu s katerimi so vprašanja človekovih pravic izpostavljale v srečanjih s sogovorniki. Predsednik Evropskega parlamenta Jerzy Buzek je vprašanja s področja človekovih pravic označil za bistven sestavni del svojega dela. Edward McMillan-Scott je bil še naprej podpredsednik za človekove pravice. Predsednik Buzek je med letom dal oziroma imel več kot 150 izjav in govorov, povezanih s človekovimi pravicami. Kot je povedal v izjavi z dne 23. novembra 2011 ob odprtju konference mreže prejemnikov nagrade Saharova: "V Evropskem parlamentu verjamemo, da temeljne svoboščine ne vključujejo zgolj pravice do življenja in fizične nedotakljivosti, temveč tudi svobodo izražanja, svobodo tiska, versko svobodo in svobodo misli. Brez teh svoboščin bi obstajala samo zatiranje in prevlada peščice ljudi."

Evropski parlament si prav tako prizadeva za **vključitev človekovih pravic** v svoje delo, kar je v skladu s Pogodbama, ki splošne človekove pravice in demokracijo razglašata za temeljne vrednote Unije ter za ključna načela in cilje zunanjega delovanja Unije. O vprašanjih človekovih pravic razpravljajo v Odboru za zunanje zadeve (AFET), ko obravnavajo parlamentarna poročila ali različne vrste mednarodnih dogovorov, ki vključujejo klavzule o človekovih pravicah. Poslovne in trgovinske sporazume, ki vključujejo klavzule o človekovih pravicah, obravnava Odbor za mednarodno trgovino (INTA).

Tudi Odbor za razvoj (DEVE) ter Odbor za pravice žensk in enakost spolov (FEMM) redno obravnavata vidike človekovih pravic v zunanjih odnosih EU na svojih področjih pristojnosti. Predsednika odborov AFET in DEVE sopredsedujeta usklajevalni skupini za volitve, ki usklajuje dejavnosti opazovanja volitev v okviru Parlamenta.

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (LIBE) je ključni akter v zvezi s temeljnimi pravicami v Evropski uniji in ima pomembne odgovornosti, kar zadeva zunanje vidike notranjih politik EU, na primer na področjih migracijske in azilne politike. Ustavna in pravna vprašanja, vključno s pristopom EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah, ki bo imel posledice za zunanje odnose EU, obravnavata Odbor za ustavne zadeve (AFCO) in Odbor za pravne zadeve (JURI).

Poslanci Evropskega parlamenta so v letu 2011 podrobno preučevali delo Komisije, Sveta in ESZD na področju človekovih pravic na plenarnih zasedanjih ter v odborih, delegacijah in delovnih skupinah. **Visoka predstavnik EU za skupno zunanjo in varnostno politiko** je na plenarnih zasedanjih spregovorila o vprašanjih s področja SZVP, vključno s človekovimi pravicami in podporo demokraciji. Predstavnik ESZD in Komisije so redno sodelovali na sejah pododbora za človekove pravice. Novi stalni predsednik **delovne skupine Sveta za človekove pravice (COHOM)** Engelbert Theuermann je sodeloval v razpravi na sejah pododbora za človekove pravice, enako pa je bil tudi predsednik pododbora za človekove pravice vabljen na seje COHOM.

Parlament je prav tako pozorno spremljal dejavnosti v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) po vsem svetu, ki je eden od glavnih instrumentov EU na področju širjenja vrednot EU. Evropski parlament je v letu 2011 v okviru pregleda letnega akcijskega programa EIDHR za leto 2011 večkrat izrazil željo po dejavnejšem sodelovanju pri opredelitvi prednostnih nalog instrumenta. **Delovna skupina za EIDHR**, ki jo je vodil predsednik pododbora, je v letu 2011 nadaljevala z delom in se je sestala s službami Komisije, da bi razpravljala o letnih akcijskih načrtih za izvajanje instrumenta.

Pri delu Evropskega parlamenta človekove pravice po svetu posebej obravnava **pododbor za človekove pravice (DROI)** Odbora za zunanje zadeve, ki mu je predsedovala Heidi Hautala, od septembra 2011 pa Barbara Lochbihler. Pododbor je v obdobju po sprejetju Lizbonske pogodbe še okrepil svoje tesno sodelovanje z Evropsko službo za zunanje delovanje, drugimi institucijami EU in nevladnimi organizacijami s področja človekovih pravic.

Pododbor za človekove pravice je prek predstavitev in poročanja brez navzočnosti javnosti spremljal tudi dialoge in posvetovanja o človekovih pravicah, ki jih je ESZD izvajala s tretjimi državami.

Izčrpno **spremljanje dejavnosti ZN na področju človekovih pravic** je vključevalo srečanja s posebnimi predstavniki ZN in svetovalci, ki so se udeležili sej odborov DROI in AFET, med drugim s posebnim poročevalcem ZN za Iran in posebnim svetovalcem generalnega sekretarja ZN za preprečevanje genocida. Vprašanjem človekovih pravic in podpore demokraciji se je posvetila tudi delegacija v Generalni skupščini Združenih narodov, ki sta ji sopredsedovala odbora AFET in DROI.

Pododbor za človekove pravice je tudi sam organiziral več obiskov delegacij ali sodeloval pri njih. Delegacija DROI na pomladanskem zasedanju Sveta za človekove pravice je bila tudi tokrat del letnega programa DROI. Parlament je pred obiskom sprejel resolucijo o Svetu za človekove pravice in postopku pregleda, ki je potekal v letu 2011.

Svet Evrope je bil pomemben partner pri številnih vprašanjih s področja človekovih pravic. Potekalo je sodelovanje z odbori in člani parlamentarne skupščine Sveta Evrope. Pododbor za človekove pravice je razpravljal tudi s komisarjem Sveta Evrope za človekove pravice Thomasom Hammarbergom. Pristop EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah je bil eno od glavnih prizadevanj Evropskega parlamenta na področju človekovih pravic v letu 2011 ter skupen interes Evropskega parlamenta in Sveta Evrope. Pododbor je prav tako izmenjal stališča z Dickom Martyjem, poročevalcem Odbora za pravne zadeve in človekove pravice parlamentarne skupščine Sveta Evrope.

Izmenjava stališč v novembru (ki sta jo organizirala odbora AFET in DROI) z generalnim sekretarjem OVSE Lambertom Zannierjem je bila priložnost za izpostavitve pomena zavez **OVSE**, povezanih s človeško razsežnostjo, za človekove pravice.

Evropski parlament je v več samoiniciativnih **poročilih, sprejetih v letu 2011**, preučil različne možnosti za varstvo in podpiranje človekovih pravic in demokracije. Parlament je 7. julija 2011 na podlagi samoiniciativnega poročila sprejel resolucijo o **zunanjih politikah EU v prid demokratizaciji**. Poročilo ocenjuje, da bo mogoče vlogo EU kot "mehke sile" v mednarodnem sistemu utrditi samo, če bo varstvo človekovih pravic pomenilo resnično prednostno nalogo v politiki EU do tretjih držav, in ponuja mogoče rešitve za bolj usklajen pristop k podpori demokraciji v zunanjih politikah EU na podlagi ciljno usmerjenih strategij. Parlament je pozdravil tudi odločitev Komisije in visoke predstavnice za podporo vzpostavitvi **Evropske dotacije za demokracijo** kot prilagodljivega instrumenta v podporo demokratičnim spremembam v nedemokratičnih državah in državah v tranziciji.

Evropski parlament je odločno in dosledno podpiral Mednarodno kazensko sodišče. Novembra 2011 je sprejel resolucijo o **podpori EU Mednarodnemu kazenskemu sodišču**. V resoluciji je poudaril potrebo po okrepitvi podpore sodišču s političnimi in diplomatskimi ukrepi ter pozdravil dopolnjeni akcijski načrt EU in spodbudil predsedstvo Sveta skupaj s Komisijo, ESZD in državami članicami, naj uveljavitev akcijskega načrta določijo za prednostno nalogo.

Leto 2011 je zaznamoval zgodovinski **razvoj dogodkov v severni Afriki, na Bližnjem vzhodu in v zalivskih državah**. Evropski parlament je pozorno spremljal dogajanje med arabsko pomladjo ter posebno pozornost posvečal človekovim pravicam in demokraciji. Odziv Parlamenta je vključeval obravnave, obiske delegacij in misijo za opazovanje volitev v Tuniziji. Evropski parlament je v tesno povezanem procesu podrobno nadzoroval pregled evropske sosedске politike. Aprila je sprejel ločeni resoluciji, eno o južni razsežnosti in drugo o vzhodni razsežnosti, da bi prispeval svoj delež k pregledu.

Evropski parlament je v resoluciji o **pregledu evropske sosedске politike**, sprejeti 14. decembra 2011, odločno podprl novi pristop, ki sta ga predstavili Komisija in visoka predstavnica ter ki temelji na načelu "več za več", na jasno opredeljenih merilih in oprijemljivih in redno pregledovanih merilih uspešnosti za vsako posamezno partnersko državo.

Parlament je v okviru **spremljanja pogajanj o mednarodnih sporazumih** sprejel priporočila za pogajanja o okvirnem sporazumu EU z Libijo ter o pridružitvenih sporazumih EU z Moldavijo, Ukrajino in Gruzijo.

Sprejel je resolucijo o **vprašanjih spolne usmerjenosti in spolne identitete**, pri čemer je ponovno poudaril zaskrbljenost nad številnimi kršitvami človekovih pravic ter močno razširjeno diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete tako v Evropski uniji kot v tretjih državah.

Parlament je po parlamentarnem poročilu 2010 še naprej posvečal pozornost vlogi **zagovornikov človekovih pravic**. Pododbor za človekove pravice je pripravil izjave in pisma v prizadevanjih za osvoboditev vidnega sirskega odvetnika s področja človekovih pravic Hajtama Al Maleha, ki je bil naposled izpuščen iz zapora. Evropski parlament je še naprej vzdrževal stike s prejemnico nagrade Saharova in burmansko demokratično voditeljico Aung San Su Či, od katere je v letu 2011 prejel video sporočili. Parlament je izpostavil primere Sergeja Magnitskega (Rusija), Alesa Bjaljackega (Belorusija) in Davida Kata (Uganda), ki so ostro opozorilo o nevarnostih, s katerimi se še vedno srečujejo pogumni zagovorniki človekovih pravic.

V letu 2011 se je začela obravnavati **letnega poročila Evropskega parlamenta o človekovih pravicah v svetu in politiki EU na tem področju**, med katero naj bi podrobno pregledali vlogo različnih akterjev in politik Evropske unije na področju človekovih pravic, pri čemer je bil poročevalec poslanec Evropskega parlamenta Richard Howitt.

Nagrada Saharova za svobodo misli za leto 2011 so podelili "arabski pomladi", ki jo je poosebljalo pet aktivistov s svojim prispevkom k zgodovinskim spremembam v arabskem svetu: Asmaa Mahfouz (Egipt), Ahmed al-Zubair Ahmed al-Sanusi (Libija), Razan Zaitouneh (Sirija), Ali Farzat (Sirija) in posmrtno Mohamed Bouazizi (Tunizija).

Evropski parlament nagrado Saharova za svobodo misli od leta 1988 vsako leto podeljuje uglednim posameznikom, ki so se postavili v bran svobodi izražanja, demokraciji, pravni državi in strpnosti.

Leto je zaznamovala tudi vzpostavitev **mreže nagrade Saharova**, ki nagrajencem omogoča, da svoje izkušnje kot zagovorniki človekovih pravic delijo z drugimi in izmenjujejo najboljše prakse. Večina nekdanjih nagrajencev je sodelovala na odmevnem srečanju na visoki ravni mreže nagrade Saharova, ki ga je novembra 2011 gostil predsednik Parlamenta. Konferenca o človekovih pravicah in javna razprava Saharova 2011 o vlogi žensk v tranziciji je bila posvečena ljudem, ki se borijo za človekove pravice po vsem svetu. Prisotni prejemniki nagrade Saharova so bili Hauwa Ibrahim, Vej Džing Šeng, Salih Mahmoud Osman, Aleksandr Milinkievič, Novinarji brez meja, Žana Litvina (Belorusko združenje novinarjev), Taslima Nasrin, Salima Ghezali, Lejla Zana, Dame v belem (Damas de blanco) in Oslobodjenje. Aung San Su Či je konferenci poslala video sporočilo. Nekdanji prejemniki nagrade Saharova so zelo pozitivno ocenili nagrado ter njen prispevek k prepoznavnosti in verodostojnosti njihovih prizadevanj na svetovni ravni.

Evropski parlament je tudi nadaljeval s prakso vsakomesečnih razprav o nujnih primerih kršitev človekovih pravic ter načel demokracije in pravne države. V letu 2011 je skupno sprejel 53 resolucij o človekovih pravicah (glej Prilogo 1).

Aprila 2011 so na konferenci predsednikov delegacij sprejeli nove smernice za delegacije Evropskega parlamenta v zvezi z vključevanjem problematike človekovih pravic v obiske in srečanja vseh delegacij Evropskega parlamenta in večstranskih skupščin. V skladu s "posebnimi smernicami o dejavnosti poslancev Evropskega parlamenta v zvezi s človekovimi pravicami in demokracijo pri njihovih obiskih v tretjih državah" naj bi vse delegacije Evropskega parlamenta v stikih z oblastmi izpostavile vprašanja človekovih pravic in se sestajale z zagovorniki človekovih pravic.

Druge **delegacije** Evropskega parlamenta, v katerih je **v letu 2011 sodeloval pododbor za človekove pravice**, so vključevale ad hoc delegacijo v Tuniziji z odborom AFET in stalno delegacijo Parlamenta za Magreb. Delegacija pododbora DROI v Hondurasu in Mehiki je izvedla izjemno izčrpen obisk na visoki ravni v obeh državah. Predsednik pododbora je sodeloval tudi v obisku delegacije odbora AFET v Srednji Aziji, povezanem s pogajanjem o sporazumu o partnerstvu in sodelovanju med EU in Turkmenistanom.

V letu 2011 je pododbor za človekove pravice organiziral naslednje **obravnave** (nekatero v sodelovanju z drugimi odbori ali delegacijami):

- Pravica do vode in sanitarij
- Diskriminacija na podlagi kastnega sistema v Južni Aziji
- Podpora demokraciji
- Manjšine in nezastopana ljudstva
- Svoboda tiska, vključno z zaščito novinarjev v oboroženih spopadih
- Mednarodni dan v podporo žrtvam mučenja
- Podpora EU Mednarodnemu kazenskemu sodišču: soočanje z izzivi in reševanje težav
- Človekove pravice v Jugovzhodni Aziji s poudarkom na Indoneziji

- Stanje človekovih pravic Turkmenov v Iraku
- Človekove pravice na Kitajskem, zlasti položaj zagovornikov človekovih pravic
- Obravnava o človekovih pravicah lezbijk, gejev, biseksualcev, transseksualcev in obojespolnikov po svetu
- Obravnava o stanju človekovih pravic v Rusiji in na Severnem Kavkazu
- Obravnava o človekovih pravicah v Turčiji glede na skorajšnje poročilo Komisije o napredku
- Obravnava o pravicah lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev ter o Romih na Zahodnem Balkanu
- Človekove pravice na Kitajskem in vloga Evropske unije
- Obravnava o nadaljnjem ukrepanju po poročilu o zagovornikih človekovih pravic

Poleg tega so različne izmenjave stališč poslancem Evropskega parlamenta ponudile priložnost za razpravo o razmerah v različnih državah ali različnih horizontalnih prednostnih nalogah z ESZD, zunanjimi strokovnjaki, veleposlaniki in predstavniki mednarodnih organizacij ter nacionalnimi, regionalnimi in mednarodnimi nevladnimi organizacijami.

Kot dopolnitev dejavnosti pododbora na področju človekovih pravic tematski sektor Parlamenta za zunanje odnose nudi podporo s pripravo informativnih sporočil in drugega informativnega gradiva ter z naročanjem zunanjih študij. V letu 2011 so bile pripravljene naslednje študije, ki se nanašajo na zunanjo politiko na področju človekovih pravic in so bile predstavljene v pododboru za človekove pravice:

- Evropska unija in pregled v Svetu za človekove pravice
- Politika EU na področju človekovih pravic glede Rusije
- Seminar o mučenju in skrivnih pridržanjih: vidik ZN in vloga EU
- Vpliv migracijskih politik na človekove pravice v evropskem sosodstvu
- Človekove pravice v državah vzhodnega partnerstva
- Merila na področju človekovih pravic za zunanje politike EU
- Medsebojna podpora varuhov človekovih pravic v državah vzhodnega partnerstva

Stalne delegacije Evropskega parlamenta nenehno sodelujejo z državami ali regionalnimi organi. Obiski delegacij so odlična priložnost za neposreden stik s poslanci, vladnimi uradniki in civilno družbo v tretjih državah. Sestankov delegacij v Bruslju in Strasbourgu se redno udeležujejo veleposlaniki zadevnih držav, ESZD, nevladne organizacije in drugi sogovorniki, redna tema teh sestankov pa so tudi vprašanja človekovih pravic (na primer v Iranu in na Kitajskem). Predsedniki delegacij pogosto pošiljajo pisma (praviloma veleposlaniku zadevne države) in dajejo izjave v zvezi s posameznimi kršitvami človekovih pravic.

Evropski parlament prav tako sodeluje s parlamenti po vsem svetu v okviru medparlamentarnega sodelovanja in skupnih parlamentarnih skupščin. Na skupščinah se sestajajo poslanci Evropskega parlamenta in poslanci iz tretjih držav, da bi razpravljali o skupnih izzivih, vključno z vprašanji s področja človekovih pravic in demokracije. Med ustanovljenimi skupnimi parlamentarnimi skupščinami so Parlamentarna skupščina Unije za Sredozemlje, Evro-latinskoameriška parlamentarna skupščina in Skupna parlamentarna skupščina AKP-EU. Leta 2011 je bila ustanovljena Parlamentarna skupščina Euronest, vključno s posebnim odborom za politične zadeve, človekove pravice in demokracijo ter odborom za socialne zadeve, kulturo, izobraževanje in civilno družbo, da bi vzpostavili parlamentarno razsežnost pobude EU o vzhodnem partnerstvu.

Parlamentarna skupščina Unije za Sredozemlje združuje poslance in poslance Evropskega parlamenta iz EU in držav Sredozemlja, ki sodelujejo v evro-sredozemskem partnerstvu, vključno z Alžirijo, zasedenimi palestinskimi ozemlji, Egiptom, Jordanijo, Izraelom, Libanonom, Marokom, Sirijo, Tunizijo in Turčijo. Sedma parlamentarna skupščina Unije za Sredozemlje se je 3. in 4. marca sestala v Rimu, da bi razpravljala o političnem dogajanju v državah južnega Sredozemlja. Odbor skupščine za politična vprašanja, človekove pravice in varnost je pristojen za vprašanja s področja človekovih pravic.

Peto redno plenarno zasedanje Evro-latinskoameriške parlamentarne skupščine je bilo 18. in 19. maja 2011 v Montevideu v Urugvaju. Odbor za politične zadeve, varnost in človekove pravice je posebni odbor skupščine, ki se ukvarja s človekovimi pravicami.

Skupna parlamentarna skupščina AKP-EU združuje poslance Evropskega parlamenta in izvoljene predstavnike afriških, karibskih in pacifiških držav ("države AKP"), ki so podpisale Sporazum iz Cotonouja. Bistven del delovanja Skupne parlamentarne skupščine je usmerjen v spodbujanje človekovih pravic in demokracije ter splošnih vrednot človeštva, kar je privedlo do skupnih zavez, sprejetih v okviru konferenc ZN. Na 21. zasedanju skupščine v Budimpešti (16.–18. maja 2011) so v zvezi s človekovimi pravicami sprejeli resolucijo o izzivih za prihodnost demokracije in spoštovanju ustavnega reda v državah AKP in EU.

Ustanovno zasedanje Parlamentarne skupščine Euronest je bilo 3. maja 2011 v Bruslju. Odprl ga je predsednik Evropskega parlamenta Jerzy Buzek, ki je izjavil, da je treba procese demokratičnih reform v državah vzhodnega partnerstva okrepiti. Prvo redno zasedanje je bilo 14. in 15. septembra v Strasbourgu, pred njim pa so se sestali štirje odbori skupščine, vključno z odborom za politične zadeve, človekove pravice in demokracijo.

Poleg tega je bilo v letu 2011 veliko medparlamentarnih srečanj, na katerih so velik pomen dali vidikom človekovih pravic. Pododbor za človekove pravice je skupaj z Odborom za razvoj 11. oktobra 2011 organiziral medparlamentarno srečanje odborov z nacionalnimi parlamenti z naslovom "Pogojenost razvojne politike s človekovimi pravicami". To je bilo prvo celovito medparlamentarno srečanje po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe, ki je bilo posvečeno povezovanju človekovih pravic z razvojem. Glavni temi, ki so ju obravnavali poslanci Evropskega parlamenta in njihovi nacionalni sogovorniki, sta bili vprašanji, ali je pogojenost s človekovimi pravicami ovira za zmanjšanje revščine in kako učinkovito se lahko uveljavlja v primeru več donatorjev.

Opazovanje volitev izraža zavezo Evropskega parlamenta k spodbujanju razvoja in utrjevanja demokracije, načel pravne države in človekovih pravic. Poslanci Evropskega parlamenta sodelujejo bodisi v misijah Evropske unije za opazovanje volitev bodisi v mednarodnih misijah za opazovanje volitev. Delegacija Evropskega parlamenta v slednjem primeru sodeluje v okviru te misije in svoje delovanje usklajuje z Uradom OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) ter parlamentarnimi skupščinami Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, Sveta Evrope in Organizacije Severnoatlantske pogodbe.

Usklajevalna skupina za volitve Evropskega parlamenta je pristojna za splošno organizacijo dejavnosti Evropskega parlamenta za opazovanje volitev. Usklajevalna skupina za volitve je leta 2011 pri opredelitvi in načrtovanju misij Evropske unije za opazovanje volitev prvič nastopila v novi posvetovalni vlogi v odnosu do visoke predstavnice in podpredsednice Komisije Catherine Ashton. Usklajevalna skupina za volitve je imela pomembno vlogo tudi pri imenovanju poslancev Evropskega parlamenta za vodje misij Evropske unije za opazovanje volitev.

Evropski parlament je v letu 2011 sodeloval pri naslednjih misijah za opazovanje volitev:

Kosovo	parlamentarne volitve (ponovljene v treh občinah)	9. 1. 2011
Sudan	referendum na jugu države	9.–17. 1. 2011
Čad	parlamentarne volitve	13. 2. 2011
Uganda	splošne volitve	18. 2. 2011
Nigerija	predsedniške volitve	16. 4. 2011
Peru	predsedniške volitve	5.6.2011
Zambija	splošne volitve	20. 9. 2011
Tunizija	volitve v ustavodajno skupščino	23. 10. 2011
Kirgizistan	predsedniške volitve	30. 10. 2011
Nikaragva	splošne volitve	6. 11. 2011
Demokratska republika Kongo	predsedniške volitve	28. 11. 2011

Evropski parlament se je poleg tega glede na pomen lokalnih volitev v Albaniji maja 2011 izjemoma odločil poslati ad hoc delegacijo za spremljanje volilnega procesa v času volitev.

Parlamenti so bistveni element delujoče demokracije, ki je sistem, v katerem se bodo človekove pravice najbolj verjetno spoštovale in dejavno podpirale. **Urad za spodbujanje parlamentarne demokracije (USPD)** v okviru Evropskega parlamenta deluje z namenom zagotavljanja parlamentarne razvojne pomoči novim in nastajajočim demokracijam. Prejemniki pomoči USPD so parlamentarne institucije v tretjih državah, njihovi člani in njihovi uradniki. USPD omogoča gradnjo institucionalnih zmogljivosti, prilagojene programe pomoči, medsebojno pomoč in izmenjavo izkušenj ter nadaljnje ukrepanje po misijah za opazovanje volitev z namenom razširitve podpore demokratizaciji na celoten volilni cikel.

USPD je v letu 2011 organiziral obisk večje skupine egipčanskih političnih aktivistov, ki zastopajo širok spekter političnih strank, skupin in predsedniških kandidatov, v Evropskem parlamentu. Med partnerji programa stipendij za demokracijo USPD so bili parlamentarni skupščini Mercosur in Paracen ter parlamenti Čila (poslanska zbornica), Armenije, Gane, Mavretanije in Toga. USPD je podpiral parlamentarni forum skupnosti demokracij z dejavno svetovalno vlogo ter organizacijo srečanja v Bruslju in sodelovanjem na sestankih foruma v Tbilisiju, Vilni in Washingtonu. V letu 2011 je skupaj z Nacionalnim demokraskim inštitutom za mednarodne zadeve organiziral srečanje na visoki ravni čezatlantskega dialoga o krepitvi sodelovanja za podporo demokraciji.

Projektna skupina za politiko EU na področju človekovih pravic, ki jo sestavlja osebje različnih služb Evropskega parlamenta, se je skozi vse leto redno sestajala z namenom doseganja večje sinergije in usklajenosti dela različnih odborov in oddelkov Evropskega parlamenta na področju človekovih pravic.

Potreba in želja po nadaljnji krepitvi ukrepov Evropskega parlamenta na področju človekovih pravic in spodbujanja demokracije je privedla do ustanovitve novega direktorata za podporo demokraciji v okviru Generalnega direktorata za zunanjo politiko Evropskega parlamenta, ki naj bi začel delovati v letu 2012.

7. SEZNAM KRATIC

AA	Association Agreement
AFCO	Constitutional Affairs Committee
AFET	Committee on Foreign Affairs
AMISOM	African Union Mission in Somalia
APRM	African Peer Review Mechanism
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASEM	Asia-Europe Meeting
ATP	Anti-Terrorism Proclamation
AU	Afriška unija
BICI	Independent Commission of Inquiry
BiH	Bosna in Hercegovina
CAT	Convention against Torture
CBSS	Country-Based Support Schemes under the EIDHR
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
CEDEAO	
CEDEF	convention internationale sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes
CENIT	national Electoral Commission

CEPOL	
CFSP	Common Foreign Security Policy
CHT	Chittagong Hill Tracts
CICIG	International Commission Against Impunity in Guatemala
CoE	Council of Europe
COHOM	Council Human Rights Working Group
COREPER	
CPT	Committee for the Prevention of Torture
CRPD	UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities
CSDP	Common Security and Defence Policy
CSO	Civil Society Organisation
CSR	Corporate Social Responsibility
CSW	Commission on the Status of Women
CVJR	Truth, Justice and Reconciliation Commission
DAS	Departamento Administrativo de Seguridad
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Area
DCI	Development Cooperation Instrument
DCI	Dialogues Facility Fund
DDPA	Durban Declaration and Programme of Action
DEVE	Committee on Development
DPRK	Democratic People's Republic of Korea
DRC	Demokratična republika Kongo
DROI	Human Rights Subcommittee of the European Parliament
EA	Electoral assistance
EaP	Vzhodno partnerstvo
EASO	European Asylum Support Office
EC	European Commission

ECCC	Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
ECCC	Extraordinary Chambers in the Court of Cambodia
ECG	Election Coordination Group
ECG	Election Coordination Group
ECHR	European Convention on Human Rights
ECRI	European Commission against Racism and Intolerance
EDF	European Development Fund
EED	Evropska dotacija za demokracijo
EEM	Election expert missions
EIB	European Investment Bank
EIDHR	European Initiative for Democracy and Human Rights
EMB	electoral management bodies
EMRIP	Expert Mechanism on the Rights of Indigenous Peoples
ENI	European Neighbourhood Instrument
ENP	European Neighbourhood Policy
ENPI	European Neighbourhood and Partnership Instrument
EOM	Election observation missions
EP	European Parliament
EPJUST	EU-Philippines Justice Support Programme
EU MS	EU Member States
EUD	EU Delegation
EUJUST LEX	Integrated Rule of Law Mission for Iraq
EUMM	EU Monitoring Mission
EUPM	EU Police Mission
EUPOL	European Union Police Mission in Afghanistan

EUPOL COPPS	European Union Police Mission for the Palestinian Territories
EURA	EU Readmission Agreement
EUREMA	EU Relocation from Malta
EURODAC	system for comparing fingerprints of asylum seekers and some categories of illegal immigrants
EUROJUST	European Union's Judicial Cooperation Unit
EUROPOL	law enforcement agency of the European Union
EUSR	EU Special Representative
EUTM	European Union military mission to contribute to the training of security forces
FAC	Foreign Affairs Council
FED	Fonds européen de développement
FEMM	Women's Rights and Gender Equality Committee
FfGE	Financing for Gender Equality
FICs	Forum Island Countries
FIDH	Fédération internationale des ligues des droits de l'Homme
FoE	freedom of expression
FoRB	Svoboda misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja
FRONTEX	EU Agency promoting, coordinating and developing European border management
FYROM	Former Yugoslav Republic of Macedonia
GAMM	Global Approach to Migration and Mobility
GCC	Gulf Cooperation Council
GCTF	Global Counter-Terrorism Forum

GNU	Government of National Unity
GoE	Government of Ethiopia
GRULAC	UN Group of Latin America and Caribbean Countries
GSP	EU's Generalised System of Preferences
HIV	Human immunodeficiency virus
HOMs	EU Heads of Missions
HR	High Representative
HR VP	High Representative Vice-President
HRC	UN Human Rights Council
HRDO	Human Rights Defender's Office
HRDs	Human Rights Defenders
ICC	International Criminal Court
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICERD	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
ICHR	Independent Commission for Human Rights
ICT	information and communication technology
ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
IDPs	Internally Displaced Persons
IHL	international humanitarian law
ILO	International Labour Organisation

IMT	International Monitoring Team
INEC	Independent National Electoral Committee
INGO	International nongovernmental organisation
INTA	Committee on International Trade
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance
ISAF	International Security Assistance Force
ITC-ILO	International Training Centre of the ILO
JA	Council Joint Actions
JURI	Legal Affairs Committee
JWF	Angola-EU Joint Way Forward
LAS	League of Arab States
LGBT	Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender
LGBTI	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex
LIBE	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
MDG	Millennium Development Goals
MENA	Middle East and North Africa
MEP	Member of the European Parliament
MERCOSUR	Common Market of the South
MFF	Multiannual Financial Framework
NDC	National Dialogue Committee
NDI	National Democratic Institute for International Affair

NGO	Nongovernmental organisation
NSA	Non-State Actors
NSF	Somali National Security Forces
NSS	National Security Service
NTC	National Transitional Council
OAS	Organisation of American States
ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OFA	Ohrid Framework Agreement
OHCHR	United Nations High Commissioner for Human Rights
OIC	Organisation of Islamic Cooperation
OMCT	Organisation Mondiale Contre la Torture
OPCAT	Optional Protocol to the Convention against Torture
OPPD	Office for the Promotion of Parliamentary Democracy
oPt	Zasedena palestinska ozemlja
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
OSCE PA	Parliamentary Assemblies of the Organisation for Security and Co-operation in Europe

PA	Palestinian Authority
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe
PARLACEN	Parlamento Centroamericano
PCA	Partnership and Cooperation Agreement
PCA	Partnership and Cooperation Agreement
PCNA	Post-Crisis Needs Assessment
PDO	Public Defenders Office
PMSC	private military and security companies
PSWG	Peace Support Working Group
RCCR	Royal Committee on Constitutional Review
RTG	Royal Thai Government
SAA	Stabilisation and Association Agreement
SADC	Southern African Development Community
SAF	Sudan Armed Forces
SAP	Stabilisation and Association Process
SPLA	Sudan People's Liberation Army
SPRING	Support to Partnership, Reform and Inclusive Growth Programme
SPT	UN Subcommittee on Prevention of Torture
SRT	Special Rapporteur on Torture
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange Instrument
TDCA	Trade Cooperation and Development Agreements
TIPNIS	Territorio Indigena Parque Natural Isiboro Sécure
US	United States of America
UAE	United Arab Emirates
UfM	Unija za Sredozemlje
UN	United Nations
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan

UNAMID	United Nations-African Union Mission in Darfur
UNCAT	United Nations Convention against Torture
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNGA	United Nations General Assembly
UNGP	United Nations Guiding Principle
UNHCR	UN Refugee Agency
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNMIS	United Nations Missions in Sudan
UNSCR	United Nations Security Council Resolution
UPR	Universal Periodic Review
ZDA	United States of America
USICVR	Unidad de seguimiento a las recomendaciones de la Comisión Verdad y Reconciliación
WCAR	World Conference against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance

PRILOGA 1 – ZAVEZE NA 31. MEDNARODNI KONFERENCI RDEČEGA KRIŽA IN RDEČEGA POLMESECA, ŽENEVA, 28. NOVEMBER – 1. DECEMBER 2011

For the years 2012-2015, we, the European Union and its Member States (Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom), hereby pledge:

1. Missing persons

The EU and its Member States are concerned by the enforced disappearance of persons during armed conflicts and by the profound humanitarian consequences borne by families of missing persons in these circumstances.

The EU Member States therefore pledge:

- to consider ratifying the 2006 Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance;
- to consider adopting other measures aiming at avoiding enforced disappearances, such as those included in the model law suggested by the ICRC;
- to support mechanisms to investigate effectively and resolve the cases of missing persons in several regions of the world;
- to encourage processes acknowledging the rights and needs of families of missing persons and aiming at adjusting national legislation and programmes to meet these needs.

2. International Criminal Court

The EU and its Member States consider that those who have committed serious crimes of concern to the international community, including war crimes, crimes against humanity or the crime of genocide should be brought to justice.

In line with their efforts to fight impunity, the EU and its Member States pledge:

- to continue to promote the universality and preserve the integrity of the Rome Statute;
- to include the fight against impunity for the most serious crimes of international concern as one of the shared values of the EU and its partners through the insertion of provisions concerning the ICC and international justice into EU agreements with third parties;
- to continue their support to the Court, civil society and to third States interested in receiving assistance in order to become party to the Rome Statute or to implement it;

3. International Humanitarian Law Instruments

The EU and its Member States are convinced that national implementation and enforcement of international humanitarian law and other relevant legal instruments which have an impact on international humanitarian law are of great importance and fall under States' responsibilities.

In line with the EU Guidelines on promoting compliance with International Humanitarian Law, the EU Member States pledge:

- to work towards further participation in the principal international humanitarian law instruments and other relevant legal instruments which have an impact on international humanitarian law by considering ratification of the following instruments to which they are not yet all party, namely:

Additional Protocol III to the Geneva Conventions;

The Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its First and Second Protocols;

The Optional Protocol to the UN Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict;

The Ottawa Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines;

Protocol II, as amended on 3 May 1996, and Protocol V to the 1980 Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects;

The Convention on the prohibition of military use of environmental modification techniques.

In order to improve implementation of international humanitarian law at the national level the EU and its Member States pledge:

- to support States in their efforts to adopt relevant national legislation pertinent to their international humanitarian law obligations;

to support the existing international humanitarian law mechanisms and to envisage, if deemed relevant, making use of the services of the International Humanitarian Fact-Finding Commission constituted under Article 90 of Additional Protocol I.

4. Promotion and dissemination of international humanitarian law

The EU and its Member States underline that proper training in, and dissemination of, international humanitarian law is required to ensure better compliance with international humanitarian law in time of armed conflict.

In line with the EU Guidelines on promoting compliance with International Humanitarian Law and the 2007 European Consensus on Humanitarian Aid, the EU and its Member States pledge:

- to pursue their efforts in promoting dissemination and training in international humanitarian law in third countries, including in peacetime, in particular to national authorities, armed non-state actors and humanitarian actors.

The EU Member States pledge:

- to continue their efforts in promoting dissemination and training in international humanitarian law inside the EU, in particular to military and civilian personnel, involved in crisis management operations.

5. Fundamental Procedural and other Guarantees

The EU and its Member States reaffirm their determination to respect fundamental procedural guarantees for all persons detained in relation to an armed conflict as enshrined in the applicable rules of international humanitarian law and/or international human rights law.

The EU and its Member States therefore pledge to promote respect of fundamental procedural guarantees through a wide range of measures including:

- Training for staff participating in EU military and civilian crisis management operations in fundamental procedural guarantees.

- Endeavouring to ensure implementation of those standards by third parties involved in EU operations.
- Supporting dissemination and training sessions on implementation of fundamental procedural guarantees.
- Recalling the importance of respecting fundamental procedural guarantees in dialogue with other States.

6. Anti-Personnel Landmines, Cluster Munitions, Improvised Explosive Devices and

Explosive Remnants of War

The EU and its Member States are concerned by the threats posed by anti-personnel landmines, cluster munitions, improvised explosive devices and explosive remnants of war.

The EU Member States therefore pledge:

- to advocate as appropriate in support of international instruments seeking to address humanitarian hazards of explosive remnants of war, cluster munitions, improvised explosive devices and anti personnel landmines;
- to encourage as appropriate States Parties to the Anti-Personnel Mine Ban Convention and the Convention on Cluster Munitions to make timely reports in accordance with the relevant provisions of these treaties.

Joint pledge by EU Member States and National Red Cross Societies

1 Strengthening international humanitarian law through the adoption of an effective Arms Trade Treaty

The European Union Member States and their National Red Cross Societies, noting the utility of the 2008 EU Common Position defining common rules governing the control of exports of military technology and equipment and related EU instruments, are concerned that the widespread availability of weapons facilitates violations of international humanitarian law, and hampers the provision of assistance to victims of armed conflict, and are convinced of the relevance of promoting and further strengthening the regulatory framework governing transfers of conventional arms.

In line with the updated EU Guidelines on promoting compliance with International Humanitarian Law and the relevant Council Conclusions, the European Union Member States, with support from their respective National Red Cross Societies, therefore pledge:

- to engage in an exchange of information, to the extent considered appropriate and pertinent by the European Union Member States, on the negotiation in 2012 of a strong and robust Arms Trade Treaty with the highest possible legally binding standards which would prevent conventional weapons from being used to violate international humanitarian law.

ANNEX 2 - HUMAN RIGHTS RESOLUTIONS IN 2011

Poslovník Evropskega parlamenta EP 122 – nujna razprava ali resolucije

Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2 – resolucije o izjavah

Poslovník Evropskega parlamenta EP 048 – samoiniciativni postopek

- 1. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2011 o Pakistanu, zlasti o umoru guvernerja Salmana Taserja**
2011/2522(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 2. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2011 o Iranu – primer Nasrin Sotude**
2011/2524(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 3. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 19. januarja 2011 o razmerah na Haitiju leto po potresu: humanitarna pomoč in obnova**
2010/3018(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2
- 4. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2011 o položaju kristjanov v zvezi s svobodo veroizpovedi**
2011/2521(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2

5. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2011 o Braziliji: izročitev Cesareja Battistija**
2011/2523(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
6. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2011 o razmerah v Belorusiji**
2011/2514(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2
7. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2011 o Jemnu: pregon mladoletnih prestopnikov, zlasti Mohameda Taherja Tabeta Samuma**
2011/2572(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
8. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2011 o mejnih spopadih med Tajsko in Kambodžo**
2011/2571(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
9. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2011 o Ugandi: umor Davida Kata**
2011/2573(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
10. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2011 o pravni državi v Rusiji**
2011/2515(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2

11. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2011 o razmerah v Egiptu**
2011/2555(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
12. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2011 o prednostnih nalogah v zvezi s 16. zasedanjem Sveta OZN za človekove pravice in pregledom za leto 2011**
2011/2570(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
13. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2011 o Pakistanu, zlasti o umoru Šabaza Batija**
2011/2612(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
14. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2011 o južnem sosedstvu, zlasti Libiji**
2011/2616(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
15. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2011 o razmerah in kulturni dediščini v Kašgaru (avtonomna ujgurska regija Xinjiang, Kitajska)**
2011/2614(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
16. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2011 o pristopu EU v odnosih z Iranom**
2010/2050(INI)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 048

17. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2011 o Belorusiji (zlasti o primerih Alesa Mihaljeviča in Natalije Radine)**
2011/2613(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
18. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2011 o Zimbabveju**
2011/2658(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
19. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2011 o prepovedi organizacije volitev za tibetansko vlado v izgnanstvu v Nepal**
2011/2657(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
20. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2011 o razmerah v Siriji, Bahrajnu in Jemnu**
2011/2645(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
21. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2011 o razmerah v Slonokoščeni obali**
2011/2656(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
22. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2011 o primeru Ai Weiwei**
2011/2664(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
23. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. maja 2011 o razmerah v Šrilanki**
2011/2684(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122

- 24. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. maja 2011 o Belorusiji**
2011/2686(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
- 25. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. maja 2011 o Azerbajdžanu**
2011/2685(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
- 26. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. junija 2011 o Ukrajini: primer Julije Timošenko in drugih članov nekdanje vlade**
2011/2714(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
- 27. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. junija 2011 o Sudanu in Južnem Sudanu: razmere po referendumu leta 2011**
2011/2717(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
- 28. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. junija 2011 o vrhunskem srečanju med EU in Rusijo**
2011/2716(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
- 29. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. junija 2011 o razmerah na Madagaskarju**
2011/2712(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
- 30. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. junija 2011 o Guantanamu: skorajšnja odločitev o smrtni kazni**
2011/2713(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122

31. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. julija 2011 o razmerah v Siriji, Jemnu in Bahrajnu glede na splošne razmere v arabskem svetu in Severni Afriki**
2011/2756(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
32. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. julija 2011 o pripravi na volitve v duma Ruske federacije decembra 2011**
2011/2752(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
33. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. julija 2011 o Indoneziji in napadih na manjšine**
2011/2748(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
34. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. julija 2011 o Indiji, zlasti smrtni kazni za Davinderja Pala Singha**
2011/2749(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
35. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. julija 2011 o Demokratični republiki Kongo in množičnih posilstvih v provinci Južni Kivu**
2011/2747(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
36. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2011 o Sudanu: razmere v Južnem Kordofanu in izbruh nasilja v zvezni državi Modri Nil**
2011/2806(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122

37. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2011 o razmerah v Siriji**
2011/2812(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
38. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2011 o razmerah v Libiji**
2011/2811(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
39. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2011 o Eritreji: primer Dawita Isaaka**
2011/2807(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
40. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2011 o lakoti v vzhodni Afriki**
2011/2814(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
41. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2011 o Belorusiji: aretacija zagovornika človekovih pravic Alesa Bjaljackega**
2011/2805(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 122
42. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. septembra 2011 o razmerah v Palestini**
2011/2828(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2
43. **Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. septembra 2011 o vprašanju človekovih pravic, spolne usmerjenosti in spolne identitete v Združenih narodih**
2011/2821(RSP)
Poslovnik Evropskega parlamenta EP 110-p2

- 44. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 27. oktobra 2011 o Tibetu, zlasti samosežigih redovnic in menihov**
2011/2874(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 45. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 27. oktobra 2011 o razmerah v Egiptu in Siriji, zlasti v krščanskih skupnostih**
2011/2881(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2
- 46. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 27. oktobra 2011 o Bahrajnu**
2011/2875(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 47. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. novembra 2011 o Egiptu, zlasti o primeru blogerja Ale Abda El Fataha**
2011/2909(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 48. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. novembra 2011 o Iranu – nedavni primeri kršitev človekovih pravic**
2011/2908(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 49. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. novembra 2011 o podpori EU Mednarodnemu kazenskemu sodišču: soočanje z izzivi in reševanje težav**
2011/2109(INI)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 048

- 50. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. decembra 2011 o Tuniziji: zadeva Zakarie Buguire**
2011/2947(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 51. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. decembra 2011 o položaju žensk v Afganistanu in Pakistanu**
2011/2946(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 52. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. decembra 2011 o Azerbajdžanu, predvsem zadevi Rafika Tagija**
2011/2945(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 122
- 53. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. decembra 2011 o razmerah v Siriji**
2011/2880(RSP)
Poslovník Evropskega parlamenta EP 110-p2
-